a

Laus Deo Patri

De symbolica
AEGYPTIORVM
Sapientia, in qua
SYMBOLA, PARABOLÆ,
HISTORIÆ SELECTÆ,
quæ ad omnem
EMBLEMATV, ÆNIGMATV,
Hieroglyphicorum
Cognitionẽ viã præstãt.

Autore Nicolao Caussin
Trecensi è Soc
IESV

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote
ANNO M. DC. XXXI.

CONTENTA HOC OPERE
de Symbolica AEgyptiorum Sapientia.

POLYHISTOR SYMBOLICVS, ELEctorum Symbolorum & parabolarum histor. stromata libris 12. Complectens.

R.mo ILL.mo PRINCIPI RVDOLPHO PHILIPPO

LANDGRAVIO IN LEVCHTENBERG, COMITI IN HALS, ET *Russi, &c. Ecclesiæ Metropol Coloniens. Canonico &c. Domino Patrono suo clementissimo.*

NAscentem Sapientiæ ac Virtutis tuæ famam, Illustriss. Princeps, venerari cupiens, SAPIENTVM SYMBOLA & Arcana profero: imo ipsa sese spõte sua offerunt; blandiente scilicet argumẽti fiducia, & audaciæ, si qua est, culpam diluente. Sapientiæ quidem hæc scita, eiusque Candidatos mirè olim antiquitas venerata est, sed nũc passim inuidiæ & calumniæ spiculis obnoxium est, quicquid ad scopũ Sapientiæ collimat. Nec meliorem sibi sortem polliceri Liber iste poterat. Vt verò effugeret; Patrono egebat; sed magno, sed potente &, vt omnia dicam, SAPIENTE. Talem se reperisse gaudet, sibiq; velut vltra votum felix gratulatur. An fallor? Sapientiæ sanè scintillas in te non obscura produnt indicia; dum & generosa animi indoles, & rara morum grauitas, magnum te olim fore Sapiẽtiæ Alumnum testantur. Imo moribus ætatem præuertis, & exemplo præclaro, sed raro doces, Sapientiam non tam annis, quàm animis esse metiendam. Quid multis? etiam litteras artesque indefessè colis, & quid ni

Sapientiæ laudem mereare? Age, sic prisca NAGNORVM Exempla renouantur; vt qui miserum rati, alienę incumbere famæ, Sapientiæ quoq; ac bonarũ Artium numina coluerunt, velut generis nominisq; sui gloriã dignè sustinerent, cum Sapientiæ fulcro niterentur. Nec mirum, sola enim non graditur, cæteras quoque Virtutes sibi comites iungit, & Clementiæ, Humanitatis, Beneficentiæq; sodalitio stipatur. Eas in te virtutes nemo non agnoscit; ego verò etiã expertus veneror, & admiror; testemq; animi mei, Librum istũ esse cupio: voueo insuper, vt crescentem Virtutis Tuæ Genium, bono omine prouehat sospitator omniũ DEVS, & tenellas Virtutis ac Sapiẽtiæ plantas felici maturitate donãdas ad Nestoris annos perducat.

Illustr. V. Cels.
Obseruantiss. Cliens
IOANNES KINCKIVS
Bibliop. Colon.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS *Prouincialis Societatis* IESV *in Prouincia Francia, potestate ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præposito Generali* MVTIO VITELESCO, *facultatem concedo, vt* P. NICOLAI CAVSSINI *è Societate* IESV *Sacerdotis, de* Symbolica Aegyptiorũ Sapientia *libri, eruditorum ex eadem Societate nostra virorum iudicio approbati, typis excudantur.*

Datum Flexiæ 19 Nouembr. 1627.

STEPHANVS CHARLETVS.

DE

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

LIBRI INSTITVTVM.

CVM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentissima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epidictica solet eloquentia

Placuit autem consultò vitare tritam similitudinum copiam & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remota ex sanctioris cuiusdã disciplinæ adytis essent deprõptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius alijq; complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam, quæ ex Merceri, & aliorũ interpretatione coaluit, incidissem, (non sum qui alienis insultem laboribus) sed miratus sum quo pacto Mercerus ipse, Turturem auem *nobis* pro pastinaca pisce, *&* Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites, *non tolerandis sanè erroribus exhiberet, itaq; has & similes maculas ex Hori versione dispunxi, notis illustraui, obseruationibus ad locos præsertim difficiliores locupletaui.*

Postremò addere visum est, quæ Clemens Alexãdrinus

drinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere sunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij vestigijs insistens, Polyhistorem Symbolicum *in XII. libros diuisum edidi, qui variorum symbolorum & parabolarum historicarum stromata ex omni historia magna eruditionis copia & suauitate complectitur. Hæc de libri instituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA antiquissima sit, & ea Moyses apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoq; Græcorum Philosophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, quæ non aliquis sapientiæ radius velut per nubes emissus, saltem refracto sublustriq; lumine vibraret.

Est enim blanda & conciliatrix, & quasi sui lena scientiæ illecebra, quæ non patitur hominē tanquam saginati corporis inutilem belluam perpetuò ad pastum curasq; nugatorias abijci, sed quandam honestatis facem infixit pectori, quæ si fuerit excitata crebriùs, illos, quos in animis hominum cernimus sciendi igniculos non obscurè ventilabit.

Inde omnes artes scientiæq; floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclarissimis studijs adolesceret, tandemq; ad formam scientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatū anfractibus contenderet.

Primi hominum post Hebræos Aegyptij hoc sciendi desiderium videntur præter cæteros impensiùs exco-

excoluisse, & per varias disciplinas peruagati se exquisitis ingenij inuentis nobilitasse.

Magni autem semper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum scientia, inter arcanas numerata disciplinas, & paucis ijsq; nobilibus sacerdotum ingenijs celebrata, qua & imbutum Moysem accepimus. Nam cum illum Eruditum omni sapientia Aegyptiorum, *sacra dicant literæ, Philo in libro de vita Moysis, rem plenius explicans ait, Moysem numeros & Geometriam. vniuersamq; Musicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepisse ab Aegyptijs doctoribus, & insuper occultam philosophiam descriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc est notis animaliũ, quæ ipsi venerantur pro numinibus.* καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῶν ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι. Act. 7. 22. *Philo de vita Moysis.*

Ex quo apparet quam vetus sit illa sapientia, quæ & Moysem discipulum habuerit. Plato in Philebo literarum Aegyptiorum inuentionem tribuit Theuto siue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris antiquissimi historiam accuratissima (vt ait Eusebius) cura Græcè vertit. Græcos autem postea his Aegyptiorũ excultos disciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec dissimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat se Aegyptum lustrasse his verbis.

Ἠδὲ ὅσον Αἰγύπτιον ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τι πολῆας.

Refert quoq; Proclus, *Solonem apud Aegyptios in Sai audisse sacerdotem nomine* Partanit, *in Heliopoli eum qui dicebatur* Oclapi, *in Sebemyto* Ethymon, *à quibus non dubium est quin hanc symbolicã sapientiã acceperit, cuius vestigia in suis sententijs reliquit Pythagoras cum* Aenopheum *Heliopolitã præceptorẽ habuisset, miratus quã ab eo acceperat*

 hiero-

hieroglyphicorum solertiam in suis quoque symbolis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICAE SCIENTIAE PRIMA SEMINA AB Hebræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ historiæ citatur ab Eusebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clemente Alexandr. Strom. li. I.

NEque tamen crediderim primos omnino huius sapientiæ auctores AEgyptios fuisse: Nã si quod ait Alexander historicus in eo volumine, quod de Iudaica historia conscripsit, Abraham in Heliopoli cum sacerdotibus AEgyptijs vixit, â quo illi Astrologiam didicerunt, quam se ab Henoch longa annorum successione propagatam accepisse profitebatur: Credibile est cæterarum quoque scientiarum semina per Abrahamum sparsa, nec symbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit sapientia, caruisse.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quasi scenam politissimis imaginibus distinctam primorum statim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent simulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immeritò Epictetus dixit inesse hominum animis, τȣ̃ θεȣ̃ σύμβολα, quæ ipse nobis per tot obiectas sui species inurit Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot visas fuisse literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen suum nomen mortalibus consignaret.

Facit vt hoc credam, posterorum, qui eodem spiri-

ſpiritu afflati ſcripſerunt, ſolers & excogitata ratio, qui tam ſæpè religionis noſtræ myſteria ſymbolis figuriſque adumbrarunt, vt nihil ſit in ſacro inſtrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum ſermonem Hebræi veteres fecêre, vt quicquid eſſet acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maſchal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas ſimilitudineſque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD AEGYPTIOS PECVLIARI ratione culta.

Verum Aegyptij, vt hanc de ſymbolis ſcientiam præ cæteris magno in pretio ſemper habuerunt, multiſq; figurarum monumentis celebrarunt, non fruſtra dicuntur reliquis hominibus eiuſdem auctores fuiſſe. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuiſſe ſcientiam Aegyptiorum, vnam quidem popularem apertam, & expoſitam omnibus; puta Geometriam, Aſtrologiam, Arithmeticam; Muſicam; Alteram verò arcanam & ſacram, dictam Hieroglyphicam, quæ per ſymbola quædam atque ænigmata, grauiſſima quæq; Theologiæ, Phyſiologiæ, & Polyticæ facultatis myſteria & dogmata denotarent. *Duplex Aegyptiorum ſcientia.* *Philo de vita Moyſis Clemens ſtrom. li. I.*

Et hæc quidem erat penes omnium doctiſſimos ſacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hãc de ſymbolis ſcientiam Origenes Appellat in caput ſecundũ epiſtolæ ad Romanos. Quin addebant cœleſtem quandam virtutem præeſſe Hieróglyphicorum ſapientiæ, quæ eius candidatos illuſtraret, & in *Virtus præſes Hieroglyphicorũ ſtatuebatur ab Aegyptijs*

Origen. homil. 1. super Numeros.

tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.

QVIBVS MONVMENTIS AEGYPTII SVA HIEROglyphica consecrarint.

Cyrill. aduers. Iuliā. lib. 9.

AT verò, ne vnquam huius scientiæ memoria excideret, auebant in operosis obeliscorũ pyramidumque molibus, tum in apparatissimis templorum valuis consecrare symbolorum suorum monumenta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianum disputans de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud Aegyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, non vulgaribus vtentes, literis, sed alijs figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant scientiam (addit autem aliquot exempla.) Si vellent, inquit, significare Deum, hoc est summam, & quæ super omnia est naturam, pingebant oculum: cui sceptrum substituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & sit ei regia dignitas. Nam sceptrum ferè regis intelligitùr symbolum, quamuis etiam per stantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari possit, sed quasi semper stare, & quodammodo sustinere, & fundare omnia, discatur. Dicuntur autem aspidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & serpentem in figuram temporis, eò quod longus sit, & multis voluminibus flexuosus lenissimè repit. Insuper & furorem & iram per ænigma declarantes

clarantes, insculpebant craticulam, cui subijcitur ignis & cor superponitur: hæc ille de sculptura Hieroglyphicorum.

Anastasius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiusmodi figuris apud Aegyptios cælatis meminit, cum ait Aegyptios sacra ratione draconem qui vorat caudam, insculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum significantes. Quo pacto autem, & quam variè sæpe aspersa essent in istis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri proposui, potes agnoscere. Huc spectant illa Lucani,

Anastasius Synaita Anagogicarũ contemplat. in Hexaemeron l. 1. sub finem.

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in saxis tantum volucresque, feraque,
Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI AEGYPTII HAC SCRIBENDI FORmula per Hieroglyphicas literas fuerint vsi.

PRIMVM *igitur celebrata frequentiùs apud Aegyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc scribendi normam septemtrionalibus populis fuisse ignotam discimus ex Olao magno.* Nonnulli (*inquit*) pro priuatis computis instar Aegyptiorum, varijs animalium figuris pro literis vtebantur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet conijcere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis misit

misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos symboli interpretationem infra subiecimus.

Diodor. Biblioth. hist. l.3.c.2.

Diodorus quoq; testatur Aethiopum literas varijs animantibus, extremitatibusq; hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκροτηρίοις ἀνθρώπων ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Græci quidem sapientes, etsi minime dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientum figuratis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.*

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, AENIGMA, EMBLEMA, PARABOLA, APOLOGUS, HIEROGLYPHICUM.

CElebrantur in ista imaginum scientia Symbolum, AEnigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

Symboli vox.

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & signum rei animo conceptæ; Itaque tesseræ hospitales, militares, theatrales vocantur symbola; collatio quoq; conuiuarum nominine συμβόλου censeri solet, siue annulus esset, aut nummus, siue cibus. Itaq; malè Casaubonus in Athenæũ libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampium, quod nullum discrimen inter

Dalecampius malè à Casaubono reprehēsus.

συμβολὴν σύμβολον, cum agitur de conuiuij symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirpo quærens ita distinguit. Σύμβολὺ (inquit) *est collatio*

tio erânistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ συμβολαὶ, *& conuiuium huiusmodi* ἔρανος *vel* δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. *Mutato vero genere symbolum vocabant annulum, vel quiduis aliud arræ loco solitum dari ei sodalium, qui iubebatur cœnam parare.* hæc ille.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari pro ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum errasse contendo criticum hominem, qui neget symbolum pro eadem re vsurpari. Et facilè quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expresse vocem symboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut vnusquisque solet pro parte sua cibos ad vescendum,* Cibos expressè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quòd essent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, siue ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν: quod simul esset coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus, symbola propriè appellantur *occultæ rei signa*, vel etiam, vt vult Budæus (similitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox symboli, si fusè sumatur, omnem penè similium rationem complectatur; si propriè ea dicantur symbola, quæ rem, in qua inest aliquid obscuritatis, figuratè significant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi possunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, griphorumq; lusus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipsis anti-

antiquæ ſapientiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, ſiue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam ſcirpi flexuoſis ambagibus intorti ad Aegyptiorum Regem & ſapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma. Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomaſtico, poſtquam quæſtiones conuiuiales in duas partes diſtribuit, in ænigma ſcilicet & griphum, ita hæc duo diſtinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus ſanè verbis innuit ænigma iocoſum fuiſſe griphum verò præter iocos, res etiam ſerias habuiſſe.

Parum accuratè griphum ab ænigmate à Iulio Polluce diſtingui. Sed hæc leui fundamento dicuntur: nam Clearchus apud Athenæum, cum griphum definiret, ſtatim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν, *Griphum iocoſum eſſe ſermonem*: & ſi exempla quæ Athenæus affert conſideres, plures Griophos inuenies minutulas luſiones, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum. Itaque magis crediderim veteri Grammáticorum doctori, qui griphum & Aenigma apud veteres confuſe fuiſſe oſtendit, cum ait γρῖφον eſſe ζήτημα αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè autem vtrumq; definitur δεινὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος Sermo implexus & obſcurus, cuius variæ ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus *Aer βίδυ.* ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βίδυ.

Ἐκλεῖν τὺ βίδυ σωτήριον προσευχόμαι.

Sol·Plectrũ. Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, & Cleanthes Philoſophus Solem *Plectrum*. Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermanthena.

Secundum Aenigmatum genus eſt eorum, quæ verſantur in literarum & ſyllabarum tenuiculis quibuſdam & puerilibus aucupijs, vt ſi pronuntiari iubeamus *piſcis*, aut plantæ nomen, quod incipiat ab æ, vel recitari verſum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales ſunt quos ἀσίγμους gryphos vocant. Si petamus dictionem verſibus accommodatam, cuius initium ſit βᾶ βασιλεὺς aut finis ναξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios ſenſus, vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuoſis contrariarum propoſitionum ambagibus, quale eſt illud piſcatorum de pediculis.

Ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθ', ὅσ' οὐκ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus eſt rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio, quale eſt illud de Cinara.

Ἐγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ δ' ἢ χλωρὴ
Αὐχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
σφαίρη δ' ὣσ ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσῃς,
Ἔνδον ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput eſt: cerebrum tamen, alta virentem
E terra ceruix ſurgere ſponte facit.
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite: quare
Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum iſto ænigmatum genere in ratione ſymboli conueniat, differt tamen, quod rem ſublatis ænigmatum velis puriùs liquidiuſque proponat. Eſt enim propriè ſymbolum aliquod ingenioſum, ſuaue, & moratum, ex pictura & lemmate conſtans, quo aliqua grauior ſententia indicari ſolet.

Vt ſi velis ſignificare patientiam rebus aduerſis illuſtrari, tum depingas Cerauniam gemmam, quam aiunt in locis duntaxat fulmine ictis

ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultus suauiter emicantem, & addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam; vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam nonnisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt Aesopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est è sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Aegyptiorum sapientes vtebantur.

ELECTORVM SYMBOLORVM & *PARABOLARVM HISTORICARVM* *Syntagmata*

Ex

HORO, CLEMENTE, EPIphanio & aliis cum notis & obseruationibus.

Accedunt Symposij Poëtæ AEnigmata.

AVCTORE,

R. P. NICOLAO Caussino Trecensi è Societate IESV.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ, poteſtate ad id mihi facta ab admodum R.P.N. Præpoſito Generali MVTIO VITELESCO, facultatem concedo, vt P. NICOLAI CAVSSINI è Societate IESV Sacerdotis, de *Symbolica Aegyptiorum ſapientia* libri, eruditorum ex eadem Societate noſtra virorum iudicio approbati, typis excudantur.

Datum Flexiæ 19. Nouembr. 1617.

STEPHANVS CHARLETVS.

AVTHO-

AVTHORIS PRAEFATIO.

Clariss. atq; integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRÆSIDI.

MVNVS *amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarißime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumq; opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentariys excidissent, à te præcerpi, & per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandũ fuit hoc amori tuo, qui in istis etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & sua maturitate conditos iucundius offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur?*

Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cùm Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neustria ius cum summa dignitate dixerunt, cùm Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certè eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castißimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, & quæ hoc sæculo rarißima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus tum multis insuper promeritis, cùm nostram societatem, meqúe priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum, quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex Henrici Magni Collegio.

QVIS

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

AVCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud AEgyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus siue Horapollo valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ verba præfixere. ὦρος Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακα τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ Φρυνίκου, κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt, primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia AEgyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cœlium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex AEgypto nobilem, arte clarissimum, nec vllo veterum tempestate Theodosii gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt didicimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Graecorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Αλεξανδρέιας se cum Helladii Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Graecis Horo & Horapolline, atque vt conijcere licet, longè antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac AEgyptius, (vt nonnulli voluerunt) sed à Nilo vrbe AEgypti, cuius meminit Hecataeus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suae gentis scripsisset, Philippus Graecus auctor eius libellum AEgyptium in Graecam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundissimis Graecorum elegantijs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quae non nisi apud recentiores Graecos inuenias.

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA, QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

1. *Quo pacto æuum significent.*

AEVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volẽtes, serpentẽ pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hũc Ægyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum
1 dijs circumponunt. Cęterùm hoc animali ęuum
significare propterea Ægyptij dicunt; quod quum
tria sint serpẽtium genera, solùm hoc ex omnibus
2 immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum
quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hiç interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisq́ue potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1 DIIS circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs AEgyptij circumponant, & de huius cæterorumq́; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2 IMMORTALE.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod AEgyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, ſerpentem pingunt, qui ſuam ipſius caudam rodat, varijs interſtinctū ſquamis: per ſquamas quidem ſtellas, quibus cœlum mundusue diſtinctus eſt, obſcure indicantes. Cæterùm hoc animal non ſecus ac terra grauiſſimum eſt, læuiſsimum autem ac maximè lubricum, inſtar aquæ. Inſuper vt ſerpens, quotannis 1 pelle ac ſenio ſimul exuitur, ſic & annuum ſpatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuueneſcit. Quod verò velut cibo, ſuo vtatur corpore, ſignificat id, quæcumque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rurſum in eūdem reſolui, & tanquam imminutionem ſumere.

1 PELLE *ac ſenio*) Stat. Thebaid. l. IV.

——verni blanda ad ſpiramina Solis
Erigitur liber ſenio, & ſquallentibus annis
Exutus, latisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonſtrare volentes, Iſin, hoc eſt mulierem pingunt: quo etiam ſigno deam ſignificant. Eſt autem apud eos Iſis ſidus, quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Aſtrocyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera principatū videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior ſit, modò minor, interim ſplendidior, interim verò ſecus. Ad hæc quoniam in huiuſce ſideris exortu, ea ſignis quibuſdam obſeruamus, quæ toto anno peragenda ſunt, propterea non temerè annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. Nomen autem βάϊς *à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde* βαϊοφόρος *Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.*

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam: Lunam verò deorsum vergentem, quod in ortu quidem dicant eam, quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, 1 quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volẽtes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuerò dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computãt atq; intercalant Ægyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

1 QVARTAM) *Huius hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus. Mercerus hîc in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut san-

guinem, aut victoriam, accipitrem pingũt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam, quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpotè peculiari quadam atque occulta naturæ vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur. Inde etiam fit, vt solem interdum, tãquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublimè tolli volunt, obliquè ferantur, nec rectà sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstãtiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt non aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud AEgyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Ægyptijs accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor.
1 Cor autem ex Ægyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam

cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam, quam cum anima habet naturæ consentionem, aquam omninò non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1 COR autem animæ ambitus) *De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl. 7.*

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem describẽtes, duas pingunt cornices, vt marem ac fęminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod raro tamen accidit, vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiuncti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agenti vitam obuij facti fuerint. Proindè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptijs ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορί, nimirum κορὶ cornicem appellantes. *Locus perplexus.*

De hoc multa dissero ad obseruationem Hierogl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

10. *Quo modo vnigenam.*

Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, 1 aut virum, Scarabæũ pingunt. Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur hoc animal, vtpotè in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult,

bouis

bouis fimum nactus, globulum eiusdē cuius mundus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum auersis pedibus volutarit; ipse rursum, vt orbi persimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipse quidem orbis à Subsolano circumagitur in Africum. At siderum contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque pilam in terra defossam recondit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilā in aquam conijcit (eum enim diem esse putat, quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi insuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. Ortum autem, propter iam dictam caussam. Patrem, quod ex solo patre ortum habeat scarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non sit in eorum genere fœmina. Sūt porrò scarabæorum formæ tres: Prima felium specie, ac veluti radiis insignita, quam & Soli ob significationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marē, iuxta varium solis habitum & cursum, pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresque apparere. Quamobrem etiam, quę apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statua, felis speciem præ se fert. Habet autem & scarabęus omnis digitos triginta, propter triginta mensis dies, quibus Sol oriens suum per singula zodiaci signa cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie, quod quum & Lunæ consecratum sit, propterea eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ elationem esse perhibēt Ægyptiorum filij. Tertium vnicorne est, & suæ

Vide Plin. l.11.ca.28. & obseruationem nostram ad hoc Symbolum.

& suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio factum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

i AVT virum) *De annulis scarabæo insignitis ad Signum virilitatis dico in obseru.*

11. Quid, vulturem describentes, indicent.

Cæterùm matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordem, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua illic ad esum dumtaxat, non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus dumtaxat & inefficax congressus, oua ad gignendum tollendamq; sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente verò in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum, vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eũ accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium verò, tum ob iam dictam caussam, tum etiã quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinq; dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis verò centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens; neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni dies, in venti, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quòd quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eò impulsi sunt, quòd centum illis ac viginti diebus, quibus suos educat, pene nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eò tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet; proprio execto femore sugẽdum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem superius cœli hemisphærium occupasse, Iuno verò inferius. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantũ complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœminei sexus animãti AEgyptij vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponũt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrens, prolixior sim, * significantes, vulturem pingunt AEgyptij. Insuper & matrem innuere volẽtes, vulturem pingunt: ẽst enim mater fœmineæ naturæ. οὐρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, masculino genere οὐρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud AEgyptios duę lineę vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas esse videatur.

Ostendo

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro lineis, quod Pierium torsit dubitatione. vide obseruat.

12. Quomodo Vulcanum notent.

At Vulcanum indicantes scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex diis apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter se opposita responderent? Scribe, Ἥφαιστον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul cum Vulcano, vulturem, & scarabæum.*

13. Quid sidus pingentes, innuant.

Deum mundo inhabitantem significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimãt enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem, quod id quoque è siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cum quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinque, motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionẽ ac moderamẽ.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum pulchrè ornatum, *reposui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam significat per vniuersum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ sunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam stellæ nomine censeri non solent.*

14. Quid

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonstrent.*

Natio, pro natatione, seu vrinatore in hũc locum irrepserat.

Lunam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut sacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea, quod animal hoc consensum quendam cum Dei congressu, ex quo & affici soleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaq; permanet, tum mas quidem cynocephalus nec quoquam intuetur, nec vescitur: sed demisso in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nusquam oculos contorquet, ipsa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vsque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipsis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Terrarum autem orbem, quoniam septuaginta duas ferũt iam olim orbis habitati fuisse regiones: hos porro, si diligenter in templis nutriãtur & curentur, non sicut cætera animalia vno die emoriuntur, sic & ipsos emori: sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem à sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per septuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorsus interit. Litteras, quia est [apud Ægyptios] natio quædam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in sacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei sacerdos apponit, vna cum scirpeo stilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, sitne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari sunt, & an litteras pingat. pingit itaque in ea tabella litteras. Præterea hoc animal Mercurio dicatum est, qui litterarum omnium particeps est. Sacrificium verò,

quod

quod natura cynocephalus ab esu piscis atque adeò panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut & externi sacerdotes. Adde quod circumcisus gignitur, quam quidem circumcisionem summo curãt ac peragunt studio sacerdotes. Iram, quia hoc prę-ter cætera animantia maximè iracundum est, & ad indignationẽ procliue. Natationem porrò, quoniam cætera quidem animantia frequẽti natatione sordes ac squalorem contrahunt: solùm hoc ad eum quem instituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus inquinatur.

Ἰχθυώδινον ἄρτον hîc aliquis verterat Panem ex piscibus. Imò intellige, panem iusculo piscis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec AEgyptijs consuetum.

15. Quomodo Lunæ exortum indicent.

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manusque in cœlum tollentem, ac 1 regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1 REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eruditus hic abusus est voce τοῦ βασιλείου quam putauit significare regium insigne, sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.*

16. Quomodo æquinoctia duo.

Rursum æquinoctia significãtes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare non immeritò suis hydrologijs Ægyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idq; propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterùm ne foramen illud acutè artificioseq; constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumque enim magni refert. Siquidem latius, cum magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1 quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricetur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. *Quomodo animum siue iram innuant.*

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cum Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

De hoc plura in obseruationibus.

18. Quo-

18. Quomodo robur notent.

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. Quomodo vigilantem commonstrent.

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes; Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atque excubiarum signum est. Quocirca non absq; significatione templorum claustris leones, qui custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. 1 x. Symb. 13.

20. Quomodo terribilem ac formidandum.

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. Quomodo Nili ascensum & exundationem.

Nili insuper inundationem significantes, quem Ægyptio nomine Nun (quòd si interpreteris, nouum sonat) appellant; modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias; modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili facit inundationē. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aquæ excrescit. Quare & tubos canalesque sacrorum fontium,* solent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ

Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.

copiam ſcaturiat, * nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam prince, s hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Ægypti dux eſt ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuò in humido eſſe gaudeat; inſuper & ipſam genitricem cauſamque rerum ſtatus appellant. Tres potiò hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum ſententia ſit inundationis cauſſa effectrix. Vnam quidam AEgyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in AEgyptum exæſtuat. Tertiã imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas AEthiopiæ partes contingunt. Quod autem AEgyptus ex ſeſe aquam gignat; inde facilè eſt deprehendere, quod cum in cęteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idque propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola AEgyptiorũ regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus eſt ac media non ſecus atque in oculo pupilla, ęſtate ſibi inundationes Nili procreat.

Pingunt, hydriam ſimilem facientes.

De hoc Hieroglyphico dico in obſeruationibus, quod autem ait Nilum ab AEgyptijs νοῦν *appellari, congruentia dicit Heſychio, qui in dictione* νοῦς, *ait eam ſignificare* ψυχὴν, ποταμὸν, & μονάδα. *Hic igitur fluuius eſt Nilus.*

22. *Quomodo Aegyptum deſignent.*

AEgyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſuperne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æſtu ac flamma eſt, ſic AEgyptum quia immodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt, animare ac procreare.

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm.2. L. V. Sym.102.

23. *Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus sit.*

Hominem qui nunquam ſolo natali relicto, peregrinatus fuerit, ſignificantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit hiſtoriam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præſidium.*

Præſidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aſpiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dœmonem inuadere poſſe aſſerunt. Sic enim & ſine litteris, duobus inquam capitibus ſeſe ab omni diſcrimine & inſidiis tuentur.

De phylacterijs dico in obſeruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemq; atq; informem fœtum demonſtrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem ſui parte rana, altera terreſtre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipſa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam ſignificare volentes, leporem pingunt, quod ſemper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo ſermonem.*

Sermonem porrò deſignantes, linguā pingunt, & ſubcruentum oculum: primas quidem ſermonis partes linguæ, ſecundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè conſiſtunt ipſius animi ſermones, quum ad eius motus ſenſaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Ægyptios animus, alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo ascribentes, manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος vt loquitur D. Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.

28. *Quomodo silentium.*

At silentium significantes, numerum M.LXXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes significare, quod Ægyptiis vaè dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & genituræ non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo gustum.*

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque retinetur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animam

nimam, quę diutissimè in hac vita moram tra-
it, aut etiam inundationem commonstrare vo-
tes, Phœnicem auem pingunt. Animam qui-
n, quòd omnium, quæ toto orbe sunt animan-
m, hoc maximè diuturnæ vitæ est. Inundationē
rò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo ni-
l in orbe maius, cùm omnia subeat, * omnes
intetur & disquirat. Atque adeò πολὺς hoc est
ultus vocitari solet.

*γλημμύραν Mercerus hic interpretatur inun-
ationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ
ffertur ab Oro inepta limato saltem lectori vi-
lebitur, & ridicula. Nota ex Hesychio πλημμύ-
ραν duo significare ῥεῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In
hoc loco designat multitudinem, non inundatio-
nem. Vnde manifesta ratio est, cur Phœnix πλῆθος
significet, quia Solis Hieroglyphicum est, qui πολὺς
nominatur. Posset quidem inundationem signifi-
care, sed in alium sensum torquenda esset huius
Symboli ratio.*

33. *Quomodo eum qui sero tandem è regione peregrina ad suos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore pe-
regrinatus, tādem in solum natale remeat, rursum
phœnicem auem pingūt. Hæc enim in Ægyptum,
cùm tempus mortis instat, quingētesimo demum
anno regreditur: vbi si naturæ debitum persolue-
rit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quęcum-
que enim in cæteris sacris animalibus religiosè
obseruant Ægyptij, ea & phœnici tribui debent.
Fertur siquidē Solem magis apud Ægyptios gau-
dere, quàm apud cæteras gentes, ideoque Nilum
ipsis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò
ante à nobis ratio reddita est.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septē millia Chæremon AEgyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vitâ magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quiuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta, sed duodecim millibus nongentis quinquaginta quatuor annis constare dicant. Difficilè est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait, fertur siquidem Sole, *&c. id AEgyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque. quod inconcinne hic author dixit,* λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγυπτίων, *corrigendum* λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud AEgyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait AElianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserūt quod tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam porrò habeat cum corde similitudinem, explico ex AEliano,

Synt.

Synt.2.l.8.Symb.26. vbi quoque oſtendo quo conſilio Moyſes dicatur ſecum in exercitu Ibides detuliſſe.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt rorem fundens, innuentes quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ ſunt vt molliri poſſint, cæteras verò quæ ſuaptè natura duræ ſunt, non item: ſic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quiſquis felici natus eſt ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate deſtituitur, idem efficere non poteſt.

Doctrinam per aquam, & rorem ſignificatam oſtendo quoque Synt.2. l.1.61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras.*

Cæterùm AEgyptias litteras, aut ſacrum ſcribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingunt. AEgyptias quidem litteras, quod his omnis apud eos ſcriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla ſcribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cum primum ſit panis conficiendi inſtrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus ſuppetit, eum litterarum ſtudiis animum adiuncturum: cui verò non ſuppetit, aliis operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen ſi interpreteris, plenum alimentum ſonat. Sacrum autem ſcribam, quoniam hic vitam mortemque dignoſcit. Nam eſt apud ſacros ſcribas liber, ſacrã ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, ſit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, ſignis quibuſdam, perſpicientes. Finem denique, quoniã qui litteras didicit, ad tranquillũ

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Strommatum libro sexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.

30. *Quomodo sacrum scribam.*

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cętera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisque aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1 quòd & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra cōtempletur. Splenem, quoniam hunc inter cętera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1 QVOD & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru.*

38. *Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.*

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignãt, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adiiciunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus Vnam copulatiuam καὶ, *peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat, & reſtituendum,* προσιθέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, καὶ σχῆμα γυμνόν.

39. *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eò templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero intellectus multis erroru anſam dedit. Quid ſit παστοφόρος *explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.*

40. *Quomodo natalitiũ ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demõſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur.

Ὡροσκόπος *non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote AEgyptiorum Aſtrologo, qui ὡροσκόπος nominabatur, vt docui in obſeruationibus.*

41. Quo-

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio.

Lege Plutarch.q.1 ῥωμαϊκῶν, *& quæ annotaui in obseruationibus.*

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inque suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia cōiunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt.*

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Porrò impurum scelestumq; notantes animum *coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione gratulationeue prosequens. Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingens defigit, quasi indignabūda, inuitaq; *Origen.*

deæ

deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, Solis inquam, efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres * non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idq; vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis natura. Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quę toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Fort. abſq; iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. Quomodo ſubuerſionem atque interitum.

Interitum ſignificantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem variiſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Proptereà & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. Quomodo impudentiam.

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. Quomodo cognitionem pingunt.

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hęc cognoſcit.

Neque

Neque hoc solum nomine, sed & quod præter cæ-tera animantia sibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, sed absque vllo errore ad ipsum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes significare, vulpanserem pingunt. Hoc enim animal maximè amans est liberorum. Si quando enim ipsum venator simul cũ paruulis persequatur; & pater & mater vltro se venatoribus dedunt, vt seruentur paruuli. Quam ob caussam Ægyptiis placuit hoc animal colere.

Vulpanser est de Anserum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ *quod in anserina specie vulpis habeat calliditatem, pullos suos* (inquit) *AElianus amat impensius, eamdemq; operam quam perdix in ijs tuendis ponit. Nam venatorem sese ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentem significant. Quum enim cæterarum volucrum more possit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defossa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locũ illum arido bouis stercore circumlinunt, cui & ignem subiiciunt. Pelicanus autem conspecto fumo; dum pennis suis ignem vult extinguere, contrà potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob caussam non consentaneum existimarunt eo vesci sacerdotes, quum omninò pro liberis in discrimen sese cõiiciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eò vescitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanseres, sed * beneuolentia quadam certamen hoc suscipere.

Amentia.

Attigi

Attigi etiam Syntagm. 2. l. 3. Symb. 5.

52. Quomodo gratum indicent animum.

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod solum hoc ex mutis animantibus, posteaquam à genitoribus educatum fuerit, iisdem senio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi opem ferre queant. Quare & diuinorum sceptrorum cucupha insigne atq; ornamentum apud eos esse solet.

Κουκουφάν, Kiranides l. 10. c. 70. putat esse vpupam, quòd autem Parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte exuunt.

53. Quomodo iniustum & ingratum.

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingūt. Hic enim quum ad ętatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & eum sinit viuere. Quod si non sinat pater eum matri iungi; ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit. Cęterùm ideò geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiusque causam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores sint.

54. Quomodo ingratum bene de se meritos.

Ingratum atq; infestum ijs à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem

cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaque tum animata tum inanima, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac lue seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemq; iis qui quod diis ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absq; capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Ægyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen χάκισον *sensui repugnat. Itaque Pierius legit* χάλλισον, *mallem tamen* κράτισον, *cùm potentissimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.*

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimãtes, & in-

& indicantes, ipſum quidem anguem pingunt, ſed in eius medio magnam domum effingũt ac repræſentant: nec ſanè abſque ratione. Regia enim domus, quæ ab eo regitur * in mundo eſt.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regiis iuſſis obſequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur, cuique non ſecus ac vulgus regi, obtemperet. Innuunt autem obſcurè, tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, ſed parti dumtaxat imperantem volentes ſignificare, anguẽ dimidiatum pingunt: regem quidem per ipſum animal, non toti verò orbi imperantem, ex eò quod dimidiatus ſit, deſignantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunę figuram eodem, qui ſupra expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales dũtaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, qui-

bus & exoritur in nostro apparens hemisphario: reliquis verò duobus in occasu est.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut insanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè sit hoc animal, multosque liberos procreet, insuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit; indignabundus in se ipse furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum ostendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occasum.*

At occasum signantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue est hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκον quod Mercerus vertit ad partum facile, & maxime procliue. *At Trebatius,* Est hoc animal rotūdum, & promiscue parit. *Nugæ: lege αὐτόκυπτον καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον; suapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad sensum accommodatius.*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras significantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, nisi cauda prius cæsum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua est crocodili vis ac robur. Cæterū quum quamplurima alia in crocodilorum natura signa comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre visum est, nunc satis erunt.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD ÆGYPTIOS INſculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi verám idoneamq; in medium afferam rationem: quæ & quum ex alijs exemplaribus nequaquam ſint expoſita, neceſſariò ſubiungenda cenſui.

1. Quid ſtellam pingentes, innuant.

Depicta Ægyptiis ſtella nunc Deum ſignificat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis maſculi animam.

2. Quid aquilæ pullum.

Et aquilæ pullus maſculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obſeruationibus.

3. Quid geminos pedes iunctos ac ſtantes.

Gemini pedes ſimul compacti ac firmati, Solis curſum quum in ſolſtitio eſt hyberno ſiue in bruma ſignificant.

Vide ad obſeruationem Hierogl. 3. l. 2.

4. Quid hominis cor faucibus appenſum.

Hominis cor faucibus appenſum, boni viri os deſignat.

De hac cordis ſignificatione dico ad Hierogl. 7. lib. 1.

5. Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium inſtructi.

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, altera ſcutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Stomachus hîc propriè eſt ventriculi orificium ſuperius, ſeu fiſtula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum ſignificent.*

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

In eodem genere Symboli Aſtrampſychus ponit lactucam. Θριδακας ἐσθιεν σωμάτων δηλοῖ νόσον. *Nonnulli anemonas morborum Symbolum eſſe dicunt, quòd colligantur, tertianis quartaniſq́; remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut ſtatum conſtitutionemq́; hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.*

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiam indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumq́; ſubire conſpexerant.*

11. Quo-

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo ſagittasq; iaculans, tumultum ſignificat.

12. *Quomodo dimenſionem.*

Hominis digitus dimenſionem notat.

13. *Quomodo deſponſatam mulierem.*

* Deſponſatam mulierem volentes oſtendere, ſolis circulum, ſimul cum ſtella & ipſo diſco ſolis bipartito pingunt. *Prægnantem mſ.*

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum verſus in ſublime tendẽs, ventos oſtendit. Item & aliter: Accipiter expanſas in aëre alas habens, ventum, qui alas quaſdam habere videtur, ſignificat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cœlum aſcendens, ignem indicat.

Sic luſit Sympoſius in fumum. Et qui me genuit ſine me non naſcitur ipſe.

16. *Quomodo opus.*

Maſculi [bouis] cornu pictum, opus notat.

Maſculorum cornua maiora ſunt & tortuoſiora, fœminarum minora & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam oſtendit. *Laborem.*

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippopotamus depictus horam ſignificat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obſeruationibus.

20. Quomodo longæuum ac diuturnum.

Ceruo quotannis cornua renaſcuntur. Is depictus longiſſimam vitam ſignificat.

21. Quomodo auerſionem.

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. Quomodo futurum opus.

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum ſapientiæ, non πρακτῆρας ἔργων ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.

Hoc eſt ex corrupto Crocodili ſanguine procreata.

Crocodili veſpa * per aërem volans, aut crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat.

Σφὴξ *ſcribendum ſine* γ *pro quo* σφίγξ *habet corona pretioſa liber Græcus.*

24. Quomodo mortem.

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repentè pullos [cornicum] noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atque opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον· ἀλλ᾽ ὅταν ᾄσῃ
Δημόφιλος, θνάσκει χ᾽ αὐτὸς ὁ νυκτικόραξ.

25. Quomodo vetuſtiſſimum.

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

26. Quomodo obſidionem.

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque accliuis.

κλίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Significat etiam scopulum sub aquis latentem apud Tretzem Chil. 7. & nauale apud Moschopulum ad Iliad. l. 1.

27. Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.

Litteræ septem duobus inclusæ digitis, musam, inexpertum, aut fatum significant.

Parum accuratè hoc Philippus expreßit, cùm nullam rationem subijciat, nec quos digitos quasue literas intelligat designet, itaq; vix coniecturæ ansam reliquit.

28. Quid linea significet super alteram inflexa.

Recta linea simul cum alterna superne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc, & huiusmodi signa, sunt ex hominum impositione leuißimo plerumq; fundamento, haud dißimilia ijs quæ Nicolaus Smyrnæus Astabasdas collegit de signis numerorum.

29. Quid innuunt, hirundinem pingentes.

Omnes parentum opes filiis relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras comparat.

Diserte S. Ambrosius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo minuscula corpore sed egregie pio sublimis affectu, indiga rerum omnium pretiosiores auro nidos struit, &c.

30. Quid nigram columbam.

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanserit vitæ statu, volẽtes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua est, alteri viro non iungitur.

31. Quid ichneumonem.

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conspicatus serpentem, nō protinus in eum irruit, sed vocatis prius clamore aliis, tum demum ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex AEliano Synt.2.l 6. Symb.16.

32. Quid notent, origanum in sacris insculpentes.

Formicarum absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l.20.c.17.

33. Quid scorpium & crocodilum.

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, scorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum sustulerit, innuant; aut crocodilum pingūt, aut scorpium: si quidem celeriter sustulerit; crocodilum: si lente; scorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio scorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt.2.l.5.Symb.28.

34. Quid mustelam.

Vbi mulierem, quæ viri præstet opera, volunt exprimere, mustelam pingunt.

35. Quid porcum.

Volentes perditum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura.

AEgyptijs igitur, Iudæis, & Persis execrationi

fuit, contra Samijs honori, qui suem pro tutela Nauium sumpserunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Hesychius. Inde explicatur obscurum prouerbium, quod est in stromateo.* Ναῦς δέ τις ὠκύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. Quomodo immodicam iram.

Quod si immoderatam iracundiam, ex qua, qui ea est commotus, febrim cōtraxerit; Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellātem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cęsos, quod catulorum ossa, si inter se collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκστοίζειν *Mercerus dicit esse* ἐκ στοᾶς ἐκβάλλειν, *sed hoc sine vllo testimonio. Lege potius* ἐκστίζειν, *quod est etiam flagellare.*

37. Quomodo senem Musicum.

Senem musicum volentes commonstrare, cycnum pingunt: quod hic senescens suauissimum edat concentum.

κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελεῖς φθόγγοις πλέκει, καὶ τῆς τελευτῆς δεξιοῦται τὸν χρόνον *(inquit) Sapiens Phile.*

38. Quid significent, cæcum scarabæum pingentes.

Hominem, qui ex solaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabęum, vt qui splendore solis excæcatus intereat.

39. Quid mulam.

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura sterilis est.

40. Quomodo mulierem, quæ infantes feminas pepererit.

Mulierem feminas primum infantes enixam significantes, taurum sinistrorsum spectantem pingunt. Mares verò rursus taurum dextrorsum.

Sinistra enim deterioris est Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui sinistram adeò detestabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Ἀριστεροὶ *hoc est sinistri sunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Physiologus* De Gallina. *Oua è quibus mares nascentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœminæ in sinistra.*

41. *Quomodo vespas.*

Vespas designantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur vespæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem signantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non solum enim si lupum calcarit, abortum facit equa, sed & si lupi calcarit vestigium, abortit protinus.

Hoc ad δυσπαθείας *referendum de quibus multa passim exempla. Sapiens Phile,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui sese responso ab oraculo accepto sanarit.*

Hominem, qui se ipse ex oraculo pristinæ sanitati restituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum suum inferens conualescit.

Laurus

Laurus enim præstantißimum censebatur aduersus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur. 3. Prouerb. 12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est aduersus insidias munitus.*

44. Quomodo culicum copiam.

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Arist ot. 2. hist. anim. 15.

46. Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt. 2.

47. Quomodo inferiorem debilioremq́; hominem, quem alius persequatur.

Debiliorem hominem, quem validior ac potētior insectetur, volentes designare, otidem & equū pingūt. Hæc enim equo cōspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin. lib. 10. c. 23. Saltans capitur vnde* χαύνοις καὶ κενοδόξοις αὐτοῖς ἐικάλεσαν. *AElius Dionys. apud Eustatium.*

48. Quo-

48. *Quomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

Hominem, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

γάτρωνος nomen recentioribus Græcis vſurpatum vt apud Latinos. Scholiaſt. Eurip. γάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον, *Heſychius putat quoq; centum primos Romuli Senatores* πάτρωνας *nominatos.*

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid ſuſcipit, atq; audacius ſe gerit.*

Imbecillum hominem laſciuientem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum Auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeque nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures viſi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen τρυγὼν *poſitum eſt pro veſpertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur* τρίζειν, *vt author*

author est Iulius Pollux, vel Turturis & vespertilionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremoniisque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumque concentum.

Vox τελετὴ non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterùm de Cicada habes etiam illud Anacreontis σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Quomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque ceteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio, Gignitur autem hunc in

modum:

modum: Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proiicit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò [vulneris] defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cùm patre Heliopòlin, quæ in Ægypto eſt, proficiſcitur: quo quum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Ægyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obſeruationibus.

55.. Quomodo patris amantem.

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt.. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſq; ſenium vna permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. Quomodo liberos matribus inſidiantes.

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. Quomodo hominem, qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.

Hominem, qui ex accuſatore conuiciis affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo halitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtendo ex AEliano Symb. Syntagm. 2.

58. Quomodo hominem, qui igne vratur.

Hominem, qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Mira-

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Salmandras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit non tamen sanauit. Existimarim ego sic legendam αὔτη γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. ignẽ vtrimque, hoc est ab vtroq; latere cingentem extinguũt, & id capite à quo maximè frigidus humor instillatur quo scholiastes Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominẽ πυρὶ καιόμενον exhiberi per Salmandram, intellige flammis obsessum, non consumptum.

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt, qui neq; oculos habet, neque omnino videt.

69. *Quomodo hominem, qui domi sese continet.*

Hominem, qui domo non exeat significantes, formicam simulq; pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. *Quomodo hominem, qui sibi ipse damni ac pernicieì autor sit.*

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obiicit.

Ορχεις κάστορ☉ ὀνομάζοισι χαςόριον ἐνδοξόντι καὶ πολύχρησον φάρμακον. *De hac tamen abscißione disceptant auctores, quos vide apud Gesnerum.*

62. *Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroq; paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

ſupra modum diligit, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοστοργία maximè eſt circa recentē prolem, τὰς πιθήκους γὰρ φασὶν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. *Syneſius ep. 1.*

63. Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαία, *lib. 10.*

64. Quomodo eum, qui auditu magis valeat.

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

ῥωθωνία μυκτῆρες. *Anonymus liber de nuptijs Theſei.*

65. Quomodo inſtabilem.

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt; hyænæ

vnam, alteram pardi. Hæ enim si simul iungantur; pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item.

Attigi etiam Syntagm. 2.

67. *Quomodo hominem inimico superiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrorsum, victum indicantes. Hæc enim quum ab aduersario inuaditur, si ad dexteram deflexerit, insequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

68. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & constanti superarit animo, si velint monstrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l. 5. Symb.

69. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. *Quomodo hominem ea timentem, quæ sibi ex improuiso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Eum qui discrimina timeat, sibi ex insperato occultoque obiecta, cùm monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga, sed à lapide dumtaxat timet.

d Nimi-

Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, consternatum illico deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit, ibi sucerescere solent pullulareque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit: At vbi tympani strepitu increpuit, statim procul à se expulit.

71. Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accensas faces, nullaque magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venatione, versu 132.

Ἔξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος. Ἠΰκομος λίς, *& quomodo venatores facibus instructi leones insequantur describit eodem loco fusius.*

72. Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.

Eum, qui febri laborans se ipse curet, monstrãtes Leonem pingunt, qui simiam voret. Is enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.

Eum, qui ex ijs, in quas paulò antè inciderit, calamitatibus posteà modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim, si ferociat, caprifico ligatus mansuescit.

74. *Quomodo hominem necdum certa ſtabilique temperantia præditum.*

Dubium parumq́ueſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris; iuncturam pedis conſequi deprehendes.

καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. Iũcturam pedis conſequi deprehendes. (*inquit Mercerus*) *valdè obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum & (vt ait vetus Gloſſarium) faſciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitq́ bouem ita religatum ſuum trahere vinculum, nec rectè coërceri.*

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes ſignificare, ea pingunt animantia conyza veſcentia. Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

κόνυζα *eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l. 4. c. 365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigrum inertemq́; hominem ſignificant, crocodilum pingẽtes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hunc enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes,

Attigi etiam Syntagm. 2.

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam.*

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum AEgyptiorum, hoc putat Aristot. & Plin.l.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, informemq́; editum.*

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed posteà formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc namque sanguinem primo cõdensatum & concretum parit: hunc posteà proprijs fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm. 2.

80. *Quomodo robustum hominem, quæque è re sua sint subolfacientem.*

Eum qui simul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoscenda, quæ vtilia sint, volentes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

81. *Quomodo regem à stultitia imprudentiáq; abhorrentem.*

Regem qui omni studio stultitiam fugiat atque imprudentiam, significant elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit.

82. *Quomodo regem, qui nugatorem auersetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, significãt elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarensium strategema qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiserunt, meminit AElianus de animalibus lib. 16. c. 36.

83. *Quomodo hominem qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsideratéq; moueatur.*

Eum

Eum significantes, qui agilis sit & velox, absque iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac siquidem conspecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Gesnerus, &c.

84. Quomodo hominem, qui suæ prospiciat sepulturæ.

Vt denotent eum, qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. Quomodo hominem qui plenam iustamque ætatem vixerit.

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Ægyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

86. Quomodo hominem, qui suum scelus ac maleficium tegat.

Designantes hominem, qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit * impetum ac pernicitatem innotescere, qua in illis persequendis vtitur. **odoratum.**

87. Quomodo hominem adulatione deceptum.

Eum qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum suauissimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt: quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænunciat.

Id quoque attigit Gesnerus ex Oro in vpupa sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vua esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta læsa fuerit, adiantũ ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumue insidijs cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidiis cauentem quum volunt significare; gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ὀρδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Saracenos & Constantinus in Tacticis*, λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem, in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidem quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis scientiæ gnarum cùm significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neque tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia pressus liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos simul educare non possit.

95. *Quomodò hominem, mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & segnem volentes monstrare, camelum pingunt. Hic enim solus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμμηρος Græcè hoc est camerus à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris visus.*

Hominem inuerecundum, & visu celerem designantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi sanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos sanguine respersos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. *Quomodo hominem qui sese mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu sese mouere non potuerit, posteà tandem pedibus moueatur, demon-

strantes, ranam pingunt posteriores pedes habentem. Hæc enim primò sine pedibus nascitur, sed prius. postea, dum augetur, pedes * assumit posteriores.

98. Quomodo omnibus inimicum hominem.

Omnibus infestum, & qui cæterorum consortium fugiat, ostendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio pisce commercium habere deprehenditur.

Idem habet AElianus de Animalibus Anguillas separatim ab aliis piscibus viuere, neq; cum iis temerè inueniri.

99. Quomodo hominem multos in mari seruantem.

Hominem multos in mari seruantem signare volentes, torpedinem piscem pingunt. Hæc enim vbi pisces multos viderit, qui natare non possint; ad se trahit, ac eos seruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, sed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres νάρκην fortasse posuit pro Nautilo seu Nauta pisce, cuius mira in natando industria, de qua vide Aristotelem l. 9. de Animal. c. 37. & Oppian. l. 1. ἁλιευτικῶν.

100. Quomodo hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit.

Hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia consumpserit, tum & quę supersunt inutilia abiicit.

101. QUO-

101. *Quomodo eum, qui suæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt; carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem, qui sui curam rationemq́; non habeat.*

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur; volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet; vnde & ex consecutione nominis, πιννοφύλαξ, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Hoc AElianus Plinius & cæteri meminere, vide Syntagm. 2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarum pingunt. Is enim vnus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα *sit legendum,* λαιμὸς *est gula: vel certè* παροιμιακῶς *Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem insatiabilem. Nam* λάμια *apud Hesychium est bellua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem hic tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles.* Scaro diuersa omnino ventris species est, &

ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.

104. Quomodo hominem cibos vomentem.

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, auidè rursum cibos vorat, vt satiari non possit, significantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit AElianus l.1.de Animal.c.16. & 17. vt ostendo Syntagm 2.

105. Quomodo hominem, ob cædem factam supplicio affectum.

Hominem, qui cædis admissæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abijcit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina autem caudæ, est radius siue stimulus, quem hic piscis habet insignem. Dioscor. lib.2.c.22. τὸ κέντρον τῆς οὐρᾶς *nominat.* βέλος ῥίγιστον. *Oppianus, qui eius venenum disertè describit l.2. de piscatu, lege igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt reddit Mercerus, implicatam Pastinacam.*

106. Quomodo eum, qui profusius alienis vescatur.

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, polypum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

πλεκτάνας, *alij Cirros & acetabula nominant.*

107. Quomodo eum, qui rerum honestarum amore flagret.

Eum

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, sepiam pingunt. Hæc enim si viderit à quopiam sibi insidias strui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit sanguinem: ex quo fit vt iam conspicua non sit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat sibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem significant, qui alios sibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter suum retinet concentum.

Videtur allusisse S. Ignatius Martyr, in epist. ad Philippenses, cùm verum Episcopum describens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

109. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, sed postea resipuerit.*

Eum volentes ostendere, qui quum quondam mente alienatus esset, ad se demum redierit, certumque vitæ suæ ordinem ac rationem instituerit, fistulam pingunt. Hæc siquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi sententia & cum voluptate quis gesserit: Insuper & maximè compositum edit sonum.

110. *Quomodo eum, qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur significare volentes, struthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaque æquales habet.

Stru-

Struthionem λιβύης πτερόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον *nominat Oppian. lib. 4. de Pis.*

III. Quomodo hominem ædificandi studiosum.

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci sacrarum scripturarum Finis.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Diospolei, quæ est vrbs Ægypti, in æde sacra quæ vocatur Pylon, expressus est puellus signum generationis; senex verò interitus: & rursus Dei symbolum accipiter, vt piscis symbolum odij, & in alio rursus significato Crocodilus est signum impudentiæ, videtur ergo vniuersum hoc symbolum simul positum hoc significare! *O qui nascimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionysius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit *ad*

ad verbum: significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones : per verba quidem, sicut se habent, quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis:* & *Nosce teipsum*, & quę sunt his similia: per symbola autem, vt & rota, quæ vertitur in deorum templis, quę tracta est ab Ægyptijs, & rami, qui dantur iis, qui adorant. Sic enim Orpheus Tracius.

Ramorum ast quis sunt hominum terrestria curæ,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
Sed quam cæperunt cursus partem omnia seruat.

Rami aut vt sunt Symbolum primi nutrimenti, aut vt sciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longissimo tempore permanentes : se autem accepisse exiguum vitæ tempus ea de causa volunt dari ramos : fortasse autem etiam vt sciant quod sicut ij rursus vruntur, ita illósque hanc vitam cito esse relicturos & ignis opus futuros.

III.

Ex Ægyptiis alij quidem in nauigio , alij verò in Crocodilo Solem ostendunt: significant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat Crocodilus per quandam aliam sacerdotalem historiam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem , & fortitudinis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & alimenti est bos.

VI.

Roboris autem rursus cum ingenij solertia, Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque similiter ingenij solertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo significans, ab eis in sacris insculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idauthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Istrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum misisse pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cùm autem de his vt erat consentaneum exorta esset dubitatio, Orōtopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodres autem contra est interpretatus. Dicebat enim, Nisi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam subierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharsin quoque Scytham dicit dormientem, sinistra quidem continuisse pudenda, os autem dextra, significātem oportere quidem vtrumque, sed maius esse linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in iis quoq; quę ab iis vocantur Deorum χωμαςίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum simulacra vocant quatuor literas. Atq; duo quidem canes sunt

Symbola

Symbola duorum hemisphæriorum, vt quæ circumeant & custodiant: Accipiter verò Solis, est enim igneus, & qui vim habet interimendi: Pestilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbrosa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij, qui volunt tropicos significari à canibus, qui custodiunt & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem. Æquinoctialem autem, qui est altus & perustus, significat accipiter, sicut Ibis obliquum seu signiferum. Numeri enim inuentionis & mensuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuisse Ægyptiis, sicut ex circulis obliquis.

EX DIODORO

BIBLIOTHECÆ HISTORICÆ LIBRO III.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt significat: quod auis hæc omnium sit velocissima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index est.

III.

Oculus iustitiæ seruator, & custos corporis.

IV.

Dextera passis digitis victus suppeditationem.

V.

Sinistra contracta conseruationem facultatum & custodiam denotat.

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo ſua obtegens veſtigia.

Meminit quoq; AEliamus l.11. c.30. Iſid. l.1. Orig. c.2.

CVM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, ſua ipſius veſtigia cauda obtegit; ne illis inſiſtentes venatores, luſtrum inueniant, atque ipſum capiant.

Interpretatio ſiue apodoſis.

Sic Dominus noſter IESVS Chriſtus ſpiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre miſſus, ſui ipſius ſpiritualia cooperuit veſtigia, id eſt, diuinitatem ſuam; ſe enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem deſcendit, vt ſaluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ignorabant, deſuper illum deſcendiſſe, dicebant; Quis eſt iſte Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipſe eſt Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu ſpiritualis homo, cùm feceris eleëmoſynam, ſiniſtra tua dexteræ opus ignotet, ne te diabolus ex honis operibus inueſtiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulus redditus.

LEAENA mortuum & cæcũ edit catulum, iuxta quẽ defixos in illum habẽs oculos triduo cubat; his verò transactis leo accedit, & in catulũ spirat, qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi ita, vt venatorem ab septem stadijs præsentiat; ipsumque fugit, neque ab illo capitur. *Orig. hom. 17. in c. 49. Genes. hoc idẽ attigit.*

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur, cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos Spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS A DAEMONE Irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, similis est boui, duoq; habet cornua in modum serræ, estque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaq; proceras arbores quatiens, illas dissecat, ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo fortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanquam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaque venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, conſidera quanto te Vro generoſiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit teſtamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua ſunt contra poteſtates aduerſas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum ſignificat; Tanus verò vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit, venator igitur, hoc eſt, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens, in ſuam poteſtatem redigit.

IV. PRIMI HOMINIS LAPSVS.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante hiſtoria recentiores etiam habet auctores vt Vincẽtium, quos credibile eſt hunc locum compilaſſe.

ELEPHAS maximum eſt animal, proboſcidemque habet, qua, quæ ipſum adoriuntur animalia, percutit. Hac cibum & potum ſibi ſubminiſtrat, non enim habet compages, propenſuſque paſcitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam guſtat, & coëundi cupiditate accenſa, ad maremque properans, illam ipſi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miſcetur. Iam cum inſtat pariendi tempus lacum ingreditur; pertentatque aquam; qua mammillas vſque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud

eleuari poſſet, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifeſtum eſt, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustaſſe: illa enim dedit viro; qui vt comedit, ſenſit præceptum Domini tranſgreſſum eſſe. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradiſus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS ſimilis eſt ſilueſtri capreę: illius cornua tribus ramis diſtinguuntur, vt & triplex eſt eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque ſiluas, & montium valles, vt velociſſimus curſor contento gradu perluſtrat, ſerpentiumque cauernas odore indagat; & ſicubi ſerpens deliteſcit, è veſtigio ſubodoratur, ſtatimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur ſerpens in fauces cerui ſeſe ingerit, ille obuium deuorat, qua de cauſa appellationem ſortitus eſt, videlicet quòd ex imò ſerpentes ad ſe attrahat. Poſtquam autem ſerpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd ſi trium horarum ſpatio aqua ſe explere non poteſt, moritur: ſin autem aquę potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauid: Sicut deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ſic deſiderat anima mea ad te Deus.

Geoponicωn auctor l. 9. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit quod Ceruus afflans ſerpentem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpèntem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum, deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaia de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cum verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligantq́ue oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere. Igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proiicit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncq́ue ex oculis cadunt lippidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcēde, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam, atque te ad petram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proiice, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radiis incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abiice, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. Vo-

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cùm inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria ingluuie compensat.

Fortè hac Auis est γυπαέτος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesimali ieiunio Dominicam resurrectionẽ expectas, noli ventri fœdè indulgere, ne quadragesimalis abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans, femina nido incubat, pullos suos custodiens, ipsosque fouet, complectiturque, & nimiis osculis sauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. Post tres verò dies accedit mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valdè angitur doloreq; impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitę restituuntur.

Nota ex alijs PP. historia. Aristoteles tamen AElian. non meminera.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius latus lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euã, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

sanguinem suum fudit, vniuersumque mundum illuminauit, & per triduanam sepulturam ac resurrectionem suam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus sum Pelecano solitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda est: constructo enim nido singulis diebus oua parit: nec verò proprij ventris sufficit illi fœtus; verùm aliarum auium discurrens suffuratur oua, & ad nidum suũ illa defert.

APODOSIS.

Sic tu, spiritualis homo, si multas feceris eleemosynas, ne tibi satis esse putes, sed ad alia præcepta festina, & nidum tuum abunde imple, hoc est, cor tuum expia, & te aduersus contrarias potestates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Basil. Homil. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans est turtur, mas & femina vna volant, pullosq; procreant: si verò morte separantur, ad finem vsque vitæ viduitatem custodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, spiritualis homo, cum peccatis onustus, tempus esse pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te sordibus, id est, peccatis implices,

ces, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argenteaſque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & ſmaragdinas, precioſorũq; lapidũ coloribus diſtinctas: coronã autẽ habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur, at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopolews ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnáque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur, ſequenti autem die alis renatis reperitur, tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurataque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanam reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare nõ potuit, cum de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit?

XII. PECCATORVM SVORVM Agnitio.

Pauo ſuos pedes intuens.

PAVO inter omnes volucres auis eſt iactabũda: corporis enim forma atq; alis pulcher eſt. Cũ

ambulat, se ipse lætitia exsultans intuetur, dimittit verò caput, & in terram oculos coniicit: cùm autem suos conspicit pedes, grauiter vociferatur, scilicet quòd illi ceteris corporis sui partibus non respondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, spiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id est, peccata aspexeris, vociferare; & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt sponso iustus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA:

Serpens per rimam ingrediens.

Notaui idē alio loco ex Climacho.

AIT Christus in Euangelio: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Physiologus in serpente plures inesse naturæ proprietates ait.

Prima serpentis proprietas.

Cum senio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuuenescere parat, quadraginta diebus cibo abstinet, & tandem emollita cute, quærit petrā per cuius foramen magno nisu contendens pronusque transire nititur, cutemque exuit, qua deposita gaudet, atque iterum iuuenescit.

APODOSIS.

Et tu, spiritualis homo, si per angustam & arctam viam veterem mundi senectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Est enim angusta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DAE-

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN Gratia destitutos.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pauet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, illum petit. *Isidorus & Albertus aliter narrãs.*

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster parens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso indutus fuit; illum adoriri diabolus non potuit, sed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei transgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando serpens ab homine petitur, caput ille tantùm custodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glycas.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque puteis accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem puramque & diuinis ac cælestibus eloquiis scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitię venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbiis: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granũ portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DIS-

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipse fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernũ tempus præsentit. Itaque cum eam videris triticũ in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educẽtem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex spiritualis est. Iudęi autem legi minimè adhęrentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARUM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cùm enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuã supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. A-

XX. AMOR TENEBRARVM ET Humilitas.

Nycticorax.

AIT Psaltes, Factus sum sicut nycticorax. Physiologus igitur auem esse dicit amãtem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est, Gentium populum amauit, magis quàm Iudæos, qui olim adeptionem, repromissionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia, vt omnes saluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Terrestres ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.

Rana aquatica.

TERRESTRIS hæc rana calorem solis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempestates omniaq; sustinet. Aquatica verò nihil horum

tolerare

tolerare potest: verùm ingruente hyeme se ipsam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incalescit: cùm autem solis calor increuerit, ferre illum non potest, ac denuo in profundum sese deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otiosè degunt monachi minimè poterunt famem, sitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia sustinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SALVTARIS.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Physiologus ait albam esse totam absq; vlla prorsus nigredinis nota. Porrò si quis morbo laboret, sitque hominis ægritudo lethalis, prospectum suum charadrius ab illo auertit: sin verò morbus vitæ securitatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit visum, & vicissim æger in charadrium.

Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aspectus sanat Ictericos.

APODOSIS.

Sic Christus Dominus noster candidus est totus, absque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum suum auertit: in sanctorum autem faciem respicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura sit auis personam Christi sustinet? impurus quidem & serpens, quem tamen in testimonium adduxit Christus, dicens. Quemadmodum exaltauit Moyses serpētem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DÆMON ILLVDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

Picus arbores perforat vnde δρυοκολάπτης dicitur.

PICVS auis eſt varij coloris, quemadmodum & diabolus verſipellis eſt: nemoris fruteta ingreditur, roſtroque petit, aurem ijs admouens: quòd ſi ſiderata inaniſue arbor fuerat, illam excidit, atq; exciſam occupat: verùm ſi ſolidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus ſiluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus conſider, hominis inquam cor ad inhoneſta traducens, ferit, atque attentè obſeruat: ſi itaq; hominem eſſe inualidum atque excordem animaduertat, ipſum inuadit, & in eo nidum ſuum conſtruit, quod ſi firmo integroque eſſe corde ſentiat, fugit ſtatim, & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis eſt caſtiſſima: mas enim nec feminam illecebris ad coitum prouocat, nec ipſi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in ſenectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet; hoc eſt, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta ſcripſit. Sed & Dominus ſimiliter in Decalogo iubet, ſic dicẽs: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rurſus, Non mœchaberis.

FINIS.

AD HO-

AD

HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA

OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS, MAXIME VERO BASILICIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITÆ Deorum & Regum Coronæ?

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.

BASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium. Θεοῖς περιθεῖναι.

Quomodo igitur *circumponunt*? Nempe sic exi-

stimo

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi. stimo Deorum Capiti, hoc est Coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus *l. 1 parte 2.* Quin etiam Ælianus *lib. 6. de Animalibus, cap. 38.* disertè testatur, Ægyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς αἰνιττόμενα τὸ ἀκίνητον, *vt stabilem imperij firmitatem declararēt;* quamquam (opinor) meliùs Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat, quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, insignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cùm hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit*, vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Diis tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis*. Talis quippe ab iis censebatur natura serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sanchoniathon: scribunt enim *Taautum* Ægyptiorum Deum Draconum naturam atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea, & senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit AElius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab AEgyptiis nominatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loquitur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agathodæmonas appellant.* Nec tantùm AEgyptij, sed & Phœnices quoq; Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euseb. *lib. 1. De præpar. Euang. c. 7.* Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὁμοίως δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Aegyptiorũ Regũ Diademata aspidibus implexa quid significarēt?

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Aegyptiorũ Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

AEgyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoque eodē nomine appellarunt.

Draconia dicta tēpla Strabo l. 14.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa nomi-

nominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ ſemina. adeo hanc ſpeciem Dæmon habuit in delicijs, vt nec ſine Serpentum effigie conſecrata ſuperſtitionis domicilia crederentur, quod conſtat ex Perſio. Nota præterea eſt Epidauriorum, Athenienſium, Argiuorum, Boruſſorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix ſuperſtitio.

Tribuitur autem ab iſtis hæc diuinitas maxime Baſiliſco; cuius natura ſupra cæteros ſerpentes velox eſt & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu ſerpentis dicit apud eundem Euſebium, Pierius de Baſiliſco accepit, qui vt ſolet non adeo penſiculatè auctores examinat, & qui Pierium deſcripſit in Baſiliſco, Geſnerus in eandem quoque mentem incidit, quam ego non arguo, ſed ab Epie quem Pierius laudat manaſſe non comperio. Cæterum quod hîc tria ſerpentium genera facit, terreſtres opinor intelligit, aquatiles & volatiles, quorum meminit Strabo *lib.* 15. At quod Baſiliſcus ſit immortalis, commentum eſt, cui manifeſtè reluctatur Solinus, qui Baſiliſci cadauer amplo ſeſtertio à Pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent. Non diſſimilis fabula apud Apionem, qui ſibi Ibin immortalem à ſacerdotibus Ægyptiorum oſtenſam memorat.

Baſiliſci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid ſit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Ægyptios ſidus magni nominis, quod idem eſt cum Canicula. Ab eius ortu Heliaco Ægyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipſa mundi ſta-

Sothis canicula anni primordium apud Ægyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro composuit, docet his verbis· Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ σώθεως ἀνατολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Ægyptiis principium anni est, non Aquarius, vt Romanis, sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Canis sidus Græci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Sothis, alias σὴθ.

Hæc autem Sothis, a rege Petosiride apud Vettium Valentem vocatur σὴθ, idque genere masculino, cùm dicit τοῦ σὴθ ἀνατολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομύων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur, & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro canis refulgens.

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Mara correctus.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, quod eandem stellam neget appellari *Maram*, & *Nearam* apud Hyginum reponat. Ego *Mara* verissimam lectionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶν scriptore comprobo; sic enim *lib.* 5. scribit,

πυρώπιδος ἀστέρα Μαίρης.

Ignea astrum Mara.

Vbi *Neara* nomen conuenire non potest. Et certè Etymologia congruit, nam μαίρειν est lucere. Porrò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ἰλιάδ. X.

λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil. Astronom. l. 5.

Exori-

Exoriturq́; canis, latratque canicula flammas,
Et rabit igne ſuo, geminatq́; incendia Solis.

Quod autem dicit in huius ſideris exortu Ægyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id eſt, Prognoſticon facere de ijs quæ toto anno futura ſunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iſte, vt apparet ab Ægyptijs, manauit ad Græcos; qui cum ſæpè ijs diuinationibus abuterentur, minimè mirandum eſt ſi perſtringantur à Patribus vt iudiciariæ aſtrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια, καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέχεσθαι. βίβλα γὰρ πάντα, id eſt, Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus menſium, & auſpiciis Calendarum, admittere non oportet, ſunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgò Almanachs vnde orta.

Impoſtores ſua Prognoſtica reuelationes Adami aut Salomonis, aut Pauli ſæpè vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorſum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum quintum, libri primi.

PLERAQVE ſunt in hoc capite ſubobſcura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis eſt ille *annus Dei?* pro quo fœdâ imprimis notâ apud Cenſorinum legitur *annus diei*. Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicunt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. *annum Dei* trecentis & ſexaginta quinque diebus abſolui. Ex quo apparet annum eſſe ciuilem, & hic Solem, κατ' ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro ſecundo emendationum annotauit, quod primi homines exiſtimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Aſtra, eoſq; primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo curſu viderent

Annus diei apud Cenſorinum pro anno Dei, id eſt Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ Θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Ægyptios: deinde Θεοῦ nomen nominibus stellis voluentibus facit esse commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχήν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iside & Osiride: vbi notat ipsius Osiridis per quem Solem intelligebant, Natali, auditam fuisse vocem, quæ significaret natum esse μέγαν Θεόν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipsius postea numinis honorem vsurpata est. Accedit quod Isin & Osirin, Solem videlicet & Lunam, supra cæteros omnes Deos colerent Ægyptij, eisque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Plistonices Osiridis siue Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, sine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν Θεόν, & Lacedæmonij Castores τὼ σιώ, & Ægyptij Osirin τὸν Θεόν, Isin τὴν Θεόν.

Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo.

Iam quod grauioris est difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expresserunt, & eundem annum Τέταρτον quasi quadrantem diceres, nominarunt. Obseruo ex Censorino libro de die Natali, duplicem Ægyptiorum annum fuisse, vnum quidem minorem trecentorum & sexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno insuper die intercalari addito, vt Horus definit, si non ex ciuili ratione, saltem ex arcana Sacerdotum obseruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Ægyptios intercalandi consuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum qui ex motu Solis defini-

Duplex annus Ægyptiorum.

finitur, ſingulis annis redduntur. Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Ægyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod inerat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Cenſorini verbis colliges, quæ ita ſe habent.

Ad Ægyptiorum verum annum magnum Luna non pertinent, quem Græci κυνικὸν, latino canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur cum primo die eius menſis quem vocant Ægyptij θὼθ, caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecẽtos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari; itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno milleſimo, quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab ὁ θεῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facile eſt Hori ſymbolum interpretari: Annum vertentem, hoc eſt ciuilem ſignificantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέτρϑν, quadrantẽ dicunt. Quorſum? niſi quia ciuilis annus eſt quarta pars anni magni? & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat. quam rationem ſubintexit cum dicit, Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄςρυ τῆς σώθιως μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέτρτον ἡμέρας προςίθεσθ, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant.

videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam accipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissimo pectore admittebat. Neque verò tantum accipitrem oraculorum scientia pollere crediderunt, sed & ipsum sacerdotum doctorem fecerunt Narrat enim Diodorus delatum ab eo secundum Ægyptiorum fabulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continetentur. Eius. verba sunt libro primo Bibliothecæ Τινὲς δὲ φασὶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱερακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. Addit idem author in huius rei monumentum Ægyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpureum, & accipitris pennam in capite gestare, quod nobilitatis apud Ægyptios fuit monumentum. Accipiter mysticum librum defert.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visûs aciem perutilem, cuius Ælius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pulpos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur folijs, laciniatis, breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis ijsque amaris. Hæc Hieracia quæ hîc ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob caussas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit. Hieracium herba quæ.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 7. lib. 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Ægyptio nomine

mine Accipitris eſt petita, *Baieth* enim (quo vocabulo ſacram hanc auem nominant,animam cordatam ſignificat. occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ eſſe naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Ægyptiorum, ſed & Græcorum, & Romanorum Phyloſophia ſtatuit Mitto infinitos locos, & laudatores huius ſententiæ, vnum tantum ex Fabio, declamatione decima placet aſcribere, vbi agit de ſepulchro excantato, & prohibitis adoleſcentis Manibus. ne in conplexum Matris reuolarent. ſic autem definit. *Animam flammei vigoris impetum, perennitatemque non ex noſtro igne ſumentem, ſed quo ſidera volant, & quo ſacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque ſpiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerem effregerit, & exonerata membris mortalibus leui ſe igne luſtrauerit, petere ſedes in aſtra.*

Anima flamei vigoris impetus.

Anima leui igne luſtrāda ex teſtimonio gētilium.

Igneas igitur non tantum facit animas, ſed volucri ſiderum igne accenſas. Vnde Martianus Capella l 1. ſeptem planetas in animam quaſi in ſobolem ſuam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιςικὸν, à Marte θυμήτικὸν, à Mercurio ἑρμυνευτικὸν, à Venere ἐπιθυμιτικὸν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole ἀισθητικόν. Hac eadem ratione freti igneam eſſe animorum naturam dixerunt, quod & ab aſtris igneis fluere, & in aſtra redire, imò quod magis mireris, ſtellas poſt exceſſum è corpore fieri crederent: quod annotauit Ariſtophanes, vnde & Horus 1. l. 2. ἀςέρα ſymbolum eſſe dicit ψυχῆς ἀνθρώπȣ ἄῤῥενος

Martiani Capellæ de planetis in animam influentibus ſententia.

Hanc ſententiam ſpectauit Prudentius cum dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cum apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda ſunt: Eſt enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis ha-

bet

bet essentiam, sed aliquam dumtaxat similitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus est libro de anima, cap.9. qui eandem facit caloris aërei & lucidi, & Cæsarius iunior qui animam in vas aliquod sphæricum clarissima luce perfusum deformat.

Tutius & prudentius loquutus est Philo cum libro secundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expressum beatæ naturæ simulachrum, decerptam a Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Philo quid censuerit de animo,

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον, *Cor septum animæ*, appositè ad eorum sententiam dixit, qui animam in corde constituerunt, quamquam de ea re diuersæ fuerunt sententiæ Marcus Varro singulas hominum animas in octo partes distribuit inter se proportione maximè dissimiles: Quinque enim statuit quibus sentiunt homines, sextam qua cogitant, septimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quasi in varias propagines discriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde stabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per singulas corporis partes exprimunt, per στῆθος autem siue cor τὸν θυμὸν delineant.

Cor quomodo septum animæ.

Octo partes animæ secundum Varronem.

Sic enim D. Dionysius libro de diuinis nominibus cap.9. Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλασε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμόν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. Mentē scilicet respondere capiti, opinionem ceruici, pectori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμόν, sed vim mentis, rationis, & consilij communiter autores in corde collocant. Sic suum לבב Hebræi doctores accipiunt, & קונה לב possidens cor, *prouerbiorum*

D Dionysij pulchra obseruatio de comparatione animæ num corpore.

rum 15. 32. idem est ac, sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scite notauit Eusebius *hist Ecclesia. lib. 6. cap 2. in Leonide Origenis Patre,* qui cùm in filio adolescentulo agnosceret διάζωσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus denudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum consecrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæresij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ, testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis, quam summus Ægyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Ælianus *variæ historiæ libro* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorũ maximus Pontifex non alibi quã in pectore admirabiles illas gẽmas rationalis insutas gestabat, quas dubijs tẽporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura ex Iosepho & Epiphanio dixi. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cùm Eurycles suos, & στερνομάντεις, è pectore quasi ex domicilio sapientię voces depromere curauit.

Symb. syntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐν γαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam e corde velut ex sede sua elicerent, per cordis cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit:

Saga-

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectanabus, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio. *Disquisit. magic. lib. 1. cap 4.*

Cur cornix in nuptijs inuocata, & quid sit ἐκ κορεὶ Κορεὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. l, 1.

SCopulus est hic locus ad quem multi offenderunt. Nil opus est omnium commemorare sententias. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congesserunt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed verbis adeò corruptis expresserunt, vt nihil minùs videantur quam huius auctoris sententiam intellexisse. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba, ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil distortius. Pierius paulo liquidior sententijs, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ maxime desiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres obseruauit, nuptialibus festis* ἐκκορηκορώνη *clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auspicatissimo nominari solitam.* Tum suspicatur mendum, & aliter apud Æschylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod affert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem accuratius inspiciamus, Tragœdia Æschyli quæ laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari scholiaste consectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. sub finem explicans illud Poëtæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Hori mente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλεῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Coata-

διζωσι ἀοιδαῖς.

Quid sit apud Pindarum ὑποκορίζεσθαι.

Coætaneæ vt Virgines sociæ solent in vespertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid sit ὑποκορίζεσθαι, respondet idem esse ac iuuenilius animi, caussa, lasciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχὴν τε καὶ παίζειν. Alij censent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuisse ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόρους ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod sponsum & sponsam celebrarent.* Tertiam subinfert rationem. quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. σὺν κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis esse liquidum est. Hic proferuntur Æschyli verba ex Tragœdia Danaidum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κἄπειτα δ' εἶσι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Ἕως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νόμοισι θέντων, σὺν κούροις τε καὶ κόραις

Horum sensus est. *Deinde verò prodit lucidum solis iubar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui statuerunt* (hanc cantilenam) σὺν κούροις τε καὶ κόραις. Hæc Æschylus, nam quæ sequuntur κἂν γάρ βίῳ ἐκκορεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Æschyli, sed ex alio capite ducta sunt, & tam fœdè discerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci possit. Hadrianus Iunius vir eruditissimus longè sagacius locum illum peruidit *animaduersorum lib. 1. ca 1.* vbi Cælij Rhodigini qui hæc ipsa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Dispeream* (inquit) *si se ipsus intellexerit, tantum abest vt Hori sententiam peruidisse illum putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κόρη κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod sinister esset solitariæ Cornicis occursus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus satis apposite, quæ prima quidem specie,

Had. Iunius in hic Hori loco discutiendo accurata.

proba-

probabilitate sensum percellunt; sed tamē accuratius spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nàm primùm vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè est sordibus purgare, ac emundare, & non nisi durius significat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuocaretur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices non singularem, Ælianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis scribit, non aliter quàm Horus singulari numero vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur constet inuocatam fuisse cornicem, non potest dici euerri & eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, planê repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, plenè inuocatam potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην dixit nomen speciei, non numeri, ab omni enim numero abstrahit.

Iunij sententia leuatur.

Dicā ego quod sentio cum verbū Κορεῖν frequētius saturare significet, ita hæc Hori verba interpretanda existimo, ἐκκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura o puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles vt ominatas consequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo, colligere licet, vbi Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant stipem, & prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo ærulscatores illi precantur vt illustrem, & locupletem maritum nanciscatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus autem Phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt.

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε. ολκοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σύκα,
Θεοί, γένοιτο μὲν πεμπτὸς ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα ὠνομαστὸν ἐξεύροι.
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletem virum, & celebrem nanciſcatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et Matri filiolam in genua deponat.

Cornix ærea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Feſtum.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & ſimul grauium auctorum, de Cornice in nuptijs inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia ſatis confirmant, quibus etiam addi poteſt, quod habet Pauſanias in Meſſenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuiſſe. Videre eſt quoque apud Feſtum huius ſuperſtitionis relicta Romanis veſtigia. Nam erat (inquit) *Corniſcarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur*. Cuius rei nulla commodior eſt ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix ſit coniugalis amoris ſymbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina quoad viuit ad alterum marem, quod ſi mors diuortium fecerit, qui ſuperſtes eſt è coniugibus perpetuum ſibi indicit celibatum.

(***)

Quo-

Quomodo Scarabæus viri symbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impresso.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς, de abstinendo scilicet ab animatis copiosè scripsit, de Scarabæo tradit multa Horo planè consentientia. Illi (inquit) cumulata sapientia, & diuinarum rerum consuetudine quædam animalium magis quàm Homines à Dijs intellexerunt amari, quæ soli maximè consecrata putant, quia natura eorum sanguine & spiritu copiosissimo constet. Et post pauca: Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Ægyptij summopere venerantur, animatam Solis effigiem esse putantes. Scarabæus autem omnis virilem sexum habet, & spermate in stercus infuso, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & mensem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Eusebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Apion famosus Grammaticus, mundi cymbalum, suæ gentis in hac re ineptias satis robusta oratione potest excusare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum τὸν ἄνδρα significare, idem est ac si dixisset ἀνδράγαθον virum fortem & bellicosum, quia omnes Scarabæi mares nascuntur. Præclara est in eo argumento Æliani obseruatio. Vbi annotat Ægyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita præcipiebat, consueuisse in annulis gestare insculptam scarabæi effigiem, significante (inquit) per hoc symbolum legislatore, δεῖν ἄρρενας εἶναι πάντας πάντη τοῖς μαχουμένοις ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes esse masculos, qui pro patria pugnarent*

Pulchra Æliani obseruatio de annulo militum Aegyptiorũ. l.10. de ani. c.15.

narent

narent. Itaque milites in ſacramento non tantum quod ait Polybius.pollicebantur ſe πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires*. Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant ſe *viros, & viros bonos*, quod licet ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere, vbi ſumptis a re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligatus es*. Quod ſi ignaui eſſent milites, non iam viri ſed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium, libro ſexageſimo ſecundo, Neronem Imperatorem mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα καὶ δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomē candenti plerumque ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφραγῖδα στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtom. Sed omnium rectiſſimè Chriſtiani, qui cum longè aliam ſectentur militiam, iubentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem, in memoriā ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς myſticus, vel piſcatoris, in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi li. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειάς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσικὴ, κἂν ἁλιεύων τις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne, candētibus notis venerandum nomen Ieſu, aut ſignū crucis curabant ſibi inuri, quòd erudite notauit Procopius antiquus author ad illud Iſa. 44. *Iſte dicet Dei ſum*, τὸ δὲ χειρὶ διὰ τὸ στίζειν ἴσως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ. Hom. 3.

Chriſtiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorū inurendi ſibi ferro candenti in cute nomē IESV. ex Procopio.

Ad

Ad summum, quod habet de oculis scarabæorum & felium pro statu Lunæ variantibus; id ipsum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Astræo annotauit, qui oculorum suorum incremento & decremento Lunæ designabat alternationes; quamobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim regnabant, fuit illis carissimus; quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba sunt, Αστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσει τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔριδος τοὺς ἐκεῖσε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντηγαπήσθαν τὸ διάδοχοι, quod memini me notasse in symbolis, citatur autem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de scarabæorum varijs generibus; plenius hæc enumerantur à Plinio l. 11. & 28. & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29 c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, Κοπριόνας, Fullones; Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas; χρυσιζόσας; Longipedes, Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hic notandum videtur quod habet Ælianus de animalibus, Vulturem non modo Ægyptijs, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset, communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuoranda objiciebant Vulturibus; fortunatos quippe e-

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

os dictitantes qui sacri alitis ventrem pro tumulo habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimulandos gloriæ aculeis militũ animos fuit, nam cùm multi propter eorum quæ in acie ceciderant cadauerum statum, congressum præliorum reformidarent: Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totum in speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consilio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dæmonem, quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascere credebant, instrata pelle vulturis stulta depinxit gentilitas. Reuera autem sæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamatione 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sidera diris agitare carminibus, tumulos bustaque scrutari & amputatis cadaueribus ipsas in scelera armare manus.* Et Apuleius Miscel. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur à lamiis, sed è bustis & rogis reliquiæ quædam & cadauerum præsegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipso momento choragij funebris, præpeti celeritate alienam sepulturam anteuertunt.*

Eurymnus Dæmon quis?

Addit ad significationes Vulturis vanus Kirandes, hunc ad facundiam sermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, candelabra ex vulturis tibijs sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim animaduerterent. Euax quoque auctor est lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri, contra noxios vsus præsentissimum remedium, Sed hæc ex vanorum (opinor) Philosophia.

Candelabra ex vulturis tibijs.

Cæterùm quod Horus dixit, οὐρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Ægyptium esse vocabulum, sed ne Græcum quidẽ, hoc præsertim sensu. Nam præter nomen Musæ propri-

prium, οὐρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux Ἡ δὲ οὐρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν ἀποῤῥίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν· τοῖς δ' ἦν ἁμιλλωμένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans sese pilam in cœlum proijcit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero, Horus igitur οὐρανίαν dixit pro cœlo, ad imitationem alicuius verbi Ægyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non οὐρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit, ἐρήμας δι' αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba, δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς. Quæ Pierius ita reddit. *Si drachmas duas ostendere voluissent, Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarum instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas indire vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.*

Perplexi loco de dracmis quæ pro lineis irrepserant explicatio.

Hæc περιφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari, cum tamen hîc de ea re nulla sit quæstio.

Ego ſic exiſtimo, *δραχμὰς* pro *γραμμὰς* in hunc locum irrepſiſſe, nam quod de lineis, non de drachmis ſit ſermo, declarat quod ſtatim ſequitur, *παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστὶν αἱ δύο γραμμαί*, Apud Ægyptios duæ lineæ vnitatem ſignificant. Cur autem hoc binario linearum, vnitatem ſignificarent, hic nodus eſt; qui vt facilius ſoluatur, primùm ſtatuendum quod ex Pythagora, Damaſcio, Syneſio & cæteris notum eſt, Deum appellari *Μονάδα*, *Vnitatem*. Signum autem Dei, & magni myſterij, apud Ægyptios fuit duplex linea, quarũ altera alteri in perpẽdiculi modum ductæ ſubſterneretur. Cuius rei cũ ab ijs ratio quæreretur, nulla alia ſuppetebat niſi quod hæc diuini cuiuſdam myſterij ſignificatio eſſet. Quamobrẽ & per eaſdem lineas in crucis modum compoſitas, quas ita reuerebantur, & *magnæ Vnitatis*, hoc eſt Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent, Crucis ſacroſanctũ myſterium apud hanc gentem adumbratum graues auctores tradunt. Iſidorus *lib* 1. Origin. *cap*.3. Ruffinus *lib*.11.*c*.29. Socrates *l*.5. *c* 17. Sozom. *l*.7.*c*.15. Niceph. *l*.21.*c* 16. addùntque ſub Theodoſio Imperatore cum ſolo æquarentur templa, in Serapidis ſacrario hieroglyphicas compertas eſſe literas quæ Crucis præferrent formam.

Quomodo ſidus fati hieroglyphicum.

Ad ſymbolum decimumtertium libri primi.

Qui aſtra dixerint fata.

VETVS Aegyptiorũ & Chaldæorum error, qui deinde longe manauit incrementis. *Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίστασθαι*. Fatum ex ſiderum curſu, ac diſpenſatione conſtitui. Huic permulti ſubſcripſerunt, vt Ptolemæus qui fatum definit cauſſarum connexionem quæ ex aſtrorum motibus vim & effi-

caci-

cæcitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat

Μοιρηδίους πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

Fatales fatorum omnium Indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati.* Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem. *Sat. 7. v. 200.*

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam, docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota *epistola 228. ad Harpocram Scholasticum* Clemens Alexandrinus *Stromatum lib. 4.* D. Augustinus *de ciuitate Dei*, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Ægyptiorum & cæterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem esse positam nec occidere, nec furari, nec adorare simulachra: vnde illa regione nullum templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienam quispiam solicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusiùs prosequitur ex quibus hanc ἀστρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Bracarense, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animi vel corporis mem-*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Bracarensis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

bra dissipata credunt, & nominibus Patriarcharum a-scripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: Anathema sit. Obseruatione dignum est quod notauit Suidas, Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς ἐσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Ægyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stylo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Marcianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. συμμαχεῖ τῶν ἀνθρώπων βουλεύμασι τε καὶ πράγμασι.

Blaconomion quid?

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. l. 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit, *Regum insigne capite gestantem*, quam sententiam secutus est quoque Pierius. *Ad cynocephali* inquit, *speciem addebant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, a quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatos Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen,

Hierogl. l. 6.

men; & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regem spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaque re obtinet principatum: & est veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum Scriptores prototypa imaginum, & symbolorum, quorum primaria & vberior est significatio, apppellant βασιλείους Vt enim rex viuus & spirans longè præstantior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nam quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appellètur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχέτυπος., Cynocephalus verò fit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videar illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum II. lib I. cùm dixisset, vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est,. & quasi regula cæterorum, vtitur eodem nomine βασιλέως: sic enim habet,. Καὶ ὅτι τῶν γυπῶν διὰ ὡς προεῖπον γένος θηλειῶν ἐστιν γένος μόνον· διὸ ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γῦπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuiuis fœminei sexus animanti Ægyptij vulturem vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologijs.

Ad Hieroglyphicum decimumsextum lib. 1.

ÆGyptiorum horologijs siue Clepsydris insculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, sed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes sic reddunt, *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo in clepsydris viuum animal statui, non effigiem animalis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissionem aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere significat, existimo restituendum τρίπα vel τρύμα διείραντες. Errore librariorum fortè scriptum est κ, pro π, vt sæpè fit, & τρίκα positum pro τρίπα. hic aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere se existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem est ac τρύμα, siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa, liber Græcus, qui sæpè citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cum ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono. & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse τρίπα, & ita ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπα διείραντες πρὸς δὲ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel

ad

ad membrum & naturam quæ per caudam significatur, perforant, per foramen autem ferream fistulam seu canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, siue æreum Epistomium aquæ defluentis emissio. διείρειν autem τρίπα rectè dicitur, quasi insubulare. vel subula facere foramen. De ista clepsydræ fabricatione & foramine, sic scribit Aristoph. Scholiastes in vespis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον καὶ εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & sinebant fluere vsque ad foramen.* Et rursus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoque formam eius attigit cum sic describit *Hic rursus præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua populum sic adorat.* Porrò de vsu clepsydrarum in foro superuacaneum arbitror hic pluribus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ & latine redde, ne vero latior sit machina, vbi interpres cum sua periphrasi sensum non assequitur, *Ne foramen illud acute artificioseque confectum.* Non enim de foramine intelligendũ, sed τοῦ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horologio & in modum tubi fistulata, vel de vasculo in cynocephali formam artificiosè dolato. Cæterum de hac diuisione horarum ex Cynocephali obseruatione mentionem fecit Victorinus in commentarijs ad Rhetoricos Ciceronis.

3. Metamorphoseos.

De Niliaco incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. l. 1.

VARIÆ sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide apud Diodorum. Tres autem hic affert rationes, Prima ad Ægyptum aquarum genitricem: Secunda ad Oceanum: Tertia ad Imbres Æthiopiæ causam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro, qui asserit. Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτάς τινας ἐξ αὑτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc est, *Tota Aegyptus à flumine congesta est, & laxa naturâque pumicosa, rimas in se habet magnas, & continuas, per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æstate autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorsus asserit exstillantes terræ sudores tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ est de Oceano, sacerdotes etiam aliquot Ægyptiorum assertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circumfluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere idem Historicus ostendit. Tertia quæ ad Aethiopiæ imbres pertinet longè probabilior est, & hanc sequutus est Agatharcides Gnidius, qui præter cęteros placet Diodoro acris iudicij viro Nec satis robustè eandē refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod, vt ait, à veteribus scriptoribus perhibeatur, raro in

Miscellaneorum l. 7. c. 4.

Æthi-

Æthiopia pluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Æthiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τὰς αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cũ Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant, *Inde, inquit, ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* quaſi vellet dicere, hanc Ægyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire Itaque cenſeo legendum, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idque non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantùm Ægyptiis, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiã in altaris angulis Leonũ ſpecies coniicit eruditiſſimus Villalpãdus. Quin etiã magnũ illud & tremendũ altare ybi iuge ſacrificiũ Deo offerebatur,

Leonum in templis effigies.

Magnum altare Hebræorũ cur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox est אריאל, ab ארי quod est Leo, & אל Deus, quam Chaldœus paraphrastes apud Isaiam 29. vertit *altare*,

Cuius rei causam reddunt Hebræi Doctores, quod sicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipsum altare perennibus flammis hostias absumeret, vel quod Leo symbolum sit diuinæ maiestatis, siue ad speciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, siue ad clementiam spectes, quâ vt omnium penè scriptis celebratur, depressis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum est ex regia illa Salomonis leunculis insigni, quam Iosephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῆ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν.

Leones in thronis regum.

Eosdem Leonum rictus in fontibus ab Ægyptijs prudenti quadam sacerdotum destinatione collocatos testatur Horus, Τὰς χολίδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρουνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προστάται, ὅτι ἐμβαίνοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις.

In fontibus.

Tubos canalesque sacrorum fontium solent ij qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari, quod sol cùm in Leonis signo persistit sæpenumero in duplum aqua ipsius Nili excrescit: Traductum ab Ægyptiis in cæteras nationes, non superstitionis, sed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro secundo, epistola secunda ad Domitium, Piscinam describens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piscinam fluentum de supercilio montis elicitum, canalibusque circumactis per exteriora natatoria littora coruatum sex fistulæ prominentis Leonum simulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingressis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in

Addo postremo loco fuisse Leones sepulchrorum

rum, maximè verò fortium virorum insignia. Siquidem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum sepulchrum describens, qui in acie aduersus Philippum ceciderant, προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπίσημα δ' ἔπεστιν αὐτοῖς λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolemæus Hephæstion, qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτοῦ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννεαδάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. λέοντα δ' ἔστιν ἰδεῖν τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλκῆς· ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφίστασθαι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem dumtaxat digitos habuisse, extareque tumulum digiti auulsi Leonem verò ex lapide Lacedomone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris lapideos statuere Leones.* *sepulchris & à quo primum mos ille inuentus.*

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cum amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea duntaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossarium

trum primogenitũ, cuius caput à copore reuulſum ſale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi ſpiritus nomine & charactere ſignatam, mox odore & ſuffitu cereiſque accenſis venerabantur, & quamquam hoc ſecretis parietibus occultabatur ſcelus, nonnumquam tamen etiam occiſorum infantium præſegmina, laminis & bracteis incluſa, ſuperſtitioſoque ritu excantata geſtabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelſus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ceream imaginem ad ſimilitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam ſimilem affectæ parti, idq; indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam ſanitatem ægro reſtitui poſſe, Ac tandé additis magicis precatiunculis ceream illã in imaginem in ignem proijciat. At ſi forte ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger.* Vides lector deteſtabiles luſus dæmonis in humanam perniciem laſciuie tis. Totam hanc nefandi ritus ſuperſtitionem damnat articulus Pariſienſis qui eſt 21. *Quod imagines*, inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ aut etiam baptizatæ, exorciſatæ, aut conſecratæ, aut potius execratæ ſecundum prædictas artes, & ſub certis diebus habeant virtutes mirabiles, quæ in libris huiuſmodi ſuperſtitioſis recitantur, error eſt in fide, & philoſophia naturali & aſtronomia vera:*

Idola magica ad curationes morborum deteſtabili ritu vſurpata. Lib. de Hyperphyſicis morbis.

Contra hæc ipſa Dæmonum πθέαπα Sancti plerumque verbis & rebus ſacris vſi ſunt. Narrat enim Leontius Epiſcopus ſanctum Simeonem ſolum mulieri magæ amuletum in tabula conſcripſiſſe, quo geſtato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres a collo ad vbera geſtabant quædam

Amuleta ſanctorum.

dam pendula vaſcula admodum precioſa, quæ illæ בת נבשי *domum animæ*, appellabant. Sic religioſæ perſonæ oleum ſanctæ crucis in vaſculo, quod S. Spiridionem feciſſe refert Surius tomo ſexto, aut aliquid ſimile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & iiſdem de collo ſuſpenſis ſanctiores aliis videri volebant; Tum vero in illos qui ex ſuis capillis & veſtibus aliis largiebantur quæ ad collum appenderent. vnde Canon. 36. Concilij Laodiceni. error quoque in eo nonnullorum clericorum caſtigatur, qui imprudentius huiuſmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum ſacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

CAue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti teſtimonio, qui ſuam eruditionem intemperantius prædicans ſcribit. Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Αρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos; & in componendis cum demonſtratione lineis nemo me adhuc ſuperauit, nec qui Ægyptiorum quidem vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas eſſe Ægyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum, & ijdem qui apud Aſſyrios ἱερῶν λόγων ἐξηγηταὶ, vt author eſt Lucianus in Macrobijs. Siquidem Ægyptiorum ſacris, & doctrinis præfecti nunc ἱεροφόροι & ἱερόστολοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον πολὺ

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

Hierophori & Hieroſtoli qui?

γον περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ, φέροντες ὥσπερ ἐν κίςῃ καὶ, περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent.* (Vt disertè notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt vt quidam apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, Οὗδι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex iis Regi Ægyptiorum prædixisse, futurum Israelitam virtute & gloria clarissimum, qui Ægyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Iidem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum author peruetustus fertur Iachim in ea gente περιάπτων καὶ παοιδῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑλακτοῦντά τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Ægyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant qua; opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & Astrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea sceptrum commune cū Regibus habebāt, quod ad honorem agriculturæ sicut & Æthiopes, in formā aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et illi quidem primis temporibus Ægyptiorū sacerdotes hanc dignitatē obtinuerunt. Nam postquā

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scribæ de Moyse vaticiniū.

Sacerdotum priorum apud Ægyptios dignitas.

ſub Romanorum imperio Ægyptus eſſe cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex ſacrificiis, in viles Chaldæos, haruſpices; & aliptas degenerarũt, quòd licet ex Hadriani epiſt. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopiſco in Saturnino, ſtatim à principio. Vbi præcautione opus eſt, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Chriſtianos cum Iſiacis Sacerdotibus confundit, & iiſdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane chariſſime, totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Chriſtiani ſunt, & deuoti ſunt Serapi qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, niſi velis hac ratione excuſare, quòd de Apoſtatis loquatur, qui, vt eſt in actis Epimachi Ægyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο *tecto Chriſtianiſmo impietatem ſimularunt*. Pergit Hadrianus, *Nemo illic archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Chriſtianæ pietatis ſimulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruſpex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas ſordes impiorum ſacrificorum natio deuenerit. Hoc ipſum plenius oſtendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Chriſtiana fide Apoſtatam, atque ad Serapidis & Iſidis cultum nefariè abreptum inſectatur, ſimul Ægyptios ſacerdotes, in quorum collegium cooptatus fuerat, deſcribit his verbis.

Sacerdotum poſtremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Chriſtianos.

Cyprianus in Senatorẽ Apoſtatam à Chriſto ad Iſin.

Namque ſacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idque licere putant quod non licet. vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapſatoſque tenent extenſo pollice lumbos,
Et proprium mutant vulgato crimine ſexum.

Cum-

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici,
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq́ cruorem.

Quæ illic Cyprianus de vestibus, & flagitiosissimis moribus prosequutus est, copiosè descripsit Apuleius, *lib. 8. Metamorph.* vbi nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *variis coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis lineis. Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus disserit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus *lib. 2.* in vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum suppliciis frequenti diuerberatione sua sponte cæsos.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασταὶ & ταριχευταί, qui cadauera maximè sacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus: Πάσης μὲν τιμῆς *lib. 1.* καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται· τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτως ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autem superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & insuper quinquaginta talenta à Ptolemæo *p. 76. l. 1. p. 2.* fœneratum memoret Diodorus. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen, operæpretium est de hac re audire Clementem Ale-

Alexandrinum, qui totam hanc ſapientum & ſacerdotum Ægyptiorum ſeriem diſertiſſimè tradit Stromatum libro ſexto p. 456. Primus, inquit, procedit is qui vulgo ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex ſymbolis Muſicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manu horologium & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Eum quatuor libros Mercurij de aſtrologia oportet ſemper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit*, inquit, *ſcriba ſacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, ad ſcribendum, & ſtylum iunceum quo ſcribunt.* Hunc oportet ſcire ea quæ vocantur Hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium ſtellarum, Ægyptique chorographiam & Nili deſcriptionem, tum inſtrumentorum, ornamentorumque ſacrorum, tum locorum conſecratorum, menſuras præterea & quæcumque ad templa & res ſacras attinent. Deinde ſequitur, στολιστὴς ἔχων τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, ſtoliſtes ſeu ornator, qui iuſtitiæ cubitum & calicem ad libandum geſtat. Is ſcit omnia quæ ad diſciplinam & ſacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas denique & dies feſtos ſpectant. Poſt omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος, ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui ſpectabilem in ſinu geſtat hydriam, quem ſequuntur qui emiſſos panes portant.* Is vt qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem, qui vo-

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

Quis horoſcopus?

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

Quis ſtoliſtes.

Quis Propheta.

cantus

cantur sacerdotales, de Diis & legibus, & vniuersa Sacerdotum disciplina.

Meminit quoque eo loco πασοφόρων, qui sex Mercurij libros de medicina edifcunt, hoc est de anatomia, & morbis, instrumentisque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem esse ex ordine sacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi describens eum qui idola ostendit, παστοφόρος δὲ ἢ πυλαῖος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuisse quemdam æditum, de quo dico ad symbolum 39. *lib. 1. in notis*. *Quis Pastophorus.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui existimarunt omnes Ægyptiorum sacerdotes communiter vocari Prophetas, quod sensisse videtur Diogenes Laertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Ἀντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν Μ. Οὔλπιος Ἀπολλώνιος προφήτης, προφήτην, hic dicit esse Ὑμνᾶ, abusus communi nomine proprij loco, nec satis ea discriminans quæ apud Ægyptios (vt doctissime ostendit Clemens) inter se distincta erant.

Grauis error de Idolorum sepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. libri primi.

AD hierographicum 37. καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum est in hoc loco, & puto restituendum ἀνατεταμένα. Quàm enim ridiculum est hæc verba de Pollinctore accipere & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & resecta quibus iusta facit simulachra contemplatur?* Et vbi Pollinctor iusta facit, hoc est, sepelit simullachra? & simulachra in partes concisa? esto Pollinctores funerarint sacra animalia priùs dissecta vnguentisque oblita, non tamen hoc simulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quod per se ineptum est, hæc igitur verba de Cane intelligenda sunt, γυμνὰ καὶ ἀνατεταμένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata spectat, quę custodit Deorum simulachra. Nam κηδεύεσθαι non semper funerare, sed curare & seruare significat. Quod autem canes custodiæ templorum & simulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentive ex iis abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes sacri apud Ægyptios collucebant furto subducerentur, ex Horo colligere licet, & Æliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios designari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cætum apud Christianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον dictum fuisse notat vir eruditus: non tamen euincit iis quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustiniani 59. citat, ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκητὰς, aliquot exequiis mortuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον fuisse propriè quod funera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici potest vbi propria verbi significatio quæritur. Neque enim si Apelles sit pictor & Orator, ideo pictorem definiens, discam; *Pictor est Orator*.

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. lib. 1.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες Interpres vertit *sacrum pallium gestantem*, perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, Diuus Hieronymus in Isaiam pastoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus templi, in quo παστοφόρος æditũus est aliquis potiùs, quàm *sacrum pallium gestans*, quæ verba

nimis

nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem πασὸς dicitur, παρὰ τῇ εὐνῇ παραπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnũ, πασὸς ἡ ἐκ παραπετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastoforium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre, πασοφόρος, vt constat ex eodem Clemente, est ex sacerdotibus Ægyptiorũ, & vt facile intelligi potest. Æditiuus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monstrare, σεμνὸν διαγορεύων, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur πασοφόρος. neque enim Deorum thalamos & ædes portat, sed custodit; manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet; πλασοφάρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatum. Ego legendũ existimo πασόφρουρος, *templi custos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεσθαι τὸ ἱερόν.

lib. 3. c. 4. Onomastici.

lib. 3. pædagogi. est.

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret?

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖσθαι. Omnis hisce elementis fit lustratio, nõ ita intelligendum est. quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationibus principatum tenuerũt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ

ρει καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare. quem ritum non nullitiam hæretici tenuerunt, qui cathechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantum ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιρραντήρια, Latinis aquiminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alcestide.

Aures igne signatæ, & frons cãdẽti ferro à Iacobitis inusta.

πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
πηγαῖον ὡς νομίζεται
χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
χαίτα τ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος,
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio sumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum est dissensio. Alij siquidem de Oryge, alij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de quadrupede, an de aue sermo sit, quod tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt excusus anno 1599. nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abrasum videretur: Deinde reposuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in sententia fuit quoque Pierius lib. 27. haud ita diligens in Hori mente perscrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vtalia omittam, vel hoc vno argumento refelli quam facillimè potest, quòd id ipsum animal de quo hic sermo est, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, siue pedibus terram effodere.* Quæso cur anteriores hic pedes nominantur, nisi quia sunt & posteriores? at si anteriores sunt & posteriores; apparet animal esse quadrupes, quod in auem tã cito efformauit Pierius. Deinde si auis est, & coturnix, quomodo huic tanquã equo insidẽtes facit Reges? quod absurdũ est. Omnino de Oryge totũ symbolum intelligendum; *Primum* quia id omnium penè codicum fides postulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet, non nisi timidè in alienam sedem irrepsit. *Secundum*, quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Ælianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orien-

rem auersari, sed etiam aduersus eius exortum aluum deijcere, quo fit vt Serapidis cultores tam præposterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquã ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes unam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hũc locũ annotat. *Micarũ sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quod à nemine quod sciam est proditum* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui succurrit, nisi forte pro τῶν πτηνῶν, legimus τῶν θηρῶν.* Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus quod in Orygem ferum animal cadere non potest, Hic quisquis ita obiecerit, satisfactum sibi abunde existimet, si Orygem inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi

Lib. 9. c. 1. sic scribit. *Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, nec minus Orygum ceruorumque genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui ac reditibus.* vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx he-*

Sat. 11. *beti lautissima cœna Caditur* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex

Aristo-

Aristotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen non vnum dumtaxat cornu, sed plura videtur illi tribuere dum canit, Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαί. Nunc quod reliquum est difficultatis expediamus. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀναβολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινων γνωμόνων τὴν τῆς ἀναβολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm sibi ortum nunciaret horarum obseruator, huic insidentes animali per medium ipsum velut gnomones quosdam ortus rationem ac tempus accuratè certòque cognoscebant.* Primum malim καθίζειν actiue sumere, & de horoscopo intelligere quem Reges iubent Orygem conscendere, vt certius Solis ortum dignoscat. Quod autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ, *per medium ipsum*, subobscurum est, nescio enim quid sibi cogitatione pinxit Mercerus, quasi per medium hoc animal cui insident intuentes reges, ortus speculentur. Hîc μέσον accipiendum est, pro re interiecta & interposita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διαμέσου αὐτοῦ, *hoc est ipsius interuentu, ipso mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & sic ὄρυξ hic διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propensionis qua solis primas faces præuidet, tempora discernant horoscopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, διὸ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφάγιστον ἐσθίουσιν, Sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt. Visa est interpreti suspecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, sed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus, vbi ostendit vetitũ esse sacerdotibus sub pœna capitis, ne victimam aliquam immolent, quam prius sigillari annulo non signarint,

ἀσύ-

Quod duo Polypi pro duobus Apolinis pedibus ſint perperam ab interprete poſiti.

Ad Hieroglyphicum 3. lib. 2.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι *Gemini pedes ſimul compacti & progredientes, ſolis curſum cum in ſolſtitio eſt hiberno ſignificant*, variæ ſunt lectiones. Et primum quidem Manuſcriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non eſt admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hibernum ſolſtitium denotandum ſimul colligati exprimantur. *Impreſſorum*. inquit *codicum lectio quæ eſt δύο πόδες, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt ſi pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis*. Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem ſignificandum vnquam vſurparit, quamquam vt nihil eſt in iſtis ſymbolis tam alienum quod non aliquo cultu orationis, & rationis ſpecie ſplendeſcat, poſſet illud fortaſſe dici, Polypum rectè Solis in hiberno ſolſtitio tarditatem ſignificare, quod ſit vt ait Ouidius. *Hieroglyphicon l. 27*

——— *crinali corpore ſegnis.*

Vel vt canit Oppianus,

πανδίας ςροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τεχνάζων.

Verùm quid opus eſſet geminos Polypos ad hoc ſymbolum pingere? & ſi ſua natura tardi ſunt, cur vincula

vincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδας, legatur δύο πολλοῦ πόδας, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hiberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuã, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progredientur? Difficilius quidem, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quamobrem puto legitimam esse lectionem. δύο πολλοῦ πόδας συνειργόμενοι, pro συνηγόμενοι καὶ βεβηκότας.

Lib. 1. Hierogl. 32.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. lib. 2.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multũ quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert, paulò videntur debiliores *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem. vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur.* Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non satisfaciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpe vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Hieroglyph. lib 29.

Χιλὸν

Χιλοὶ ὅτε χλοάουσιν νεὴν δ' ἀπεχεύαντο ποίην.

Pabula ubi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχέυαντο, pro ἀπεχίυαντο per enallagen. Aliter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullum animal execrabilius; nam Patrem interficit & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie verò vulneris defluente alium gigni, qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Aegyptius qui citatur à Tzetze neque Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius Ouidius & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus, sed melius Lactantius de cineribus & reliquijs patris accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD

retur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeo superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequentius vsurparent, vnde exstat illud in symbolis Pythagoræ, προσκύνει περιφερόμενος, quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque totarum Ægyptiarum expressum à Pythagora memorat, rationèmque subintexit, hāc in sacris circuitionē ad similitudinē orbiū cœlestiū fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *rotundum & volubilem Deum*. Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandum., ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis πλειοῦσθαι, hoc est sacrificium cōsummare, cum orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, etsi vulgo explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium, Impiosos semper in περιφέρεια incedere neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset. *Conuersiones & circuli in sacris.*

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ διὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercule similiter Ægyptijs rotis inuoluit, & significat hæc figura mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldanij viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *symbolorum lib.*1. *Synt.*2. Hic cùm rotæ conuersi- Georgius Cedrenus in conpen-

dio, p. 475. edit Basil.

uersionem è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu contemplatus fuisset, ex diuturno mœrore in solutiorem risum effusus est. cuius rei caussam sciscitanti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, ὅτι καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μετέωρον. *Hanc ego incertæ inconstantisque hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cum quod in mentem mihi veniret quam instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiam fieri posse iudicans, vt quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium.*

Solandi dictum notabile ad Regem Francorum.

Adde ad idem symbolum *ixionios amicos*, aulicos scilicet illos & parasitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariam alligatos sub aquas mittebat, rursusque in summum reuoluebat: cuius ludi quem tam sæpè aulici in hoc rerum humanarum æstu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in symbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis subijcere videtur Anacreon Poeta, sed sobrius, vbi totam imaginem esse dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimusque
Cinis, ossibus solutis.

Sat. 5.

Cum quo facit Persius.

Nam quamuis prope te quamuis temone sub vno
Vertentem sese. frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.

Vbi

Vbi von tantum vitę volubilitatem, sed & irremeabiles temporum lapsus designat; & ostendit quam arduum sit desidiosis diei præsenti manum inijcere.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum, significarint?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

SYMMACHVS ad illum locum Ezechielis, c. 8 *Et ecce applicant ramum ad nares suas*, innuit hic derisionem significari fœdo raucoque narium sonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ᾆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta ramorum mentione, qua in sententia sunt Septuaginta, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem ansam interpretationis daret, ramorum simul, & derisionis meminit his verbis, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipsi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus, & sonum, & ramum significat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit; sed in eo errat quod gestationem illam ramorum signum derisionis interpretetur, cùm potius venerationis sit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in superstitiosis gentilium ritibus, ad cultum falsorum Deorum fuisse prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupressum, Isidi abrotonum. Certè apud Athenienses festus erat dies ramorum nomine insignis. quo in honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quasi μόχοι, hoc est tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀσχοφορίας celebritate nomen, & ὀχοφόροι, seu ramiferi

Symmachi error in loco Ezechielis.

Hazmorach ramus & sonus.

feri appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum ministri qui acceptos vitis ramusculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirrhadis ædem deferebant; vt disertè testatur Scholiastes Nicandri, Ὀσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνησι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλάς, οἳ λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς Σκιῤῥάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quòd autem Deos venerantes & manum, & ramum (si tunc tenerent) secundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectà vertit, *& applicabant ramum ad nares suas in signum*, scilicet adorationis quam Soli præstabant.

Oschophori.

Hunc certè honorem Deo debitum sacrorum simius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vsos fuisse in festiuitate tabernaculorum produnt sacræ literæ, & disertè testatur Iosephus *antiquit. l. 3.* vbi scribit Iudæos victimas Deo incendere, & simul pro gratiarum actione sacrificare, manibus interim gestantes ramos myrti & palmæ, ex quibus mala Perseæ dependebant. Eius verba sunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος. Nota consulto mala Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarent cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Persea frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Iudæi cur vsi malis Perseæ arboris.

Idem postea ramorum honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorum ab Hydaspe rege præmittuntur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipsius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ κατεστεμμένοι, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Æthiop. lib. 10.
Corona ex Loto.

Ita-

Itaque ſi quem inſigni populi fauore honeſtatum omniumque celeberrimo plauſu & lætitia exceptum ſignificare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia non ſolùm ramos illos exhibebant, ſed præterea folia, & flores in bene meritos ſpargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippam dicit fuiſſe, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid ſit ἀνθοβολία.

lib. de legatione ad Caium.

Nec hoc tantum fauoris ſigno contenti, etiam ramos maximè palmarum ad fores inſignium virorum affigere ſoliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè aliquorum ritu tot ſuppetunt teſtimonia, vt nihil ſit opus inculcare pluribus. Hæc fuit cauſſa cur Chriſtus tanquã verus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta,

Palma ad Rhetorum fores affixa.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreàſque ſolo frondes, & olentia ſerta
Sub pedibus ſtrauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clariſſimã rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuiſſe ſignum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio ſymbolo fuerint delectati, diſco ex Porphyrio. Οἱ πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβάνωτον, οὔτ' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷόν τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον. Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, ſed folia, velut primam pubeſcentis naturæ lanuginem manibus decerptam Dijs adurebant, quo ſigno Deum creatorem teſtabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adoleſcerent.

Prophyrij obſeruatio de primis ſacrificiis.

Theod. orat. 7 de ſacrificiis.

Nec mirum igitur ſi hoc genus officij Chriſto exhibitum, qui *Σοφίας κοσμοτεχνήτης* nominatur a Syneſio. Eſt porrò dignum obſeruatione, hanc Ceremoniam quam anniuerſaria religione Eccleſia veneratur, apud Græcos fuiſſe percelebrem, Dominicamque ipſam palmarum quam nos appellamus, ab illis vocari *βαϊοφόρον*, quod *βάϊς*, quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, ſit Palmæ ramus, vnde & *βαΐα* appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha diſtribuebantur ea ſcilicet ſeptimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen *βαΐων*. Hoc diſertè teſtatur Balſamon:

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos.

de Incenſ. Patriarchæ, die Catech.

Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων περιωπὴν, καὶ τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσίμνουν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelſam* inquit, *diuinorum Imperatorum circumſpectionem, & Patriarcharum magnificentiam, cum reliquis auguſtam faciebant & annuæ erogationes, & donorum βάια quæ nominantur munifica largitio.* Et Imperator quidē palatinis ſuis, Patriarcha clericis diſtribuebat, quem ritum quoque fuſius deſcribit Luitprandus; In ea quæ eſt ante *βαϊοφόρον*, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quam in diuerſis conſtitutis officijs, numiſmatum aureorum erogationem, prout cuiuſque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, appoſita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis menſa, quæ numiſmata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinſecus in loculis ſcriptis retinebat. Ingre-
" diebantur denique ad Imperatorem non confusè,
" ſed ordinatim ſecundum vocantis vocem, quæ ſcrip-
" ta virorum nomina ſecundum officij dignitatem re-
" citabat. Quorum primus vocatus eſt Rector domus,
" cui non in manibus ſed in humeris poſita ſunt nu-
" miſmata cum ſcaramangis (genus eſt veſtis) qua-
" tuor. Poſt quem ὁ Domeſticotos Aſcalonas & ὁ De-
longa-

Rerum Europ lib. 5. cap. 5.

Dona & Largitiones Imperatorum dictæ *βαΐα*, hoc eſt Rami palmarum & earum ritus.

longaristis ploas (doctè Meursius emendat δομεστικὸς τῶν σχολῶν, & δρουγγάρις τῆς πλοΐας, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) sunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numismata, & scaramanga suscipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, sed adiuuantibus alijs post se cum labore traxerunt. Post hos admissi sunt Magistri numero 24. quibus erogatæ sunt numismatum aureorum libræ, vnicuique secundum eundem numerum viginti quatuor cum scaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos ponè est sequutus, & duodecim numismatum libris cum scaramanga vna donatus. Turba post hos immensa vocatur, Protospathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille. quod, quia ritus est præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò distribuendorum ramorum rationes rectè exsequitur Clemens Alexandrinus; quæ maximè spectant illud Homericum,

Οἵη περ φύλλων γενεὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expressum quoque fuisse cremationis & sepulturæ symbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι, antiquis Ægyptiorum moribus congruere non potest, sed Græcorum. Aegyptij enim cremationem detestabantur, quod ignem existimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatam omnia deuorantem, vt constat ex Herodoti libro tertio.

(***)

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Aegyptijs nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen existimare nomen κωμασίας Aegyptum esse, sed ab Aegyptijs græcanicis vsurpatum. deriuatur enim vt satis liquet, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, quod est τὸ μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc est cum musica & saltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus significatur. Erant igitur κωμασίαι conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obseruabant, de quibus intelligenda sexta Synodus Trullana dicta à Trullo, fastigio concamerato in Constantini regia, quod aliter secretarium palatij nominatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα Βοτὰ, καὶ τὰ καλούμενα Βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναικῶν δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὲν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' Ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων. vbi inter cætera audis vetari Kalendas.

Βοτὰ. ἑορτὴ ἡ τελουμένη Χάριν πανός. Balsamon in commentarijs. Miror cur docti Viri reddiderint. (vota(

das,& Panis festa,& brumalia,& conuentum primo die Martij,& saltationes muliercularũ in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum. Vel certè quod probabilius est, κωμασίαι hic sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur. Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & catacli sta prænitens sequebatur chorus, carmen venustũ iterantes, quod Camænarum fauore solers poeta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum. ibãt & dicati magno Serapidi tibicines qui per obliquum calamũ ad aurem porrectum dextrã, familiarẽ templi deique modulum frequentabant, & plerique qui

Metam. l. 11

facilem ſacris viam dari prædicabant, & cæt. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clemens Alexandrinus, Deorum Ægyptiorum ſimulachra, & quidem a perſonis lectiſſimis. Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium ſuſcepiſſe Commodum Imperatorem: *Iſidis coluit, ut & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Cōmodo Ælius Spartianus in Peſcennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphanij Symbol. XXIII.

CHARADRIVM hic pro Ictero à S. Epiphanio vſurpatum nonnulli eſſe voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillaſſe memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, ſi modo hæc inter ſe fuiſſent diſtincta, teſtantur veterum teſtimonia, quæ hanc ipſam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται· καὶ, τοῦτο πάσχων, εἰ τοῦ ὀρνέου προσβλέποι, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν· οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενος ἕλκειν καὶ μεταπασχὰν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος. Charadrius Ictericis medetur, & ſi Ictericus eum intueatur, refugit ille, & auerſatur, oculis conniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam putant) ſed quia contagione ſe affici ſentit, tranſeunte in ipſum per obtutum alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philes aſſerunt, & Plutarchus *Symp. l. 5. quæſt. 7.* vbi loquitur de Ictericis: ἐμβλέποντες τῷ χαραδρίῳ θεραπεύονται.

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt conſulto occultare ante pretium perſolutum, ne gratis, mercantibus Ictricis medeatur, vnde Hip-

de Hipponax Poëta lusit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνᾷς, *Charadrium vendis.*

Restat vt videamus an Charadrius idem sit cum Ictero, & difficultatem quidem facessit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Physiologo hunc Charadrium totum album esse, absque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχων, quæ quomodo Ictero conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Et si Icterum quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutũ fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dũ Charadrium vult totum candidum esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis: ijsdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscũ tendit. *In descriptione Charadrij.*

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadrium pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὀρνέου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib. refellas Physiologum, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis auruginem. Nam Eustathius ad Homerum λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque nõ puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari existimant, quanquam ab alijs distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCI-

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETAE.

HÆC quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dũ tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ,
Deliras inter vetulas, puerosque loquaces,
Cum streperet latè madidæ facundia linguæ.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti
Nescio quas passim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicissim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector. quid non capit ebria musa?

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinque manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum linguæ digitis signata magistris.

III. Annulus cum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi,
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed cludo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruos ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ, sed non est causa doloris:
Est iter ad cœlum sed me grauis impedit aer.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. Nebula.

Nox ego sum facie, sed non sum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen.

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapsa ruina,
De cœlo cecidi medias transmissa per auras.
Sed sinus excepit, qui me simul ipse recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram;
Nunc rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piscis.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat,
Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes:
Ambo tamen currunt, hospes simul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus
Sole madens, æstate fluens, in frigore siccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formosæ filia syluæ
Innumeris pariter comitum stipata cateruis,
Curro vias multas vestigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Littera me pauit, nec quid sit littera noui.
In libris vixi, nec sum studiosior inde.
Exedi musas, nec adhuc tamen ipsa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi nosse laborem,
Nec pepli radios poscunt, nec licia telæ.
Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, semper migrare parata.
Mutatoq; solo non sum miserabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo nascitur ipso.

XIX. Rana.

Rauca sonans ego sum media vocalis in vnda,
Sed vox laude sonat, quæ se quoque laudet & ipsa.
Cumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

XX. Testudo.

Tarda gradu lento, specioso prædita dorso,
Docta quidem studio sed sæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ sic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cæca mihi facies artis obscura tenebris,
Nox est ipse dies, nec sol mihi cernitur vllus.
Malo tegi terra, sic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida sum vitæ, sed non sum pigra labore.
Ipsa ferens humeris secura præmia brumæ
Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim.

XXIII. Musca.

Improba sum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æstate reuertor,
Sed cito submoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hospes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,
Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta,
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Romæ quoque consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna perscripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo vestita capillo,
Culmina difficili peragrans super ardua gressu,
Custodi pecorum tremula respondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigera matris fœcunda natus in aluo
Desuper ex alto virides expecto saginas,
Nomine numen habens, si littera prima periret.

XXXVII. Mula

Dissimilis patri, matris diuersa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex aliis nascor, nec quisquam nascitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaque sum vento, vento velocior ipso.
Et mihi dat ventus natos, nec quaro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quattuor insignis pedibus, manibusque duabus.
Dissimilis mihi sum, quia sum non vnus, & vnus.
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput est, intus sunt membra minuta.
Pes vnus solus, sed Pes longissimus vnus.
Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

XLI. Malua.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Nec duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. Beta.

Tota vocor gracè, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam.
In terris nascor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum nascor. rursus dum pendo nascor.
pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. Cepe

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam.
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV Rosa.

Purpura sum terræ pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si possim viuere fato.

XLVI. Lilium.

Magna quidē nō sum sed inest mihi maxima virtus.
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo.
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoq; fatigor,
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor.
Lætus honor frondis, tristis sed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego sum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa recessi.
Nec remanent vires, sed forma gratia mansit.

L. Fœnum

Herba fui quondam viridi de gramine terræ,
Sed calybis duro molli præcisa metallo
Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

LI. Mo-

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, vna sumus ambo iacentes,
Quam piger est vnus, tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis collisa medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII. Vitis.

Nolo thoro iungi, quamuis placet esse maritam:
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci
Fallaces escas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata reuulsa,
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII. CLAVVS CALIGARIS.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo.
Vertice tango solum, capitis vestigia signo,
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt, præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non sum cincta comis, & non sum compta capillis,
Intus enim crines mihi sunt, quos non videt vllus.
Meque manus mittunt, manibusq; remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris sum toto corpore plena.
Frondicomam sobolem morsu depascor acuto,
Mando tamen frustra, quia respuo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis stat in alto gurgite silua,
Et manet in mediis vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præstat.

LXII. Spongia.

Ipsa grauis non sum, sed aquæ mihi pondus inhæsit,
Viscera nota tamen patulis diffusa cauernis,
Intus lympha latet, sed non se sponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi sunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens est, & solus in imo.
Meque tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graui ferro, leuibus circundata pennis,
Aëra per medium volucri contendo meatu.
Missaque discedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorso pecudes ego terreo cunctas,
Obsequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, sed contra nolo nocere.

LXVI. Laterna.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini sideris instar.
Noctibus in mediis faciem non perdo dierum.

LXVII Specular.

Perspicior penitus, nec luminis arceo visus.
Transmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec

Nec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum.

Nulla mihi certa est, nulla est peregrina figura,
Fulgor inest intus radianti luce coruscus,
Qui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex sum quoque dura tacendi,
Vis auidæ linguæ finis, sine fine loquendi.
Ipsa fluens, dum verba fluunt, vt lingua quiescat.

LXX. Puteus.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo,
Non nisi perfossis possum procedere riuis,
Labor & ad superos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitant in cespite lymphæ,
Alueus est modicus, qui ripas non habet vllas,
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit,
Nam redit assidue, quamuis & sæpe recedat.
Nunc mihi magna meæ est animæ, nunc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego sum crudelior hospes in vnda,
Adfinis terræ, sed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euasi flammas, ignis tormenta refugi.
Ipsa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper inest intus, sed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, sed solos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quattuor æquales currunt ex arte sorores.

Sic quasi certantes cum sit labor omnibus vnus,
Et prope sunt pariter, nec se contingere possunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos sumus ad cœlum quæ scandimus alta petentes,
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt simul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta solo plano, manibus compressa duabus,
Ducor vbique sequens, & me quoque iuncta sequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Ære rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis est intus linguæ crepitantis imago.
Non resonat positus, motus quoque sæpe resultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus est vnus, tres commiscentur in vno.
Quisque bonus per se, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil est, nihil est extrinsecus auctum,
Quod fuerat non est, cœpit quod non erat, esse.
Nec tamen inueni quidquid prius esse reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum,
Fraus iuuenis pulchri multarum cura sororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi soror est plures licet esse putentur.
De fumo facies, sapientia de mare nata est.

LXXXIV Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires,
Sed capitis pugna nulli certare recuso.
Grande mihi caput est, totum quoque corpus in illo.

LXXXV. Pistillus.

Contero cuncta simul virtutis robore magno,
Vna mihi ceruix, capitum sed forma duorum,
Pro pedibus caput est: nam cetera corpora non sunt.

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falsis auri mentita colorem.
Dedita sudori, modico succumbo labori.

LXXXVII Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Est calor in medio magnus, quem nemo veretur,
Non est nuda domus, sed nudus c nuenit hospes.

LXXXVIII. Tessera.

Dedita sum semper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine casus,
Non ego mœsta malis, non rebus læta secundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fui primo latebris abscondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenque dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego sustinui. quam corpus debuit vnum.
Ores animas habui, quas omnes intus habebam.
Discessere duæ, sed tertia pene secuta est.

XCI. Miles pod.gricus.

Bellipotens olim sæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit;
Nunc mihi vix duo sunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luscus.

Cernere iam fas est. quod vix tibi credere fas est.
Vnus inest oculus, capitum sed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terrasque iacentes,
Aëra per medium doctus meat arte viator.
Semita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis.

XCIV. DE VIII. VT TOLLAS VII. ET VI. Remancant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur.
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quod me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltro nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo.
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæque regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA, ET OBSERVATIONES.

A.

Cygnus

Felis

Leo-

R.

tym-

FINIS.

POLYHISTOR SYMBOLICVS,

Electorum Symbolorum, & Parabolarum hiſtoricarum Stromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO *Trecenſi è Societate* IESV.

Permiſſu Superiorum.

COLONIAE AGRIPPINAE.

Apud IOANNEM KINCKIVM ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XXXI.

LIBRORVM ORDO, ET NVMERVS.

LIBRI INSTITVTVM.

LIBROS de symbolica Aegyptiorum sapientia iam pènè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illustri historiarum instrumento parabolas, non quidem illas δημιώδεις, sed electæ cuiusdam doctrinæ notas, quæ à me diuersos, vt fit, auctores legente, fuerant animaduersæ, visum est attexere.

Quas ego dum ad priuatorum studiorum subsidium in ordinem digero, video vt res est per se suauis & aliquo delectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus spargi; eo habitu quo minimè desiderabam. quamobrem visum est aliquo saltem artificio dedolatas, atque exsculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus satisfaciam cumulatiùs qui hæc à me cruda propelli desiderabant in publicum. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYMbolicus.

PLACVIT hunc librum Polyhistorem Symbolicum inscribere, quòd variarum historiarum Stromata contineat ad egregias aliquot sententias συμβολικῶς accommodata.

NON ESSE NOVUM HOC SCRIBENDI GENVS, SED GRAVISSIMIS AVTHO-*ribus vsurpatum.*

NON est noua hæc ſcribendi ratio qua illuſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus accommodantur. Auctores habet grauiſſimos; puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum Tyrium, & cæteros: quorum oratio his parabolarum illuminata ſtellulis longè màius habet aucupium ſuauitatis.

At verò ſancti Patres, vt Baſilius & Ambroſius in ſuis *Hexameris* quàm ſæpè res naturales efforment in Ethica quædam ſymbola, quæ ad vitam inſtituendam moreſque regendos pertineant, nihil opus eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumentum profeſſus eſt Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſuo Pyſiologo, ſiue interpretationibus quas cum Clementis Alexandrini ſymbolis coniunxi huius veſtigijs inſiſtens duodecim Parabolarum hiſtoricarum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARA-*bolarum vsu ſentiat Clemens Alexandrinus.*

CLEMENS Alexandrinus lib. 5. ſtromatum de ſymbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis ſic cenſuit.

Χρησιμώτατον ἄρατο τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλά, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν

Vti-

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis forma ad res permultas, nam iuuat & ad rectam Theologiam, & ad pietatem, & ad demonstratiui generis orationes, ad breuitatis denique exercitationem specimenque sapientiæ.*

Hæc ille: quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore ingenij suauius coniungunt.

QVOD ISTÆ QVOQVE PARABOLÆ SAcras Literas exornent, & locuples de hac re S. Augustini Testimonium.

SANCTVS Augustinus epistolá centesima decima nona de parabolis historicis ita iudicauit.

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVENTIA QVAEDAM EST DOCTRINAE SALVTARIS, MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA, A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITVALIA, A TEMPORALIBVS AD AETERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, *Eloquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigide nonnunquam & tortuosè, nulla habitu loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu infereiunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcescit.

Methodvs Libri.

IN toto libro præmittere soleo historias, deinde interpretationes subijcere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀποδόσει siue redditiones appellare, historias fermè omnes ex antiquis & probatis historicis attuli, si quæ interdum plus admirationes habere videatur, non fuit nostri instituti scrupulosius disquirere veritatem; cum præsertim non tam historiam quam parabolas scriberem. Itaque de his fas est mihi dicere quod S. Augustinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percensuisset, multa sic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim. *Interpretationes fermè sunt ingenuæ, & exquisitis vestitæ optimarum sententiarum ornamentis, potuissem quoque historicæ accommodationis iuxta* Ι·ρογλύφων *mentem fusius reddere rationem, sed nolui in rebus perspectis commentariorum luxuria sylueſcere, suum cuique in hac re arbitrium relinquo.*

(·.·)

ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM HIſtoricarum

LIBER PRIMVS.

MVNDVS.

Seu de ijs quæ ad Cælum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

TIMAEVS Pythagoricus Deũ vocat Κόσμον ἰνδαλμικὸν, *Mundum exemplarem*. Vt enim mundus omnia ſuo complexu cingit: ſic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuerſaliſq; natura vbiq; præſens, omnia videns, audienſq;, cuncta continẽs, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus ſapientiæ, ſanctitatis, intelligentiæ vitæ, rationum, formarum. Quod Plato diſertè his verbis definiuit, Τὰ γὰρ νοητὰ ζῶα πάντα, ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot ſunt animalia intelligibilia, ille in ſe complexus ſeruat atque continet, non ſecus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, ſuo ambitu cingit.* Inde illa nobilis figura mundi apud Aegyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis myſterijs inducunt. Deum ſiquidem, vt refert Porphyrius apud

Dei præclara definitio ex Pythagor. ſententia.

Porphyr. *apud Euſeb. l. 3. de præp. Euang*

l.3 Iamblic. de mysteriis titul. Opinio AEgypt.

Eusebium, Κνὴφ AEgyptij appellant, vbi nota in illo Pierij codice parum fideliter legi Eneph. pro Cneph, nisi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod nomen apud Hebræos veritatem significat. Huius porro Cneph imaginem, humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite. Quum prætereà ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægyptij Phta. Græci Vulcanum vocant. Hic Porphyrius coloris cœrulei, zonæ, & sceptri Hieroglyphica, vt per se satis nota prætermittens, symbolum pennæ explicat, quod poni asserit propter obscuram *Dei* cognitionem ἡ τοῦ πλέρου φύσις ἐν τῷ ... ἀφανὴς κεῖται διὰ τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον. Ouo verò mundum visibilem significari refert idem Eusebius ex Pithagoræ Philosophia, qui testam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritus qui sunt in ouo aeris. Albumen aquæ terræ porro partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Ouum mundus visibilis ex Eusebio.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphicum, simulachrum ἀνθρωποειδὲς complicatos habens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilam capite sustinens, quo mundi forma, immobilis constitutio, rotunditas, & stellarum varietas significatur, eaque omnia à Deo regi, sustentarique, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

Simulacrũ ἀνθρωποειδὲς mundi Hieroglyphicum, ex eodem.

APODOSIS.

Dei natura humani aut Anglici ingenij viribus comprehendi nullo modo potest; Hic enim sibi suæ gloriæ latebras constituit, quas si mens conetur perrumpere, opprimitur magis quam lucet. Itaque diuinæ naturæ immensam obscuritatem significantes AEgyptij dictitabant, primum omnium principium tenebras esse, suprà omnem intellectum positas, Tum in sacris ceremonijs ter *incognitam calignem* hoc est Deum, vocabant, quod præclarè animaduer-

Ægyptiorum præ-

git Damaſcius Platonicus. πρώτlω, ἀρχὴν νομίζουσι [illegible] [illegible] ότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο ἐπιφημίζοντες, Quæ cum ita ſint, ſatis erit humano ingenio poſt lucem fidei, Diuinæ maieſtatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoſcere. *clara ceremonia.*

Iuppiter eſt quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER & Tabula, *Dei Canticum.*

RHodi viuebat Protogenes, quò cum Apelles adnauigaſſet, auidus cognoſcendi opera eius fama tantùm ſibi cogniti, continuò officinam petijt. aberat ipſe. ſed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna cuſtodiebat. Hæc Protogenem foris eſſe reſpondit, interrogauitque à quo quæſitum diceret; ab hoc, inquit Apelles, arreptoq; penicillo, lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Reuerſo Protogeni, quæ geſta erant, anus indicauit, ferunt artificem protinus contemplatum ſubtilitatem, dixiſſe, Apellem veniſſe: non enim cadere in alium tam abſolutum opus. Ipſum tunc alio colore tenuiorem lineam in illa ipsâ duxiſſe, præcepiſſeq; abeuntem, ſi redijſſet ille oſtenderet, adijceretq; hunc eſſe quem quæreret, atq; ita euenit. Reuertitur Apelles, ſed vinci erubeſcens tertio colore lineas ſecuit, nullum relinquens amplius ſubtilitati locum. At Protogenes victum ſe confeſſus in portum deuolauit, hoſpitem quærens. Placuitque ſic eam tabulam poſteris tradi, vnicam quidem, ſed artificum præcipuo miraculo. Auidè. Romæ ſpectata eſt, ſpatioſiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas viſum effugientes. inter egregia multorum opera inani ſimilis, & eo ipſo alliciens, omniq; opere nobilior.

Tabula Apellis & Protogenis. ex Plinio.

Plinius *lib.* 35. *cap* 10.

APODOSIS:

Magnitudo Dei ex minimis.

Deus in hac rerum vniuersitate quasi in tabulâ, subtilissima operum suorum duxit lineamenta, ex quibus agnosci potest: Nemo enim est tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum suspexerit, mundi rectorem Deum non videat. Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem licet deprehendere. sic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem possumus colligere.

Manilius *Astron. l. 4*

Materia ne quare modum, sed perspice vires
Quas ratio non pondus habet.

D. Augustinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: sed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo*, inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrime currat, ac transeat: Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus têporum spatia, qua tanquam syllaba ac verba ad particulas huius saculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili câtico, vel breuius vel productius, quam modulatio pracognita & prafinita deposcit, praterire permittit.* Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA Pictura.

Ex Sancto Damasceno.

S. Damascenus in Historia Barlaami c. 12. homines mundi delicijs mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortiterque tenuit. Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At verò conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum,

grum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit, quàm vt abſcinderent. In imo barathro inſpicit draconem, aſpectu terribilem, flammam, & faces ſpirantem, ſibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rurſus baſin illam ſupra quam conſtiterat, animaduertit quatuor aſpidûm capita de pariete emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbuſculæ exiguam mellis ſuauitatem. quamobrem omiſſa malorum quæ illum obſederant memoria, totum ſe inſanæ mellis dulcedini tradidit.

APODOSIS.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui voluptatis illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors, Barathrum mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita noſtra per dierum & noctium curricula, conſumpta. Quatuor aſpides, totidem elementa, quibus malè temperatis compago totius corporis diſſoluitur. Draco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitijs tradidere. Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ſignificat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor.

IV. COELVM.

Laboris perpetui typus.

AEgyptij cœlum, ob ἀιδιότητα hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubiectus ſit, exprimunt. *Plut. in Iſid. & Oſirid.*

APODOSIS.

Viros magnos, & cœleſtis particulæ plenius compotes, perpetuis ijſque grauibus curis agitari oportet, atque inſtar cordis aut cœli ſemper moueri, & *Viri magni ſtantes moriũtur.*

quod

quod ille dixit, *stantes mori*. Suet. in Vespasiano. Hoc disertè Latinus Pacatus in nobili Theodosij panegyrico descripsit his verbis.

Suet. in Vespas.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodosij Paneg.

Gaudent profectò diuina perpetuo motu, & iugi agitatione, se vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, vestra natura est. Vt indefessa vertigo cœlum rotat, vt maria æstibus inquieta sunt, & stare sol nescit: Ita tu Imperator continuatis negotijs, & in se quodam orbe redeuntibus, semper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Chosrois cœlum.

CHOSROES rex Persarum machinam finxit, in qua cœli effigies, astrorumq. conuersiones, cum sceptrigeris Angelis astantibus admirabili spectaculo cernebantur, tùm imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipse eminens in medio, quasi Deus humanus, spectabat omnia. Cedrenus rem totam describit his verbis. Ingressus Bazacũ vrbem Heraclius, εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο, Ηλίον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad annum Heraclij 13. pa. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impius Chosroes inani specie duntaxat expressit: Hoc vir sapiens solida quadam felicitatis possessione plenius videtur adeptus. Is enim cœlum sibi fixit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro stipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodo-

Theodoretus. ἐπιτρυφᾷ hic sub pedibus humanarum rerum cursus & recursus, reciprocasque negotiorum vicissitudines labi videt lætus, alacer, securus, & sui vbique similis. Hic verè.

Inconcussa sedit pura sacraria mentis.

Rupertus super Matth. hanc similitudinem videtur delibasse, cum dixit. *Cælum ipsa mens, vel anima præcipuè sapientis, vt quæ habet lucida sidera, status motus concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum splendores fulgidissimos.* Rupertus. *Cælum mens, vel anima, sapientis.*

VI. COELVM FORI BABYLONICI.

Iustitia.

ERAT, inquit Philostr. c. XVII. lib. I. aula è sapphiris cœlestis coloris constructa, in qua aureæ Deorum effigies, quasi ex æthere, eminebant: spectatores (credo) actionum humanarum, & æquitatis præsides. Ex testudine verò illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant, ιυγγ᾽ . Adrasteam vltionis Deam significantes, admonentesque regem, ne se supra hominem efferret. eas dicunt Magos, cum in regiam venissent, vsisse fieri, vocantque *Deorum linguas.* *Illices auiculæ Deorum linguæ.*

Apodosis.

Rectè & opportunè hic Iustitia exprimitur. Color cœlestis, augustam simul, & venerandam loci sanctitatem, simulachra, Dei, in iudicijs vindictam præsentem, in nefarios iudices significant,

ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

DINIAE

VII. DINIAE COELVM TERrenum.

Bruta felicitas improborum.

Antonius Diogenes in libris incredibilium. De corde quod remittebatur adhūc locum vide li. 3. de Homine & in obseruat.

DIniās se ad Lunam propè accessisse dicebat, tanquam ad purissimam quandam tellurem. Idem quoq; Xenophanes docuit, vt est apud Ciceronem Academic. qu. 4. habitari in Luna, eamq; esse terram multarum vrbium, & montium. Huic somno multa simillima apud Lucianum in verarum historiarum libris inueniuntur, quæ & hoc sæculo vani homines renouant.

APODOSIS.

Homines voluptuarij titillāte sensum lenocio terram sibi fingūt in cælo, belluarum sordidissimas voluptates in Beatorum sede constituunt. Tales sunt Elysij Turcarum campi qui domicilium suæ beatitudinis lupanari quoque fœdius esse voluerunt:

Elysii Turcarum campi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.

VIII. SOL IN NAVI.

Dei Prouidentia.

POrphyrius apud Eusebium de præpar. Euang. lib 3 c. 3. refert Ægyptios inter cætera symbola hoc nō inferioris notæ habuisse. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfusam collocabant in naui, quæ aduerso flumine raperetur, remis, velisque incitata. Huic autem se substernere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij mitescente sæuitia, per vndas deportare.

APODOSIS.

Porph. Physicos sequutus hoc symbola denotari putat motū Solis in humido, per Crocodilū verò potabilem aquam, in Solem ferri cōtendunt Ægyptij:

sed

sed Iamblichus in mysterijs titul. de expositione symbolorum Ægyptij Theologiæ, ἠθικῶς explicat. & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei manibus constitutum significant. Sicut enim gubernator clauo vno quodã facilique momento nauium mouet, & regit: Ita Deus immundum desuper, videlicet à primis naturæ principijs pręcipuas motionum causas exhibens.

IX. SOL IN IOSVE MONVMENTO.

Principium vigilantiæ.

INTER cætera Iosue monumentà, præclarum illud est quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulto statuam Solis positam fuisse quasi in demortui cineribus adhuc staret: à quo inter viuos degente inaudito anteà miraculo de illo cursus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ios.

APODOSIS.

Præterquam illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, simulachrum Solis fuit expressum. Virtutes quoque Iosue designat, & maximè in regendo dexteritatem ad omnia temporis momenta compositam: quod videtur indicasse Iosephus, cum dixit, fuisse illum quem memoramus Naue filium, πρυτανεῦσαι τὰ κατ' ἀρετὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἅπαντα καιρὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare est Regum sidus quia Princeps temporum.

——tempora diuidit aui.
Mutat nocte diem, radijsque potentibus astra
Ire vetat, cursusque vagos statione moratur.
Lucan. X.

X. SOLIS VIRGAE. Ἡλίου βακτηρ.

Filij regum præsidia.

ÆGYPTII festum Solis baculorum celebrant vigesima secunda die mensis Phaophe, post æquinoctium autumnale. Solisque natos baculos aiunt: ὑποφαίνοντες ὡσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως innuentes fulcro, & robore Solum indigere, qui iam inclinatus à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem.

Plutarch. *in Iside & Osiride.*

APODOSIS.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim senio tabescentem significat, quæ virgis, hoc est filiorum adolescentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες στῦλοι δόμων.

vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 31. 6

Nascere Dardanio promissum numen Iulo,
Vera Deum soboles nascere magne puer.
Cui Pater æternas, post sæcula tradat habenas,
Quique regas orbem cum seniore senex.

XI. SOLIS SACRVM.

Mansuetudo & ebrietatis fuga

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipsi vtebantur. Græci quoque cum facerent sacra Soli mel litabant. quod existimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino, & ebrietate alienissimum.

Philocorus *hi. l. 12.*

Apo-

APODOSIS.

Sol mens mundi, abstemius, viros principes quibus aliorum regendorum cura commissa est, circa vinnm maximè temperantes esse oportere significat. πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.

Isidor. Pelus. ad Zenod. epist. 203. lib. 1. *Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, è vino, tanquam è fonte, scaturiunt.* *Vinum fons peccatorum.*

XII. SOLIS VICTIMA
Ἡλίου ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSÆ Soli sub mithræ nomine sacrificant. Reges ergo equum album, ephippijs, phalerisque insignem eidem dedicant ad maiestatem. Philostr. *Lib.* 1.

APODOSIS.

Himerius orationem suam, cum equo albo, phaleras, cum Musarum ornamentis, cum cui eandem consecrarat, comparat cum Sole, ἐν προπεμπτηρίῳ λόγῳ; ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuenti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur illi dedicare; sed mentis præterea addendam esse puram, candidam sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quantò magis anima ipsa, cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. xv.

Quid voueat Domino quisquis bene corde volutat, *Quomodo litandum.*
Ipsum se totum præparet, & voueat:
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cum homo castorum profert libamina morum,
Et de virtutum munere sacra litat.

XIII. LVNÆ SIMVLACRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNÆ simulachrum Apollinopoli, quæ est vrbs Ægyptia, mira arte compositum cernebatur: specie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgo solet, sed virili: Tum verò Accipitris faciē præferebat, & altera manu hastam vibrans, fluuiatilem equum, per quem Typhona Ægyptij designare solent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter assurgens, quorum apici κύκλος δισκοειδὴς, Circulus in disci figuram efformatus insidebat. Eusebius l.3. de præpar. Euang. c.3. Quod autem hîc notat virilem fuisse Lunæ speciem, etsi causam non explicet, tamen conijciendum relinquit, Ægyptios Assyriorum cuidā superstitioni congrua dixisse. Siquidem in Assyria, Lunæ templum fuit apud Carras, in quo qui Lunæ muliebri supplicaret, hunc vxoris imperio subijci credebant; Qui verò Lunæ virili sacrū faceret, illum vxorium non esse, sed suæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri speciem effingebant, eique Solis insignia adtexebant capiti. Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quā Lunam, quem masculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c.xv.

Cum istis fermè congruunt quæ Assyrij in Adad & Adargatidis exprimebant simulachris. Vide Lilium Syntag. 1. de Historia Deorum. Lunus Deus apud Carras.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod est symbolum Solis, caput præferens, ostendit beneficia in suū auctorem liberali animo regerenda, & originem omniū bonorum Deum in apice, & primordijs rerum semper esse constituendam, à quo quicquid est inter mortales luminis defluit.

Deus omnis har-

Deus omnisonæ modulator & arbiter vnus
Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum:

Et

Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni 19 *moniæ operum præses.*
Fons opere & finis, faciens bona, factaque seruans.

S. Paulinus, S. Felic. natal. IX

Præfert etiam hic Luna castissimæ Matronæ effigiẽ, quæ pudorem seruat, & Typhonem, hoc est impudentiam calcat, quæ virum suũ caput æstimat, quæ se in eius voluntates & mores obsequij facilitate transfundit.

XIV. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconstantia.

PETIIT à matre Luna, vt sibi tuniculam congruentem texeret; mater verò respondit, Qui possum verò? cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rursum dimidio orbe videam? hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ. homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt: ita varias in vultu figuras cõformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D. Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum, inquit, splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet: Sic qui conscientias suas in alienis labijs posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundum quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit.

Ambitiosi & Cenodoxi cum luna comparati à D. Bernardo.

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat; si minuatur, occasus. *Pli. l.* II. *c.* XIV.

APODOSIS.

Vis crescere, Deum religioso cultu intuere. Noli illi contumacis spiritus cornua obtendere; incipies enim minui, & euanescere, cum te ad occasum, hoc est ad rerum creatarum solatiola conuerteris. Deum lucis fontem contemplare, & cum Synes. lyra cane.

σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,	*Tu verò illustra Rex*
Ἀνάγωγα φάη,	*Oculos vt ad cœlestia se attollant;*
Ἅψον δὲ σέλας,	*Accende ignem,*
Καὶ πυρκαϊὰν,	*Et incendium,*
σπέρμα τὸ βαιὸν	*Semen illud exiguum*
Αὔξων, ἐν ἐμῷ	*Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ.	*Capitis apice.*

XVI. STELLA PERTINACIS.

Prouidentia.

IN veteri numismate Pertinacis simulachrũ cernitur, manibus versus ingẽtem Stellã in cœlum sublatis, cum inscriptione; PROVID. DEOR. COS. II. Illustre quoq; in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem instituit, cuius insigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radijs circumfusa, cum lemmate,

Stella Magorum insigne Stellatorum equitum.

Monstrant regibus astra viam.

APODOSIS.

Icon indicat Dei Prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium, de quo Manilius,

Mundum diuino numine verti
Atque ipsum esse Deum: nec fortè coisse magistra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus struxit minimis, inque illa resoluit.

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium; & cæt. infinitos.

XVII.

XVII. ACEPHALVS STELLA.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

MIHI videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compresso, significare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupiditati seruiens: τὸ λογιστικὸν ἱδρύσθαι οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πάθεσιν. *Pædag. lib.* 7. *p.* 11.

APODOSIS.

Congruit cum D.Hieronymi sententia, qui super Matth. ait, *Cor habet in ventre gulosus, lasciuus in libidine, cupidus in lucro.* Et in Epistol. *Animas in nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil tenue, nihil cœleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVÆ.

Clementia.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini insidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

Arguit offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verùm ob illius clementiam quiescere, & non nisi consulto torqueri: disertè in hanc sententiam Seneca Natural. Quæst. lib. 2. cap.63. Quare ergo id fulmen quod solus Iuppiter mittit, placabile est? Perniciosum id de quo deliberauit, & quod alijs quoque dijs auctoribus misit? *Quia Iouem id est, regem prodesse etiā solum oportet, nocere non nisi cum pluribus placuit.* *Sine consilio fulmē mittendum non est.*

cum pluribus visum est. Discant hoc ij quicūque magnā potentiā inter homines adepti sunt, sine consilio nec fulmen quidē mitti. Aduocent, considerent multorum sententias, placita temperent, & hoc sibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quid ē suum satis esse consilium. Cassiod. Var. 3. 46. *Materia est gloriæ princ palis delinquentis reatus, quia nisi culparum occasiones emergerent, locum pietas non haberet*

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maiestatis Symbolum.

MITHRIDATES rex Asiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmen facias, quibus inuolutus erat, exussit, neque tamen ipsum læsit, vestigium modo quoddā ignis in fronte relictum esse, quod facilè occultaret coma. rursus cum iā vir esset, ita propinquū ei dormienti cecidit, vt tela in pharetra, quę haud procul à lecto pendebat, c ndita conflagrarint: ipse tū quoque intactus. Vide Muret. lib. 1. var. hist. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius *lib. 1. c.* 107. & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIÆ SYMBOLVM.

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub ignis specie colebant, omnibus dijs præstantiorem re ipsa conuincerent. Et quidem omnes deorũ statuæ ignis vi dissoluebantur. ventum erat in Ægyptum, & certamen propositũ Ægyptij igitur sacerdotes, Nili ingentẽ statuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ subtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamẽ vim minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repente reseratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio exposuit. Ruff. lib. 2. hist. Eccles. paulò aliter Suidas rem narrat in voce *Canopus*.

APODOSIS.

Ignis dininitatis Symbolum esse docent non modo profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in Ioan. 3. Origen. 1. Periarch. August. contra Adimantum 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutes vberiore stylo prosequitur. Parabola autem prætetea indicat, nullam esse tam immensam potentiam, quæ ab alia, si præsertim adhibeatur industria, domari, refrænarive non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIÆ MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium. λαμπαδουχία.

VOPHALENSIVM Æthiopum rex, singulis annis mittit ex suis domesticis, qui ignem nouum

principibus, nomine ipsius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus ad domum cuiusuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eo commeant, vt ignem inde in domos suas inferant: qui nō facit, vt proditor & maiestatis reus punitur extremo supplicio, & si opus fuerit in eum comparatur exercitus. *Osorius lib.* 4.

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè testetur, ignē fuisse Regiæ maiestatis Symbolum, vnde Imperatoribus Romanis, & Constantinopolitanis olim prælatus. Addo etiam Patriarchis præiuisse λαμπαδάριον, (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgijs, & processionibus lampadē ante ipsos Ecclesiæ Principes gestabat. Notat Balsamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuisse insignitas, cum Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum essent redimitæ. αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διττοῖς περιχρύσοις περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ κατακλοῦνται θριγκώματι. Totus hic ritus satis apertè demonstrabat à Regibus lucē dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eosque instar ignis omnia permeare, & vitalem spiritū suis popularibus impertiri.

XXII. IGNIS MITHRAE, PRAEVIVS REGVM.

Sapientia cœlestis.

PERSÆ ignem cœlitus delapsum apud se sempiternis ferculis custodiunt, cuius portionem exiguam quondā præisse Asiaticis regibus dicūt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplum, qui πῦρ προπομπευτικὸν etiam mera luce vsurparint: Quamquam Indi non quaslibet faces, sed eas, quæ in ara Mithræ, hoc est Solis,

essent

essent accensæ prætulerunt. Narrat enim *Phil. lib. 2. cap. 13. pag. 96.* Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent, faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἄνωθ. i. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspicijs reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum: θεοφιλεῖς ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς βασιλέας ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia benè vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est scientia, in quo splendor est, & calor: hoc accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & prope ex ipsa Dei ara acceptam, in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *Si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumenro fabula *lib.* 4. 68. *Canones Apostol. vetãt accendi lucernas Iudæorum de oleo Christianorum.*

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumque compilauit ad lumen suum.
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelestè spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus se exci-piens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, adspirantium ventorum strepitum perhorrescens, cum hoc versiculo.

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APODOSIS.

Iamblichus interpretatur his verbis. αἰνίττεται γὰρ ὦσ δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν, καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minimè videre possis, at certè per res creatas sparsum, & in ijs tacito quodam horrore spirantem, debes venerari. Porrò D. Dionys. cœlestis Hierarch. 15. Deum venti nomine commodè designari ostendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem insuperabilémque discessum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuisibiles latebras.

Deus venti nomine designatur ex D. Dionys.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mœcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt suauius.

Ἀνίσταται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ᾽ ἔντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum seges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum statim Zephyrus suggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates; Poëtæ, olores.

Sint Mœcenates, non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum est à Plutarcho de fortuna Alexandri *lib.* 2.

Καρ-

Κάρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ,
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Εὐμένεια, καὶ τιμὴ, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017. in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ioan. Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, qui cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, non poterat lauari, si verò supra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carnotensis *ep.* 79. apud Baron. per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij significatur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neq; vt lapis duri. Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam saluandos.* *Impiorum & fornicariorū mors.* Fulbertus *Episcopus Carnotensis.*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucanis pluisse, anno antequam M. Crassus à Parthis interemptus est, omnésque cum eo Lucani Milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. *lib.* II. C. LVI.

APODOSIS.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores acerbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges & Principes, quorum munus est mitioribus Iustitiæ & benignitatis radijs in inferiora, hoc est in plebem influere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper armati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ conditionis obliuiscuntur: *Nullum enim Clementia ex omni-*

omnibus magis, quam Regem aut Principem decet. Senec. *lib.* 1. *de Clementia*.

PLVVIA AVREA.

Aurea contra pluuia Symbolum est fauoris, opulentiæ, & felicitatis quam Reges in ſuos populares immittant.

APODOSIS.

Hoc Rhodijs fertur contigiſſe quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxiſſe, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσῆν ἐπ' αὐτοὺς Διὸς νεφέλην ἐῤῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit ſerenam.
Ducat nubila Iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris,
Dum noſtri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. 1. Syluar. hæc ille de Imperatorum miſſilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum eſſe diceret, interrogatus à diſcipulis quo pacto volucres animos ſortiri poſſent? Irrigate (inquit) alas aquis vitæ. interim ſciſcitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more ſuo reſpondit: Quatuor amnibus paradiſus Dei alluitur, & irrigatur, vobis ſalutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambroſius flumina Zoroaſtris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iuſtitiam, Fortitudinem, Temperantiam intelligit Vide D. Ambroſ. lib. de Paradiſ. & Allegor. Philon. p. 39. edit. Colon. Allobrog.

Gan-

Ganges ramentis auri, praſino lapillo, & carbunculo nobilitatus, prudentium inuenta, virorem, ſeu viuacitatem mentis, & animæ facem ſignificat. *Ganges prudentiam. Nilus temperantiam.*

Nilus, qui Ægyptum alluit, temperantiam deſignat, qua deliciarum, & voluptatum ardor reſtinguitur, & per hanc corpotis Ægyptum virtutum riui ſcaturiunt.

Tigris fluuiorum omnium velociſſimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, ſonitu magno, curſuque fertur, & obſtantia quæque proruit, & demolitur. *Tigris fortitudinem.*

Euphrates, Iuſtitiæ ſymbolum eſt non obſcurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam tribuunt. At Iuſtitia eſt, ex quâ magna fructuum vbertas humanæ ſocietati affluit. *Euphrates Iuſtitiam notat.*

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon pertractat in legis allegorijs, apud quem Geon, qui ὁ στῆθος pectus ſignificat, & Nilo reſpondet, pro fortitudine accipitur, Tigris, qui Aſſyrios alluit, hoc eſt, τοὺς εὐθύνοντας, temperantiã deſignat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηρία ſunt ἀπιθασότατα. *Cupiditates θηρία ſunt ἀπιθασότατα ex Philone.*

XXVIII. FONS ÆSCVLAPII.

Medicina.

FVIT in Æſculapij gymnaſio fons olei, aureo fornice conſpicuus, quem Heraclides cõſtituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπίου γυμνασίῳ χρυσὴν τοῦ ὀρόφου.

APODOSIS.

Gymnaſium Æſculapij, Medicorum academias ſignificat, è quibus fontes olei, curationes ſcilicet ad miſerorum mortalium ſalutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt ſplendidiora, ſi fornix aureus, Dei charitas, deſuper veſtigat.

Omnes humanos ſanat medicina dolores.
Prop. Eleg. l. 2. idcirco

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς ἐδεμίας ἀδεέςερον ἔχει, θεωρητικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθέσιν τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν. Plutarch. de præcept. ſanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus ſeuera in primis, poſtea facilis

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perſpicuitate ingredientibus quidem frigida; artubus infert horrorem; poſtmodum tam leniter calefacit, ac ſi potionem calidam eb:biſſent, qui eadem ſe abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aſpera videtur imperitis, fortibus verò athletis n·hil manſuetius.

Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor, adnitendum intrare volenti
——— mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.
Sil. Italicus lib. xv.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO caſtra ad Oxum flumen meditante, atq; in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Conſultis vatibus; Ariſtander reſpondit, Olei fontem, laborem quidem, ſed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Obſeruatione dignum eſt, quod id ipſum in domini noſtri natali contigit. Nam vt notat Oroſius, fons viâ tranſtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Chriſtus toto vitæ curſu, pro noſtra ſalute exantlauit, & ærumno-

Fons Chriſti. Oroſ. lib. 6.

ſiſſimo

ſsſimo omnium ſupplicio finiuit, ex quibus miſericordia largius fluxit in terras effuſa.

Nec cedite curis.
Virtuti damnoſa quies, nullúmque coronat
In ſtadio ſecurus honor: ſua gloria forti
Cauſſa laboris erit, rarúſque ad gaudia miles
Cui pax ſola fuit, victoria ſemen ab hoſte
Accipit. Arat. Diacon. l.I. in Acta Apoſtol.

Gloria cauſa laboris eſt.

Arat. Diacon. lib.

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus eſt Africæ, In quo omnia exſtant, nihil mergitur. Pl. lib. 31. c. ij.

APODOSIS

Religio, & cœleſtis philoſophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum ſalo, ſupra cupiditates ſtatuit, ſi diligenter excolatur:

Hic ſecura quies, & neſcia fallere vita,
Hic patiens operum, paruóque aſſueta iuuentus,
Sacra Deûm, ſanctique patres, extrema per illos
Iuſtitia excedens, terris veſtigia fecit.
Me vero primum ſacra ante omnia Muſæ
Quarum ſacra fero ingenti perculſus amore,
Accipiant, cœlique vias, & ſidera monſtrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. ASBAMÆA AQVA.

Voluptas.

HAEC fidem ſeruantibus dulcis, & aſpectu placida, periuris, & infidis infeſta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierãtium inuadit, puſtulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc diſcedunt, ſed ad aquam ſuam deplorant calamitatem. Philoſt. in vita Apoll. lib. I. c. IV. p. 7.

APODOSIS.

Voluptas honeſta, vtentibus ſuauis, mala, è contrario

trario fruentibus perniciosa; quæ cum semel inuasit in corpora, quibus sordibus oppleta non inquinat, quibus vitijs animum non inficit? ad summum vltricis conscientiæ furias, squalorem, & mœstitiam suis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὅς δὲ μελιχρῶν ἔθιγεν, ἦ μέγα κλαύσει, Synes. ins.

XXXIII. ASPHALTITES.

Mundus.

IN Asphaltite lacu Iudææ nihil mergi potest quicquam animam habens. Isid. orig. lib. XIII. cap. XIII.

APODOSIS.

Asphaltites vorago est mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem absorbet, in eos tamen nihil iuris habet, qui animam habent, hoc est prudentiam Christi, vel charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres pijs
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit;
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς;
Ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεολαμπῆ:

Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ;
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXX. BOEOTIÆ LACVS.

Vinum immoditum, fomes libidinis.

BOEOTIÆ lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit. Isidor. orig. l. XIII. cap. XIII.

A P O D O S I S.

Vinum, οἶνος μαινόλης, vt appelllatur à D. Greg. Nazianz. Bœotiæ lacus est, qui flammas succendit libidinis. D. Hieron. lib. II. aduersus Iouinianum cap. 6. *esus & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis est.* Nec immeritò ab Aristophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα, πάντων δεινῶν μητρόπολις.

Vinum lac Veneris, ab Athenæo. & malorum omnium metropolis, à Pontiano.

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandiâ accidit, vrbe Brielio, valdè memorabile est. vrbs est in insula, in qua nulla prorsus aqua dulcis in puteis, alijsve scaturiginibus inueniri potest, & quanta vis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipsa, quam per insulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione potest: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo, est aditus, vnde vrbs tota sibi vsum aquæ parat, cùm tamen circa hunc fontem foueæ & putei omnes salsam contineant, vt memorat Georg. Bruin in Brielio.

A P O D O S I S.

Maria virgo sola in hac inquinati generis humani massa, pura permansit. Cyprianus in sermone de Natiuitate Christi. *Non æquanda est mulieribus cunctis quæ genuit maiestatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit, non culpa.*

XXXVI. CERON ET MELAS.

Institutio bona & mala.

EVDICVS in hetiæotidi fontes duos tradit esse, Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri; Melan,

Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. hiſt. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Bona inſtitutio candidos, praua improbos facit, miſcellanea verſipelles: Quamobrem magnæ curæ eſſe debet recta iuuentutis inſtitutio, idque à teneris, vt herbeſcens ætas in bonam frugem adoleſcat:

Principijs obſta: ſerò medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores compoſuiſſe ſuos. Ouidius.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIGNA memoratu villa eſt, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus impoſita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compoſitis voluminibus eiuſdem nominis, in qua & monumentum ſibi inſtaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum feciſſet. Huius in parte prima exiguo poſt obitũ ipſius, Antiſtio Vetere poſſidente eruperunt fontes calidi, perquam ſalubres oculis, quos Laureas Tullius ſuis carminibus celebrauit. Plin. lib 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis literis eruditus, alluſionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Iſtas nempe aquas oculis ſalutares, ſymbolum eſſe ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi diſpellerent. Plinius carmen affert Laureæ, dignum (inquit) vbique, & noñ ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clariſſime linguæ

Sylua loco melius surgere iussa viret.
Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

XXXVIII CYZICI FONS.

Eucharistia permotionum remedium.

CYZICI fons amorem Veneris tollit. Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Sanguis Christi potentissimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas restinguendas. D. Bern. *Si quis vestrũ non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiusmodi, gratias agat corpori, & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod pessimum vlcus accedat ad sanitatem.*

In idem ferme argumentum cadit

Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ, pendens in vacuo. *Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ.*

In Virtutis enim, & Castitatis regno quæ per Dianam significatur: Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nil quod lædat habet.*

XXXIX. CLITOR FLVVIVS.

Collegium nobile.

MNASEAS Patrensis in Periplo scribit, Clitoris fluuij pisces vocales esse. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι Athen lib. 8. p. 331.

APODOSIS

Clitor fluuius vocales pisces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantissimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piscibus
Donatura Cycni, si libeat, modum.

Hor. od.3. car. l.4.

XL. FONS CVPIDINIS.

Amor Cœlestis.

CYZICI fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit. Plin. lib. 31 cap. 11.

APODOSIS.

Cupido cœlestis. Terrenas cupiditates ponunt, qui se puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœlestis Cupidinis facibus inflammantur. Is est de quo Marianus Scholasticus Antholog. 4.

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξεῖνε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ' ἑκάστης
Τούσδε φέρων πρώτῳ τῆς σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hospes Venere, non è terra
Sum, & corporeæ soboles lætitiæ:
Sed ego in pura hominum mente facem accendo.
Doctrinæ, animamque ad cœlum perduco,
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ sapientiæ coronor.

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro esse ferunt fontem, in quo faces extinguuntur accensæ, & accenduntur extinctæ. Isidorus

dorus sic, *Eloquentia frigidos inflammat, accensos restinguit.*

APODOSIS.

Huius est languentis populi incitatio, & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad salutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις
ἀενάου πυρός. πυθ. ειδ. α

XLII. GALLVS.

Ne quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (si modicè bibas) medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit. Plinius.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos extra citraque nequit consistere rectum.

Hor. Satyr 2. Suus cuique modus est, tamen magis ostendit nimium quam parum. Cicero de Oratore. in quo consentiunt cum vetere Phocyllidis dicto:

πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβολαὶ δ' ἀτηεῖναι.
μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium mensura optima, excessus damnosi.
Cum mensura comede, & bibe, & loquere.

XLIII. GNIDES AMNIS.

Virtus vnita.

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis absorpserat, minatus ita restrinxit, vt in amnis trecentos sexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo concisa est. Herod. lib. 1.

APOTOSIS.

Nimia propagatione, & conc[illegible] magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη. Plutarchus in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit, Itum est in hanc sententiam: *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, quæ sua ora fluminibus, suos cursus atque originẽ, ita fines dederit. ipsumTiberim nolle prorsus accolis fluuijs orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. FONS INDIAE AVREVS.

Beatitudo post fata.

EST fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in biblitheca pag. 68. initio.

APODOSIS.

Fictile est corpus humanum, aurum beatitudo, cuius delicijs non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus.

Felix qui potuit grauis
Terræ soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.

Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr. 20. l. 3. & 7. l. 6.

XLV. FONS INDIAE AVREVS ET FERREVS.

Eloquentiæ perfectorum.

FONS est quadratus in Jndia vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo pri-

eo primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro præstantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbinesque compescit. Ex eo ferro se duos gladios habuisse memorat Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adolescentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutritas: Mox vbi iuuenari desijt, ferreis armis pugnat, hoc est vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furiosos sedat affectus, mentemque serenitate perfundit. Talis est magistra summorum oratorum eloquentia.

Det primos versibus annos,
Mæoniumque bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber. & ingentis quatiat Demosthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata sono mutet suffusa saporem.
Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri discincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum succinge bonis, sic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE SAXOSÆ.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus insulam esse saxosam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi esse tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eamque maritimam: [illegible]uo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS

Initia plerumque aſpera iucundos exitus ſortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, auſtera: mox tanta iucunditate ſenſus perſundit, vt mella, roſas, & balſama ſpirare videatur.

Θάρσειν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον. Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela inſigniter tradit eſſe in Fortunatis inſulis ſingulare duorum fontium naturam, ex altero qui guſtauerit, riſu ſoluitur in mortem, at verò affectis remedium eſt ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus ſignificantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, niſi ſe, ſuumque liquorem limpidiſſimum veritas inſtillet. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium, ῥόπαλόν ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωχον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καὶ ταῦτα μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκίπικρον.

HERODOTVS lib. 4. ſcribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere, ac dulcem. Deinde poſt aliorum quatuor dierum iter perquam amarum, Athe. lib. 2. pag. 43.

APODOSIS.

Amores celeriter deflo- reſcunt. Cic.

Voluptas initio mellea aceſcit ad extremum. *Amores enim & deliciæ*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 2. de orat. *maturè & celeriter deflorescunt, & in omnibus rebus voluptatibus maximis faſtidium finitimum eſt.*

Ος δ᾽ ἀπείζας,	*Qui autem in mensa*
Ἐπορεξάμενος,	*Porrecta manu*
Μειλιχρῶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Ἡ μέγα κλαύσει,	*Eum valdè sanè pœnitebit*
πικρὰν μερίδα,	*Acerba potionis,*
Τῶν ἀντίξων	*Contrarijs ponderibus,*
συνεφαλκομένων.	*Eum detrahentibus.*
Οδε γὰρ χθονίας.	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis*
Δικόθεν Θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*

Boëtius lib. 3. metro 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fouentes,
Apiumque par volantum
Vbi grata mella fundit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατεθέντων σοι μὴ λάβῃς ἀλλ᾽ ὑπερίδῃς, τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Arr. cxx. *Creaturis benè vtendum.*

XLIX. HIMERAEVS.

Consuetudinis vis.

HIMERAEVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur, Solin. Polyhistor. p. 36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo possit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu no-*

Feræ conuictu mansuescunt. Senec.

stro mansuescere: nullique immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Senec. de ira l. 3. c. 8.

L. NILVS.

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus imperio lustraret Ægyptum, fertur Ægyptijs pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib. v. cap. x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, recte vel ipso Vespasiano interprete Reges significat, vt enim ille in fœcundos Ægypti agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicã sese effundere debent vtilitatem. Talis fertur extitisse Manuel ille Comnenus, qui in exemplum summæ liberalitatis, dicitur: θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τοῖς προσηνεῖ τῷ ἤθοις εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyssus misericordiæ, morum suauitate congressúque facilis, sed regia virtute inimitabilis.*

LI. FONTES OBLIVIONIS, ET MEMORIÆ AD ORCHOMENON.

In Gratijs valent obliuio & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo sun fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem affert, inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap. 2.

APODOSIS.

Orchomenos sedes est gratiarum. In Gratijs autem duo spectabilia sunt, obliuisci si quid dederis, meminisse si quid acceperis, Ideò fontes obliuionis & me

& memoriæ, ſunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odioſius quàm exprobratio beneficiorum, vnde exclamat ille proſcriptus, & ſeruatus ab amico Cæſaris: *Redde me Cæſari, quouſque dices, ego te ſeruaui, ego te eripui morti?* Seneca lib. II. de Beneficijs.

Cadit etiam in doctrinam, & philoſophiam cœleſtem, in qua duo ſpectare oportet, obliuiſci priores vanitates, & in præſentia ſeriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologiæ, ſeu Philoſophiæ profunda immenſitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum ſcriptor, loco mediterraneo ſtagnum eſſe, ait, ambitu ſuo ſcutum nihil excedens, aqua reſplendente quidem, ſed turbulentiore nonnihil, in quem ſi quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod ſi iteret, amplius dilatari. Ariſt. de mirabil. auſcult.

APODOSIS.

Talis eſt laudatarum artium procreatrix Philoſophia, in ea, quò plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis eſt Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazianzen. orat. prima pag. 32. ἀποχωρεῖ ἀεὶ τοσοῦτον, ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

—Exigua eſt vis
Humani ingenij, tantoque anguſta labori.
Quippe minor natura aciem ſi intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei ſecreta ſupremi
Quis dubitet victo fragilem laſſeſcere viſu,
Vimque fatigatæ mentis ſub pectore paruo
Turbari, inualidiſque hebetem ſuccumbere curis?

Prudent. in Symmach. lib. 2.

LIII. SABBATIVS FLVVIVS ICON SABBATINÆ QVIETIS.

Sabbatis quiescendum.

ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius, qui licet alijs diebus nõ intersistente vndarum cursu fluat vberius, singulis tamen sabbatis quasi diei religionem sentiret, quiescit, & exsiccatur. Hæc magni nominis Authores commemorant Iosephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter se discrepant: Iudaicus si quidem historicus indicat, eum interpositis sex diebus à fontibus deficere, & siccum alueum spectantibus exhibere. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die sui similẽ exoriri, nõ impetu quidẽ languidum, sed plenius fluentem. Eius verba sũt, πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χολαῖος ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον, εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & disertè, *In Iudæâ riuus sabbatis omnibus siccatur.* Quid igitur in hac scriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis assentiar primũ inditi fluuio nominis ratio, quẽ antiqui Sabbatum & sabbaticum nunquam nominassent, nisi Sabbatinæ quietis imaginem præ se tulisset. Deinde authoritas Eliæ Tesbitis Iudæi qui eiusdem mentionẽ facit in lexico in voce *Sambation. Sambation*, inquit, *nomen est fluuij de quo dicunt, quod per singulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo modo pertransiri possit, ex quo sapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod cesset siue quiescat in Sabbato.*

Iosephus de bello Iudaico lib. 7. cap. 24.

Plin. lib. 31. cap. 2.

Consentit quoque cum Thesbite, Zabamus, qui hunc ipsum fluuium Gozam à veteribus nominatũ

scri-

ſcribit, quod celeriter oculis ſurripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum ſcriptorum, quos legerim, præter Ioſephum, diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc cauſſam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non poſſint exire inde, nec Sabbato, ne violent illud.* hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis, quas ipſe non probat.

APODOSIS.

Præclara hæc eſt imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus ſuorum veſtigia præceptorum Deus impreſſit. Clamat D. Ignatius Martyr, ſpiritus ſancti tuba. ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτῃ νόμων χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ χοροῖς νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακήν, τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασιλίδα, τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoſcere antiquorum in colendis diebus feſtis religionem, noſtrorum verò temporum deplorare impietatem, quibus cœci mortales, quód erat pietatis, hoc totum laſciuiæ tribuerunt. *Vnuſquiſque veſtrum* inquit *Sabbatum colat non corpore, ſed mente, ſacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remiſſione, Dei ſcilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam compoſito gradu incedens, aut ſaltationibus, aut choris, in quibus nihil eſt bonæ mentis oblectatus. Poſt Sabbatum autem celebret quiſquis Chriſtum diligit, Diem Dominicum, diem reſurrectionis, myſterio dicatum, Regem, principem omnium dierum.*

Dies Dominicus rex & princeps omnium dierũ. Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACIS Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Feſtus: Salmacis nomine

Nympha

Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fecisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret, ob eā rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarumque violandarum, quia non patet refugium.

dierum. Ex Ignatio Martyre.

Apodosis.

Luxuriæ causa frustra in aërē, & aquam reijcitur: hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία. Strab, lib. xiv. p. ccccclj.

LV. FONS SARDINIÆ SOLIFVGÆ REMEDIVM.

Vulnus, & salus.

Fons est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in prōptu remedium. Solin. c. ix.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furētibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remedijs auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter,

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Christi sanguis permotiones sanat.

Selemnvs amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur, σύμφορον

εἶναι

εἶναι καὶ ἀνδράσιν, καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα. Pausan. in Achaicis. p. 209.

APODOSIS.

Seiemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi Domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

pœnitentiæ symbolum.

ARISTOTELES in admirandis, cap. 28. scribit, in Sicilia fontem esse verticis forma, in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis congruit? Est illa ferè fons Christi, de latere exiliens, qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties exanimatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.* *Pœnitentia vires.*

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in India, in quo nihil innatat omnia, merguntur.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ; *Plin. lib. 31. cap. 2.*

ſuperbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæſaris ingenio ſatis patet, qui iratus cœlo, quod obſtreperet Pantomimis quos imitabatur curioſius; quam ſpectabat, quodque comeſſatio ſua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem ſine miſſione, Homericum illum exclamans verſum;

Ημ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σε. *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. FONS SOLIS

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepeſcens, ad noctis media feruore & amaritudine infeſtatur. *Plin. lib. 2.*

APODOSIS.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi ſe noctu è Pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici poteſt. *De ſymbolo doctrinæ per aquam & rorem quod remittebatur ad hunc locum, vide Symbol 63. huius libri.*

Inuenit proprijs in fontibus ignes. Pœnitentia.

LXII. AQVA STYGIS MORTIFERA SOLVM ASINI SCYTHICI CORNV NON LÆDIT.

Patientia inuicta.

AQVA ſtygis omnia perforat, præter vaſa ex cornu aſini Scythici confecta. Hancce materiam miratus Alexander Delphos miſit, & Apollini cõſecrauit. Ælianus de animal. lib. 10. cap. 40. Pauſ. lib. 8. eius aquæ vim peſtiferam vberiori ſtylo proſequutus, mortiferam eſſe ait ſtygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ ſæpius aquæ eius potu extinctæ ſunt, quod ex interuallo temporis cognitum eſt. Accedit & aliud ad eius aquæ miracula: Vaſa, & pocula omnia, ſiue vitrea, ſiue cryſtallina, ſiue Murrhina, ſiue è lapide aut

testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum, quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius virus non sustinet. Mirum est, quo pacto vnius Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, & nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib. 9.

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingenijs aliena.

IN Sulmonensi Italiæ agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plinius.

Plin. lib. 17. cap. 26.

APODOSIS.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingenijs prodest, eadem tenues animos obruit. Non est omnium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minimè possunt, sic & sacras literas fermè omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclarè disserit D. Chrysostomus *Homil. 4 oper. imperf. si modo eius est.*

Sacrarum literarum sensus cognoscere, nō est omnium.

LXIIII.

LXIV. LACVS TROGLODYTARVM

Praua inconstantia.

IVBA in Troglodytis lacum insanum esse dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiesque etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. *Plin. Natur. histor. lib. 31. ca. 11.*

APODOSIS.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem? *Iuuenal. Satyr. 13.*

LXV. FONS VIRGINIS BALSAMVM VEGETANS.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Ægypto vidit hortum Balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit, Sarracenosque expertos frustra irrigare alijs aquis, quamobrem duxisse in illum fontem aliunde aquã, vt virtutem diuinam inde hauriens, abundè sufficeret ad irrigationem. *Burch. cap. pen. Bozius de signis Eccl. lib. 2. cap. 7.*

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factaque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur.

Quæ rapitur de fonte tuo,

O sola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè confirmari emblema in Christianam pubem, quæ virginis Mariæ auspicijs crescit, & viget, cum hoc lemmate, *Crescit quodcumque rigat.*

LXVI. VIRGO AQVA.

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib. 1. Syluar. in balneo Etrusci.

Vos mihi quæ Latium septenaque culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimque nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta est (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua subinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubescere narrabant fabulæ. Pausan. in Corinth.

Canathus fons apud Argiuos.

APODOSIS.

Symbola sunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanasius eius encomium disertissimè prosequitur in libro περὶ παρθενίας vbi eam appellat, πλοῦτον ἀκατάληκτον, στέφανον ἀμαράντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc est monile Ecclesiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata sic Christo placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII.

LXVII. FONS VMBRIÆ.

Liberalitas sera.

NON procul à Narnia fons est, qui nunquam scaturire visus est, nisi cum annonæ penuria propediem futura est. Leander in Vmbria.

APODOSIS.

Multi sunt eo ingenio, vt nunquam riuulos benignitatis aperiant, nisi res in summum discrimen sint adductæ

ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι ἢν δὲ βραδύνῃ,
πᾶσα χάρις κενὴ, μηδὲ λέγοιτο Χάρις.

Celeres Gratiæ dulciores, quod si tardior fuerit,
Omnis gratia vana, neque gratiæ nomine digna. *Lucianus.*

LXVIII. MONS CINDACVLLVS.

VIRTVS.

MONS est eminentissimus apud Austrogothos, nõ longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis sermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra xl. milliaria Italica in eodẽ lacu quasi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideòque multi tempestatibus, vique ventorum agitati, summis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquillissimum portum adesse nouerunt. In eius montis summitate ea amœnitas frõdium, herbarum, fructuum, diuersarum arborum sua sponte nascentinm, non raritate magis, quàm suauitate velut satarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitissimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. *Olaus Magnus lib. 11. cap. 20.*

APODOSIS.

TOTA regio vndique aspera hanc habet arcem amœnissimæ iucunditatis. Non dissimili ratione virtus cum difficiles ipsa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum est, cœlestium voluptatum delicijs quam suauissimè luxuriat. *Plautus in Trinum.*

Ibi animo.
Labor grandis capitur, boni sibi hæc expetunt.
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Poëtarum fabulæ, soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiã pastionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. In Bœoticis. Plutarchus iunior in Ismeno ait, Heliconem, & Cytheronem fuisse duos fratres: Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν, εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρῶν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ερινύων μῦθος. Ελικῶν δὲ διὰ φιλοστοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.*

Seneca ad Lucilium, epist. 16.

LXX. MONS LYCÆVS VMBRARVM EXPERS.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est area Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quod si fortè homines bestiæve intra loci ambitũ se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt: Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns.

Paus. in Arcadicis Græc. edit. pag. 269.

APODOSIS.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescen-

tes vanitatis vmbræ non permeant, ſed intus omnia veræ, ſolidæque virtutis nixa radicibus conſiſtunt:

Beatus es nunc mente pauper: ſed ſpei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur gaudiis.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. MONTES PERSICI.

Beatitudo cœleſtis, bello & laboribus comparanda.

IN locis, quæ in Magorum regione ſunt eminentiora, referunt tres montes in ſpatioſo campo eſſe poſitos: eos autem qui locum tranſmittunt, cum ad primum quidem mõtem peruenerint, audire vocem confuſam veluti clamantium, non paucorũ millium hominum, perinde ac ſi eſſent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem ſimul, & euidentiorem ſtrepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pæana, perinde ac qui viciſſent.

Clemens Alexandrinus.

APODOSIS.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.
Virtutum gaudia vulnus habent.

D. Proſper Epigrammate 87.

LXXII. ANOSTVS.

POENITENTIA.

CVIVS refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum eſſe ἄνοςον, irremeabilem (ita enim appellatur) ſimilem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine inſignem, ſed aërem impendere obſcuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterũ voluptatis, alterũ triſtitiæ: & ad vtrumque arbores ſitas eſſe, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen triſtitiæ ſunt eiuſmodi naturæ, ac poteſtatis fructus producere, ſi quis ijs veſcatur, eum tantum eijcere lacrymarum, vt per vniuersũ vitæ reliquũ tempus fletibus, luctibuſque diffluat, & ſic vitã finiat. Alteras verò, quæ fluuio voluptatis adnaſcuntur, fructum contrarium ferre,

 qui e-

qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quem amauit in eius obliuionem venit, paulatimque fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retro agit, ac resumit, abiecta enim senectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adolescentiam induit, tum pueritiam, postremo fit infans, & sic denique expirat.

Ælian. li. 3. Var. hist. cap. 18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc, Anostus, domus est pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida est, nec tenebrosa. In statu enim pœnitentiæ discutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit Flumen tristitiæ lacrymas pœnitentiæ significat; flumen voluptatis consolationem quæ tristitiam sequitur: Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam designat.

S. Prosp. epist. 72.

Cor mundum & sapiens fructu virtutis alatur,
Et Christi in nostro pectore regnet amor:
Quo semel impletus nunquam vacuabitur illo;
Aeterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. INCORRVPTVM.

Apolloniatarum regio quam ignis non lædit.

APOLLONIATARVM vrbs finitima est Epidamno, sita in Ionico sinu, atque in proximis vicinis circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræque scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens, replésque locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardens verò collis est, non ita magnus, neque ingens spatium occupans, neque longum ambitum complectens. Sulphur autem, & alumen olet: circumque ipsum pulcherrima sunt arbusta multaque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò dies noctesque perseuerat, neque desijt

vnquam

vnquam, vt inquiunt Apolloniatæ, ante bellum quod cum Illyrijs gesserunt.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris incorruptum repertum est.

Cor Germanici incrematum. Suet. in Calig. *ca.* 1.

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Ætnæ faucibus erumpens non lædit.

Iustorum Hominum regio. Cnidias apud Photium.

LXXIV. CRETA NOCTVARVM EXPVLTRIX.

Iustitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temerè fecisse, hanc auem à Polyde visam, atque coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ cõcessum hoc munus à Ioue, nempe in ea & nutrito, & occultato, vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hoc re ipsa declarari cum nullum in ea maleficum animal reperiatur. hoc si quis velit experiri, venenatum animal quodpiam foris assumit: quod primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes, talia machinãtur. ad mouendam hominum admirationem serpẽtes varias mansuefactas circumgestant: & simus terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouident, ne serpentes pereant, ob eamq; causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex

 dome-

domeſtico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum,& hoſticum ſolũ egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nám ſi Iouis nutus,neque in Thetidem, neque in alium quenquam fuit,aut futurus eſt irritus vnquã: multo minimè in terram ei nutriciam vanus,aut irritus fuerit. *Ælianus.*

APODOSIS.

Typus eſt regionis iuſtitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate ſumma Dei prouidentia, & ſingulari principis alicuius opera ſit immunis Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monſtris caret.*

LXXV. ASSASINORVM PARADISVS.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Perſidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multoſque ſicarios, quos dixére Aſſaſinos, hoc aſtu ſibi adiunxit: in valle quadã amœniſſima, & præruptis cincta montibus paradiſum omni deliciarum genere, qualem ſuis Mahumetes promittebat,inſtruxit. in faucibus, per quas ſolus patebat aditus, arcem extruxit munitiſſimam, ne cui accedendi poteſtas eſſet præterquam conſcijs. Affirmabat interim ſe claues Mahumetici paradiſi habere, & potione ſoporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat Experrecti cum omnibus delicijs affatim fruerẽtur, re vera ſe in paradiſo eſſe credebãt. At præſtigiator ille capta opportunitate medicato poculo ſopitos rurſus extra paradiſum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratiſſimos poſtea habebat, quippe de paradiſo ſi principi obedirent ſecuriſſimos. Hac arte non paucos Chriſtianorum Principum inſidijs circumuentos oppreſſit. Tandem anno ſa-

no salutis M. CC. LXII. Allaus rex Tartarorum senem hunc in paradiso triennali obsidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & asseclas omnes interimi iussit.

Paul. Venet. lib. I. ca. 28. Orient. hist.

APODOSIS.

Si improbi terrestris paradisi ergò nullos labores recusant, quid facient pij in honestis & sanctis laboribus, quos cœlestium deliciarum exceptura est immortalitas?

Explorant aduersa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

Silius Ital. lib. 3. de bell. Punic.

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ VITIS.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc est, combusta, arboribus prorsus caret, siquidem camporum superficies tota est cinericia, montana, & saxo, nigri coloris velut ex adustione fulminum. Itaque sunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immissis procellis id accidisse dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridissimos explicat.

Strabo Geograph. l. 13.

De hoc argumento sic cecinit eximiæ indolis Poeta.

Est regio igniferis late combusta ruinis,
Arboribusque, satisque carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & steriles mundi squalentis arenæ.
Hanc nunquam pluuio perfudit sydere vernus
Iuppiter, aut picto Thaumantis discolor arcu:
Sed situs informis terras premit, aruaque saxis
Aspera, mœrentes cruciant sub vomere tauros.
Tum forte exiguæ calamus si reptat auenæ,
Ægra soli macies crescentem exsugit aristam.
Hinc frustrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & malesuada fames, & tristis egestas,
Crudeles longo ludunt examine dira.

Nempe

Nempe hic vt perhibent. ignitum flumen olympo
Decidit, & rapidis fluxere vaporibus auræ,
Sulphureasque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice sorpsit.
At licet infestus terram decoxerit ardor,
Vastaritque amplos pestis Liparëia tractus:
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ,
Et lato grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam,
Conseruatque suo defensam numine vitem.
Cui lenes laxat Zephyros, succosque benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno,
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò prope eum accesserint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt.

Ael. lib. 8. cap. 15. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans, herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi, qui instar elephãtorum, cum ad amœnam illam, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandemq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genere refertam,

fertam, fortiter contemnere, malent: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* *Senec. ep. 3.*

LXXVIII. IVNONIS ARGIVÆ ET DIANÆ ÆTOLICÆ LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui lupis aggregarentur. *Strabo lib. 5. pag. 149.*

APODOSIS

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ. θ. περὶ νόμων. Per hanc

Secturum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes variæ ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SECVNDVS.

Dij Gentium.

I. DII CRVMENIGERI.

Pecunia vis.

PHOENICES deos ſuos fingebãt cum crumenis & marſupijs, quod nullum maius exiſtimarẽt diuinitatis ſymbolum quam pecuniam: ex quo & Mercurij ſtatua viſebatur Conſtantinopoli ſacculum geſtãs. Georgius Codinus in parecbolis. τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσιν καὶ ἐμπόριον τὸν Ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πλάττουσιν περιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας.

Codinus de Dijs Phœnicum.

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venuſtiſſimo epigrammate Arbiter illuſtrauit:

Arbiter de pecunia.

Quiſquis habet nummos ſecura nauiget aura;
Fortunamque ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſumque licebit,
Acriſium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes,

Et per-

Et peragat causas, sitque Catone prior.
Iuris-Consultus paret, non paret, *habeto*,
Atque esto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. DII DEMOCRITI POENA ET BENEFICIVM.

Iustitia diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & Beneficium. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & Præmium.* *Plin. lib. 11. cap. 17.*

APODOSIS.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia, dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orph. ὕμν. εἰς δίκ, *Orpheus de æquitate.*

ὦ θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή.
Ἡ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Ἄθραυστος τὸ συνειδός. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν. ἀλλ᾽ ὑπὲρ αὐτοῦ
πλάστιγξι βριαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον στυγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ὄλλον ἱκάνει,
πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O Mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententijs semper iura administras
Integra conscientia. Quæ franges omnes
Quicunque tuum non subierunt iugum. sed illud
Trutinis violentis prætersiluerunt immoderatè.
Semper .n. quod nimium est odisti, & æquitate gaudes.
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III.

III. DEA SYRIA.

Pro omnibus una.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum ſcripſit, in quo tradit ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in templo deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ & Dianę, & Nemeſeos, & Parcarum, quæ alterâ manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceſton.

APODOSIS.

Helenæ Zeuxidis.

Dicetur de pulchritudine abſolutiſſima, cui poterit etiam accommodari illud Zeuxidis, qui ſuæ Helenæ non appoſuit *faciebat*, quod alij conſueuerant, ſed ὁ Νέμιοις, quaſi vellet dicere opus eſſe extra aleam.

IV. DEORVM ANALECTA COLLIGENDA.

Parua non contemnenda.

Vide Philoſt. in vita Apollo. li. 1. cap. 13.

ANVLECTA Deorum etiam venerationi ſunt.

APODOSIS.

HOC adagio oſtendetur etiam minima quæque ſummorum virorum colligenda. cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de menſa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inſcripſiſſet ſuo ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που. καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσὶν μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) vetum hoc conuiuium Deorum eſt, & conuiuæ Dij, quorum famulis maxima cura eſt, ne qua etiam minima ambroſiæ particula, ſi fortè ceciderit, pereat.

V. ADO-

V. ADONIDIS TEMPLVM, LEONES MANSVEFACIT.

Litera mansuetiores.

IM Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt. *Ælianus de leonibus Adonidis, lib. 12. cap. 23.*

APODOSIS.

Non templum Adonidis, sed sapientiæ, mores hominum duros, atque austeros mansuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modestiam componit. Huius siquidem ope, *Vis sapientia.*

Venti sternuntur, & vndæ:
Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

VI. ÆSCVLAPII IMAGO.

Medicus.

AESCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput premit, cane ad pedes decumbente. *Pausan. in Corinth. p. 66.*

APODOSIS.

Typus est medici in Æsculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem custodiam significat. Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortissimus Vmbro, *Virgilius.*
Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris
Spargere qui somnos, cantuque manuque solebat,
Mulcebatque iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud ſunt febres & morbi quam ſerpentes, iræ, & morſus? qui à medicis ſopiuntur, atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Eſt Deus in nobis: agitante caleſcimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit ſe in noua via, vocem noctis ſilentio audiuiſſe, clariorem humana, quæ Magiſtratibus dici iuberet Gallos aduentare, id, vt fit, propter authoris humilitatem ſpretum, & paulo poſt Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectaque eſſet, mentio illata, iuſſumque eſt templum in noua via *Aio Loquutio*, fieri

Liuius lib. 5. Cic. 1. diuin.

APODOSIS.

Quam ſæpè diuina vox clamat, & monet, & ſe vel repugnantium ſenſibus ingerit. Sed tamen proh dolor repudiatur. Vt vrbe captâ Romani Aij vocem agnouerunt: Sic improbi poſtquam in vltimum diſcrimen ſunt adducti, ſero & Dei monentis verba, & ſuum ſtuporem recognoſcunt, ἕπου θεῷ.

VIII. ALOADAE, ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HERODES Sophiſta eos qui reconditis pecunijs ſacrificant, Aloadas cognominabat, qui poſtquam Martem in vincula coniecifſent, ei ſacrificarent, τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπωνόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν *Philo in Herode*. Nota eſt de Oto & Ephialte fabula.

Philoſtratus de Aloadis.

APODOSIS.

Aloadæ, auari; idolum, diuitiæ, ſacrificium, veneratio, videtur alluſiſſe D. Chryſoſtomus hom. 64. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, ſic aurum auari clauſtris,*

D. Chryſ. de auaris.

claustris, & vectibus sepiunt, pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipsi quod concluserunt, oculosque, & animam malunt, quam thesaurum perire.

IX. APOLLO AVRITVS

Prudentia.

APOLLO sapientiæ præses Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidemque manibus fingebatur, quod ijs apud Amyclas pugnantibus ea figura visus esset. Sosibius apud Zenobium Centuria 4 adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere symboli occurrit quod scribit Bembus in Veneta historia, barbaros quosdam coronas gestasse è culmo pictas, septem quasi auriculis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus deinde operi non segniter admouenda. pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententijs ponderata, si modo expediat, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti præclare inculcat:

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas.
Tunc quoque congressus maioraque viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentesque adhibe cum facis ipse Deos.

Auianus de desidiosis fabula 3[?].

X. APOLLINIS SPONDII ARA.

Diuites improbi.

THEBIS supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij, ex victimarum cineribus congesta

Pausan. in Bœoticis p. 290.

APODOSIS.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine,& cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib.2. aduersus gentes. *Exercent auidum atque iniustissimũ fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent in anxia:millibus possessionum semper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis, fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.*

XI. AMICITIA.

PINGEBATVR iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat *Mors, & vita.* In fronte *æstas & hyems.* habebatque latus apertum vsq; ad cor, & brachium inclinatum, digito cor ostendens, ibi inscriptum erat, *Longè & propè.* Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur:

APODOSIS.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam semper virentem. nudum caput, fidele obsequium. rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors: perpetuam amicitiam. Æstas, & hyems, prospera, & aduersa. Latus apertum, simplicitatem. indicium cordis, synceritatem amoris. longè, & propè, eiusdem in omni loco constantiam.

Vide Lilium Gyral. syntag. 1. hist. deorum.

XII ANGERONA.

Silentij religio.

INTER antiquissimas populi Rom. religiones sacellum colitur Angeronæ, cui sacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præsul silentij ipsius, presso obsignatoque ore simulachrum habet.

Solinus.

Addit

Addit Valerium Soranũ neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictum Romæ nomen eloqui ausus fuisset, inde forte Angerona consecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat. Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrum, nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere graue sit.*

Curtius de moribus Persarum in castiganda lingua.

XIII. MIDÆ ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parall. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo: γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος Κνοήρει πχρόμοιος, καὶ σπανίως εὑρίσκεται. τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Lapis quater in die colorẽ mutans.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quẽ Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum, cum Tullio, sed animorum.*

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prælijs accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cuius magnificentissima substructio, vt ex eo conijci potest, quod trecentos, &

sexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret, Quibus apertè significabat se per totidem virtutum, egregieque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conscendisse. S. Epiphan. lib de Gemmis c.12. τὸ τέμενος τοῦ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & merito incredibile videri asserit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altissimum honoris culmen virtus conscendit, generosarum mentium labores, sudorem, & sanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere.

Hac proceres abiere pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHILOCHORVS scribit Amphyctionem regem Atheniēsium, cum à Baccho didicisset vini temperandi rationem, primum diluisse, & idcirco qui sic mixtum biberunt, homines rectos ambulasse, cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficiū aram ὀρθοῦ Διονύσου, Recti Bacchi, dedicasse in Horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxisse.

Athen. lib. 2. pag. 38. c.

APODOSIS.

Vinum tempestiuè sumptum, lymphis dilutum, hominum generi salutare, idcirco inter Horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης est, vt appellatur a D. Gregorio in odis: vel vt Aristophan. Ἀφροδίτης γάλα.

Aristophanes de vino.

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conscientiæ metus continuus.

ARICINÆ Dianæ nemus est iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica sacra sunt vsurpata,

pata. perfuga sacerdos constituebatur αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου, qui priorem sacerdotem sua trucidauerat manu, strictoque semper gladio paratus erat ad insultus propulsandos. *Strabo li. 5. pag. 166. n. 40.*

APODOSIS.

Qui conscientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente consistere possunt, ferientis gladium semper expectant, ipsi vmbram capitis sui timent.

Quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis. Satyr. 13.

XXVII. CVPIDO ÆGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

AEGYRAE simulacrum fuit fortunæ, cui iunctus erat volucer Cupido. *Pausan in Achaicis.*

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur, imò dementia, & summum corruptæ naturæ vitium, quod Antisthenes, vt est apud Theodoretum oratione 3. κακίαν ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum demētiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς ait esse τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta sint & instar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum? *Amor vitiũ & morbus naturæ.*

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas,
Et lasciua volant leuibus periuria pennis,

Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO κεραυνοφόρος.

Omnia vincit amor.

ALCIBIADES cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaq; scutum ex auro & ebore

ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni *Athen. l. 12.* Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur.

APODOSIS.

Potentior Cupido ictu fulmineo. eius potentiam sic describit Oppian. κυν β.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σέθεν ἄπλετος ἀλκή;
πόσσα νοεῖς! πόσσα κοιρανέεις! πόσσα δαῖμον ἀθύρεις!
γαῖα πέλει σταθερὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύγε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθέρ. οἶδεν δέ σε μακρὸς ὄλυμπος.
δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
γαίης ὁππόσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἔμπεα πάντα, σὲ δ' εἰσέτι πεφρίκασι.
σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἥλιος φαέθων, σῷ δ' ἂν πυρὶ καὶ φάος εἴκει
δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοί,
Τοίους ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστούς,
πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,
Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνεπτοίησας ἐπ' ἀζυγίῃσι πέδῃσι.

Id est.

Dure amor quantus es! quanta tua infinita potentia?
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum Diue *ludis!*
Terra firma est, tuis tamen telis commouetur.
Inquies est mare, sed tu illud stabilisti,
Venisti in cælum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cælum latum supernè,
Et quacunque infra terram sunt, tristesque cœtus mortuorum,
Qui Lethes hauserunt ore obliuiosam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorrescunt.
Tuo autem robore longè penetras, quantum nunquā
Sol lucidus aspicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimescens, & simul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas sagittas,

Acerbas

Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibundasq́.
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente. hic enim canit, *Aliud ſymbolum ingenioſum.*

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, fecit ſeruire Tonantem
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. CVPIDO PORI ET PAVPERTATIS FILIVS.

Amor Dei neceſſarius.

PAVPERTAS cum ſobolem deſideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπόν.

APODOSIS

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐταρκοῦς, μητρὸς δὲ ἀμηχανοῦς καὶ ἀπόρου, patre bono & ſapiente & omnibus ſufficiente genitus, matre verò egēte & inopi an verò ex noſtra inopia, & bonorum omnium affluentia, quæ in Deo eſt, ad ipſum redamandum, vel nolentes impellimu ? An, ſi lubeat ad terrenos amores referre, ideò abundantiæ, & egeſtatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam perſonæ de mimo, modo egeant, , modo diuites fiant: modo cum ſuis fruuntur delicijs, ſe Reges & Cæſares putent: modo orbati, vel ipſa ſatietate languidi, ſibi inanes videantur, qui prius erant opulentiſſimi?

XX. DIANA CYNDIAS.

Virgo intacta.

CYNDIADIS Dianæ ſimulachrum ſub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. lib. 16. pag. 752, quanquam iſtas narrationes *δυσανασχετῶ*, vt ait, *διατιλεῖ*.

APODOSIS.

Multa huiuſmodi argumenta celebrantur in honorem ſanctiſſimæ Virginis, cui nihil eſt ex communi hominum macula contagionis inſtillatum.

Qualiter è ſpinis mollis roſa ſurgit acutis,
Nil quo lædat habens, matremque obſcurat honore.

In eodem argumento eſt apud Pauſaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis* ſignum in flagrante Sylua illæſum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis ſuperſtitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

DYNDIMENES ſimulachrum auream faciem habuit (cum ebur deeſſet) ex fluuialis equi dentibus conflatam.

Pauſan. in Arcadicis.

APODOSIS

Diuites huius ſæculi quaſi aurea ſimulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hippopotami, hoc eſt duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod ſi omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miſerrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phædrus lib. 1. Fabula 8.

Phædrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cœpit ſingulos

In

Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulaque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitaret, præmium:
Ingrata es (inquit) *ore quæ nostro caput*
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδότης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens. Pausanias in Corinth. pag. 53. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat. vbi enim incubuit,

Tacet omne pecus, volucresque feræque — *Statius.*
Et simulant fessos curuata cacumina somnos;
Nec trucibus fluuijs idem sonus accidit, horror
Æquoris & terris maria acclinata quiescunt.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cœlestis & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. *Pausan. Eliac. lib. posteriore, p. 202.*

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest, qui rerum creatarũ vinculis tenetur irretitus. Benè vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit)

(inquit) & opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in amantium inuehit cogitationem: hic bello pacem sustituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus inanis, vitæ pernicies, ædium denique à fundamentis subuersio Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum, multæ opes bonorum operum, magna virtutum supellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisquis amat animam sanctam, continuò talis erit qualis est quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

Pausanias in Bœoticis pag. 303.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia, gloriâ.* Vnde ille literarum amore incensus Poeta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Phædrus de gloriæ cupiditate.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui,
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea;
Pinus Cybelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere.

At me-

At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructus est gratior.
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator:
O nata meritò sapiens dicêre omnibus.
Nisi vtile est quod facimus stulta est gloria.

Phædrus lib. 3. 56.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici, & Poëtæ.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare, & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dij sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.*

Os tenerum pueri, balbumque Poëta figurat. *Horat.*

FAVOR.

Vitæ aulicæ conditio.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & a Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus,

Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ *hic dicit alumnum:*
Casu ille; ille animi dotibus esse satum,
Qui comes assiduus lateri? Assentatio. & ecquæ
Pone subit lentis passibus? Inuidia.
Ecqui circumstant: Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpè* Libido *parens.*
Cur facis aligerum? fortunæ elatus ab aura
Aduolat alta, imo nescius esse gradu,
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quià rotulæ insistis fortunam imitatur, & infert:

Se socium instabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet, atque extra sese ambitiosius effert?
Occæcare animos fata secunda solent.

XXVI. FORTVNA PLVTVM GESTAT.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

XENOPHON Atheniensis, & Callistonicus Thebanus Fortunæ simulachrum finxerunt, Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus, & os, hic reliquas signi partes effert.

Pausan. in Bœoticis p. 294.

APODOSIS.

Præclara de lubrico fortunæ, ex Seneca.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec. lib. vj. de beneficijs *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis. quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestro defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducetis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quantum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ, collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est, Non sunt vestra: in depositi causa sunt, iam iamque ad alium dominum spectantia. aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.*

XXVII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FORTVNÆ aureæ affigies in cubiculo Principium poni solebat, quæ ijsdem morientibus in successorum manus transferebatur, semper vaga. & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonino Pio moriente scripsit. *Tertia die cum se grauari videret, M. Antonino*

rem-

tempub & filiam præsentibus præfectis commendauit, fortunamque auream quæ in Principium cubiculo poni solebat transferri ad eum iussit. Capitolinus de Antonino moriẽte.

APODOSIS.

Fortuna principium aurea, sed tralatitia. Tacitus ann. 3. *Nihil rerũ mortalium tã instabile & fluxum est quam potentia non sua vi nixa.* Itaque *Fortunam citius reperias quam retineas.* Non tantum aurea est, sed *vitrea: cum splendet frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi superstitiose habitam libationibus & sacrificijs colebat, repente vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἐγεγόνει Τύλλου, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58. *Præclara ex Tacito de fortuna lubrico. Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.*

XXVIII. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FORTVNA apud populum Romanum nomine Viscatæ culta, quod nos eminus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinove illigata. Similis Atheniensiũ ἄπτερος νίκη, & Mars Laconicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

APODOSIS.

Icon est constantis, & perpetuæ felicitatis: quam tamen non est in humanis imperijs reperire:

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον
Ἀσύγκρατον τὴν φύσιν κέκτημένη.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans sortita ingenium.

Ανθ. βιβ. α: *Fortuna cauponatur vita.*

XXXI. TYKH SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FORTVNA aurea seruabatur in Imperatorum cubiculis,

biculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alternis esset apud vtrumque. meminit Spartianus in Seuero: Fortunã deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimũ simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri, sub horam mortis dixisse fertur, vt alternis apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Philo de inconstantia fortunæ.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè est, in dies vel potius in horas mutabilis: οὐδὲν οὖν ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔργον, καὶ πρᾶγμα οὐδὲν ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὔρα. πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται δὲ, καὶ πάλιν ἄπεισιν: ὥσπερ ἐν ταῖς παλιῤῥοίαις. Philo Iud. Quod Deus sit immutab. pag. 248. *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderant, re ipsa nihil: Sed vmbra aut aura, antequam subsistat prætercurrens. Accedit, & recedit, Euripis, & æstibus maris similis.*

XXXI. FORTVNÆ OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

HIC prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictitabat. idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam, & obsequentem* dedicauit.

Plutarch. in Fortuna Rom.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in delicijs esse videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortunæ obsequium periculosum.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοήτερος γίνεται, felicitate nõ secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXI

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Ætolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. xxxviij. & Eumenes Rhetor.

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub principum Virorum auspicijs florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridum Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas
Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMÆA,

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas,

DIDYMIS ciuitas est Milesiorum, vbi Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Paus. in Eliacis p. clxj. l. 1. *ἀπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ αἵματος.*

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominē impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate cōcretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculū dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat. *Theodorus Gadareus de crudeli.*

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

SACELLVM Herculis in foro Boario est, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maiestatis ipsius remanet. Nam diuinitus illò, neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum viscerationem sacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquisse, cuius olfactu refugerent canes.

Solinus initio Polyhistoris.

APODOSIS.

Virtus vel solo sui odore terret, & fugat calumniatores. *Audaci timor esse potes.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat statum, & solenne Herculi sacrum, victima aries comparabatur, sed eos, qui ducebant, Asopus fluuius, qui cœlesti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter sacrum saxumque, vt aiunt, Bœotij stabant, cum tali commento hostiam simularunt. Pomo, specie, & magnitudine excellenti, festucas supponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus festucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm solitis sacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete esto.

Iulius Pollux.

APODOSIS

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant:

Vaga cingitur astris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXV

XXXV. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INTER Iſidis effigies, ea non eſt ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare ſolebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus eſt, adeò ſe miſerorum caſibus impendit, & rebus omnibus alimenta neceſſaria largitur. Apul. Met. lib. II. *Dulcem matris affectionem miſerorum caſibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidē tenue eius tranſcurrit beneficijs otioſū.* *Apul. de Dei beneficentia.*

XXXVI. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

APVD Lacedæmonios rex erat ſacerdos Iouis cœleſtis, & Iouis Lacedæmonij.

APODOSIS.

Plures nunc ſeruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœleſti. Si Deus enim læſus fuerit, pro nihilo habent, & illud Tiberij vſurpant, *Dei iniurias Deo curæ*. At verò ſi Potentiorum aliquis cuius ſe Imperio mancipatint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant, Ab ijs ſciſcitandum, *Tiberij dictum callidum.* *Perſius ſat. 2.*

De Ioue quid ſentis? eſt ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio?

XXXVII. IVNO MONETA.

Iuſtitia.

BELLVM aduerſus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia. Iunonem conſulunt quid opus ſit facto, iubet eos armis iuſtitiæ pugnare; hoc pacto pecuniam nunquam defuturam; parent iuſſi, Iuſtitia, & fide certant cum hoſtibus.

& his armis ſuperant. Ex quo inſtitutum vt Iuno Moneta appellaretur, & in eius templo numi cuderētur. Suidas in voce, Μονήτα· ὃ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι.

Suidas de Moneta Romanorum.

APODOSIS.

Armis Iuſtitiæ nihil omnino potentius.

δίκης λόγχῃσι μάχου, καὶ πάντα δαμάσεις

Nec ſine cauſa Plato Iuſtitiam appellat ἕρμα πόλεων.

Plato de Iuſtitia.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas.

Pauſanias de Iunonis ara.

IVNONIS Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pauſan. in Eliacis li. 1. p. 152. initio.

APODOSIS.

Abſurdum cæleſti Iunoni ſacrificare in cinere? abſurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & ſordibus oppleto facere. Quid ſunt enim aliud rerum humanarum curæ?

πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.

XXXIX IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THEBANI cum alias arietibus abſtinerent, vnum tamen quotannis mactabant, cuius pellem ſimulachro Iouis induebant.

Herod. li. 2.

APODOSIS.

Cœca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi Caprum faciunt: homicidæ, leonem: voluptuarij ſuem. Hinc ampla vitiorum ſeges, cum vitia ipſa pro numinibus habentur, Xenophanes Colophonius. Εἰ χεῖρας εἶχον βόες ἢ λέοντες, ἢ γράψαι χείρεσσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βοῦσιν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραφαν.

Xenophanes apud Theodoretum.

ψαν. Si manus haberent boues, aut leones, aut pingere fingere ve ſicut & ipſi homines ſcirent; Equi quidem equis, Boues bubus ſimiles Deorum effigies facerent.

XL. BACCHI MODERATOR PLVVIVS IVPITER.

Vinum aqua diluendum.

PHILONIDES medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor eſt, translata è mari rubro vite in Græciam a Baccho, multiſque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furijs acti inſanirent, alij crapula obruti iacerent quibuſdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium diſſolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum eſſe. Deinde cum factum rurſus eſſet ſudum, ac ſerenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuerſos, vinum dilutum guſtantes mitem atque minimè moleſtam voluptatem ſenſiſſe. Ex eo Græci allato inter cœnandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum ſcilicet inuocantes. Poſt cœnam verò cum temperatum poculum miniſtraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. *Athen. l. 15. p. 11075. A.*

APODOSIS.

Vinum aqua diluendum cœleſtis aqua docuit, ad id facit venuſtum epigr. Meleagri anth. 1. εἰς οἶνον. *Meleager de vino aqua diluto.*

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατο κοῦρος
Νίψαν, ὑπὲρ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἣν δέ νιν εἴργῃς
μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Nymphæ Bacchum quando ex igni exiluit puer,
Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, *quod ſi recuſes*
Miſcere, capies ignem ardentem.

XLI. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iustitia Dei Consilio regitur.

Pausan. in Atticis p. 3.

ATHENIS in curia quingentorum, qui summæ rei præerant, statua erat Consiliarij Iouis, *βουλαίου Διός.*

APODOSIS.

Horat. odar. l. 3. 1.

Vt intelligant Iudices à Deo capienda omnia consilia, & inspectorem esse iudiciorum Deum.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis.

XLII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei Prouidentia.

INTER cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum sustentari docuerunt, hæc est non postrema, quod Iouem Centumpedã, & Tigillum exhibuerunt: Primum quod veluti centum nixus pedibus firmaret infima; alterum quod Tigilli instar supera fulciret.

APODOSIS.

Traiani nummus.

Eduardi VI. Symbolum.

Octau. de Strada.

Dei prouidentia vbique diffusa, ita cœlestia regit, & firmat, vt infima quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ θεῷ. πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuisũ, nihil neglectum apud Deum. Omnia perspicit ipsius oculus non dormiens. Exstat in Traiani nummo fœmina, statura erecta, stola amicta, sceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum ostẽdens, qua prouidentiæ regimen significatur. Simile est quod Eduardus sextus rex Angliæ pinxit in symbolo. Erat globus cœlestis catena vinctus, quæ pẽdet ex manu cœlesti cum symbolo, *Nihil sine Deo.*

XLIII. IVPITER CRETENSIS,

ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex Surdus

IN Cretá Iouis erat ſimulacrum ſine auribus.

APODOSIS.

Hoc videlicet ſignificabant, rerum omnium potentē nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem ſurdum, aut iudicem querelas non audientem? quod magnum per ſe crimen eſt. nam, vt ait vir pius æquè ac doctus Petrus Bleſenſis, *Qui dat diuitias terra, ab eis aurum non poſtulat, vel argentum, ſed vt audiant cauſam populi, & arguant pro manſuetis terra.* *Plutarch. in Iſid. & Oſirid.* *Petrus Bleſenſis.*

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR Ζεὺς ἀπόμυος.

Improborum vindex.

FERVNT Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolaſſe, & cum perlitatum eſſet, muſcas omnes trans Alphenum euolaſſe. *Pauſan. in Elia. p. 161.*

APODOSIS.

Muſcæ, improbi, abactor muſcarum, vir grauis, qui ſua auctoritate compeſcat improbos, calumniarum vellicationibus probis inſultantes, ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν σειρήνων ἐστὶν ἐυπειθεστέρα, vt ait Achilles lib. 6 de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipſi conquieſcere poſſint. *Achilles VI. de amoribus Clitophontis calumniam vt depingit.*

XLV. IVPITER PINGENS CENTAVROS IN NVBIBVS.

Princeps in nugis occupatus.

IMAGO eſt ampliſſimorum hominum qui ſe nugis occupari patiũtur: & cum ad maxima quæque nati ſint, reculis humanis, & inanibus ludis

capiuntur: quid aliud sunt ista quam vt ait D Chrys παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidi interrogantis; ita se habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεὸς, ὦ Δάμι, καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. In vita Apoll. l. 2. c 10 Hoc præstitisse videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas sibi quotidie horas destinauit, ad capiendas muscas, quas stylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. IVPITER PHIDIÆ, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illustrantur, quam viri Vrbibus.

APOLLONIVS apud Philostr. lib. 4. cap. 11. vrbes pulchras cum Iouis simulachro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

APODOSIS

Significat viros illustres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta quibus finem allatura est ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς τῷ δημιουργῷ ἔδοξε. τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διὸς, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις ὑφ' Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου. τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem sedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia lustrantes haudquaquam dissimiles esse Homerici Iouis, qui ab Homero varijs formis expressus est, longè admirabilius quam si ex ebore constaret: Hic enim in terra duntaxat videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVIII.

XLVII. ΖΕΥΣ ΦΥΛΑΞ.

Auxilium diuinum.

Iovi custodi Domitianus templum ingens, seque in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vitelliana a furore hostium conseruasset.

Sueton. in Domitiano.

APODOSIS.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè reges, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia seruantur. Ecphantes de regno, ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ παραμεῖναι ἀριστοφυέστατον, ἄνθρωπος. θειότερος δὲ ὁ βασιλεὺ, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτέων τῶ κρείσσονι, τὸ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας, ὑπὸ τεχνίτα δ' εἰργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum sanè ingenium præ cæteris animantibus homini datum est. Diuinior autem inter homines rex est, vt qui multum supra communem naturam emineat. Corpore reliquis non dissimilis, vtpotè natus ex eadem materia: sed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipsum Archetypo ex sese sumpto.* Idcirco peculiari cura reges quasi patres populi protegit.

Ecphantis dictum præclarum de Rege.

XLVIII. IVSTITIÆ NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Justitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appenso, claua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta. ex antiquo num.

APODOSIS.

Feroces domat Justitia.

Αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
ὅσοι μὴ τὸ σόν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.
Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum.

Orpheus in hymno Iustitiæ.

XLIX. LAMIÆ OCVLI.

Peccata aliena curiosè obseruare, sua negligere.

LAMIA, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curiosissime lustraret, eosdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vasculo reponebat. Plutarch. de curiositate. *τὴν λάμιαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους. ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν*

APODOSIS.

Est illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta possint curiositate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in proprijs peccatis omnino cæcutiant.

Aspice quid portet mantica posterior.

Lucianus verarum histori. lib. 1 vbi ait de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. *τοὺς ὀφθαλμοὺς*, inquit, *περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάσσει.* Oculos habent præter communem modum portatiles, & quisquis vult ablatos seruat.

L. LATONA DELIACA.

Spes frustrata.

PARMENICVS Metapontinus (vt scribit Semius lib. 5 Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cum in antrum Trophonij descendisset, reuersus postea nunquam ridere potuit. Ea de re sciscitanti oraculum, sic Pythia respondit,

Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο,
δώσει σοι μήτηρ οἴκοι, τὴν ἔξοχα τῖε.

Sperans igitur post reditum se risurum, cum id non contigisset, deceptum se ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid visebatur in insula, cum admi-

admiraretur, Latonæ fanum ingressus, & matris Apollinis insignem statuam spectaturum se confidens, ligneam & deformem conspicatus, præter opinionem, in risum effusus est. Athen. lib. XIV. p. 1114. A. B.

APODOSIS

Spes frustrata. vbi expectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptumque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone ostenditur.

Mons parturibat gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima expectatio, *Phædrus.*
Quod ille pareret: At ille murem peperit.

LI. LYCI DAEMONIS CLIENTES.

Calumniatores.

ATHENIS in foro vbi agebantur caussæ Lycus quidam Genius sculptus stabat lupina specie. Apud hanc statuam Sycophantæ pecunia corrupti versari consueuerant, velut apud Deum quempiam sui quæstus præsidem, eique indies singulos triobolus secabatur. Zenobius cent. 5. Prouerb. 2. λύκος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυται τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων. ἔνθα οἱ δωροδοῦντες, καὶ συκοφάνται κατὰ δέκα γενόμενοι συνεστρέφοντο.

APODOSIS.

Merito in Lyci Dæmonis clientela sunt calumniatores, fœdissimum genus hominum, lupi infesta rabie integerrimorum virorum famam semper armatum. *Hoc Præside gaudent.*

LII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

CONSVETVM fuit antiquis Mercurio, quem viarum præſidem credebant, lapides ſacros in aceruum conijcere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt ijs qui idem tererent iter, commonſtrarent viam. Hoc Prouerb. xxvj indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit inſipienti honorem.* Hebræi commentarij hunc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen eſt idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen eſſe Dei cuiuſdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur. qua de re cum ſciſcitatus fuerim, responderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuiſſe.* Exiſtimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij ſtatuam lapidibus ab eius cultoribus impeti: ſed hoc de aggeſto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorẽ intelligendum, quod declarat Heſychius his verbis in voce ἑρμαῖος, λόφος τοὺς σωρὸς τῶν λίθων Ἑρμαῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ, ἐνόδιος γὰρ. Vnde rectè Petauius noſter vir politiſſimi iudicij, ad Themiſtij oration. 23. pro ἱρώδιον Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex ijs lapidibus aggeſtis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius l. 26. *Mercurius Teutates tumulus in Hiſpania.* Hunc Teutatem Galli ſub nomine Mercurij coluerunt:

Marcolis quid apud Hebræos.

Lucanus.

> *Et quibus immitis placatur ſanguine diro*
> *Teutates.*

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurij coniecti ad viam demonſtrandam, ſignificant in ſocietatis humanæ mutuum adiumentum ſuum quemque ſymbolum afferre oportere: eamq; artium inuentarum noua ſubinde acceſſione locupletari.

LII.

LII. METHE PAVSIÆ.

Ebrietas comes impudicitiæ.

PAVSIAS pictor celeberrimus in tholo Æsculapij Cupidinem pinxit Citharœdũ, & Methen, seu ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per eius perspicuitatem muliebre os ostenderet. Pausan. in Corinth. p. lxix. Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα.

APODOSIS.

Ebrietas sæpe impuri amoris comes. οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinum enim lac Veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib II cap. I. ἀναθυμίασις θολώδης τεθράσουσα ἐπικοτεῖ τῇ ψυχῇ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumque cæcitate confundit,* Prouerb. xx. *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: omnis qui cum his miscetur non erit sapiens.* Hieron in c. 5. ad Galatas. *Semper ebrietati iuncta luxuria est.*

LIV. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, quod Diomedes ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis flatibus regionem vastabant, consecrauit. *Pausan. in Messen.*

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ schemate dicetur in egregiam fœminam quæ tempestates aliquas malorum sedarit, & turbulentis calamitatibus auram lucis salutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cum antea fędi miseriarum turbines totam pæne terram lacerassent, prima serenitatem mundo attulit, & aduersis ventorum flatibus dissipatis, Zephyrorum lenitatem Christi auspicijs emisit in terras: vnde re- *Beata Virgo*

ćte

ctè appellari poteſt. *Miſeris ſidus implorabile nautis.*

LV. MINERVA PHIDIÆ.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHIDIAS ille præſtanti vir ingenio, ſimulachrum Mineruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenenſium arce ſingulari induſtria à ſe expolitum collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginē, tanto artificio, vt nemo delere poſſet, aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti, & ornamento, ſuam impreſſit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur. Theodotus in Epitome, ὁ πιστὸς ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVI. MINERVA SAITANA,

Ἡ ἐν σάει Ἀθηνᾶ.

Sapientia Cœleſtis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plutar. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit, eſt, & erit & meum peplum adhuc nullus mortalium euoluit*: addit ſuprà

Plu-

Plutarchum Proclus: Ὃν ἐγὼ τίκον καρπὸν Ἥλιος ἐγένετο. Quem peperi fructum, Sol est.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιδα Synes. nominat: pars tamen vltima de qualibet obscura scientia dici potest: vt de Theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta est in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saitanæ porrò Mineruæ meminit Plato de Republica. σάϊς μεγίστη πόλις ἐν τῷ Αἰγύπτῳ, οἷ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ. ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ.

LVII. MOMVS.

CRETICI CENSORES.

PRODVCTA est Venus in deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis concinnis, madentibusque comarum fimbrijs, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœlestibus diuina species, & omnium oculos inflexit admiratione suspensos. Aderat tum Momus Deus amentissimæ dicacitatis: rogatus quid de Venere sentiret, Sandalium, inquit, habet nimis stridulum, & argutum. *Vide Budæi Philologum.*

APODOSIS.

Critici sæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, soli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris angustijs capere non possint, minutias quasdam, vt calceoli strepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur, εὐφώνων λαθροδάκναι Κόρεις, Eloquentium clandestinè mordentes cimices.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOMVS vt reprehenſionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non ſuffixiſſet oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur.

Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu inſidens, ſymbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio reſtrictæ, ne quocumq; tempeſtas rapuerit, erumpat. Alioqui ſumma potentia lumine prudentiæ, & moderationis deſtituta, in quas pernicies non eſt eruptura?

Papinius.

—Nec qua iubet alta poteſtas
Ire, ſed armatas multum ſibi demere vires.

LIX. MORPHO, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COGNOMEN eſt Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus.

Pauſ. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & conſtantia amoris coniugalis. Alij cenſent hoc vinculo notatas fuiſſe Laconum vxores περιδρόμους, vagas, & ſequutuleias, quibus opus eſſet compedibus. Plutarchus refert apud ſuos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo ſponſa in domum viri deuecta eſt: quo ſymbolo oſtendunt, liminis cuſtodiam religiosè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμφαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀπάξοντος.

Bœotiorum ritus.

Roman. quæſt. 29.

LX. LEX, MORS.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέρους θηρίου, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. *Pausan. in Eliac. lib. priore.*

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea significabatur Icone, quæ in vniuersum genus hominum vngues exerit, nec se quisquam ab eius legibus vindicare potest:

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem. *Seneca in Theb.*

LXI. MVLIER FORMOSA ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iustitia.

FORMOSA mulier (apud Pausan. in Eliacis lib. 1.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens sinistra, dextera fuste cædens, Iustitiam significat, quæ iniuriam malè multat.

APODOSIS.

Videtur pictor respexisse illud Orphei in hymno Iustitiæ. *Orpheus de Iustitia.*

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως.
Audi Dea malitiam mortalium frangens iustè.

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORVM SPECTACVLA.

Simulatio virtutis

ATHENIENSES, vt vrbanis moribus compositi, & ad omnem lenitatem propensi, Misericordiæ aram in sua ciuitate collocarunt: Mox vitijs cæterarũ gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc est, fœdissimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum

pitum singulis annis Europæ steterit, in suam vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vsum admitterent, fertur Demonax dixisse, Quæso Athenienses, si gladiatores Athenis inducere decreuistis, saltem aram Misericordiæ diruite. *Plutarch.*

APODOSIS.

Eo sunt ingenio præditi mortales, vt inter fœdissimas libidines, Lucretiarum imagines, inter insanos conuiuiorum furores, exempla sobriorum sine vllo vsu vanissimè ostentent. πολλοί μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι. *Plato.*

LXIII. MVSARVM ARA ET SOMNI.

Somnus vtilis studiosis.

TROEZENI (oppidum est Peloponnesi) cella fuit Musarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longe ara, in qua Musis simul, & somno sacra faciebant, Musis deorum omnium amicum Somnum arbitrati. *Pauſ in Corinth.*

APODOSIS.

Modico somno studiosis opus est, vt defessum continua agitatione animum nouis viribus recreent.

Orpheus de somno.

λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἔρδων.

Seneca in Hercule furente.

Tuque o domitor somne malorum,
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ,

Atq; inde mos fluxit, vt cubitum discedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent. Vide *Apollon. Schol.* in hunc locum.

Aliud Symbolum.

— ἕως ἐπὶ τῷ γλώσσῃσι καίοντο
Αἰδομένῃσιν, ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἐμνώοντο.

LXIV.

LXIV. NEMESIS MARATHONIA,

H ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις

Superbia punita.

NON longè a Marathone, vbi Persæ ab Atheniensibus insigni clade deleti sunt, templum erat, & signū Rhamnusiæ deæ, quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat, quæ Persæ Atheniensiū copias fastidientes aduexerant, vt sibi trophæa statuerent, ἐς τροπαῖα ποίησιν. *Pausan in Atticis p 32. initio.* Nemesis porrò simulachrum coronā habebat, ceruis & victoriolis insignitam: læua κλάδον μηλίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens.

Vide Ammian. Marcell. Lib.14 sub finem, edit. Lug. p.35.

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt, & superbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feruntur: Nemesis signum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienses victores populos significant: Corona, Nemesis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciscendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celsitatem. phiala, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonij epigram. quod è Græco Anthologiæ transtulit:

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.
Ἀμφοτέροις δ' ἕστηκα, καὶ Ἕλλησι τροπαῖον
Νίκης, καὶ Πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.
Memoremque time Rhamnusidis iram.

Ausonius de Nemesi.

LXV. NICE ATHENIENSIVM INVOLVCRIS.

H ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis,

vt ea immobilem apud eos sui domicilij sedem constituisse crederetur. Similiter apud Lacedæmonios signum fuit Martis Ενυαλίυ, in compedibus.

APODOSIS.

In constantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum disertè lusit Pompeius Poeta, cum Romæ alæ in statua Victoriæ tactæ de cœlo conflagrassent *Anthol. 4.* εἰς νίκης σαλμακ κι. κα.

Ρώμη παμβασίλεια τεον κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Νίκη γαρ σε φυγεῖν ἄπτερος οὐ δύναται.

LXVI. OROMAZÆ OVVM.

Bonum syncerum.

MAGORVM fabula est de ouo Oromazæ, in quo 24. Deos, eosque bonos & propitios incluserat: quod cum totidem dij ab Arimanio pessimo genio conditi perforassent, bona sunt malis admixta.

Plutarch. in Isid. & Osirid.

APODOSIS.

Ouum Oromazæ synceram partem aurei generis demonstrat, quæ sua sponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum prauitate commercium: At postquam flagitiorum lues irrepsit in terras, ita penitus adhæsit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte syncerum liceat inuenire, in quo non sit φθονερὰ μοῖρις, de qua *Synes.* in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli concessa viro.
Satin' parua res est voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod molesta est, ita quoque comparatum
Est in ætate hominum.
Ita Dis placitū, voluptati vt mœror comes consequatur:
Quin incommodi plus malique illico adsit, boni si obtigit quid. Plautus in Amphitruone.

Martial. lib. 1.

Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber.

LXVII.

LXVII. OSIRIDIS CVLTORES.

Beneficentia, & Charitas.

OSIRIDIS cultores maximè cauent, ne arborem hortensem perdant, aut fontem obturent. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne ijsdem benignitatis riuulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Ægyptij, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. OSIRIS EFFIGIES.

Regum vigilantia, & potentia.

AEGYPTII Osirim Regem, & dominum suum. oculi sceptrive effigie exprimunt.

APODOSIS.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ præuiderunt: & cũ veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, quod ait Plato, popularibus rectè prospicere debent, vt omnium somnos sua vigilantia tueantur. Rex vigila. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

Tu ciuem patremque geras, tu consule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moueant, sed publica vota.

Theodosius ad Honoriũ apud Claudianum.

LXIX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSIRIDIS boni Dei Imago apud Ægyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idemque alimentum citò digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit superuolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, significans se Crocodilum euitasse: quod si abripiat, manet tamen recta penna, sicut eam statuerat. *Plutarch. in Isid. & Osir.*

APODOSIS.

Acies oculorum, perſpicacitas eſt bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Miſericordia: penna recta, monumentum ſui quod poſteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βίον τῆς ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων,

LXX. PAVPERTATIS ET INDVSTRIÆ ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes induſtria.

Philoſtratus lib. 5. cap. 1.

APVD Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt.

APODOSIS.

Apuleius de paupertate.
Seneca.
M. Manlius

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius, *Priſca apud ſecula omnium ciuitatum conditrix, omnium artium temperatrix.* Senec. epiſt. 15. *Noua artificia fames docuit.* Quod diſertè quoque perſequutus eſt Marcus Manilius Aſtronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines,

Tum quiſque ſatis ſe noſſe putabat.
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miſeris dedit: & ſua quemque
Aduigilare ſibi iuſſit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quæcumque ſagax tentando repperit vſus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

Pauſan. in Bœot. pag. 294.

CEPHISODOTVS in Pacis gremio Plutum puerum effinxit.

APODOSIS.

Bacchyllid.

Ex pace efflorefcit opulentia.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα

πλοῦτον

πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα.
δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
ξανθᾷ φλογὶ μηρία, τανυτρίχων τε μήλων,
γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Ἐν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφάκεα εὐρὼς δάμναται. Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕ-
Ἀπὸ βλεφάρων ἆμος ὃς θάλπει κέαρ. (πνος,
συμποσίων δ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactisque super aris dijs vruntur boum
Fulua flamma femora, villosarumque ouium.
Iuuenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ sũt,
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastæque cuspidibus munitas,
Et gladios ancipites ærugo conficit: ænearum
Non amplius tubarum clangor, neque surripitur mel-
leus somnus
A palpebris, nostrum qui fouet cor.
Conuiuijs autem amabilibus pleni sunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICÆ.

Vltio.

EST apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iusiurandum concipiunt indigenæ. Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Hesychius tradit) quæ non modo ijs quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις καὶ πραττομένοις. *Pausanias in Bœoticis pag. 307.*

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ομμα Διος καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ solum caput constitui solitum memorat, quod voluit Hesychius, cum dixit, διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεσθαι· καὶ τὰ θαύματα, quasi tota caput esset, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortissima rerum.

Ex antiquo num. IN Antiochi nummo sculptus erat humi procumbens Leo, eumque superuolans noctua.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, & rectè sapiens à Seneca *Ep. 59.* cum exercitu fortissimo cōparatur. *Etenim ad omnē incursum munitus & intētus, non si paupertas non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.*

LXXIV. SATVRNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Chorea.

CARTHAGINIENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant, a pauperibus miserabiles victimas emere cogebantur. Astabat autem in ipso sacrificio mater rigida, & absque gemitu: si enim ingemuisset iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante statuam *omnia tibiarum cantu & tympanorum pulsu personabant*, ne quis clamor exaudiretur. *Plut. de superstitione.*

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & saltandum deuorat. In præclaris illis Bacchanalibus, quæ Christiani magno nostræ religionis rubore è paganis eruunt ceremonijs. iuuat de ijsdem Apollonium Ethnicum hominem, & magnum audire, qui sic Atheniensium Bacchanalia perstringit: ὑμεῖς δὲ ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, *Apollonius Bacchanalia exagitat.*

τες, οἱ νέοι τὸ ἐφηβικόν. οἱ πάλαι μὲν ὤμνυσαν ἀγραύλου φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα θήσεσθαι. νῦν δὲ ἴσως ὀμοῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quam Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac iuuenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi iurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem vt puto iuratis pro patria vos bacchaturos, & thyrsum sumpturos.

LXXV. SERAPIS TRICEPS.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, vt ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastū admodum, dextera parte canisa pplaudibūdi, blandientisque, læua lupi, supernè calathus insidet, quæ species vniuersa anguis habitu complexa est. *Macrob. Satur. lib. 1. cap. 20.*

APODOSIS.

Ad Solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite monstratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritum, futurumque actu præsenti valida, feruensque est: sed & præteritum tempus lupi capite signatur; quod memoria rerum transactarum rapitur, & aufertur, Item canis blandientis effigies futuri temporis designat euentum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat. An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem, Lupus, qui Marti dicatus est, vnde ὁπλίτης λύκος, Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam. *Lycophron de Marte.*

LXXVI. SIRENES SPOLIATÆ.

Literæ humaniores sacris deseruiunt.

Pausanias in Bœot. pag. 308.

MVSÆ victis Sirenibus, ex earundem pennis alarum euulsis coronas sibi texuerunt.

APODOSIS.

Literæ sacræ ex humanioribus spolia capiunt, & ijsdem plerumque venustantur. Nam, vt ait D. Basilius *in oratione de vtilitate ex Græcorum scriptis percipienda*, Τοῖς ἔξω δὴ κὐτοῖς προπαιδευθεὶς τὸ κάλλος ἐπάγουσιν. Adolescentes his mansuetioribus literis initiati, reliquis studijs vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Synesius in Dione *fibulam animæ*, πρόπην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento sit istud præstandum, ostendo fusius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ fibula.

LXXVII SVADA, ET VIOLENTIA THEMISTOCLIS.

Seueritas mixta suauitati.

Plut. Themist.

THEMISTOCLEM ferunt, cum legatus ad Andrios venisset, pro concione dixisse, se duobus potentissimis Numinibus comitatum, ad vrbem accessisse, Suada & Violentia.

APODOSIS.

Seueritatem cum mansuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem contempserint, sentiant aculeos authoritatis. Fronto senator desiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret, Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ' ᾧ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ' ᾧ πᾶσι πάντα. Malum esse imperatorem habere sub quo nihil cuiquam liceat:

Frontonis dictum de Nerua.

ceat: Deterius vero, cum habere ſub quo omnia omnibus liceant.

LXXVIII. TROPHONII ORACVLVM.

Literarum ſtudia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ ſacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abſtinens, Hercyna fluuio lotus, victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat Ad ſummum admitti a Deo putabatur ad conſulendum, cùm ariete litatum eſſet: deducebatur tunc a ſacrificulis conſultò noctu, ad Hercynam fluuiũ: ibi oleo perungebatur, & a pueris tredecim annorũ abſtergebatur, quos Hermas nuncupabant. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuiſceretur, attentus maximè ad præſentia. Mox linea toga amictus, per ſcalas pedibus anterioribus in antrum deſcendebat, melleas placentas geſtans: Ibique modo viſu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuerſum eodem modo, quo deſcenderat, & adhuc attonitum ſacrifici in memoriæ ſolio collocabant, vt viſa vel audita exponeret. Hæc *Pauſanias in Bœoticis pag.* 331. qui ſe adiuiſſe antrum & conſuluiſſe teſtatur.

APODOSIS.

Antrum Trophonij, Philoſophia: Expiatio, purgatio mentis: lotio, purificatio: ſacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ conſuetudines dediſcendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingreſſus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: viſus, ſcientia.

LXXIX.

LXXIX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

TYHPONIS imago apud Ægyptios per fluuialem equum, cui accipiter insistebat, depingebatur.

APODOSIS

Plutarc. in Isid. & Osirid.

Typhon improbos significat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex ijs totus conflatus est improbus ἐνίκαι δὲ οὔτε τῷ γένει τὴν φύσιν, οὐδ᾽ ὅλως ἀνθρώπων τινί; ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακὸν, νωθὴς, καὶ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ᾽ ὕπνου γενόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἂν ἀποτίθεσθαι τὸ καθεύδειν ἐφόδια Hæc Synesius de Typh. *lib. de prouidentia.*

LXXX. VENVS AVERRVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροπαία.

Adulteri detestatio.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apostrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies,

Pausan. in Bœot.

APODOSIS.

Antisthenes, cõtra Venerem

Apostrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas detestantur. Benè exclamat Antisthenes apud Theodoretum oratione tertia Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς, ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego sagittis confoderem, si deprehenderem, quando ex nostris permultas honestas, & morum bonitate insignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum subditi sunt miseri mortales, *fœdum morbum in Deos transscribunt.*

LXXXI. VENVS CALVA.

Salus charior forma.

VENVS Calua à Populo Romano culta eſt tali euentu: vrbs eſt à Gallis occupata, obſeſſi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta feciſſent, ædem Veneris Caluæ conſecrarunt.

APODOSIS.

Lact. lib. 1. c. 20. Veget. lib. 4.

Icon Veneris Caluæ monebat ſalutem pulchritudini anteponendam. Cæterum alij non impenſos Reip. ſaluti capillos, ſed ob pruriginem abraſos volunt. Qua in ſententia eſt Georgius Codinus Conſtantinopol. hiſtoriæ auctor Græcus, vbi agit de ſimulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνήφην λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἄχρειοι.

Venus cũ pectine.

LXXXII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩ ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

SIMVLACHRVM celebratur Cnidiæ Veneris, cuius amore captus ſtultiſſimus adoleſcens, iſtud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore conſectatus.

Philoſt. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur ſolidam gloriam rati, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται: inquit Philo *Multi totũ iter ignorant veræ gloriæ, faſcibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente ſordeſcere.*

Minutius Felix in Octauio.

LXXXIII.

LXXXIII. VENVS CORINTHIORVM.

Luxuria.

APVD Corinthios Venus erat ex auro & ebore scitissimè elaborata, altera manu papauer, altera malum gestans: cui femora animalium in sacrificijs adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

APODOSIS

Venus aurea libido est blanda specie: malum, illecebra luxuriæ: papauer, sopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinũ: pæderos, obscœni amoris fascinationes. felix qui eius illecebris abstinet, nec cogitur cum Dirces porcis exclamare:

—Accipimus sacra data pocula dextra
Ouidius Met. 15. *Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,*
Et tetigit virga summos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, setis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

LXXXIV. VENVS NIGELLA,

Ἀφροδίτη ἡ Μελανίς.

Pausan. in Arcad. MANTINEAE simulachrum fuit Veneris Nigellæ.

APODOSIS.

Significat Venerei amoris consuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Euripides. Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

LXXXV

LXXXV. VENVS PHIDIÆ.

Mulier casta.

VENVS Phidiæ Vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede testudinem premebat. τῷ δὲ ὁτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε. *Pausan. in Eliacis lib. post. p. 203.*

APODOSIS.

Mulier egregia specie, & honestate parietibus priuatis contineri, domi curam gerere, nec temerè foris vagari debet. hoc enim per testudinem domiportam significatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε· Φειδίας δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

LXXXVI. VENVS SCOPÆ.

Mulier impudica.

FVIT apud Eleos non longè a Venere Phidiæ Veneris πανδήμου, seu vulgiuagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. *Pausan. in Eliacis lib. 1. cap 4. Osea.*

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.*

LXXXVI. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZABVLVS qui primus aleam fertur inuenisse, non modo se insigni statua consecrauit, cuius in gremio tabula lusoria cernebatur. sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demon-* *Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.* *D. Cypr. de aleatoribus.*

demonstrans, alto quodam loco condidit, & in sinus suos hanc aleæ tabulam gestans, vt quasi ipse lusor, & adinuentor huius malitiæ appareret. addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studio eius adhærere, non ante manum in tabulam eius porrigeret, nisi authori huius prius sacrificasset.*

APODOSIS.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quærunt solertia, sed in ijs inuentis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatores, *Zabulo sacrificant.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.

HOC, & altero libro; varias ab historia personarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipsa hominis natura ordiar: certè maximum omnium, atque illustrissimum symbolũ est, cùm sit *μέτρον ἁπάντων*; & vt loquitur D. Gregorius Nazianzenus, *πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος*. nam si secundum naturam illam cœlestem spectetur, quid est aliud, quam vt ait idem Auctor, *Deus terrenus*? *οὐρανίδης χθόνιος*. si ex aduersa parte cõsideretur, quid est aliud quam quod ait Aristoteles, *τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκὼν, καιροῦ λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή*; Vnde & latus existit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miseriæ suis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipso matris vtero clausus, gemitus orditur. Non sunt in malis numerandæ miseriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus, homines, *διὰ Ὀλυμπιονίκας* constituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vitæ miseriæ salutares.

Plinius. Esi inter exempla, in vterum protinus reuersus infans Saguntí, quo anno ab Hãnibale deleta est.

Apod. In vterum credo reuerterentur omnes infantes, si miserias vitæ præuiderent. ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea sunt illa *Plinij l. 7. c. 50. Incertũ, ac fragile nimirum est hoc munus naturæ, quid-quid datur nobis: malignum vero, & breue in ijs etiam quibus largissimè contigit, vniuersum vtique æui tempus intuentibus. Quid, quod æstimatione nocturnæ quietis dimidio quisque spatio vitæ suæ viuit? Pars æqua morti similis exigitur, aut pœnæ, nisi contingit quies. Nec repu-tantur infantiæ anni, qui sensu carent: nec senectæ in pœnam viuacis, tot periculorum genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullum fre-quentius sit votum. Natura vero nihil hominibus bre-uitate vitæ præstitit melius. hebescunt sensus, membra torquentur, præmoritur visus, auditus, incessus, dentes etiam, ac ciborum instrumenta: & tamen vitæ hoc tem-pus annumeratur.* Ex ijs miserijs salutare modera-tionis consilium existit, vt discant homines non alta sapere, sed erecto animo omnia perferre incommo-da, è quorum tolerantia suam gloriam decerpant. γενναιότερον ἐκ τοῦ παθεῖν τὸ φιλόσοφον, ὥσπερ ψυχρῷ σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον Hominis philosophia ex miseriarũ tolerantia fit generosior, & vt ferrum infusa frigidâ, sic periculis acuitur.

Hominis miseriæ.

Nazianz. orat. 23.

II. INFANS RASCATINVS IN VTERO PLORANS.

Vitæ miseriæ.

Dies Canicul. coll. 4. Infans natus in Rascato duobus cornibus mon-strosus, cuius ploratus 14. diebus auditus ante-quam nasceretur.

APO. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbitates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immeritò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cùm dixit:

δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενές, οἰκτρόν.

Sum natus lacrymans, lacrymans moriorque, peregi
In lacrymis vitæ tempora longa meæ.
O genus humanum miserum & lacrymabile!

Quapropter edulcare cõuenit vitam, Curàsve acerbis sensibus gubernare. Sed optimum miseriarum condimentum est Patientia.

Cneus Mattius in Mimiambis.

III. HOMINIS COR.

SAPIENTIA.

CORDIS effigies hieroglyphicum sapientiæ, & fortitudinis est, vt Varro tradit, hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij constare drachmis 100. ab eo tempore annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditumque inde ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere.

AP. Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem paruum, vt ait Macarius *Homil.* 43. sed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita, & regnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi asperæ, & salebrosæ viæ, ibi præcipitia, ibi thesauri vitiorum. *Hæc ille.*

Cor vasculum paruũ omnium capax.

IV. COR.

Symbolum vitæ:

AEGYPTII regionem suam per cor figurabant;

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον καὶ ἐπάνω καρδίαν. *Orus lib. 1. Hierogly. lib 5. 22. & 21.* cum corde comparat.

A P. Vtrique principatus, vitæ, & ſalutis fons, copia, & vbertas bonorum aſcribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiſo cor ſignificari putant. Philo in allegorijs legis. οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι, καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita inſtigante, Cor exectum combuſtum, in cinereſque redactum, vino temperatum ſibi ipſis inuicem propinaſſe; quod de Iudæis narrat Michael Neander *in Erotematicis linguæ ſanctæ.*

V. COR IN ANCHORALI FVNE.

Cupiditatum moderatio.

EXHIBEATVR cor æſtuans anchorali fune reuinctum, quod ſignificat his verbis Syneſius in encomio Caluitij. ἐκ ἀνάγχου τοῦ λόγου καὶ τήρησον ἐν πείσῃ, φασὶ, τὴν καρδίαν ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμενε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlyſſes ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remanſit. *Verſicul. Homericus Ὀδυσσ υ.*

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.

Vbi Scholi. explicat πείσην, & πεῖσμα, ἀγκυραῖα σχοίνια, vt annotat Leopardus emendat. *lib. 1. cap. 18.* & Iunij lapſum exagitat, ac cæteros, qui ad Piſam Olympiorum referunt.

De Pelicano quod remittebatur ad hunc locum. vide libro de auibus.

A P. Cor ſapientiæ ſedes, non fune, ſed diuinæ legis vinculis corercendum: ne, ſi in intemperantes motus efferueſcat, tota hominis interioris œconomia diſturbetur.

Medium tenuere beati.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVSITANI veteres abscissam captiuorum manum dextram dijs immolabant. *Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.*

A P. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maxime, vel grata vel inuisa esse potest. Grata, si honesta: inuisa, si patrare turpia nitatur.

συν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodest ignaua opera, philosopha sententia? Tantum scis, quantum operaris: quod rectè dixit vir sanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Astyanacte.*

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium

SERPENS ieiuni hominis saliua necatur, vt est apud Plinium *lib. 38. cap. 4.*

A P. Venereæ voluptates, ardorque libidinis, cibi & potus abstinentia restinguitur. *Ieiunijs vitiorum sentina siccatur, petulantia marcet, concupiscentiæ languent, fugitiuæ abeunt voluptates. extinguitur ardentis Aetnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit.* Ieiunium si discretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ spoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos distringit & ligat. D. Cypr. *de Ieiunio; & tentationibus Christi.*

VIII. ÆTNÆI FRATRÊS.

Pietas in parentes.

ANAPIAS, & Amphinomus ex Ætnæi ignis irruptione cæteris aurum & argentum asportantibus,

tibus, parentes senes extulerunt. Tantæ pietati ceſsit clementior natura, & voraces flammæ in omnium excidiũ armatæ, ſe, vt viam pijs fratribus darent, in duas partes diuiſerunt. Quin & locus omnis eorum paſſibus peragratus circumquaque inſtar amœnæ inſulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obſeſſa, aut faligine deturpata tenerentur. In tantæ rei memoriam agrum Hierum Siculi conſecrarunt.

Photius, Pauſan. in Phocicis, Strab. li. 6.

A P. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flamma.

Ad idem ſymboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro: quẽ vbi Pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam ſeruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν.

Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. AGASICLIS TRIBVS.

Gloria Deo tribuenda.

AGASICLES ab Halicarnaſſeis extorris factus eſt: quod tripodem, quem ipſe ludis obtinuerat, non dedicaſſet Deo, ſed domum retuliſſet.

Herodot. lib. 1.

A P. Rectè factorum omnis gloria à Deo eſt, & ſoli Dei tribuenda.

Horat. Od. 6. lib 3.

Diis te minorem quod geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

S. Proſper. epigr. 28.

Omnibus in rebus geminum eſt opus omnipotentis,
Totum Iuſtitia eſt quod gerit, aut Pietas:
Quæ ſimul in terris deſcendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti deſit vtrumque bonum.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYSIPPVS Apellem arguit, quod Alexandrum pinxiſſet fulminantem, quod nec fecerat, nec vn-

vnquām facturus esset. Ipse verò hastam tenentem finxerat, veram, & Alexand i propriam, cuius gloria nunquam esset intermoritura. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

AP. Melius laudant, qui proprijs laudibus clarissimos viros afficiunt, quam qui fingunt alienas: hæ enim vanæ sunt, & breui tempore pereunt: illæ solidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALEXANDRO magno in pueritia sine parsimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuicisset thuriferas gentes supplicaret. At ille Arabia potitus thure onustam nauim misit, exhortatus, vt largè deos adoraret. *Plinius lib. 12. cap. 14.*

AP. Nunquam tenacem erga summum numen esse oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos, ponensque recentia dixi:
Cura Deûm. Dij sunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETÆ PRVDENS FACTVM.

Ambitio opimorum sacerdotiorum periculosa.

SENEX quidam, inquit D. Hieronymus, eremi cultor, & Spiritu sancto plenus, nepotem suum quærentē, vtrum Episc. electus accipere deberet super disco satis à terra erecto fecit volutari, cumque ille se postremo casum timere dixisset, iussit vt descēderet, atq; ibidē super latā mollioris soli planitiē sese agitaret: ex multa volutatione sudanti ac defesso.

ſurge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas. Itaq; edoctus de præminētiæ periculo iuuenis, electioni renūciauit. iuuenem vita defunctū ſeni apparuiſſe ferunt, & poſtquā gratias egiſſet, dixiſſe: Scio quia nunc eſſem de numero dāmnatorum, ſi *Marul. li. 1. cap. 5.* fuiſſem de numero Epiſcoporum.

A P. Periculoſa res eſt ampliorum dignitatum cupiditas. *Fortunam velut tunicam magis concinnam* *Apuleius.* *proba, quam longam.*

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANTIOCHVM ferunt cognomento Soterem antiquum illum, a quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti, cū aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginē videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus teſſerā daret, ὑγίειαν, ſeu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentū erat: triplex triangulus inter ſe cōplicitus, ex quinq; paribus lineis ſeſe mutuicem in puncto contingētibus. Quo non cunctanter à ſe facto, pentagrammoque huiuſmodi, tùm in *Vide Cæliū l. 7. cap. 24.* vexillis, tum in reliquis militaribus indumentis appoſito, admirabilem contra hoſtes victoriam eſt conſequutus.

A P. quam magnificentius crucis ſignum, & quinque Crucifixi vulnera, atque illud Conſtantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambroſ. *ſermone 43. Nonne cum adhuc gentilis eſſes, ſolebas ſigna perquirere? Quæ ſigna quibus rebus eſſent proſpera, magna inquiſitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: ſcito, quia in vno ſigno Chriſti omnium rerum eſt tuta proſperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratiæ & lepôris efficacia.

PRÆCIPVA in arte Apellis venuſtas fuit, cum eadem

adem ætate maximi pictores essent, quorum opera cum admiraretetur, collaudatis omnibus, deesse ijs vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigisse, sed hac sibi neminem parem. *Pl.nat. hist. lib. 35. cap. 10.*

A P. Dici non potest quantum addat venustas magnis operibus: qua si fuerint destituta, placere non possunt, quanquam morosa diligentia expolita. Pulchritudo ipsa sine lepôre, vt ait Eustatius, δέλεάρ ἐστιν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Est esca sine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roscius) *est decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria post fatum.

ARRACHIONIS cadaueri victoriam & coronã iudicum sententia concessit, cum ille in victoria efflasset animam.

στεφανοῦσι δὲ αὐτὸν Ἀῤῥαχίων ἐπαποθανὼν τῇ νίκῃ καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὗτοσὶ Ἑλλανοδίκης. *Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione:*

A P. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet Honos. *Prop. lib 3.*

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASCLEPIADES Prusiensis medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. *Plin. lib. 7. cap. 37.*

A P. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem re-* *Iuuenal.*

ctus derideat, Aethiopem albus. Celebratur illud Leonis Byzantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicterijs vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum,* inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes.*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum pessimi.

ASOPODORVS Phliasius tibicine magno plausu laudato in hyposcemo adhuc moratus: Quidnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod malum accidisse, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. *lib.* 14. Arbuscula, vero psaltria, *Sibilet cantu,* aiebat, *dum mihi plaudat eques.*

AP. Argumentum pessimi turba est. quæramus quod optime factum sit non quod vsitatissimum, & quod nos in possessionem felicitatis æternæ constituat, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Vulgus autem tam chlamydatos, quam coronatos voca.

Seneca de vita beata ad Gallionem.

XVIII. ATHLETA.

Iustorum merita. ex Clem. Alexand.

CHRISTIANVM militem iustum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hæc parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec pusilli animi apud veteres, cum longo tempore corpusculum exercuisset ad fortitudinem, petens Olympia cum Pisæi Iouis aspexisset statuam: Εἰ πάντα ἦπιν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθη, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia (inquit) ô Iupiter mihi rectè parata sunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

AP. Sic, cum Christianus citra reprehensionem, & cum

& cum bonâ conſcientiâ, quod ad ſe attinet, omnia impleuerit, & ad doctrinã, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem:

—fit laurea iuſtis
Ex pretio, quod terror agit, manſuraque virtus
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa periclis
Ad meritum diſcrimen habet.

Arat. Diacon lib. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generoſus.

AVGVSTO Cæſari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſuſq; ex improuiſo delapſæ leniter redderent. *Suet. in Augst. 194.*

A P. Ludunt cum Aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumque virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreſſi.

OCTAVIVS infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas cõpeſcuit; *Cum primũ* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atque ex eo negantur ranæ ibi coaxare.* *Sueton. in Auguſto. cap. 94.*

A P. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cũ noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clementiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna

ſapi-

ſapientia inuectam ſtabiliuit, & importunas calumniatorum linguas ſua authoritate repreſſit. Memini me hoc argumento olim aliquid luſiſſe in Porticus Lodoiceæ iconibus.

Elidit geminos annis ſurgentibus angues
Alcides maior viribus ipſe ſuis.
Increpat Auguſtus ranas, impuraque ſtagna,
Rana pauet iuſſus, ſtagna repente ſilent.
Tuquoque, tu ſaua vibrantia fulmina lingua,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit eſſe tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris ſedet iudex ſeueriſſimus: cuius capiti circumvoluta aſpis ſuperne hominem inumbrat. Erat is rex Ægyptiorum adeò notæ & incorruptæ in dijudicandis litibus æquitatis, vt ſi quẽ omnibus iuſtitiæ partibus abſolutum ſignificare vellent, Bocchyrim quaſi Minoem & Rhadamantũ dicerent: Ad hæc cum eſſet natura grauis & auſterus, Iſis illi aſpidem immittere ſolebat, quæ capiti inſidens hominem conſtantis in iure dicendo ſeueritatis admoneret.

Plutar in comment. de vitioſa taciturnitate.

A P. Aſpis capiti circumfuſa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidem lucello mancipant, & non arguunt pro manſuetis terræ: quod ait Petrus Bleſenſis, *Odit Deus lucroſam, & ſanguinolentam iniuſtitiam.*

XXII. CALANVS.

Mortis contemptus.

Similis exit us.

CALANVS Indus, cum longum vale dixiſſet Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando ſe ipſum

ſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho, & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cum obiuiſſet, in media ſtrue conſtitit coronatus folijs arundinum, affulgente ſibi Sole quē ipſe adorabat; Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quam expiraſſet.

Ninacheti in India. vide Maffeium lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.

Ælian. lib. 5. cap. 6.

A P. Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur. in morte valere cætera iubentur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit.

Nam ſponte crematur
Vt redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum.

XXIII. CALANI CORIVM.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CALANVM Gymnoſophiſtam ferunt exemplum Imperij Alexandro magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium coniecit ſiccum & retorridum, cuius oram calcauit: id vno loco preſſum cæteris partibus extulit: ſe Idem luſtrans vndique, & pedibus ſtringens in quaq; parte oſtendit euenire, quoad medium occupauit, tunc omnes partes quieuere.

A P. Ea imagine ſignificauit media regni maxime premendá, neque procul ab ijs vagandum. Rectè quoque idipſum cordis, quod eſt veluti in homine medium, cuſtodiæ accommodaretur: quod memini me ab eximiæ ſapiētiæ viro audiuiſſe. Nam & cum mundo cor ſæpè comparatur, tum propter iugem motum, tum propter conſilij ſedem, quæ mentis

Plutarch. in Alexandro.

mentis illius diuinæ, qua vniuersum regitur est symbolum. allusit Ausonius cum dixit:

Edyll. 12.

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. CHARETIS STRATEGEMA.

Diuites ad fortia meticulosi.

CHARES in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset, conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem cõmutarent: hoc facto, cum singuli alienarum vestium nullam rationem haberẽt, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur.

Polyænus lib. 2.

AP. Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediti. *sed rure paterno*
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,
Quid metuas? cultrixque foci secura patella:
Hoc satis? an liceat pulmonem rumpere ventis?

Persius Satyr. 3.

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIPPVS (vt aiunt) Taurorum pugnam auidè spectarat, & in hac cogitatione acerrimè defixus decubuerat. Ex quo species hominem vexauit, recursans in somnis, tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. Genucio Cippo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, eum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret, voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium.

lib. 5. cap 6.

AP.

AP. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet. Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Raudusculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem symbola esse imperij testatur & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinitatis lib. 1. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua conijcit Nicolaus de Lyra.

XXVI. COMATES.

Musarum gratia.

COMATES in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnunquam Musis aliquid de gregibus domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, Age (inquit) experiamur, an Musæ sint te nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum redijsset, Comatem viuum, atque incolumem inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes suauiter ipsum aluerant.

Ex Theocr. schol. Bilb. Cagn. lib. 1. narrat.

AP.

AP. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*
Nec virtus suprema fefellit.

XXVII. CYRI AGER.

Labor ante otium.

CYRVS vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubetque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: Tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes pene studiosi sunt, labores tamen quibus ea paratur, refugiunt, vt meminerint, *Non cineris caussa vnquam euasit vapor,* (inquit Accius)

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Auianus. *Ἀθάνατοι.*
Is dedit exosa posthac monumenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

XXVIII. CYRI TIBICEN.

Seueritas vtilis.

CYRVS Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cũ
Herod. lib. 1. nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multosque pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis salutare.

APODOSIS.

Phædrus. *Humanitati qui se non accommodat,*
Plerumque pœnas oppetit superbiæ.

Nam

Nam mansuetudo hominis repudiata merito seueritatem irritat: multi autem ita affecti sunt, vt miti brachio secum agi nolint, & serius lenitatem requirant postquam armarunt ipsi iustitiam. Adhibere oportet in regendo duo Themistoclis numina, πειθὼ, καὶ βίαν, vt qui illius suauitatem contempserint, huius stimulos sentiant. Est in hoc argumento lepidissima Phædri fabula de cicada & noctua *lib. 3. 55.*

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cauoque ramo somnum capere interdiu.
Rogata est vt taceret. multo validius
Clamare cœpit, rursus admota prece
Accensa magis est. Noctua vt vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit si non fastidis, veni,
Vnà bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognouit vocem laudari suam,
Cupidè aduolauit. Noctua egressa è cauo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua

XXIX. DEMADIS ATHENÆ.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES Orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Atheniensibus missus esset, rogatus ab eodem, an Macedone præstantiores essent Athenæ: vrbem continuo descripsit in mensâ, cuius opinor, cupiditate tantoperè Philippus est inflammatus. *Hermogenes 1. de Innuent.*

AP. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ,

vrbis conijceret: sic & in his terris quæ in rebus creatis videmus, sparsa dignitatis, aut voluptatis vmbracula, animum cœlestis vitæ amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Castitatis illustratio.

IN Dirade Apollinis templum, cujus sacerdos fœmina viri consuetudine abstinens, agno singulis mensibus per noctem immolato, diuino furore afflari credebatur.

Pausan. in Corinth.

A P. Ad lumen mentis mirum in modum confert castitas corporis: vt enim Sol in purissimum crystallum radios eiaculans vberiore luce suffundit: sic in castam mentem Deus influens pleniùs illustrat, scientia enim Dei singulare donum est.

Manil Astron. lib. I.

Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munera cœlestum? quis enim condentibus illis
Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Dijs cuperet Deus ipse videri?

XXXI. COENA FVNEBRIS DOMITIANI.

Viue memor lethi.

DOMITIANVS primoribus Senatorum, & equestris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erant enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, absq; comitibus, ac primum omniũ iuxta vnumquemque columnam collocat, factam instar sepulchri, in qua

nomen

nomen eius ſcriptum erat, pendebatque de ea lychnuchus paruus vt aſſolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam ſpectra quædam ingrediuntur, eoſque horribili ſaltatione circumeunt, eoque facto ante ipſorum pedes conſiſtunt: ad extremum omnia quæ in exſequijs mortuorum adhiberi ſolent in vaſis eodem modo eis appoſita fuerunt, Cœna interim peragebatur magno omnium ſilentio, vt qui timore pænè exanimati eſſent, Domitiano inſuper ſermonem, de ijs, quæ ad mortes, & funera pertinerent, ſuper menſam ingérente. *Xiphilinus in Domitiano.*

AP. In hac cœna expreſſa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quam per ſceleton Ægyptiorum argenteum, qui in conuiuijs præferri ſolebat, pueris interim hos verſus accinentibus,

Eheu nos miſeros quàm totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus.

Salutare ſibi, & ſenatoribus documentum parauerat Domitianus, niſi riſum potius quam ſapientiam captaſſet.

XXXII. ENALLI EMERSIO.

Author ego inuentorque ſalutis.

ENALLVM ducem ferunt, vt ſubmerſam virginem ſeruaret, in mare deſiluiſſe: ſed ambos fluctibus obrutos diu latuiſſe: verum poſt aliquod tẽpus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emerſiſſet vrinando, cum ſymbolo vndecim aureis litteris per ambitum ſignato, διὸς σωτῆρος, *Iouis ſeruatoris*, quod virginem ſeruaſſet, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. *Athenæus lib. 11.*

AP. Fiet in eum, qui cum perditus videretur, liberalitate, & beneficentia alicuius principis, redijt cum insignibus notis collati in se beneficij: vel certè Christus dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersã liberaret, se in cruoris sui rubrũ mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatẽ nostrã fulgenti, præfert in eo titulum non Διὸς σωτῆρος, sed Χριστοῦ σωτῆρος, quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppressis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus ar[illegible] fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS APOLOGVS.

Non temerè se præsidijs exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulans, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam. leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptijs: Patrẽ dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptijs, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluinè cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma eum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat.

Diodor. lib. 19.

AP. Non facile hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVPOMPVS pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. *Plin.lib.34. cap.8.*

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horatius.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapsum vomerem manu pro malleo vsus restituisset, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduersario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: ὦ παῖ τὴν ἀπὸ ἀράτρου, *O puer istum ab aratro*, scilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adolescens, ingenti plaga aduersarium percussit, & vicit. *Pausan.in Eliacis lib. posteriore.*

AP. Cadit opportunè in eos, qui antea contempti insperatas palmas obtinent, & cæteris qui sibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur, præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui:

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Ausus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHÆSTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum silentio constringendum.

ALEXANDER, cùm Hephæstion ore sensim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, sed an-

Plutarch. in Fortun. Alex. nulum sigillarem ori apprimens, Regum arcana silentio obsignanda docuit.

APODOSIS.

Orpheus. Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.

Claudite fores profani.

XXXVIII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, *Ælian. c. 6. lib. 2.* percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti. οὐ γὰρ ἂν ἐπῄνεσαν οὗτοι τεχνικόν σε δράσαν.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento. nota sus Parmenonis quam describit *Phædrus Fabell. 86.* Phædrus. Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum.

scurra digrunnit prior,
Mouetque plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.
* * * *
Peruellit aurem verò quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat Populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices.

XXXVIII. INDVS PARENTVM CINERES IN PROPRIO CAPITE SEPELIENS.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum Reges habent in delicijs bellissimam nar-

rant.

rant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quẽ fratres improbi propter ætatem contempſerunt. Cũ vero parentes ſenectute graues, contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, aſſumpto filio minimo diſcedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere conſumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in ſui capitis vulnere, quod enſe ſibi inflixerat, ſepelit. Inſignem hanc eius pietatem conſpicatus, admiratuſque Sol, puerum in auem formoſam admodum, & viuacem conuertit, criſta ſupra caput eius erecta, vt glorioſi facinoris monumento. *Ælian. l 16. cap. 5.*

AP. Parentes in capite ſepeliunt, qui mortuorum memoriam ſanctè retinent, & officijs pietatis frequentant, vnde ſibi magnum decus, & ornamentum apud poſteros comparant. Naſamomes, vt habet Tertullianus *cap. 57. de Anima*, propria oracula apud parentum ſepulchra manſitando captabant. Celtæ eadem de cauſa apud virorum fortium ſepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA LVDIT INTER TRIVMPHOS.

Mortis Imperium.

IVSTINIANO Imperatori mortuo inſtrata veſtis ſtragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipſe ſuis auſpicijs debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioſo murice veſtem,
Iuſtinianorum ſeries, vbi tota laborum
Nexo auro inſignita fuit, gemmiſque coruſca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occiſos Reges, ſubiectaſque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum diſtare coloribus aurum,

Baron. ad annum Iuſtin. 39.

Omnis vt aſpiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, ſanguis depingitur oſtro.
Ipſum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Vvandalici calcantem colla Tyranni,
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo geſtantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatiſque parentem.

APOD. Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperijs, & *æquo pulſat pede pauperum tabernas regumque turres.* Paulò aliter hoc expreſſit Martinus V. antea Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Epiſcoporum, diadema Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum enſem, omnia habet in emblamate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

Martini V. ſymbolum.

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt ſerues.

Suidas.

LACHARES captis Athenis à Demetrio veſtem ſeruilem, & ruſticam indutus, atramento faciem tingens, calathum ſterquilinio tectum portans, furtim egreſſus per exiguam portulam, cõſcenſo equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini ſummo ſtudio perſequentes deluſit, ſigillatim Daricos in viam ſpargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam.

APODOSIS.

Iuuen. Satyr. 12.

Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno.

Sed

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebuſque ſalutem?

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi ſolitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum proſequentes ſpargere: Quin, & ſeptum eundem quadratum ſtadiorum duodecim aliquando cinxiſſe, in quo potione ſumptuoſa & exquiſita pleni lacus eſſent, parataque cibariorum copia, vt compluſculis diebus liceret ijs quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum aſſiduis miniſtrorum officijs: Idem Bardo Encomiaſtæ ſacculum auri proiecit, quo ſublato fertur Poëta dixiſſe: Currus, quem ducebat impreſſa terræ veſtigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. *Athen. l. 4.*

AP. Hic erit munificentiſſimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru ſubuectus, non fruges ſparget, ſed beneficia. Num verò magnificentior Chriſtus dominus: qui intra Eccleſiæ ſepta ſuas oues cœleſti alimonia iucundiſſimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Euchariſtiæ munus D. Baſilius commodè appellat κοινωνίαν τοῦ ἀγαθοῦ, quod in eadem cumulatiſſimè bonorum omnium genera contineantur. *in epiſtola ad Amphilochium.*

XLII. METHODII PICTVRA.

Iudicij diuini terror.

BOGORIS Bulgarorum Princeps, ſupra modum venationibus delectabatur, quibus cupiens, non tantùm cum venatum iret perfrui, ſed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem,

 hiſto-

historijs eam totam exornare iussit. Diuinoque instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere, suo arbitrio, modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte videns, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, eos ille parua suorum manu, crucis signo prælato, fudit: reique inopinatæ euentu territos ad fidem Christi perduxit.

Cedrenus.

AP. Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & si hic terror picturæ, qualis veritatis futurus est?

Quæque latent maiora puta.

XLIII. MILO.

Fortitudo.

Philostr. lib. cap. 9. in vita Apoll.

ERAT eius statua vittata, simul compositis pedibus stans, sinistra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & insertis similes, οἷον διείροντες.

AP. Fortitudinis typus est Milo: pedes compositi immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compressionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ symbolum. τὴν ταινίαν δ' ἣ ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον. hæc affertur enarratio à Philostrato.

XLIV. MILO LYCEI COLVMNAM SVSTINENS.

Literarum protectio, vel Imperij sustentatio.

Strab. lib. 6.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philosophorum ruinam minitante, in eius subijsse locum

locum: itaque, & reliquos seruasse omnes,& seipsum subduxisse.

AP. Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem suo, vel periculo, vel robore, authoritate, vel felicitate, vel liberalitate sustentat Principes ipsi columnæ mundi appellantur. Vnde Oppian.

σοὶ μάκαρ ἀέ͂ιδω γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα. *ad Antoninum Imperatorem l. 1. de venatione initio.*

XLV. MORIONIS PRVDENS DICTVM.

Exitium Discordia rerum.

NICOLAVS Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta talerorum millibus in familia herciscunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in consessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducem interrogauit. Laudante eum Duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestē dissecuit: Mox alteram partem indutus principi se obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes verò factum eius virgis coërcendum minitantur: vt liber, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem hac vestem dilacerare conaris.

AP. Concordia paruæ res crescunt: Discordiæ maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus *Boet. lib. 4. Metr. 6.*
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Iungantque fidem frigora flammis.

XLVI.

XLVI. MOSIS ABBATIS PRVDENS FACTVM:

Ignosce.

MOSES Abbas in deserto Scythi, cum accerseretur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset: peccata sua esse dixit, quæ vix ferre posset, nedum aliena iudicare: Quod Præpositi monasterij audientes, fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse.

Marul. li. 5. cap. 1.

A P. Non temerè de alijs iudicandum, ne vt sæpè fit, *Det veniam Coruis, vexet censura Columbas.*

XLVIII. MOGORIS REGIS MAGISTRATVS.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

MOGORIS Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

A P. Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Æneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dum inaugaretur, iussit expromi, idemque seruauit vsque ad obitum, quo sibi memoriam pristinæ vitæ identidem refricaret. At verò animus superbus,

Rianus.

ἐπιλήθεται οὕνεκα γαῖαν
ποσὶν ἐπιστείβειν θνητοὶ δ' οἵ εἰσι τοκῆες:

Ad idem argumentum pertinet, quod habet Sabellicus lib. 3. Enn. 10. de Archiduce Carinthiorum, qui

qui in ſua inauguratione, procedit agreſti habitu, pileo tectus, calceos, & paſtoralem baculum gerens, Paſtorem agens magis, quam Principem: aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ ſobrietatis argumentum.

XLVIII. ONESILI APES.

Mortuorum honores.

ONESILI Regis Cyprij caput in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant: in id examen apum mella congeſſit, fauiſque referſit: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè ſepelierunt, Oneſiloque quotannis, vt Heroi, ſacra inſtituerunt. *Vide Pier. lib. 26. ca. 3.*

AP. Mortuorum honoribus parentantes Poëtæ ſignificantur, eorum etiam ipſorum quos liuor extinxiſſe putabatur.

Maius ab exequijs nomen in ora venit.

XLIX. ORPHEI SVDOR.

Gloria fortium.

ALEXANDRO in Perſas expeditionem parante, Orphei ſtatua in Pieria continuò ſudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio ſententia. Ariſtander verò Telmiſſeus vates eximius, Alexandrum bono animo eſſe iubet, ſignificari enim cuiuſuis generis Poëtas magnoperè laboraturos in Alexandro, eiuſque rebus geſtis deſcribendis ac decantandis. *Arrian. de expeditione Alexand.*

AP. Parabola congruet in viros gloria & prædicatione ſupra cæteros illuſtres: Quorum laudes in cœlum ſcriptis carminibus ſit elatura poſteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei ſtatua, vide in Hypotypoſibus, vbi Philoſtratus iunior, & Calliſtratus ſummo artificio depingunt.

L. PAV-

L. PAVSIÆ ET GLYCERÆ CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

FLORVM inuicem odores, coloresque accendêre Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, essetque certamē artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos, qua pinxit ipsam.

Plin. lib. 21 cap. 1.

AP. Certamen illud cum vniuersitate rerum, & eloquentia videtur constitutum: Nihil est enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Gargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina, siue minax vltorem stringit iambon.

LI. PHALEREI VOMICA.

Vtilitas ab inimicis.

PHALEREVS deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste.

Plin. lib. 7. cap. 50.

AP. Ab inimicis sæpè, quam non speramus vtilitatem capimus. τὸν νοῦν ἔχοντός δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Plut. ex Xenophonte l. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis siquidem rebus frequenter nascitur de aduersitate prosperitas, & homines cùm lædere cupiunt, beneficia frequenter impertiunt.*

Cassiod. lib. 4. Var. 47.

LII. PHILIPPI CALIX.

Aut vino aut sanguine rores.

PHILIPPVS Augustus Francorum Rex, anno salutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus

turus in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus suis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut gloriosæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hostes mira alacritate superarunt.

Ap. Rectè conueniet in fidelissimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium societatem. *Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilibus*

Commune periclum

Omnibus, vna salus. Longè nobiliori ratione Christus Dominus cum ad cœleste contubernium generosos milites euocaret, communes laborum, & crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine prælibauit: vnde postea tantum Martyrum seminarium emersit.

Cruor ille pares sanctis spondebat honores
Orturis toto corpore Martyribus.
Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno semine messis erit. *S Prosper epigr. 9.*

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præsentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quispiam inuitarat ad cœnam, cumque venisset magno sanè comitatu, nonnihil conturbatus est hospes, vt qui non grādem cœnam instruxisset. Id sentiens Philippus, submisit qui singulos amicos admoneret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abstinent ab ijs quæ apposita: atque ita factum est, vt conuiuium omnibus sufficeret. *Plut. de tuend. val.*

Ap. Permulti præsentia negligunt, ob spem inanem futurorum.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Extat in hoc argumento lepidissima Auiani fabula:

Pisca-

Fabul. 20. *Piſcator ſolitus prædam ſuſpendere ſeta,*
Exigui piſcis vile trahebat onus
Sed poſtquam ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab orê tulit:
Parce precor, lachrymis ſupplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex noſtro corpore damna feres?
Nunc me ſaxoſis genitrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in proprijs ludere iuſſit aquis,
Tolle minas tenerumque tuis ſine creſcere menſis:
Hæc tibi me rurſum littoris ora dabit.
Protinus immenſi depaſtus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum ſponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſoluere piſcem:
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt (inquit) *præſentẽ amittere prædã,*
Stultius & rurſum vota diurna ſequi.
Incerta pro ſpe, ne munera certa relinque,
Ne rurſus quæras fortè nec inuenias.

LIV. PHOCENSIVM IVSIVRANDVM.

Fœdus firmum & ſtabile.

Herod. lib. 1. PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam conſilio, maſſam ferri candentem proijciunt in mare, iurantque ſe prius non redituros, quam ipſa ſponte emergeret.

AP. Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg. 12. Æneid.
Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat,
Quo res cumque cadent, nec me vis vlla mouentem
Auertet, non ſi tellurem effundat in vndas
Diluuio miſcens, cœlumque & tartara ſoluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æſtimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis

dinis elegantiâ floruerat, cùm iam defloruisset, à multis procis frequentata; dicebat se fecem pluris, quam vinum vendere, propter inueteratam suæ formæ opinionem.

τὴν τρύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

A P. Idem sæpè contingit doctis viris, qui cum ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant, etiam quæ languescente iam ætatis vigore faciunt, propter diuulgatam apud omnes sapientiæ famam, magno gloriæ pretio distrahunt, atque diuendunt.

Est seris sua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATEGEMA.

Nosce vt vincas.

POLYPERCON Peloponesijs aditum obsidentibus, suos milites ad periculum adeundum confirmauit, pileum imposuit, & tunicam duplicem indutus, acceptoque baculo dixit ad eos: qui nos in periculum vocant, ô commilitones, eiusmodi sunt homines. post his depositis, & armatura recepta: qui vero manum cum ijs conferent, inquit, eiusmodi vsque in hoc tempus multorum, magnorùmque bellorum victores: quo audito milites obsecrabant ne amplius moram aliquam interponeret; sed recta ad ineundam pugnam duceret. *Polyænus lib 4.*

A P. Multum iuuat ad victoriam hostes nosse, fit, enim plerumque, vt metus & opinio, *Iuuen. Sat. 3.*

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis

In eodem argumento est Brenni strategema.

LVII. ITEM.

Brennus.

BRENNVS enim rex Gallorum volens suis persuadere, vt expeditionē in Græciam susciperent, *Polyænus lib. 7.*

K con-

conuocatis in cōcionem viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos vilissimis corporibus, & infirmissimis præditos capitibus, rasos, & sordidis pallijs amictos: iuxtaq; eos maximos Gallorũ collocauit & speciosissimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti sunt, vt proficisci cum exercitu in Græciam non dubitarent.

LVIII. ROBERTI DVCIS NORMANNIÆ STRATEGEMA.

Virtus pudore lacessita fit acrior.

Æmilius lib. 4.

IN expeditione Hierosolymitana, Duce Petro Eremita, post occupatam a nostris Nicæam, cum Solymãnus nouo exercitu Christianis occurrisset, & multitudine infestus esset: Robertus Dux Normanniæ aureũ vexillum in frequentissimos hostes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in potestatem hostium veniret, impetus furentium factus hostes dissipauit. At duo millia nostrorum desiderata, quadraginta hostium millia circiter cecidere.

Sidon. in Panegyr. Soceri.

AP. Commentum fuit præstantissimi Ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere. *assistunt sociæ, virtusque, dolorque,*
Et pudor armatas pilo petit impiger alas.

LIX. ROMVLI MANIPVLI.

Vita Humana.

ROMVLVS primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquãque vir vnus duce-

ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto affixum gestabat: Vnde militum manipularium nomen. ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κόντῳ περιθεμένην ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. *Plut. in Romul edit. Græc. pag. 39.*

A P. Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum: nihilque in illis serebatur, quod fructum proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & delicijs esse possent.

LX. SCILVRI FASCICVLI.

Concordia.

SCILVRVS Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangerent: Quod cum ipsi facere se posse negarent, distractis pedetentim singulis fustibus, totam facilè contriuit molem: significans scilicet concordes germanos inuictos fore: contra verò discordes facilè, vel à quouis debellari posse. *Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.*

A P. Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. *Xenoph. lib. 4. de factis, & dictis Socratis.* In hoc genere quoque symboli lapides Philadelphi, quorum meminit Mendesius *tertio de lapidibus*, & Plutarchus *in strymone.* Γεννῶνται δὲ ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι, Κέραμος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι. sibi mutuo adhærent vt fratres.

LXI. SCORI ACVMEN.

Fratrum discordia concors.

SCORVS Dacarum Dux, cum dissidentibus inter se Romanis Dacas à bello illis inferendo dehortari

tari vellet, in consilium duos feroces canes adduci iussit, qui, vt soliti fuerant, statim tanquam inter se commissi mordicus certare cœperunt. Non multo post lupum quoque adduci curauit: quo conspecto nihil morati canes, omisso prælio concordes ambo lupum petierunt ab ea contentione Scotus sermonem orsus, ostendit, nihil esse, quod facilius Romanorum dirimere contentiones posset, quam, si se Dacarum bello peti sensissent.

Fulgosius lib. 8. c. 10.

LXII. SELEVCI ANCHORA.

Inexpugnabile rebus præsidium.

SELEVCVS anchora signatum femur habuit ab ipsa origine, filijque & nepotes eius eodem insigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiendum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore subsistere. Amicis interim principem demulcentibus annulus apparuit, anchorâ signatus, atque impressus, quem ibi ipse antea amiserat. Ex quo magnam imperij spem concepit, nec excedit. Appianus Alexādrinus in Syriaca: apud quem & Ptolemæus Lagi filius hoc signum feliciter interpretatur. ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, ὁ κατοχῆς σύμβολον.

AP. Tum demum in spem cœlestis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, sacram anchoram amplexi fuerimus.

Fortunat.

Crux nobis dedit arma salutis.

LXIII SERAPION.

Liberalitas consecrata.

SERAPIONEM pugilem statua consecrarunt Elæi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum secum vectandum curauerit ad releuandam famem.

Pausan. in Eliacis li. 11. pag. 211.

AP.

AP. Nullum magno Principe, immortalitatemque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in posteris. *Plin. in Paneg. Traia.*

Extra fortunam est quicquid donatur amicis,
Quas dederis solas semper habebis opes.

LXIV. TELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TELESILLA honesto loco nata mulier, sed ægro corpore, ad oraculum misit de valetudine sciscitata, cui responsum est, μούσας θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Musis addicta, non modò Poëtria euasit, sed & ægritudini corporis fecit medicinam. *Plutarch. in mul. virtut. in Argiu.*

AP. Literarum vtilitas tanta est, vt non modò morbis animi, sed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops eosdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere ostendit.

Οὐδὲν ποτ᾽ τὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ᾽ ἔγχριστον ἐμοὶ δοκεῖ οὔτ᾽ ἐπίπαστον,
Η ταὶ πιερίδες. *Idyll. 11.*

Nullum contra amorem natum est remedium aliud,
O Nicia, neq; quod inungi, vel aspergi possit, vt opinor,
Quam Musæ.

LXV. THEAGENES.

Honor clarissimorum virorum & inuidiæ pœna.

THEAGENES nobilissimus athleta quadringentis coronis illustris statuam habuit, quam liuidus post fortis viri fatum singulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum sæpius iteraret, oppressus est tandem à statua. Mortem parentes vlciscuntur, & secũdum Draconis leges damnatur statua, &

Pausan in Eliac. lib. posteriore.

proijcitur in mare. Ex eo grassata lues Thasios malè mulctauit, nec prius sedata est, quàm statuæ ex mari extractæ florentissimos honores redderent.

Ap. Hoc aduersus florentissimorum hominum famam potest inuidia, quod aduersus Solem nebula: Breuissimo tempore nocet, & eadem dissipata mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.*

Val. Flaccus Argon. lib. 4.

LXVI. THEMISTOCLIS APOLOGVS.

Non est ante festum posterus dies. Antiquorum honor.

DICTVM perurbanum Themistoclis in iuniores Imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere. Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem, vbi nam terrarum esses?

Plut. in fort. Rom.

Ap. Noui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum.

Moribus antiquis res stat Romana, virisque.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἔτιον γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. THEMISTOCLIS HYDROPHORA.

Scientia non occultanda.

THEMISTOCLES Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum qui aquam distinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret.

Ap. Digni sunt multa, qui scientias, & concessa sibi

sibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus societatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum accessione locupletare possent. *Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Magno animo nos non vnius vrbis mœnibus clusimus, sed in totius orbis commercium.*

Plin. lib. 11 cap. 7. histor. Natural.
Senec lib. de tranquil.

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia benè vtendum.

THEMISTOCLES interpretem Græcum, qui Persis ministrarat, interfici iussit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vsum Barbarorum conuertere.

Plut. in Themist.

AP. Quid illis fiet apud summum Imperatorem, qui scientiam donum Dei ad impurissimarum voluptatum contubernia, aut scurrilium verborum nugas, aut, quod maius est, ad castra impietatis traduxerunt? *Pensemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.*

Greg. Hom. 17. in Euāg.

LXIX. TIMOTHEI RETE.

Fœlicitas Imperatoris.

TIMOTHEVM fortissimum Imperatorem, & fœlicissimum, inimici dormientem pinxerant, & rete gestantem, in quod sua sponte vrbes influerent.

AP. Significat eos, qui sunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ suppeditari videntur omnia.

Plutarch. in Apoph.

Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστι εὐτυχεῖν βροτούς.

LXX VISINVS.

Disputator egregius.

VISINVS eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem solo aspectu redigere solebat.

Olaus magnus lib. 3. cap. 16.

AP. Cadit in acerrimum disputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat. Ἔγχος ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro hasta habens os promptum, pro sermone gladium, pro clypeo vocem. vt loquitur Nonnus Dionys. *lib.* 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

Gilbert. Cogn. lib. 1. narrat.

CONDVXERAT quidam portorium ad amnem, qua pons transitum præbebat, hac conditione, vt singuli pro singulis vitijs persoluerent nummum. Aduenit quidam scabiosus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat constitutum, qui cum recusaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitio alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos solues, minimè, (inquit viator) & luctari incipit, dumque à valentiore datur ad terram, conspicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus est.

AP. Hic tot vitijs oppletus, nec fateri potest vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras imposuit Iupiter nobis duas.
Proprijs repletam vitijs post tergum dedit;
Alienis ante pectus suspendit grauem.
Hac re videre nostra mala non possumus:
Alij simul delinquunt censores sumus.

Sed quid lucrantur qui sibi folia ficus consuunt, & peccata penè omnibus nota vehementi studio tegunt: vt *Improbi pateant magis.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.

FERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multosque dies illic diligenter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasseque admirabundè. Cæterũ mente recepta, dixit suauius se nunquã atq; eo tẽpore vixisse. *Arist. de mirabili auscult.*

AP. Quàm multi imperitis Oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti. quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cum nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num merito hæc a Græco Comico appellantur ἐικολόνειρα, vmbris somnijsque similia: nec malè illud Plautinum hîc vsurpari potest, *Bona ἐικολόνειρα.*

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirisque exemplis somnia in somnis danunt.

II. ACESSÆVS.

Procrastinator.

COMPERENDINATORIS Hieroglyphicum est Acessæus decussatis brachijs cœlũ intuens, & ex-

 ex-

expiſcans an luna fluxu luminis orbem ſui ſyderis impleat: hic nauta, vt ſatis ex adagio notum eſt, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vſque differebat; Lunas minimè fauentes cauſſatus, quæ tamen, cùm & auctu, & labore, & ſenio cœlum vſquequaque luſtrarent, deſidioſus hic Callipides nuſquam ſoluebat de portu.

Diogenianus Centuria 1. Adag 57.

Ην δὲ κυβερνήτης ὃς ῥάθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γένηται.

Ap. Tales ſunt partim ignaui, partim etiam callidi, & malitioſi comperendinatores, qui cum minimè rem promoueant, in cœlum & ſydera ſuæ negligentiæ cauſſam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. ALEXANDER EBRIVS MORIENS CVM BACCHO EXPOSTVLAT.

Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia.

EPHIPPVS, lib. de Alexandri & Ephæſtionis ſepultura; Proteas (inquit) Macedo bibaciſſimus fuit, robuſtoque corpore vitam traduxit, cum ſe plurimum in bibendo exercuiſſet. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cùm popoſciſſet, Proteæ id præbibit: Ille verò ſumptũ multis laudibus regem proſequutus exhauſit cum plauſu omnium, ac paulò poſt poculum idem poſtulauit, rurſumque Alexandro propinans, id hauſit. Rex autem generosè quidem ebibit, ſed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimiſſo, ac iam inde morbo correptus, interijt: Baccho, vt fama eſt, irato, quòd Thebas patriam ſuam obſediſſet.

Ap. Stultum eſt ſuorum malorum cauſſam in Deum, aut fatum, non in ſuas libidines & flagitia, reij-

reijcere. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminem: obiurgamus quotidie fatum.* Sen. ep. 53.

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SATYRVS in vitis, ſcribit Anaxandrum Eudæmonicum Philoſophum, vnum ex aſſentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt ſtupendo fragore inopinato que tonuit, omnibus pauore conſternatis: Hoccine feciſti, ô Alexander Iouis fili? Athen. lib. 6.

A P. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ aſſentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæſt. lib. 4 *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, ruſticitate ſimulata, quaſi ſimplicitas illa non ars ſit*. Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non eſſe occultè, nec ex diſſimulato blandiendum: *Perit*, inquit, *procari, ſi latet*. hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter aſſentabatur.

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignis conceſſus.

ANAXENOREM cytharœdum extulerunt quidem theatra, ſed multò magis Antonius, qui cum etiam militibus ſtipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus conſtituit. Patria quoque ipſum haud mediocriter ornauit, ea ipſa purpura induens, quæ Ioui Soſipolidi, hoc eſt, vrbis Seruatori, erat conſecrata. Strabo lib. 14.

A P. Hoc ſchemate exprimitur vilis, & tenuis homũcio, ſummis honoribus affectus? qualis Æſchines fingitur à Demoſthene, qui in nobili oratione περὶ ϛεφάνȣ, ἀρȣραῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sic

Sic dentata sibi videtur Aegle,
Martial. lib. I. *Emptis cornibus, Indicoque cornu.*
Sic quæ nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.

XI. ÆNETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

In Olympijs victor declaratus, simul atque coronam accepit, excessit è vita.

AP. Quisnam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα Mors certè in coronis & triũphis ludos facit, cum mortales in ipso honorum limine, quos infinitis laboribus quæsierũt, importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit, (Pausan. in Laconic. pag. 100.)

Prehensa vouet expirare corona.

VII. ANTHEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

Hic Scytharum Rex Ismeniam tibicinem bello captum canere iussit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, suauius se interdum equum hinnientem audisse (Plutarch. de Fortun. Alexand.)

AP. D. Hieronymus ad Marcellam: *Asino quippè lyra superfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουσε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

Socrates Rhodius Antonium scribit Athenis commoratum, conspicuum vndique super theatro cœnaculum temporarium ædificasse, virenti fronde opacatũ, antri Bacchici specie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorumque pellibus, & reliquis Dionysiacorum ludorũ ornamentis, cum amicis statim à diluculo recubans ad ebrietatem vsque potaret.

AP.

AP. Vitia ipſa plerumque authoribus diſplicent, & temperantiam laudant non ſobrij: at vbi ſe libido non contenta domeſticis parietibus effert in publicum, & ſpeciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in ſummam deſperationem res veniſſe. habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum Typus.

APICIVS infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas eſt Campaniæ, vt plurimùm degens locuſtis veſcebatur magno emptis, quæ illic naſcentes, & maximas Smyrnæas, & Aſtacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vaſtæ, inuſitatæque magnitudinis audiſſet reperiri, cõtinuo illò naui profectus, multaque incommoda nauigationis perpeſſus: ſed cùm minores inueniſſet, quàm fama diuulgaſſet, illicò ne commoratus quidem in portu Minturnas regreſſus eſt. *Athen lib 1.*

AP. Hic dementiſſimæ gulæ Catillo typus eſſe poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας πέρας dictus eſt. Deſcribitur a Seneca de vita beata libro ſingulari *Aſpice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt iſti vocant, bona conquirentes, & ſuper menſam recognoſcentes omnium gentium animalia. vide hos eoſdem è lectis ſuis ſpectantes popinam ſuam, aures vocũ ſono, ſpectaculis oculos, ſaporibus palatum ſuum delectãtes. mollibus lenibùſque fomentis totum laceſſitur eorũ corpus, & ne nares interim ceſſent, odoribus varijs inficitur locus ipſe, in quo luxuriæ parentatur.* *Seneca lib. de beta vita*

X.

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

ARTEMON, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur, vel potiùs in lecto portaretur. Is adeò erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur.

Vide Stromat. 5.1317

AP. Diffidens malum improbitas, *omnia tuta timet.* nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Ὁ συνιςορῶν, αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Menander.

Qui aliquid sibi cõscius, etiam si fuerit audacissimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidissimum.

XI. ASTOMI.

Cenodoxi.

ASTOMORVM gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantùm viuens & odore, quem ex naribus trahit.

Plin. lib. 7. cap. 2.

AP. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudem prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia, hoc est, humanarum laudũ quisquilias, res omninò leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, scilicet vanæ gloriolæ auris quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & ad solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant.

Quicunque solam mente præcipiti petit,
Summamque credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctumque terrarum situm,
Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis.

Gloria terrarum vilis.

Boet. Metro. 7. lib. 2.

XII.

XII. ATERGATIDIS PISCES.

Vltio diuina.

ATERGATIS regina piscium ad insaniam vsque auida, a Mopso Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Ascaloni vicino demersa, & suffocata est, atque ob suam insolentiam, & iniurias, à piscibus deuorata. *Xanthus Lydius & Athen. lib. 7*

AP. Eadem sæpè sunt voluptuarijs libidinis, & suppliciorum instrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur:*

Et modo quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. ATHANATOS.

Diues stultus.

ATHANATOS vir robustus, prodigiosæ ostentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurnisque quingentorum pondo calceatus per scenam ingressus est. *Plin. lib. 7. cap. 20.*

AP. Cadit in stultos diuites, qui se ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus se potius scenicè ostentant quam salutis viam expediunt. Minut. Fœlix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo felicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate se subleuat, non sub diuitiarum pondere suspirat.* Rectè igitur apud Phædrum.

Fabula lepida de muribus cornigeris.

Cum victi mures mustelarum exercitu
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cauos,
Ægrè recepti tamen euaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conspicuum in prælio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui mersit tartareo specu.

XIV. CALIGVLÆ ACERVI AVREI.

Auaritia.

Tranquill. in Caligul. cap. 43.

IDEM nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos, patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiu volutatus est.

AP. Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

Horat. Satyr. 1. l. 1.

At qui tantulo eget quanto est opus, is neque limo
Turbatã haurit aquam, neq; vitã amittit in vndis.

Sabellic. lib. 7 Ennead. 9.

Non omittendus est hîc Caliphas, qui inter auri & gemmarum aceruos volutatus fame interijt. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, comprehensus medijs auri gemmarumque aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inedia, vel sanè pretiosa fame consumptus est.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

Athen. l 4.

CALIGVLA pro Baccho ornatus prodibat in publicum, & cum eodem iura dicebat de hoc cultu habes in Tranquillo cap. 52. *Vestitu calciatus, & cætero habitu, neque ciuili, nec denique humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius & fœdius Iudicem in vinum se ingurgitare, & ebrium magni

etiam

etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, sed sobrium appellabat. Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio; vbi mens, ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ? ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum. *Soli mel libatum.* *Philochorus lib. 12.*

XVI. CALIGVLÆ CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datoque negotio, vt simulachra Numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis, apportarentur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. *Sueton. in Calig. 22.* Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent. *Suet. 57.*

AP. Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLÆ PALMA.

Victoria turpis.

MIRMILLONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more victorum cùm palma discurrit. *Sueton. cap. 32.*

AP. Laurea hæc est in mustaceo. quid fœdius quam Imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissi-

inum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactarint iracundiæ.

Fœda est de vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam:

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet, ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profectò sentiam.

Noluit quippe de sanguine culicis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. CALIGVLÆ TEMPLVM.

Gulæ improbitas.

CALIGVLA cùm se pro Ioue Latiali adorandum exhibuisset, templum etiam numini suo proprium, & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum Iconicum: amiciebaturque quotidie veste, quali ipse vteretur. Magisteria sacerdotis ditissimus quisque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hostiæ erant Phœnicopteri, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur.

Tranquill. in Caligul. 22.

AP. Humani Ioues potentes helluones: templũ, culina: Sacerdotes, coqui: Hostiæ, cupediæ omnis generis. Rectè exclamat Scribani nostri viri doctissimi Philosophus Christianus: O vbi mens nostra vix palmari stomacho ingentia fumant fumibula feruent tripedales aheni, Babyloniæ calent fornaces, immanes ęstuãt ignes, superstant fercula ferculis, lassatis mensis, Seruorũ, ancillarum, coquorum sudat exercitus, natant penuaria vino, fatiscunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum non raro gentium conduntur vina?

XIX. CAMBLES.

Maritus improbus.

XANTHVS in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regẽ edacem & gastrimargum fuisse, noctùque vxorem suam in frusta dissectam vorasse. Deinde crastino mane reperta coniugis manu, quę ad eius os hæserat, re cognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. *Athen. lib.* 10.

AP. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. CANTIBARIS.

Gula lassatur non satiatur.

CLEARCHVS, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cùm mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum inijcere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. *Athen. l.* 10.

AP. Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt saburrati cibis adhuc concupiscant, doleantque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustijs esset, quorum gula

Lassata cibis, nondum satiata recessit.

XXI. CITHAROEDVS IASSIORVM.

Concionum & orationum neglectus.

CVM Citharœdus quippiam Iassii artem suam publicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est, dum tintinabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem piscium discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modũ. Ad hũc accessisse dicitur Citha-

rœdus, maximasque egisse gratias, qui tanto ipsum honore affecisset, tantòq; studio musicæ ferueret, cū reliqui, simul atque tintinabulum signum dedisset, discessissent. Quid ergo signū datum est? inquit surdaster; tu igitur valeto, & statim è conspectu se proripuit.

Strab.li.14.

AP. Misera plerumque concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum studijs illecti relinquunt, & si quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire discum, quàm philosophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumq; se multum placuisse existimant, cùm ab auditoribus oscitantibus auditi vix fuerunt.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥ-ΝΟΦΟΡΟΣ.

Maiestatis vanus simulator.

CLEARCHVS Heracliæ tyrannus gestauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit.

Plut.in Fort Alex.lib.II.

Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen,
Ære, & Cornipedum cursu simularat equorum.
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tedis
Lumina (præcipitemque immani turbine adegit.

AP. Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus. parùm cordati sunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morū truculentia, fugaque consuetudinis humanæ, maiestatem & authoritatem Imperij sibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν.

Plutarchus.

XXIII.

XXIII. CYLICRANES.

Vinosi.

POPVLI ita dicti, quòd poculi effigiem impressam humeris semper gestarent. *Athen. l.11.*

Κυλικράνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia est poculum, gladius, aquale. *Ibid.*

AP. Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinosi, qui non modò amphoræ speciem, sed ipsam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequissimè exclamant, *Od.21.lib.3.*

O nata mecum.

XXIV. EX DEMETRIO MATVLA.

Honoris humani lubrica vicissitudo.

CASSANDER Athenis in ditionem acceptis vsus est humaniter, vrbique ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti discipulum, qui instaurauit popularis Reip. statum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantùm valuerunt, vt Cassandro mortuo, fugere in Ægyptum sit coactus, statuasque eius amplius motu facto aduersarij deiecerunt, conflaueruntque. addunt quidam conflationem in matulas factam: καταχώνευσαν ἔνιοι δὲ προστιθέασιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. *Strab.lib.9.*

AP. Nihil honoribus rebusque humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimũ conflari in matulam? hos quotid e res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τι χρειὼ πνοιῆς ὠκυσαρεούσης,
Ανδρομέης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλυμένοιο.
Neque mihi opus aura celerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro. D. Cyprian. epist. 2. *Malorum blandientium virus occultum est, &*

 arri-

coronā gestare cū virtutis imagine in eius medio posita, cuius sacerdotem appellari se cupiebat. Vtrumque rex concessit, coronamque, & tuniculam insuper largitus est. Ea Diogenes Lysiodo fœminæ, quā deperibat, dono dedit, quæ postridie ipso Diogene cū rege & grauissimo comitatu sedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omniū risu visa est. *Ath.l 5.*

A P. Multi speciem virtutis habent in veste, quam nunquam habuerūt in pectore. Quid refert an Diogenes Philosophus, an Lysiodos tibicina sigillum habeat virtutis? simile est illud prouerbio Græcorum iactatū: πολλοὶ ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ βάκχοι. *Multi Thyrsigeri, pauci vero Bacchi.* nō omnes qui habent citharam sunt citharœdi, inquit Varro 2. de re rustica: *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpitèrque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria: istorum principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cùmque oporteret eos canere, mysteriaque perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo & leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atq; in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorū hymnorum voces edere consueuerunt: habebantque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, ijs qui sumerent porrigebant: ad hunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes. *Gryllus.* *Ioan. Curop. in Michaele.* *Baron. ad Mich. 13.9.*

XXVIII. DIONYSII COLVMBÆ.

Liberalitas ficta.

Strab. lib. 6. pag. 149. DIONYSIVS senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas Virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis, ὁλοπτέρυς dimittere, virginibusque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent.

AP. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere. præclarè in illum Dionysium & similes eius cadunt hæc verba Senecæ. *O superbia magnæ fortunæ! ô stultissimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te subleuasti, hoc depressior es, ostendisque te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris.* Seneca li. 2. de beneficijs cap. 13.

XXIX. DIONYSII FILIÆ.

Improbitas affectatrix virtutis.

Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 2. DIONYSII pater matricida bipedum quadrupedumque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alteram temperantiam, tertiam iustitiam nominauit.

AP. Nemo adeò improbus est qui virtutis nomen nõ affectet: tam clara, tam illustris est eius species, vt improbos obiecta cruciet, & cum minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Pers. Sat. 3. v. 35.

Magne Pater Diuûm, sæuos punire Tyrrannos
Haud alia ratione velis, cùm dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
Virtutem videant intabescantque relicta.

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2. facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, & loripes, in con-

conuiuio claudicantis pedis ſoleam amiſiſſet:furi, inquit,nihil grauius imprecabor quam vt eius pedi calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλεῖον καταράσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. *Athen. l 8. pag. 308.*

A P. Obliqua mali imprecatio ſub boni ſpecie emiſſa. Dorioni ſimiles ſunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare,ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit qui ea ſibi ardenter cupiunt, vel alijs eripiunt quibus vti non poſſunt.

Metiri ſe ſuo pede.

XXXI. EICADASTES PVGNANS IN PLACENTAS.

Gula lethifera.

EICADASTES Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere deſierat, omnibuſque abſtinentibus ipſe heroicum illud inclamans ex Homero quaſi in Chimæram pugnaturus.

Τῷ δ᾽ ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduerſus illam gradior etſi manus igni ſimiles habeat, *Athen. l. 7. pag. 298.*
Impetum fecit,& peruſtis faucibus elatus eſt è conuiuio.

A P Dignus hic Eicadaſtæ tumulus,qui omnibus helluonibus in typum miſeræ voracitatis proponatur. *Non poterat letho nobiliore mori.*

XXXII. CLITI AMORGOS.

Superba ſeu vana gloria.

CLITVS, ad Amorgum, depreſſis tribus,aut ad ſummum, quatuor nauibus, tam impotenti lætitia exultauit. vt tridentem geſtare,Neptunumque dici, & induere non erubeſceret. Plutarch. *de Fort. Alex. lib* II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus *l. 5. de bellis ciuilibus.* Ille enim ſe Neptuni, & Salatiæ filium,in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

AP. Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent ſpiritus, & agunt tragicas ſimias non tam ridiculè, quàm turpiter, *Deforme eſt enim ea de ſeipſo prædicare, falſa præſertim, & cum irriſione audientium imitari Militem glorioſum.*

Cic. 1. offic.

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum neceſſarium.

Strab. lib. 14. pag. 454. num. 10.

MYLASA vrbs eſt Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, ſed tamen vtiliſſimæ ciuitati, in quem perorans Hybreas dixit, Euthydemus *malum es ciuitati neceſſarium*: nam neque tecum viuere poſſumus, neque ſine te.

4. contra Proem.

AP. In eos qui nocent quidem, ſed mala bonis compenſant. talis erat Aterius: de quo Seneca: *Redimebat Aterius vitia virtutibus, & plus habebat quod laudares quam quod ignoſceres.*

XXXIV. ERICI VENTOSVS PILEVS.

Potentes & gratioſi.

O laus magnus lib. 3. cap. 13.

ERICVS Rex Sueciæ in arte magica nulli ſuo tempore ſecundus habebatur, tamque familiaris erat malis dæmonijs, quorum cultui ſummoperè vacabat, vt quocumque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpiraret.

AP. Potentes & gratioſi homines ea ſunt authoritate præditi, vt quamcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentiũ animorumque conſpiret fauor.

Omnes hoc ſidere currunt.

XXXV.

XXXV. EVENIVS.

Paſtorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli ſacræ, quas noctu viri fortuna ſplendidi cuſtodiebant. Euenius aliquis ſuas pro more vices agens in pecoris cuſtodia, lupum ingredi in ouile, & ſexaginta oues ſua incuria deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. *Herod. l. 9.*

AP. Commendat hæc tabula Paſtoribus Eccleſiæ vigilantiam, qui non Solis oues, ſed ſempiterni Dei cuſtodiūt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, ſed etiam ſenis Paſtoris apud Aurelium Nemeſianum præceptum audire. *Paſtorum vigilātia.*

Te quoque non pudeat cum ſerus ouilia viſes, *Ecloga 5.*
Si qua iacebit ouis partu reſoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natoſque tepenti
Ferre ſinu tremulos & nondum ſtare probatos.

XXXVI. FVLVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempeſtiua.

FVLVIVS Argentarius bello Punico ſecundo, cum corona roſacea interdiu è pergula ſua in forum proſpexiſſe dictus, ex authoritate Senatus in carcerē adductus, non ante finem belli emiſſus eſt. *Plin. 21. cap. 3.*

AP. Hæc parabola eos perſtringit, qui inter ſacroſanctæ paſſionis tempora, & ſpinas Domini, deliciarum roſas vſurpant. quam indigna res in coronæ Chriſti contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari! Clem. Alex. pæd. II. cap. 8. ἀλόγιστον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον, αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τῷ σεμνῷ κυρίου πάθει, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Inſanum eſt nos qui Chriſtum ſpinis coronatū audiuimus, quaſi venerandis Domini cruciatibus illuderemus, redimiri floribus. *Clemens de coronis Chriſti.*

XXXVII. FABRICIANI VENVS.

Vitia nocent authoribus.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam misit, idemque ab vxore adultera paulò post interfectus est.

Dositheus tertio Italic.

AP. Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & possint emendare, sentiunt se illicò domesticis malis opprimi.

Hesiodus.

Attalus apud Senec. epist. 81.

Η δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit.

XXXVIII. HARPASTE SENECÆ.

Vt nemo in sese tentat descendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca esset, non de amissione oculorum, sed de domicilij obscuritate querebatur. Sic ille *ep* 50. *ad Lucilium*. Harpastem vxoris meæ fatuam scis heredttarium onus in domo mea remansisse. Ipse enim auersissimus ab istis prodigijs sum. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua subitò desijt videre. Incredibilem tibi, narro rem, nescit se esse cæcam. Subinde pædagogum suum rogat vt migret, ait domum tenebrosam esse.

AP. Apodosim sic reddit Seneca. hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. HELIOGABALI CONVIVIVM

Felicitas vmbratilis.

PARASITIS in secunda mensa sæpè ceream cœnam, sæpè ligneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapi-

lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur videnda de diuersa ma teria, quæ ipse cœnabat, cùm tantum biberēt, per singula fercula, & manus, quasi comedissent, lauarent. nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. *Ælius Lampridius in Heliogabalo*

A P. Tales sunt res opesque humanæ, vmbræ bonorum & simulacra potius, quam vera bona. imò, vt ait Eheophylactus, εἰδώλων εἴδωλα.

XL. IVPPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MENECRATES medicus eos, quos à morbo sacro curasset, cauere, & scripto polliceri cogebat, futuros sibi obtemperantes seruos ac comites vbi conualuissent. Ex illis vnus Nicostratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis vestitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius: denique Æsculapij. *Athen. l. 7. pag. 289.*

A P. Deum non facit vestis, aut comitatus, sed conscientia, & virtutis integritas Deo similes reddit mortales: multi Iouis sceptrum, & fulmina sibi arrogarunt, sanctitatem diuinam pauci expresserunt. *Enodot.*

πολλοὶ θυρσοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

XLI. IXIONII AMICICI HELIOGRABALI.

Aulica vitæ lubrica conditio.

PARASITOS ad rotam aquariā ligabat, & cum vertigine sub aquas mittebat, rursusq; in summum reuoluebat, eosque Ixionios amicos vocauit. *Aelius Lāpridius in Heliogab.*

A P. Præclarus in hac rota typus inconstantiæ fauoris aulici Palladas καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει. Τοὺς δ' ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει.

Fortuna aulica alios in orbem euehit, alios ex nubibus

bibus

bibus ad inferos deprimit. Idcircò Orôtes rectè aulicos cũ digitis Arithmeticorũ comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnum significant. καθάπερ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται.

XLII. LYSIMACHVS HASTA COELVM FERIENS.

Superbia.

Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 2.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuisset, eò vsque demẽtiæ euasit, vt diceret: Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, postquam lancea cœlum attigi. Ibi Pasides Byzantius, qui tum fortè aderat, Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet.

AP. Typus hic erit Thrasonis, siue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, sublimi sydera vertice, sed cœlum ipsum hasta configere nitatur. Restat vt & illud immurmuret:

δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.

XLIII. MARCELLI STATVA.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS est Marcellus apud Tiberium, quod cùm anteà Augusti Cæsaris statuam consecrasset, mox Tiberio post mortem Augusti ad Imperij gubernacula euecto in eadẽ statua, amputato Augusti Cæsaris capite, Tiberij faciem indidisset. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur, per tormenta quæsitam. damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eò processit, vt hæc quoque capitalia essent, &c. Vide Cornel. Tacit. *lib.*1 Tranquil. *Tiberio.*

AP. Eo fermè ingenio sunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos colant, mortuorum non modò memoriam obliterari sibi patiantur, sed penitùs eradant; pectori aliarum sibi amicitiarum speciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Esto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ oſtentationis vel præpoſteræ adulationis erga principes clarior imago viſa eſt, quam in M Antonij monumento: qui cùm eſſet ad omnem propè flagitioſi animi dementiam peſſundatus, ſe nomine ſapientiſſimi Regis inſigniri, & quaſi religioſum ædituū ſanctiſſimi templi cuſtodiæ affigi per impudentiam aliquorum vt credibile eſt) adulatorum paſſus eſt. Refert enim Villapādus noſter ſe nummum vidiſſe peruetuſtum in cuius facie alterâ eſſet M. Antonij imagó cum hac inſcriptione, *Rex Salomon*. Altera facies templum exprimebat Hebraicis characteribus inſignita, quibus illud eſſe Salomonis templum indicaretur. *Villalpandus tomo 2. in. ep. nuncupat. ad Phil. tertiū Regum Catholicum.*

AP. Quàm multi in ſpecioſis titulis ſuas oſtentant ineptias, & ea geſtant inſignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum ſanè argutum rectè congruit:

Sepulchris ſimilis, nil niſi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HÆC Menippum ſpe coniugij demulcebat, omnibúſque obſequiis deuincire ſtudebat, vt ſe tandem eius carnibus ſaturaret. diſertè narratur à Philoſtr. *cap. 8. libro quarto in vita Apollonij*, & à Budæo *in philologo*. Menippo, inquit, ſoli aliquando in via iter faciēti, quæ Cenchreas ferebat, phantaſma occur-

occurrit ſpecie muliebri: apprehenſaque manu eius mulier iamdiu amore eius captam ſe eſſe dixit. Phœniſſam autem ſeſe origine eſſe aiebat, ſed in ſuburbio Corinthi habitare, quoddam ſuburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, ſi venire conſtitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinumque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec vero ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura ſum formoſa cum formoſo. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem ſe contulit ſub veſperam, deinde cum ea modo conſueuit, vt ſolent qui amant Apolonius autem cum eo veniſſet, in morem ſtatuarij intuēs in Menippum, hominem velut pictor oculis perluſtrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formoſe, inquit, quem fœminæ decoræ captant, ſcito te ſerpentem ſinu fouere, viciſsimque foueri à ſerpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio diſſeruiſſet Apollonius, apertè rem prodens. Iſthæc bona ſponſa Empuſarum inquit, eſt vna, quas quidam lamias eſſe, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empuſæ ac rebus venereis gaudent, tùm carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comeſſe ſtatuerunt, eos ante ſollicitant motibus veneris. Tùm Apollonij dicta noua ſponſa refellente, & comiter, vt fit, in Philoſophos cauillante aurea pocula, argenteaque ſupellex, vt quidem videbantur, inania & euanida interim abierunt. Serui etiam vinum miſcentes & concinnatores obſoniorum, atq; omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præſtigias confutaſſet Apollinius.

APODOSIS.

O quantum eſt in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues θησαυρίζων.

MINYAS primis ærarium ad pecuniam eſſeruan-

uandam fecisse dicitur.

A P. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites θησαυρίζοντας, qui Plutum illum miserum in arcis flagellant; vel potius strangulant, nec vsque liberè spirare patiuntur. *Pausan. in Bœoticis. pag. 310.*

Nullus argento color est auaris
Abdito terris, inimice lamna
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu. *Horat. Od. 2. lib. 2.*
Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cœca miserum torques spiritum? *Phædrus Fabul. 77.*

XLVI. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miseria.

MITHRIDATES Ponticus cum somnum caperet, sui corporis custodiam non modò armis & satellitibus excubitoribus committebat: sed magis etiam tauro, & equo; & ceruo; quos mansuefactes habebat. Ij enim ad custodiã eius dormientis aduigilantes; siquis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quem mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu; alius sua propria voce; eum è somno excipiebant. *Æl. lib. 7. cap. 66.*

A P. Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio; qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum per quod respublica cohæret, Ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & præda, si mens illa imperij subtrahatur?* *Seneca de Clementia.*

XLVIII. MYCERINI NOCTES.

Voluptuaria vita.

Herod.l. 2

MYCERINVS rex, cùm accepiſſet ſe intra annum ſeptimum periturum, lucernarum magnam copiam ſibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus; vt ita annos quatuordecim ex ſeptenis efficeret.

AP. Hac illuſtri Herodoti parabola ſignificantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempeſtiuis conuiuijs aſſidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis lib. 10. impudenter occinunt.

Ep. 19.

Seras tutior ibis ad Lucernas,
Hac hora eſt tua, cum furit Lyaeus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra.

ACCVBANTI in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excuſſit. *Philoſt. lib.* 4. *c.* 14. σιτουμένου γάρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος.

Hor. Car. 2. *Od.* 13.

AP. Repentini ſunt mortalium caſus, & *quod quiſque vitet nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.*

L. NERONIS COPÆ.

Voluptates.

QVOTIES Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum prӕternauigaret, diſpoſitӕ per littora & ripas diuerſoriӕ tabernӕ parabantur, inſig-

insignes Ganeæ & matronarum institorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. *in Neron* 27 Tacitus lupanaria vocat, *lib.* 15. Crepidinibus stagni lupanaria astabant illustribus fœminis completa.

AP Baianus sinus vita est: Copæ, voluptates: Nerones, miseri voluptuarii. Stat igitur in littore voluptas mellita sirenula, & his versibus amasium compellat.

Tu si me comitare puer, non limite duro Silius Ital.
Iam tibi decurret concessi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina somnos,
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem Cancri.
Sed current, albique dies, horæque serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus lætos generauit in vsus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextrâ
Verum, *latet anguis in herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NON est iam fabula Icarus Poetarum, sub Nerone inuentus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillum Exhibuit & Naumachiam marina aqua innantibus belluis; Item Pyrrhichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrrhicharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsumque cruore respersit. *Tranq. in Nerone* 12.

AP. Typus ambitiosi. Hoc idem ferme ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Comneno. Agarenus quippè præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio *Icarus Agarenus.*

excepерat, ſua ſponte hippodromi turri conſcenſa, ampla & promiſſa veſte, multíſque ſinubus vndante, poſtquam populum varijs geſticulationibus eluſiſſet, aëri ſe commiſit, mox decidens, magno omnium riſu mortuus eſt.

Quæ fuerat fabula pœna fuit.

Non diſſimili facto Teſtudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in ſublime,

Et male mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infelix alitis vngue fera.
Tum quoque ſublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſa poſthæc documenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti.

LII. NERONIS PISCATIO.

Commodum maiori damno comparatum: vel, *Ingenio bene vtendum.*

Suet. in Neron. c. 30. PISCATVS eſt reti aureo purpura coccoque funibus nexis.

Abſalonis Abbatis dictum. Serm. 5. de Christi aduentu,

AP. Piſcantur reti aureo, qui exigua commoda magnis impenſis conſectantur: Et, vt ait Abſalon Abbas, *qui ingenium ſuum ad Poetas, & Philoſophos conuertit, quaſi aureum hamum mittit in lutoſam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur; nec poteſt iactura lucro piſcis comparari.*

LIII. NICESIAS ALEXANDRI.

Adulatorum ineptia,

HEGESANDER refert Niceſiam Alexandri aſſentatorem, cùm Alexander à muſca ſe punctum quereretur, ideoque muſcas gnauiter abigeret, dixiſſe, Alijs profectò muſcis, inquit, hæ quæ tuum ſanguinem deguſtarunt, multò futuræ ſunt præſtantiores. Athen. lib. 6. de Adulatoribus.

AP. Adulator nullum in laudando tenere poteſt modum

modum, sed frigida etiam & inepta persæpe comminiscitur, quæ quisque sani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiūt omnes titillari & non vident, *Pessimum inimicorum genus esse laudantes.* *Cornel. Tacitus.*

LIV. PACVVII FVNERATIO.

Moriendum quotidie.

PACVVIVS, qui Syriam vsu suam fecit, cùm vino, & illis funebris epulis se sepelisset quasi sibi parentaret, sic in cubiculū ferebatur à cœnâ, vt inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non se die extulit.

AP. Hoc quod ille ex malâ conscientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in somnum ituri læti, hilarèsque dicamus,

Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi.
Itaque sic ordinandus dies est omnis, tanquam cogat agmen & consummet, atque explent vitam. *Senec. ep. 12*

LV. PHILIPPI ASTER.

Vltio diuina insperata.

PHILIPPVS, cùm noctu sagittis stellas incessere puer soleret, à stella seu astere milite altero oculo orbatus est. *ex Ptolomæo Hephæstione lib. 3.*

AP. Non sunt temere potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem spuere, & stellas sagittis incessere, inde cum minimè putant, Nemesis flagello, veluti cœlesti plaga, percutiuntur:

Μὴδ᾽ ἄντ᾽ ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.
aduersus solem ne meito.

(***)

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

Ptol. Heph. Phot. bib.

PHILIPPVS puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito, Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit.

AP. Venantur stellas magnanimi & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terræ regionibus spes definiunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diesque cogitant, atque in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHILOXENVS hic depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε ἂν γεράνου αὐχένα ἔχειν. De hoc dici potest quod Seneca: *Mœret quod magna pars suæ felicitatis exclusa corporis angustijs cessat.* Idem mullum in Dionysij Tyranni cæna sibi appositum auri admouit, velut sciscitans aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea scripturus: sed piscem iuniorem esse, & nimis paruum dixit, ideo nihil scire: inhiabat enim Dionysij mullo, qui maior erat.

Epist. 114.

Ath. l. 1. p. 6.

AP. Clara est ex Icone. torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur.

Et quibus in solo viuendi causa palato est. hos Aristophanes νέκυας μακραύχενας, *cadauera collotenus* appellat, quibus efferto præ ingluuie corporis pigris, & iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eosdem dicit ἀπεσφενδονῆσθαι

Iuuenal. Satyr. II.

quod

quod instar plantarum alimoniam tantum attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRATUS auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. *Plut. in fort. Alex. lib. 2.*

AP. Improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant; ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solum delectant, sed etiam placent.* *Senec. ep. 39.*

LIX. POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POLYDAMAS clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum posteriorum pedum altero taurum constrictum diu tenuit, vt vix dilapsis vngulis euaderet. Tandem nimia virium fiducia labenti saxo se obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. *Paus. in Eliac. l. poster.*

AP. Temeritas typus, ὁ μηδὲν ἥκων. Non male exprimit hæc tabula dementem ambitiosum, qui vel ipso vitæ periculo marcescentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur, & dicat. *Stob. ser. 3. c. 53.*

Ruina cadere generosa iuuat.

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PROCRVSTES qui memoratur á Plutarcho in Theseo, latro fuit omni dirirate teterrimus, qui viatores suo lectulo applicare solebat, & siquidem proceriores essent, ampùtatione pedum decurtare,

Plut. in Theseo. ſi contra breuiores, neruorum extenſione lacerare.

Ap. Tales omnino ſunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis ſacras literas fingant, nunc demũt, nunc addunt de ſuo, & hanc carnificinam ſe Spiritu ſancto authore facere dictitant.

Parce ſepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA.

Diligentia nimia vel prolixitas.

Pl. l. 35. c. 10. APELLES, cùm Protogenis opus immenſi laboris ac curæ ſupra modum anxiè miraretur, dixit omnia ſibi cum illo paria eſſe, aut illi meliora. Sed vno ſe præſtare, quod manum ille de tabula neſciret tollere.

Alphæus. Ap. Nocet ſæpe nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν, ἄγαν μοι τέρπει.

In eodem argumento eſt Callimachus, qui auream *Lucerna Callimachi.* Mineruæ lucernam fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob moroſam in expoliendis operibus induſtriam Κακιζότεχνος dictus eſt. Pauſ. *in Atticis.* Apollodorus quoque fictor, ini- *Plin. l. 34. c. 9.* quiſſimus ſui iudex crebrò perfecta ſigna frangebat, dùm artis cupiditatem ſatiare non poſſet.

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana Gloria.

ANNON Carthaginenſis ſupra mortalitatem noſtram faſtu elatus, præſtantiorem de ſe famam euulgare ſtatuit, quam natura pateretur. Itaque plurimas aues humani ſermonis dociles coëmit, & in tenebris domeſticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεός ἐστιν Ἄννων. Quæ cum ſatis eruditæ viderentur, in diuerſas plagas dimiſit, arbitratus hoc auium carmen de ſe vulgatum iri. At illæ ſemel alis

alis solutæ, libertatémque adeptæ, & ad consuetum sibi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes, ἐποίουν ἱστορεῖσθαι περὶ τοῦ Λιβύων βασιλέως Ἀψεφᾶ, διὰ τῶν ψιττάκων μεμηχανῆσθαι, ἐπαδόντων, καὶ κελαδόντων, Ἀψεφᾶς θεός ἐστι.

Ælian l. 14. cap. 30.

In orat. 1. de Regno.

APODOSIS.

Ne te quæsiueris extra.

LXIII. PTOLEMÆI CAMELVS NIGER.

Nouitas ingrata.

PTOLEMÆVS Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars plane nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptijs, exhibuit illis cum alia multa spectaculà, tùm inter postrema hæc quoq; Camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. Illi ad Cameli quidem conspectum, perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura instrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Lucian. *contra eum qui dixerat*, Prometh. es in verbis.

APODOSIS.

Ex ipso Luciano.

Ex eo Ptolemæus intellexit se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipso, τὸ εὔρυθμον καὶ εὔμορφον quod concinnum iustaque forma compositum esset, probari.

LXIV. SAGARIS MARIADYNVS.

Mollitia.

Athen. Dipn lib.12.

CLEARCHVS libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynum præ mollitie ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur.

AP. Hoc instar adagij in delicatum puppum iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur:

At cur non potius teneròque columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lactare recusas?

LXV. SELENE SIMONIS MAGI.

Religio vna, reliquæ spectra.

D Clem. lib.11.recognit. & lib.11. constit. Apost.

SELENE mulier erat formosa, quæ cùm se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis prestigijs Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent.

AP. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide,

Quid distent æra lupinis.

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMAELEON Ponticus, lib de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti an-

nis,

nis, nec Orienten Solem vidiſſe, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti exiſtimaſſe.

AP. Improbi nec primos Orientis Solis iuſtitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem ſibi vident, ſed pectus obſtruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras ſua flagitia & libidines exercent: Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δὲ ἀληθείας τὸ φῶς. Euripides. *Athen. lib. 7.* Cadit etiam in voluptuarios ſomno & delicijs marcidos, qui paupertatem inde ſibi, & magnas vitæ moleſtias accerſunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij.* nec immerito illis eſurientibus poſtea dicitur:

Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ τροφῆς ἔρα.

LXVII. SOTADES. ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëtæ obſcœni typus.

PRIMVS author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. *lib. 4. pag.* 446 de eodem Martial. *lib. 2. ep. 76.*

Quod nec carmine glorior ſupino,
Nec recto lego Sodatem Cinædum.

AP. Sotadeo genere ſunt omnes Poëtæ obſcœni, qui, quod miſerum, Chriſtiani nominetenus, impuriſſimorum Ethnicorum Cinædias è ſquallentibus impudicitiæ ſepulchris eruere non verentur: quod capitale eſſe voluit diuinus Imperator Conſtantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculóſque numeros ad ſimilitudinem Ægyptij Sotadæ conſcriptos in lucem edidiſſet Arius, Conſtantinus ita reſcripſit:

Victor Conſtantinus Max. Aug. Epiſcopis, & populo. Cum Arius ſcriptorum & impiorum hominum conſuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ & turpitudinis notam merito ſubire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hoſtis, qui nefarios libros contra religionem Chriſtianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiuſmodi quidem, vt apud poſteriora ſæcula non ipſe ſo- *Conſtantini edictum in obſcœnos Poëtas.*

se solùm maximis probris vexatus fuerit, & turpissima labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta: sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nũcupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur, illud cremandum esse. (Addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & eum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulectetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite. Vide *Socrat. lib. 1. cap. 6.*

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio impudens.

Plut. lib. 11. de Fortit. Alexandri.

STASICRATES aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna, & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextra perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad glorię monumentum existimabat, cum & Caucasum, & Tanaim, & Caspium pelagus haberet

AP. Adulatores alienas prorsus species principibus affingunt.

Iuuenal. Satyr. 2 5. 4.

Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus aquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

CVM Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam

presbyter

presbyter, Themel nomine, ſacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem, relicto ſacrificandi munere, ita vt erat, manibus geſtans Eccleſiæ myſterium, ſic eos qui inuaſerant propulſans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam verſis, & ab Epiſcopo interdicto ei ſacrificandi munere, poſtquam non impetrauit veniam, ad Agarenos ſe contulit, & Chriſtianam fidem eiurauit, atque cum ipſis egreſſus, non ſolum Cappadociam, & finitima loca vexabat, ſed etiam vſque ad Aſiam minorem peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec ſcribere quidem nobis fas eſt. *Baron. ad ann. Chriſt. 957. ex Curopalate.*

AP. Felicior ille ſi fuiſſet *Sidonius.*
Doctus ſoluere vincla quæſtionum.
Et verbi gladio ſecare ſectas.

LXX. THEOPHYLACTVS HIPPOMANES SACERDOS IMPIVS.

Ab Ara ad haram.

THEOPHYLACTO Patriarchę Conſtantinopolitano, qui ad furorem vſque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorum duo millia habuit, ſacra peragenti magna illa quinta ſacræ Cœnæ die, & preces myſteriorum legenti, miniſtrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commiſſa cura nuntium attuliſſe, maxime inſignem illam Phorbantem equam, addito nomine peperiſſe; Et illum præ nimio gaudio quod reliquum ſacrificij vtcumque peracto, curſu ad ſtabulum contendiſſe, conſpectoque nato pullo ad magnum templum redijſſe vt abſolueret ſanctæ Dei & Saluatoris noſtri paſsionis hymnum *Curopolates & Baron. ad annum Chriſti 929.*

AP. Huic vere mens fuit quod diſertè à Græcis dicitur, ἐν βοῖς τῶν φατνίων βοτρίοις.

LXXI.

LXXI. THOMYRIDIS FACTVM.

Curiositas & vanitas scientiarum punita.

THOMYRIS Nymphæ filius & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Musis contendit pignore proposito, nempè ipsarum Musarum coniugio, sed ab ijs superatus oculis orbatur.

Phot. bibl. pag. 221. ex Conone.

AP. Thomyris, candidatus literarum. Musæ, sapientia: spes coniugij, curiositas & timor φιλολόγων: cæcitas, ignorantia eorum, qui dùm se egregiè doctos putant, in maximam deueniunt infamiam. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς.

D. Chrysost. de Fato. homil. 65

LXXII. THRASYLLVS.

Diues Auarus.

THRASYLLVS Æxoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quùmque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album referebat, sicque dimittebat eas. Quod si quæ saluæ, & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demùm frater eius profectus è Sicilia, tradit eum Medico vt sanaretur, atque sic eum reliquit vecordia. Sæpissimè igitur suæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & se nunquam cumulatius gaudium percepisse dictitabat, quam cùm vidisset naues seruari, quæ tamen ad se nihil pertinerent.

Ælian. lib. 4. Var. hist. cap. 25.

AP. Icon est diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum; infectum, stragulam vestem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & sua esse opinantur, longè opinione decepti: nam vix oculos huiusmodi spectaculis pascunt, cùm à se ad alie-

alienos heredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsas quærit auarus opes.

LXXII. TIMOTHEI TEMPESTAS.

Orator parùm vehemens.

TEMPESTATEM in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. *Athen. lib.*8.

A P. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementem, qui res grandes culpa ingenij & languore styli deterat modeste.

Nec sæuam Pelopis domum *Horat. lib.* 1. *Carm. Od.* 6.
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. TRIREMIS AGRIGENTINA.

Ebrietatis typus.

TIMAEVS Tauromenites domum quandam Agrigenti triremen ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantùmque mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eijcerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridiè verò pro-

fectis

fectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi, ijs qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibusque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex ijs natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones, sub infimo nauis tabulato, quammaxime licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus.

Athen. l. 11.

AP. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit; nouas rerum species, noua monstra.

Lucret. l. 3.

Cùm vini vis penetrauit
Acris, & in venas discessit diditus ardor:
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardescit lingua, madet mens:
Nant oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vana gloria, seu res humana.

CALIGVLA, deficiente belli materia, paucos de custodia Germanos traijci, occulique trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam, truncatisque arboribus, & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorum quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit; comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit; quas distinctas Solis, ac Lunæ, syderumque specie exploratorias appellauit; & cętera planè Caligula digna. Postremò quasi perpetraturus bellum, directa acie in littore Oceani ac balistis, machinisque dispositis nemine gnaro ac opinante quidnam cœpturus esset, repētè vt conchas legerent, galeasque; & sinus replerent,

impe-

imperauit, ſpolia Oceani vocans Capitolio Palatioque debita. Et in indicium victoriæ, altiſſimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo, noctibus, ad regendos nauium curſus, ignes emicarent. Pronuntiatòq; militi donatiuo centenis viritim denarijs, quaſi omne exemplum liberalitatis ſupergreſſus: Abite, inquit, læti, abite locupletes: conuerſus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros; Gallorum quoq; proceriſſimum quemque, &, vt ipſe dicebat, ἀξιοθριάμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac ſepoſuit ad pompam, coëgitq; non tantùm rutilare, & ſubmittere comam, ſed & ſermonem Germanicum addiſcere, & nomina Barbarica ferre. *Tranquil. cap. 45. 42. 47.*

A P. Quis riſum teneat de triumphatore illo hypoblimæo audiens? Nùm verò ſimiles ſunt res humanæ, in quibus & ſpecies, & tituli, & tumultus multus, cùm ipſæ ſint planè nihil? *Boët. Metr. 5. lib. 2.*

Heu primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti
Gemmaſquè laterè volentes
Pretioſa pericula fodit?

LXVI. TROPHÆVM THEBANORVM ÆREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas eſſe non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello ſuperauiſſent, & ferè mos eſſet Graijs, cùm inter ſe bellū geſſiſſent, vt ij qui viciſſent trophæum aliquod ſtatuerent, victoriæ modo in præſentia declarandæ cauſsâ, non vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum ſuſtulerunt trophæum. Accuſantur apud Amphictyonas, id eſt apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graijs ſtatuere non oporteret. *Cic. 2. de Inuentione.*

AP. Pudeat Christianos qui æternæ inimicitiæ scelerata figunt trophæa.

Cassiod. 4. Var. 7. *Crudelitatis genus est vltra naufragium velle desæuire.*

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit, in quam deportata est. Pl. l. 7. c. 16.

AP. Exitiales sunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorum & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum est ne in quamcumque deuenerint ciuitatem aut hominum cætum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum grassentur, ὡς ἄρα οὐδὲν τι διαβόλου γλώττης χείριστον ἐν ἀνθρώποις ἕτερον κακόν.

LXXVII. ZOROASTRES AB ASTRIS INCENSVS.

Scrutator maiestatis oppressus.

ZOROSASTRES, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἄστρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab ijsdem incensus est.

AP. Procul a Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenū Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX. PES LIGNEVS IN AVREA CREPIDA.

Vanitas misera, & inepta.

FVIT in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore, vsturis vterque pes deperierat. Ille tam miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. *Lucian. aduers. indoct.*

APODOSIS.

His assimilia facere dicit, qui cùm sint clauda mente, & ficulneis sensibus, χωλὴν καὶ συκίνην γνώμην ἔχοντες, vestibus, libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM
LIBER QVINTVS.
RITVS GENTIVM.

I. AEGINETARVM SEPVLCHRVM.
Hypocrisis, vel Arrogantia.

AEGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platęensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide *Herod. lib 9.*

APOD. In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cum ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait Plato, Περαιτέρω κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα. Infra cinerem etiam superbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.
Gulæ detestatio.

AEGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex prima nobilitate mortuum condientes, seorsum eximebant ventriculum, eumque in arcula seponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertisset, defuncti nomine Solem cœlestesque omnes insigni eleogio

eleogio conteſtabatur: Sol rerum domine, voſque cœlites, qui mortalibus lucis vſuram largimini, me accipite, & cœleſtibus contubernalem addite. equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi cōmonſtrata ſemper dum vixi excolui, geniturę meæ authores ſemper honoraui, hominem occidi neminem, aut depoſito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod ſi quid à me patratum eſt edendo, bibendo ve, quōd non oportuerit, id omne non mea, ſed huius cauſa commiſſum eſt, ſimùlque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem proijciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον. *in conuiuio ſeptem ſapientum.*

A P. Hac parabola gulæ pernicies, & deteſtatio pulchrè ſignificatur.

Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt. *Horat. Sat. 7. lib. 2.*

III. ÆGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Ægyptios inter pocula ſceletus, hoc eſt, corporis oſſea dūtaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Iſidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. *Herod. lib.* 2. Petronius in Satyrico huiuſce moris quoque meminit, & verſus affert non illepidos, qui in hoc ſpectaculo cantarentur.

Eheu nos miſeros, quàm totus homuncio nil eſt!
Sic eiimus cuncti poſtquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet eſſe benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philoſophiæ myſterijs, quod Romani ex Numæ inſtitutis eandem deā nuptiarum ſimul & funerum præſidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innuerent

rent φθαρτὸν εἶναι & εὐυκτὸν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoque simulachrum Veneris sepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπιτυμβίας, cernebatur.

Venus sepulchralis.
Plutarch. in ἐρωτικῷ.

IV. ÆTHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

πάντα Κόνις.

Sab. l. 4. c. 4.

AEthiopvm Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modo, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis.

Ap. Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Recte in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur

Vas Cinerum.

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. ÆTNÆVS VENATOR.

Opera irrita.

Vide Cœl. Rhodigin.

AEtnaei venatores, quasi inuita Diana venentur, captant semper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus, eorumdem fragantia canis alioqui sagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur.

Ap. Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos, & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum lasciuia non modo homines oblectati à rebus serijs abducantur: sed ipsorum doctorum languescat industria. malè cum austeritate virtutis, & compunctione cordis congruunt deliciæ Ἀδύνατον ἀναμίξαι ὕδωρ πυρὶ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν.

S. Chrys. l. 1. de comp. cor.

VI.

VI. ÆGYPTIORUM SAIREI.

Natalis Christi typus.

FESTUM erat apud Ægyptios, quod Sairei siue festum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretãtur, institutum. Hoc, opinor, lucem solenni gratulatione salutabant. meminit Plu. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα. σαίρει καλοῦσιν. *In Iside & Osiride.*

AP. Verè Χαρμοσύνης, lætitiæ festum est Natalis Domini, quo dissipatis errorũ tenebris, nobis prima Christianæ lucis crepuscula illuxerunt. Idcircò à D. Chrysostomo dicitur ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἥν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προειπών, *omnium solennitatum augustissima & maxime stupenda, quam haud errarit qui metropolim festorum omnium dixerit.* *Hom. 31. de beato Phil.*

VII. ÆGYPTIORUM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Ægyptiorum, si vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum censent *Herod. l. II.*

AP. Hæc parabola è sacris Ægyptiorũ deducta, significat sinceram cordis munditiem, in quo nihil sit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piscis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnosoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. ÆTHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTUR.

Improbi osores virtutis.

Inuidia

ÆTHIOPES nonnulli Orientem Solem detestantur, & eo mergente in paludes se condunt. *Strab. l. 17. n. 85.*

Ap. Improbi lucem virtutis & bonorum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς. Furũ nox est, lux veritatis. *Euripides*. Sic in fabula Ranæ solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter
Caussam querelæ. quædam tum stagni incola,
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

IX. ÆTHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

Herod.l.3. AETHIOPES exsiccata cadauera gypso inducunt, pinguint, & cippo vitreo operiunt, quid ornatius? imò quid turpius?

Ap. Magnificis tectorijs hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Mart.epigr. lib.4.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

Sol. Polyhist. pag.93.edict. Pict. OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus est. Sambri verò proximi summam regiæ potestatis Cani tradunt, de

de cuius motibus quidnam imperite augurantur.

A P. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perspicacem esse oportet. Hi omninò barbari, qui se à cane regi patiuntur, deprauatos homines ostendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi concessit ratio?

XI. ALBANORVM MORTVI.

Garticorum exequiæ.

Strab. lib. 2. cap. 357. num. 10.

APVD Albanos piaculum est, curam suscipere, aut mentionem facere mortuorum.

A P. Barbaris Albanis sunt similes, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*, Machab. August. lib. 1. de Ciuitate Dei cap. 13. *Non ideò tamen contemnenda & abijcienda sunt corpora defunctorum, maximèque iustorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad omnia bona opera sanctus vsus est spiritus.* Ad hæc Cassiod. lib. 6 Var. 8. *defunctornm quinetiam sacram quietem, æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus, ne corpus, quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias.*

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, sed verè dæmoniaco instinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorũ furore vehemẽtiore agitatus solus per syluas vagatur, hunc comprehensum sacer-

dos, ſacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem ſacram vna cum alijs victimis mactatur vnguentis delibutus.

Strab. lib. 2. pag. 356. num. 50.

AP. Impij quaſi victimæ Albanorum potant, olent, æternis ſupplicijs deſtinati.

Minutius Felix in Octauio.

Miſeri quibus vltimus inſtat
Ille dies, feſta velantur fronde per vrbem.

XII. ÆNEANES, AINEIANEΣ.

Auari.

Plut. in quæſt. Græc. 14.

ILLI ſibi ex oraculo perſuadebant fore, vt patriam terram amitterent, ſi particulam aliquam largirentur.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non ſecus ac ſi in vncia donanda ex aſſe bona eſſent amiſſuri. Et ita quidem clauſos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod eſt in ſordidi charactere apud Theophraſtum, μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque ſalem alijs commodent, neque ellychnium.

Phædrus lib. 4. 77.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum citharæ ſonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Opſoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas ſordido periurio,
Qui circumcidis omnem impenſam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Caſſiopæam bouem ducebant, ſolebant acclamare:

μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunqam redeatis dilectam in patriam terram. *Plut.*

Et id sibi lubenter acclamari cupiebant, propter terræ duritiem, & sterilitatem.

A P. In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. *Soli. Poly. pag.97.*

AP. Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma.

Alijs Rex Iuppiter oris.

XVI. AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconstantia rerum humanarum.

ASTRÆVS oculorum suorum incremento atque decremento, lunæ designabat alterationes, inde Aquitanis Regibus charissimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ vicissitudines succedebat imperio. *Antonius Diogen.*

A P. Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconstantis fortunæ rota. Cuius lubrica si scire quisquam velit quam varia sint & assidua, arenarum numerum idem iam despiciens, & montium pondera scrutari poterit. Amm. Marcell. οὐδὲν τῶν ἐν γενέσει βέβαιον. τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum est: mutationes, & vicissitudines necessarias res humanæ habent. *lib.14. Phil. lib. de mundi opificio,*

XVII. ARABIÆ SACRI.

Caſtitas Sacerdotum.

FERVNT non ampliùs eſſe 100. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per ſucceſſiones ſibi vendicent. ſacros ob id vocari thurilegos,nec congreſſu fæminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant,pollui.*Pl. nat.hiſt.l.* 12.*c.*14.Pene ſimile habet de cinnamomo Æthiopum Solinus.

AP. Caſtos eſſe oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Caſta placent ſuperis.

Ambroſius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris myſterium accedere,niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum myſterium, fuerit approbata.

XVIII: ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ

Viri muliebres.

Plutarch.in Arg.ibid.

ARGIVAE mulieres, cum Teleſilla duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in ſuæ vrbis obſidione fortiter pugnaſſent, bellicis monumētis honeſtatæ,id inſuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur.

APOD Parabola ſuggillat viros muliebri animo.

ἀχαιΐδας οὐκέτ᾽ ἀχαιοὺς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum oſſibus,ſed ſine animo, ſine quo anima eſt nihil.

XIX.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Labor ante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi ſunt Perſarum finitimi) nemo vxorem ducit, niſi prius hoſtis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio theſauro poſita, linguam minutatim ſecans, cum farina miſcens prius deguſtatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet.

Strab. lib. 15. pag. D num. 10.

APODOSIS.

Hesiod.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.

Dij inquit, ſudorem poſuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumſpectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritu, tùm illum non poſtremum habuerunt, quo ante iudicum conſeſſum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore ſanguineo ſedilia leniter reſpergi veteri conſuetudine receptum erat.

Vide Sigon.

AP. An idcircò ſanguini inſidebant, vt memores eſſent ſe de vita & ſanguine hominis cernere? quem ſi iniuſtè profunderent, ſcirent ſe ita reſperſum iri hoc cruore vt ſubſellia in quibus ſedebant porcelli ſanguine.

Ομμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Consilium malum consultori pessimum.

BOEOTIS Oraculum sciscitantibus, antistita respondit, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. rebus vsuros secundis si impiè agerent. quo accepto mulierem in rogum conijciunt, rati si oraculum mala fide edidisset, hanc pœnam demereri: si bona, se ex oraculo facturos, cremantes sacerdotem, quod maximè impium videbatur.

Strab. lib. 8.

APO Exuritur quæ Colchicum dedit impietatis sic *Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.*

XXII. BALEARICORVM VICTVS.

Labor ante fructum bonorum.

Strab. lib. 3. BALEARICI funditores sunt supra cæteros insignes, vt qui tres fundas circa caput gestant, ad omnimodam iaculorum emissionem, neque puerulis panem alia conditione dare solent, quàm si funda scopum tetigerint.

AP. Vigilando, agendo, benè consulendo, prosperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui segne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus est. ἀρχὴν γάρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omnisque virtutis principium, si verum dicendum est, laborem Deus ostendit mortalibus. addit, sicut sine luce videre non possumus, quia nec colores nec oculi ad videndum sufficiunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter suam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τὸ πρὸς κατ' ἀρετὴν πράξεων ὁπτὸν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνεργῷ τῷ πόνῳ. Animæ oculus

Salust. Philo.

lus nullam virtutis actionem potest attrectare, nisi à lab ore, seu luce adiutus. *Philo lib. de sacrif. Abel, & Caini, ed. Col. Allob. pag* 140 Et hic plura habet de labore

---

XXIII. BARBARORVM NOVI ORBIS MOS.

Illiberalitas erga Deum.

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc est, detritos calceos, monti & vijs dedicant, vt prosperum iter obtineant. *Ex hist. de nouo Mundo.*

AP. Sordidi sunt & illiterales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quasi veteramenta Deo consecrant. Quid est hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τὴν τρύγα τοῦ κάλλους πωλεῖν. Fecem pulchritudinis vendere.

Vdum & molle lutũ es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus sine fine rota.

XXIV. BRACHMANVM AVDITORIVM.

Molestia discentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui nec screare, aut exspuere: alioqui per diem illum cœtu excludi vt incontinentem ferunt. *Strab. lib. 15.*

APODOSIS.

Ex eo reuerentiam discant adolescentes maximè in sacris, & scholis, quibus calor ætatis non sinit seruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV.

XXV. CAVNIORVM THEOMACHIA.

Impietas.

Herodot. l. 1. CAVNII sumptis hastis aërem ferientes ad Calyndices vsque montes se peregrinos Deos expellere dictitabant. quorum iam sacra erant pertæsi, cum anteà recepissent.

AP. Quid est aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati resistere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum.

Argonu. l. 4.

fuga sub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces, superive vocati
Pectora nostra mouent: alijs Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII.

Magistratuum ignauia castigata.

CERCETES, vt rem nauiculariam magnifaciunt, ita in pigros nautas seuerè animaduertunt. Nam si quis scapham regens aberrarit, & vectores in discrimen adduxerit, hunc singuli accedentes conspuunt, & omni contumelia afficiunt.

Nicola. Damas. de mor. Gentium.

APOD. Pastores & magistratus significantur, qui si Reip. vel Christianæ vel ciuilis clauum cui sunt affixi, benè feliciterque rexerint, magnam laudem consequentur: Sin autem negligentia salutem animorum vel popularium suæ fidei commissam produnt, æternas ignominiæ notas subeunt.

Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱεροσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iustinian. in authentic. idque ad tutelam & salutem mortalium, non ad socordiam.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia splendida.

HEGESANDER refert, Dromeum parasitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores essent in vrbe, an in Chalcide: respondisse, procœmium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius esse, quã totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Χαλκίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

AP. Exordia sæpe plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque splendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum superant: imò multi postquam feliciter incœperunt, veluti hebescente industria media & finem corrumpunt.

In fine ne corrumpas.

XXVIII. CIMMERII. ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

Plut. de superstit. 95. Quod remittebatur ad hunc locũ de Crocodilo, & Scorpio, vide suo ordine in animalibus.

CIMMERII non modò tenebris oppleti sunt, sed & solem in mundo esse, & alijs lucere negant.

AP. *Nemo se auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non sine duce erramus & dicimus Non ego ambitiosus sum, sed nemo aliter Romæ potest viuere.*

Senec. ad Lucil. ep. 50.

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ

Adulatio turpis & seruilis.

SYRIAE mulieres vilissimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam ascensuris dorsum sternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλίων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δι' αὐτῶν ὑποκατακλινομέναι παρεῖχον. Vide *Athen. lib. 6.*

Pl. de discern. ab adulatorib.

AP. In turpiſſimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere ſe putant, aut pati, modo dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant ſatis. Bene Leo cani lauticias herilis menſæ iactanti: *apud Auianum.*

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamquis ieiunus qualibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præpoſuere gulæ.

XXX. CANIDIORVM ORACVLVM:

Nouitatis odium: ſeu leges antiquæ ſeruandæ.

CNIDII cum Iſthmum ad inſulam efficiendam perfodere tentarent, reſponſum acceperunt ab oraculo Delphico:

Herod. l. 1.
Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γάρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Iſtmum ne mobilibus erigite, ne fodite, Iupiter enim inſulam feciſſet ſi vtique voluiſſet.

AP. Standum Dei ordini, & veteribus inſtitutis: nihilque temere nouandum eſt.

Plautus in Trinummo.

Moribus antiquis res ſtat Romana viriſque,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eoſdem lutulant, quos collaudant. hiſce ego te artibus gratiam
Facio, neu colas, neu imbuas ingenium. meo modo, & moribus
Viuito antiquis: quæ ego tibi præcipio, ea facito. nihil ego iſtos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe.

XXXI. CARINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ Humilitas.

MEMORATV digna cæremonià est, qua Carinthij sibi Archiducem creant. est patens vallis ad Vitrum oppidum, nec procul hinc est marmoreus lapis in patentibus pratis erectus; hunc cum Dux creandus est, rusticus hereditario iure occupat, ad dextram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi sistitur strigosa, macieque insigni, frequens circa populus, agrestiùmque turba ingens. Dux inde futurus ex aduerso mouet purpuratorum multitudine septus, præcedunt principatus signa, omnèsq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum Ducem. Is agresti habitu, pileo tectus, calceos & pastoralem baculum gerens, pastorem agit magis quàm principem. hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula est), *Quis hic est*, exclamat, *qui tam superbè incedit?* Respondet multitudo, *principem regionis aduentare*: tum ille, *iustùsne iudex salutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignùsne honoris est? Christianæ fidei cultor & auctor* reclamatur, *est quidem, & erit*. Rursus idem: *quæro quo me iure hac à sede dimouebit?* ait Comes Goritiæ Ducalis aulæ magister, *sexaginta denariis hic abs te locus emitur: iumēta hæc tua erunt: (ad bouē & equam manum intendens) vestimenta quæ dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis rusticus malam percutit alapa leniter incussa, iubètque simul æquum iudicem esse. Præmioque inde abducto, loco cedit, tum lapidem dux occupat, nudum gladium vibrans, populum affatur, pollicetùrque se æquum iudicem futurum, ferunt & aquam agresti pileo delatam potare in futuræ sobrietatis argumentum: indè operari sacris in sacello *Diuæ Mariæ* vicino; quibus peractis

 humi-

humili veste deposita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, postremo in apertum egressus pro tribunali sedens ius dicit populo. Anno salutis 790. dux gentis Iugo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit, & agrestibus ad conspectum suum intromissis in vasis aureis atque argenteis, nobilibus verò, ac magistratib⁹ procul ab oculis collocatis, fictilibus ministrari iussit: interrogatus cur ita faceret, respondit: *non tam mundos esse qui vrbes & alta palatia, quam qui agros humilesque casas colerent. Rusticis, qui Christi Euangelium accepissent candidas esse animas. nobilibus qui spurcitias idolorum sequerentur, sordidas ac nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse conuiuium.* breui tempore castigati ea re nobiles, Christi fidem acceperunt. hinc honos inuestiendi Principis rusticis datus.

Sab. l. 5. En. 10.

AP. Præclarè hoc symbolo demonstratur *Ianuam gloriæ esse humilitatem*, & pauperum curam, hisque fundamentis nixam virtutem, ad summum honoris apicem euolare.

XXXII. CRETENSIVM LEGES MVSICAE

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδὰς, leges numeris musicis conditas. *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximeque fama celebrauit Cretensium quas Minos, Spartanorum quas Lycurgus, ac mox Atheniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit*

Strab. l. 10. de his leg. Iustin. l. 1.

AP. Leges musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat: cum

cum præſertim hæc ars nihil ijs præterquam ad amatorias illecebras ſit profutura. Peſſimum documentum, & quod peruerſa naturæ contagione, celerius irrepit animo quàm magiſtri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace inſtrumenta, ſceptrum eſſe, & manum iuſtitiæ, in bello gladium: hæc ijſdem regie tractanda, hæc vtroque tempore vſurpanda prædicabat. Prudentiæ, Iuſtitiæ, Fortitudinis, cæterarùmque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam eſſe muſicis legum numeris illigatam, quam quiſque quadripartito ſolus canere poſſet.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam, & fabam, neque tangere Diali mos eſt, neque nominare. capra enim obſcœna eſt, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi inſigne, faba feralis eſt.

APODOSIS.

Sacerdotes non modò à Veneris, Bacchique contubernio puri ſunto, ſed imperfecta quæque, & feralia abhorreant. *Aratus Diaconus lib. 2. in Act.*

Eccleſiæ nunc alma fides ſine fine pudicos
Pontifices iubet eſſe ſuos & quærit in omni
Cauta tribu, quos ritè probet, nec ſanguinis iſto,
Sed meriti ſucceſſus erit,

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philoſopharetur, de quo ſic Heraclitus. digni ſunt Epheſij qui ad puerum vſque ſtrangulentur, quod Hermodorum virum inter ipſos frugi eiecerint,

çerint, addito: Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δὲ μὴ, ἄλλη τε καὶ μετ᾽ ἄλλων. *Nemo nostrum frugi esto, sin autem, is alibi sit, & inter alios.*

In quæst. Græcis. AP. Improbi societatem bonorum non ferunt. Quod potest enim esse cum tenebris luci commercium? simile omnino est Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus, μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

Pers. Sat. 1. *per me sint omnia protinus alba,*
Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene erit res.

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas studiosorum.

EQVITES à balneo in Anglia sunt instituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quàm initiarentur post diuinum officium sub noctem secedebant in cubiculum, vbi lectus erat stratus, & labrum balneatorium velis opertum In hoc abluebantur, vt hoc symbolo discerent munditiam animi & corporis studiosissime consectari. Mane votis nuncupatis quibus se Deo & Regi obstringebant ad defensionem religionis & Imperij, lato insignique pallio holoserico coloris hyacinthini induebantur, gladiosque Deo consecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

APODOSIS.

Simile est quod alibi diximus de pallio Philosophico, ex eo studiosi qui serio incipiunt Deo in studijs militare, intelligant, quanta mentis & corporis castimonia facere debeant.

Casta placent superis, pura cum veste venite.

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas.

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate impeditis, ventum venalem exhibere, mercedeque oblata, tres nodos magicos, non Cassioticos, loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. *Olaus Magnus l 3. c 15.*

AP. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proijciebant, puteosque coronabant, vt a quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, ijsdem gratiam referre hoc ritu viderentur. Vide *Varr. l 5. de ling. Latina.*

AP. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris, puteum corona.* Et,

λύχνε χρείαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centes. decimo sexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natio) sexcentos habuisse proximos, sibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos

lium grande inter gentes constat esse præconium, *in epistola lib. 8. 4.* Olaus Magnus affert *ex Paulo Diacono lib. 8. cap. 3 citat Paulum lib. 1. cap. 23.*

A P. Ex labore gloria efflorescit. indignus est Christianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit. *Claud. in ep. Honorij.*

A P. *Nec quisquam fruitur veris odoribus.*
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat, si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio.

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΝΕΙΑ.

Non ignara mali.

HIPPOCRATES, cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliatum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit, iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ Clinice vocatur. *Plin. 24. cap. 1.*

A. P. Par est eos aliorum incommodis mederi qui ijsdem doloribus affecti fuerunt, secundum illud: *Non ignara mali miseris succurrere disco.*

XLII. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio.

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die pedibus alternis insistentes. *Pl. lib. 7. pag. 2.*

AP. Piorum & sapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretiosaque pabula libant.* Ambros. *Oratio quæ castitatis & iustitiæ, eleemosynarum operibus iuuatur, excedit mundum, penetrat paradisum, euolat vsque* *Serm. 64. in nat. Sanct. Mart Naz. & Celsi.*

ad summæ maiestatis conspectum, & in eo suauissime conquiescit.

XLIII. HIPPONEÆ COROLLÆ.

Labores alieni non vsurpandi.

Strab. l. 6. HIpponii magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proserpinam ex Sicilia eundem locum venisse ferunt florum legendorum gratia: Indeque morem esse matronis receptum, vt flores ipsæ legant, coronasque nectant, turpeque ijs habeatur ad festos dies serta gestare emptitia.

Ap. Non est honestum alienis laboribus frui in otio atque desidia, & fucorum more laboriosarum apum mella diripere, quod Procopius l. 2. in Belisarij persona effert: οὐ δίκαιον τοὺς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων πόνων μεγάλων ἀπολαύειν, ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμιᾶς ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι

XLIV. IBERI NYCTOBLEPÆ.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

Phot. in bib. APVD Antonium Diogenem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolæ noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt.

Ap. Nyctoblepæ, improbi: dies, res cœlestes: nox, res humanæ Ita enim sunt affecti qui se mundo mãciparunt, vt in negotijs tractandis, in re familiari augenda toti sint lyncei: in ijs, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant.

Proh quantum pectora cæcæ
Noctis habent?

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam si alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damasc. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ἣ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρὸν ἡγοῦνται. *In Polyt.*

AP. Ibericarum mulierum zonæ leges sunt & regulæ sine vlla distinctione personarum.

Suo quisque pede.

XLVI. IMPERATORIA IMAGO NON VIOLANDA.

Castitas.

SVB Tiberio capitale erat ad Augusti simulachrū seruum cecidisse, vestimenta mutasse: numino, vel annulo effigiem impressam latrinæ, vel lupanari intulisse. Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæsaris habens ectypam, & eminente gemma. rem ineptissimam fecero, si nunc verba quæsiero, quemadmodum dicam illum Matellam sumpsisse. Quod factum simul & Maro ex notis illius temporis vestigatoribus notauit. At seruus eius, cui nectebantur insidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas testaretur, admotam esse imaginem obscœnis, & iam subscriptionem componeret, ostendit in manu sua seruus annulum. *De imag. Imperatorū. vide D. Greg Nazianz.* *Suet. in Tib. cap. 58. Seneca lib. 3. de benefic.*

AP. Agnosce, homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impressos vultus habeas. Nonne *signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* vt quid igitur Dei speciem ipsissimet Angelis tremendam, inquinare corporis contubernio, & fœdis voluptatum commercijs dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr ad Polycarpum.

σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. INDI AVRITI.

Delatores Otacoustæ.

INDI sunt (simodo Ctesiæ fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeo latæ sunt, vt operiant humeros, *ὧν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν.*

Ctes. Ind. Phot. bibl. p. 113.

AP. Prouerbiali figura dicetur vel in Otacoustas omnia auribus aucupantes, vel in stupidos, quãdo aures longiores, & laxiores stuporis plerumque sunt indicium. *οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. Quicumque aures paruas habent, simiales sunt: qui magnas, Asinini.*

XLVIII. INDORVM ANCHORA AVREA.

Eloquentiæ sanctitudo.

INDI anchoram ferunt auream, qua caducei vice vtuntur. Philost. in vita Apollonij lib. 3 c. 3. *τὸν δὲ ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, ἐπὶ τῷ πάντα ἴσχειν.* Indum porrò auream ferre anchoram dicunt, quam instar caducei habent, quod omnia coerceat.

AP. Indus, orator: anchora aurea, eloquentia, qua ipsemet orator, vt Mercurius virga,

Virg. 4. Æn.

——Animas euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitque, & lumina nocte resignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat.

XLIX. INDORVM DOLIA.

Eloquentia.

Phil. & Ph. p. 14.

INDI habere dicuntur in dolijs ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exsiccent.

AP.

AP. Tales ſunt viri eloquentes qui flexanima illa facundia, ita dominantur, vt modo animos liquefaciant, modo inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi,

Cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Hoc diſerte Lucanus proſequitur in poematio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaque vibrata iaculari fulmina lingua. &c.

L·IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THEBIS imagines fuere Iudicum ſine manibus, item Præſidis, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ effigies conniuens oculis, καταμνύουσα τοῖς ὄμμασιν. *Plut. in Iſid. & Oſirid.*

APODOSIS.

Ἄδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα
Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed, *Propl. l. 3.*

Aurea nunc verè ſunt ſæcula. plurimus auro
Venit honos; auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.

LI LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum alijs in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtum conſecrarunt, quod ſuo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum vero ſolennitatis eius quotannis ſtatum redit tempus, ſolent alij quidem lychnos nauigijs impo-

imponere, & Nilo ad vrbem vſque Saïm peruehi; quo vbi peruenerunt, ad templum Deæ collocatum eſt, inter cætera quæ lex religionis dictat hoc diligenter curant, vt Lychnos accendant ſub dio circa ſcenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totam illam noctem ſacro igne quaſi in meridie Sole, illuſtretur.

Themiſt. orat. 2. ad Imp. Conſt.

A P. Increato lucis fonti ob cœleſtis ſapientiæ donum gratiæ a viris mortalibus debentur immortales. Quodſi Ægyptij Lychnopopœiam celebrant in honorem lunæ (hæc enim Saitis Minerua, huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vſuram gratulantes. Cur non Mariæ noſtræ, quæ pulchra eſt vt luna, facibus accenſis gratulabimur? Quod φωτὸς παγαῖς πορθμευτὰν (vt ait Syneſius, ſacratiſſimis viſceribus enixa eſt. Nec verendum eſt, ne faculas laudum, Deus, in quo immenſa eſt claritas, reſpuat.

Vaga cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum ſeruanda.

AESYMNO Megarenſi dum ſuper Republica feliciter adminiſtranda conſultat, reſpondiſſe oraculum narrat Pauſanias, referret ad multos, ſi quid gerere proſperè deſideraret. Ea de cauſa Megarenſes plures mortuos arbitrati, comitia ad heroum ſepulchra celebrant. Μεγαρέας εὖ δὲ πράξειν ἢν μετὰ πλειόνων βουλεύσωνται.

Paul. in Att.

A P. Hoc vtique conſilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum oſſa, quid cineres, quid muti ſepulchrorum lapides, quid antiquiſſimarum baſilicarum clament marmora: θεῶν σέβειν κατὰ τὰ πάτρια.

LIII.

LIII. MELLIS ET LACTIS PRÆGVSTATIO

Concordia & charitas.

MORIS erat infantes à lauacro susceptos, lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat Tertullianus. *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus.*

APODOSIS.

Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, ijs præsertim qui seriò Christum volunt consectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. *Greg. Naz. orat 16.*

LIV. MEXICANAE VICTIMAE.

Felicitas improborum.

MEXICANI nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi, & vnum fermè mensem ante destinatum sacrificium omnibus delicijs proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent. dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam conijcit: ad summum postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & solennibus epulis comeduntur. *Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.*

APODOSIS.

Simile est omnino quod de Sacris ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

Solin. Poly-hist.pag. 58. edit. Pict.

NEvri, vt accepimus. (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populis istis Deus Mars est, pro simulachris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum

A P. Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis, cum lemmate,

Κύκλωπες δὲ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS, ΟΝΟΒΑΤΙΣ.

Plut. in qu. Græcis.

CVMAEI mulierem in adulterio deprehensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constitua ὀνόβατις & tota vita infamis pronunciaretur.

A P. Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcircò cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & ingenij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas. an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui se à sua Photide in asinum transformatum, & sexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphosin, cuius partem ex Luciano descripsit? Non omittendum quoque hic existimo Cretensium ritum qui adulteros ignominiæ caussa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulierositatem.

Adulteri lana coronati. Ælian. l. 12. Var. hist.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OSCOPHORIA festum Atheniensium, in quo præferebantur palmites racemis onusti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipsum cum post Ægæi patris fatum celebraret Theseus, ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, in doloris gaudisque signum cani iussit, vt eodem temporis vestigio Athenienses & patris morti ingemiscerent & suæ gratularentur inaugurationi. Plut. *in Theseo.* ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὴ τὸν κήρυκα λέγουσιν. ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι.

APODOSIS

Læta tristibus; tristia lætis in humanis rebus commiscentur.

Sincera bonorum
Pars nulli concessa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum Veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra condunt, caput abscindunt, inaurant, in sacris collocant. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ. *Nicol. Damas. in Panœbis.*

APODOSIS.

Magno omnibus honori reges esse oportet, qui sunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus esse impressos.

Ἐμοί γε δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν τιμή τις, καὶ χάρις συμπρέπειν ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum seruitus.

POSSIDONIVS libro quinto Regem tanta superbia elatum refert, vt si amicos fortè ad cœnā vocet, tractet indignissimè. non enim mensæ particeps est conuiua, verum humi sedens Rege in sublimi lecto recumbente, quod ab ipso proijcitur, canis instar comedit; ac sæpe ob leuem causam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumeliosæ superbiæ, & indignissimæ seruitutis cœnipetarum, quam plenius expressam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Iuuen. sat. 5. *Omnia ferre*
Si potes, & debes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

LX. PERSARVM MOS DE SVBVLCIS.

Luxuriæ odium.

SVBVLCI apud Persas à sacris eliminabantur. *Herodot. lib.* 2. nec mirum, quia dum Ægyptij volunt ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus *lib.* 35. vnde violæ albæ symbolum.

AP. Immundarum cogitationum alumni, & Veneris sacrificuli subulci sunt omnium impurissimi, & sacrorum mysteriorum cōmunione indigni. Tertull. lib. de Pudicitia. *Oportet cum peruenitur ad summum sacerdotem Patris Christum, de domo hominis nostri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt munda sit quæ remanet domus, & anima,*

& vbi

& vbi introierit eum sermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & viroris, extrahi statim & abijci sensus mortiferos & cruentos. nam & Apocalypsis viridi equo mortem, russeo autem Præliatorem imposuit.

LXI. PERSARVM OXYGALA.

Per acida itur ad dulcia.

REX ille Persarum magnificentissimus, cùm inaugurabatur, antequam Cidarim ornamentum capitis regibus singulare, à Maximo Surena impositam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. *Plut. in Artoxerxe.*

APODOSIS.

Ordo fuit creuisse malis, sic calicem doloris amarissimum Christus exhausit antequam in gloriæ se reciperet domicilium. *Iuuencus lib. 3. de Euang. historia.*

Hunc quoniam calicem non est transire facultas.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo.

PERSÆ, cùm sacrificarent, carnes hostiæ in suam rem conuertebant, solam animam Deo relinquebant. *Strab. libro* 15. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱερείου δεῖσθαι.

APODOSIS.

Non qui sumptuosas diuitias sine mentis erogat synceritate, Deum colit: sed qui litat animo. Arnob. *lib. 4. Aduersus gentes:* *Non eum qui sollicitè relegit & hostias immaculatas cædit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina consentiendus est colere, aut officia solus religionis implere: cultus vero in pectore est, atque opinio de dijs digna, nec quicquam prodest illatio sanguinis aut cruoris.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Litterarum ſacrarum honor.

EST apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna vt apud Athenienſes celebrantur myſteria. prope fanum lapides eminent duo prægrandes apta ſimul commiſſione compacti: hoc πέτρωμα appellant, & in eodem ſacras litteras quibus ritus myſteriorum continentur, aſſeruant. imminente Theſmophoriorum die lapides diſiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in priſtina ſede noctu reponunt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iuſiurandum religiosè concipiant.

Pauſ. in Arcad. p. 269.

Ap. Multò profecto rectius honor ſacrarum literarum maximus eſſe & religioſiſſimus apud Chriſtianos debet. Iſid. Peluſ. epiſt. 339. ad Cynum. αἱ δὲ ἱεραὶ πυκτίαι τῶν μαρτυρουμένων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες· πάντα εἶναι τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δέχου χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ θείῳ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides ſacras literas vocari, *ſcalas ad cœlum, Aurum Dei ſpiritu probatum.*

LXIV. PISIDÆ.

Parentum honor.

PISIDAE. primitias in ſuis conuiuijs parentibus libant vt Dijs, quod à Nicolao Damaſceno literis conſignatum eſt, ad commendandam ſingularem erga parentes obſeruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima c. 57. Naſamones propria captare oracula apud parentum ſepulchra.

Ap. Secundum Deum honorandi à quibus huius lucis vſuram accepimus. quid quod Scythę Iſſionides

nides caput purgatum patris inaurant adoràntque pro simulacro solennibus & annuis sacrificijs venerantes? *Herod. lib. 10. pag. 111.*

LXV. PITHOEGIA.

Scientia vsus.

PITHOEGIA, διὰ τὸ οἰγνύναι τοὺς πίθους, festa fuerunt Atheniensium, quibus postquam mustum deferbuisset, solemni die, puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & seruis impertiebantur, precati anteà, vt vsus vini, & prima illa libatio foret omnibus salutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. *Plut. tom. 2. Opuscul.*

AP. Scientia donum est Dei, sed tamen vt vinũ prodest vel nocet pro vsus ratione. si qui vana gloria stimulati cum nondum deferbuerint æstus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum est ne se, & alios in discrimen adducant. contra bene, sapientèrque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulàm exhalarint, Deo anteà sacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo scientiam in auditorum mentes diuidunt.

Sed fas haud vlli est exire in luminis auras
Non vocitante Deo. *Claudius Marius Victor.*

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGATHARCIDES dicit, in Africa Psyllorum gentem esse, & nihil quidem quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cũ alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, quæ vel ictu vel morsu venenum relinquunt

cis quippiam nocere posse, neque aut serpentis morsu aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpionum aculeis lædi solere: cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem humorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, stupore affectum ac sensu priuatum sopitur, & tamdiu debilitatur, quoad ab illo Psyllus recesserit. Porrò natos sibi infantes quomodo germani ac spurij sint experiuntur serpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri.

Æl. l. 16. cap. 27.

Ap. Tales sunt qui cum in medijs vitæ periculis versentur, diuinis tamen instructi præsidijs non modo nihil vitij contrahunt, sed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος.

Synes. in ep.

LXVII. PYTHAGORÆORVM CENOTAPHIA.

Apostasia mors animæ.

PITHAGORÆI cenotaphia extruebant ijs, qui defecissent a Philosophia, Orig. l. 1. in Celsum. Meminit quoque Clemens Alexandrinus Strom. l. 5. πυθαγόρειον ἐξελαθῆναι τὸν διατρίβης, καὶ στήλην ἐπ' αὐτοῦ γενέσθαι οἷα νεκρῷ, διὰ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων.

Ap. Pro mortuo habendus qui spreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipse repudiarat iterum se fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Demirabitur insolens.
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem

Sperat, nescius auræ
Fallacis miseri quibus — *Hor. Od. l. 1. Carmin.*
Intentata nites. me tabula sacer.
Votiua paries indicat vuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur, cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera, disponi solebat; in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines ante dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendę prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quam tria continuè potioris incessus vestigia cernerentur. — *Sax. 14. hist. Danorum.*

APODOSIS.

Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere?

Vix te patiuntur vbi acres
Incaluere animi, ceruixque repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.

ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion Prusæus καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα διδόασιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

Orat. 4. de regno.

AP. Minutius Felix: miseri in hoc altius tolluntur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperijs ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur elabitur.

In Octauio.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum.
Plin. 38. cap. 2.

OMNES qui sub tutela sunt Virginis, eamque vt dominam studiosius venerantur, nihil omnino nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus. *Virgo regia ipsa est via, per quam Saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ mater salutis, vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga

Ser. 2. de Aduentu Domini.

beatam Virginem: neque enim contentus perpetuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt si quis reus, clam a familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lachrymis perfunderetur, & perinde ac ipse reus esset a reo veniam peteret. Ipso auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronunciatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata est.

LXXI, SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacumque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cum vrbs à Persis capta est, aliunde eruperunt, quàm ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus. *Herod. l. 1.*

APODOSIS.

Maiestas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hostibus terrorem inijcit. Quod Regi Ludouico insigni miraculo contigit: hic enim postquam Henricus Magnus consceleratissimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine sublatus est; cum timore arderet Gallia, expectans quo scelus istud esset erupturum, vnus infans, Deo auspice, omnes malorum nebulas discussit, & se in hoc rerum fluctu quasi serenissimum sidus suis popularibus spectandum præbuit.

LXXII. SAVROMATARVM ABSTINENTIA.

Sobrietas coacta.

Nic. Dama. de moribus gentium.

SAVROMATAE tanta voracitate se in cibos ingurgitant, vt ad triduum saturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν.

Ap. Sauromatis similes sunt qui propter stomachi marcorem sobrij esse coguntur & ieiunant quoties sunt saturi. hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium. Corpus enim (inquit)

Putrem resudans crapulam,
Obstrangulatæ mentis ingenium premit.

Hinc, *Vini atque somni degener discordia,*
Libido sordens, inuerecundus lepos,
Variæque pestes languidorum sensuum.

Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intorpescit nobilis,
Animusque pigris stertit in præcordijs.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

Nicol. Dam.

SAVROMATAE non prius Virgini nuptias concedunt, quam hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ.

Ap. Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπέσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.*

Epict. Arri. lib. 1. c. 24.

LXXV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo non dubium est quin præcipiti lapsu deiiciatur. Iulius Pollux refertur à Iunio in adagijs. *l. 9. cap. 9.*

AP. Eustathius ἐπὶ δυσχερῆ πάντα ad laboriosa molimina refert: mihi vero videtur in eo aulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad summam, opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens *Sen. in Thy.*
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconstantia superstitionis.

EST nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. *Olaus Magnus ca. 2. l. 3.*

APO.

AP. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhærescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM RITVS.

Superstitionis inconstantia.

SEPTEMTRIONALIVM quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, vsq; ad crepusculum pro numine colunt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium & piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt.

Olaus Mag. lib. 3. cap. 2.

AP. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie deos parturiũt, quibus certè cõueniret istud lemma:

Hodie tu Iuppiter esto,
Cras mihi truncus eris ficulnus, inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITÆ in sacris, vbi aliquid in disco, puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro apposuerunt, qui verus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt.

Maff. histor. Indic. lib. 6.

AP. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omniũ venerit, nihil cum pauperi-

peribus communicat. quod D. Ambrosius egregiè carpit: quousque extenditis diuites insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eijcitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est, cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit. nescit fines possessionum sepulchro includere.

lib. de Nabuthe cap. 1.

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non sanguine niti.

DIO Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori è natura inustam gererent, qua qui carerent pro spurijs & illegitimis habebantur.

AP. Ea demùm vera nobilitas est, quæ non tantùm maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχην istam σημεῖον τινὸς significatur, nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus: Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SENATOR apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus.

Plut. in Lycur.

AP. Benè sapienterq; faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Respub. debent numen, consiliorum fontem,

tem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea paruitas eò iustius ad fauorem tuum decurrerit quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide paterno auitóque sideri par videtur.* Errat tantum in numine, nimius Imperatorum assentator.

in prologo.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

SVSIDES Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentisque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam destabantur.

Clemens Recog. lib. cap. 9.

APODOSIS.

Pessimum est Imperium, cum Gynæcea cupiditatum se in dominam rationem effundunt atq; affigunt humi, quod Horatius ait, *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITAE GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis molesti.

PRIMI Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiariorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio multarunt.

Athen. lib. 12.

AP. Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi præcones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch.

in quæstionibus Græcis.

Μήποτ

Μήποτε νοσθήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. TAVRORVM REGVM Mos.

Amici aures regum.

APVD Tauros rex cùm mortuum luget amicum, auriculæ suæ partem, nonnunquam totam abscindit. Nicol. Damascenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὤτων.

AP. Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cum amittunt, toties partem sui amittunt. Dion orat. 1. de regno: ὁπόσους γὰρ ἂν τις ᾗ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *quot quisque sibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipse videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. THVRIFERÆ REGIONIS IVDICIA.

Prouocatio ad alium iudicem non debet esse temeraria.

IN regione thurifera, si quis iudices male iudicasse putet, fenestram in suprema palatij parte catena reuinctam, apprehensa catena trahit, & reserat. tum rex hoc vbi resciuerit, eo, qui conquestus est, accersito ius dicit. malè à iudicibus si est pronuntiatum, occiduntur: sin rectè, qui fenestram mouit, interficitur

λιβανοφόρος. *dicitur Abathenaos.*

A P. Hæc parabola reos monet, vt consultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat,

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV. THVSCA TIBIA IN SVPPLICIIS.

Musica importuna.

Athen. lib.12.

ALCINIVS Thuſcos ad voluptatem eſſe adeò propenſos refert, vt tibię cantum adhibeant, cum ſontes flagris cædunt.

AP. Rectè prouerbiali figura dicetur in muſicam importunam: vel in eos qui cum dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri, & ſuauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent.

Satis eſt ſemel perire.

LXXXV. TIRYNTHIORVM SACRVM.

Conſuetudinis vis.

Athen. lib.6. pag.261. Deipnoſoph.

THEOPHRASTVS lib. de Comœdia, ſcribit Tirynthios ridiculos, & ad res ſerias inutiles, ad oraculum Delphicum ſe cōtuliſſe, eius monitu ab eo vitio liberari exoptātes, vaticinatumq; Deū fuiſſe, immolatū Neptuno taurū ſi continētes riſum in mare abijcerent, ceſſaturā eam ridendi conſuetudinē. Illos autem metuentes, ne quid peccarent aduerſus Dei reſponſum, ſacro pueri ne intereſſent, vetuiſſe: vnum tamen cum id reſciuiſſet, turbæ permixtum alijs cum clamore eum aſpellentibus dixiſſe: quorſum hæc? an Sphagiū veſtrum, hoc eſt, peluim ad excipiendum hoſtiæ ſanguinem, ſubuertam, timetis? Illi continuò riſerunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ; præſertim quæ in profluentem abijceretur.

D. Auguſtinus.

AP. Ex ea parabola diſcimus vim conſuetudinis eſſe tenaciſſimam: *Lex enim peccati eſt violentia conſuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur.*

LXXXVI.

LXXXVI. VICTIMA IVNONIS CONIVGALIS.

Amor coniugum.

ANTIQVI Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

APODOSIS.

In connubijs amorem & concordiam regnare; fel omnino abesse oportet;

Felices ter & amplius — Horat. Od. 13. lib. 1. carm.
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimonijs
Suprema citius soluet amor die.

Discertè autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες ἥρα, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ' ἐξελόντες ἔῤῥιψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. VITIORVM INTERITVS.

Confessio.

PRAECIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persæ cōficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis dijs, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati. — Agathias lib. 2.

APO. Serpentes, peccata: Interitus peccatorum, confessio. Augustin *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obstruit os inferni, & paradisi portas aperit.* — De pœnitentia.

PARABOLARVM HISTORICARVM

Liber Sextvs.

AVES.

I. ACCIPITER AB ARDEA SVPERATVS.

Mens antea generosa à voluptate oppressa.

NON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea. Nam si hæc supra Accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subijcere, suis excrementis respergit, quo gnaui alioqui alijs pennæ ita hebescunt vt ad pugnam sit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aere congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet.

Vide pict. apud Camer. in symbol.

Ap. Hoc artificio vtuntur dæmones: qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur in primis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facilè contabescunt: *nihil enim est* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingenijs quam voluptas*, οἱ γὰρ ἀπολαυστικῶς ζῶντες ἐυχερῶς ἀφρόνες γίνονται. Postquam verò his voluptatum sordibus inquinati sunt animi.

Arist. in Polyt.

Nemo

Nemo animum summi memorem genitoris in altum *Prudent. in Hamartig.*
Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit auctorem, nec spem supra aëra librat:
Sed mentem grauidus contentus sternere curis,
Indigno subdit domino, perituraq; pronus
Diligit, & curuo quærit terrestria sensu.

II. ACANTHIS IN SPINIS.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in spinis, quæ tamen summa cantus amœnitate floret. Arist. & Æliā. φθέγγεται τ' εὐμελὲς καὶ εὔμουσον, ex Arist. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices. *l. 10. c. 32.*

AP. Studiosi multi suauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitijs affluunt sæpè sunt elingues. Archesilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Strob. Paupertatem duram quidem esse non secus ac Ithacam, præclaram verò adolescentum nutricem, quæ assuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad summū, *Gymnasium esse virtutis efficax.* Quod autem Acanthis appositum sit symbolum literatorū, declarant etiam perpetuæ cum asino inimicitiæ cuius rei meminit Arist. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δὲ τὰς ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας. *Serm. 93.* *l. 9. hist. Animal. c. 1.*

III. ÆGOCEPHALVS.

Agelastus.

AVIS est quæ liene caret, est autem lien risus sedes sicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὅλως σπλῆνα οὐκ ἔχει. *Arist. hist. Anim. l. –. cap. 15.*

AP. Παροιμιακὸν σχῆμα dicitur in eum qui nulla iucundiore consuetudine corrugatam frontem serenare, & ad risum pellici potest. Talis fertur fuisse Heraclitus ille, de quo Iuuenalis:

Quod de sapientibus alter
Satyr. 10. *Ridebat quoties à limine mouerat vnum*
Protuleratq; pedem: flebat contrarius alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, vnde ille oculis suffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

HALCYON auis est paulò amplior passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis: nidum, vt putant, ex spinis aculeatis concinnat, fœti fi-pat brumâ, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratissimæ animantis ponunt venti, & mare sternitur. Vide Plin. *l.* 10.*c.*32. & Ar. *de animal. l* 9,*c.*14.

APODOSIS.

Instar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; sed apud Deum virtute permagna. Color auis Cyaneus siue cœruleus originem cœlestem significat, candidus puritatem, purpureus regalem prosapiam, cantus inter arundineta, lœtitiam cœlestem in vitæ paupertate: nidulus ex spinis, speluncæ Bethlemiticæ rigidam asperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Christi in hyeme: maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ nascente Christo, vniuerso terrarum orbi felix illuxit:

Ver magnus agebat
Orbis, & immittis parcebat flatibus Euri.

V. AL-

V. ALCYON.

Coniugalis amoris symbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem ſapientiſſimum diuiniſſimumque marinorum animal appellat, non modò ob induſtriam qua cæteris antecellit; ſed etiam quod mariti eſt amans adeò, vt non vno quodam ſed quolibet anni tempore cohæreat congreſſuſque huius admittat, non per libidinem, vt quæ alteri nulli prorſus miſcetur, ſed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ ſtudio. Eundem grauem iam annis & ægrè ſequentem γηροφορεῖ καὶ γηροτροφεῖ, ſuſcepta cura, fert, fouetq; ſenem, nuſquam deſtituens, nunquam poſt ſe relinquens, nam & dorſo impoſitum geſtat.

APODOSIS.

Felices ter, & amplius.
Quos irrupta tenet copula, nec malis Horat.
Diuulſos querimonijs
Supremâ citius ſoluet amor die.

In eo charitatis coniugalis argumento ſpectabilis eſt pietas vxoris Eduardi Angelorum Regis filij: qui cum itinere ad ſanctum Sepulchrum ſuſcepto, inſanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam accepiſſet; pia coniux Hiſpaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, ſolius amoris melle conditum: vnde illi ſanitatem, ſibi immortalem ex amóre coniugali gloriam peperit. *Rode. Sanc. p. 101. Hiſt. Hiſp cap. 4.*

VI. ASTERIAS, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVIS nomine Aſterias manſueſcit in Ægypto, & eatenus humanam vocem intelligit, vt ſi quis

huic conuicium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur : vel eandem ipsam vocauerit pigram, ea sic dolenter, tanquam ignobilitatis & segnitiæ arguta, indignetur.

AP. Asterias symbolum est diligentiæ & generositatis. Turpis & homine indigna est pigritia: natus est homo ad laborem vt auis ad volatum : ὃ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν, τὸ δὲ γενέσθαι, πόνος.

Apollonius. Dionys.

VII. ALES VENATOR.

Impostor.

MERVLIS affine genus quoddam est venaticum & captiosum, colore atrum, splendidè canorũ: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas sui cantus permulsione ad se allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quod si quando quisque hanc captam concluserit in caueam, non modò canere omittit, verum etiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis.

Æli. lib 8. de animal. cap. 24.

AP. Typus est impostoris, qui propinare solet.

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANSER laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. AElianus.

ib. s. c. 29. Εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

AP. Ingenium à Poëticis disciplinis auersum hoc χήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilē: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. *Herodot. in vita. Homeri.*

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coercenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim silentij frænos sibi iniicientes; montem transuolant: ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον διαπέτονται. Ælian. *l. 5. de an. c. 20. 19.*

AP. Anseres, silentij prudentes obseruatores: lapis ratio silentij frænum: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Isidorus Pelusiota* Cyro monacho. χαλίνωσον τῆς γλώττης τὸ τάχος· τὸ μεῖζον, καὶ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα ὡς δυσκάθεκτός ἐστι. Linguæ celeritatem fræno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua est, vt quæ ægrè retineri possit. *ep. 325. l. 1.*

Infrenis oris vectigal calamitas.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis est palustris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo semper pabuli gratia dimicat, dorso eius insilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo, Ἄνθος δὲ ἵππῳ πολέμιος, διελαύνει καὶ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς: *Arist.*

AP. Robusta quæque sæpè vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robustorum ferociam compescendam.

Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,
Ouid. *A cane non magno sæpè tenetur Aper.*

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlcisci.

CORNICIBVS studium est Aquilas irritare: hæ verò illas præclarè contemnunt, & deorsum ferri sinunt. Ipsæ sursum subuolantes æthereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt. Quisnam hoc dicat, qui planè sciat Aquilarum vim? sed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus lubenter intuentur.

Al. lib. 5. cap. 22.

APODOSIS.

Præclarum est symbolum inuidorum, qui generosi hominis adhuc prima face surgentis virtuti obstrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius & infra se volantes corniculas irridet.

Sola virtute sequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata.

AQVILAE fel Attico melle temperatum hebescentibus illitum oculis visum efficit quam acutissimum: Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνομένῳ ὄψει.

Aelian. lib. 1 de Animal. cap. 62.

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehensio amore & humanitate condita, mentis tenebras dissipat, & eos qui prius erant solutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

Aug. in ad Theodos.

Blando vis latet imperio.

XIII. AQVILÆ OVA IN PELLE VVLPINA.

Robur additum calliditati.

ALBERTVS grandem Aquilam esse ait in Septētrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt Solis calore foueantur.

APODOSIS.

Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIV. AQVILÆ IVVENTVS, EX SADAIA.

Renouatio vitæ.

SADAIAS Aquilæ iuuentutem ita renouari putat, tradit eam adeò sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atq; ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac puteum, cuius frigore calor medullarũ adaugetur, ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescant, & in nouam prorsus auem exeat. *Albert. Animal. lib. 23.*

APODOSIS.

Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus. Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2. *In Acta Apostol.*

Nam debilis æuo
Et declinatus senio iam visibus ales
Flammiuomo sub sole iacet, pennasq; grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaq; lumina pandit,
Atque oculos radiis argentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vltio opportuna.

Alb. Magn. Animal. li. 8. c. 2.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab ijs se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataque postea occasione obuias perimit.

APODOSIS.

Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat. Vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δὲ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. Odyss. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

Pl. l. 10. c. 3.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi.

APODOSIS.

Effigies est hæc Monarchiæ, *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in Annal. εἰ ἐθέλοιεν δύο ἥλιοι εἶναι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sydera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Causam querelæ. Quædam tum stagni incolæ,
Nunc, inquit, omnes vnus exurit lacus,
Cogitq́ miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

XVII. AQVILA A POLYPO DOMITA.

Delusit hiantem.

QVVM in saxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens ascendisset, ibique cirris explicatis summa cum voluptate à tepore Solis calesceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit: sed piscis, & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhærescentibus cirris, in profundum detraxit hostem capitalissimum, simul & interfecit,

> *Æl & Antipat. Thes. epig. anth. l.1. tit. pisces.*

Πώλυπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἦν πέτρῃ ἴκελος χρόα. τοὔνεκα καί μιν
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δὲ εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος. ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Ἀφιλοστοργία.

INIQVISSIMA circa pullorum educationem Aquila est: Alterum enim ex duobus quos excluserit in terram eiectum pulsu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis, abdicato.

APODOSIS.

Huiusmodi scilicet parentes illi sunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in distribuenda hæreditate erga liberos nimium inæquales se exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισότατοι περὶ τὰ ἔκγονα.

> *Aut. Græc. apud Paulũ Mel. antiq. loc. comm. syllogistam.*

XIX. AQVILÆ PENNÆ.

Societas imparium.

NON modo præſentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum exhorrent: ſed & pennę eiuſdem ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit, incorruptæ atque integræ manent; aliæ cum alijs communitatem non ferentes, putreſcunt.

Ælian. l 9. c. 11. de ani.

AP. Tenues homuli magnorũ conſuetudine atteruntur, nec eorũ aut faſtus ferre, aut profuſionẽ pecuniæ adæquare poſſunt. Itaque in vitæ conſuetudine τὴν κατ' σαυτὸν ἔλε, ſecundum vetus dictum. *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis, alicuius mali & calamitatis depulſorem. Nam auctor *Geoponicon l. 1.* ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulſum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αἰετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβὼν, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. AQVILA IMPERATORIA AVREAE PYRAE INSIDENS.

Excelſæ mentis generoſitas ſupra omnem rerum humanarum ſpeciem erecta.

IN Imperatorum exequijs ſtatuebatur in campo Martio pyra phari inſtar, multis tabernaculis contignata, quorum ſuperius inferiori ſemper contractius & paulatim gracileſcens aſſurgebat, donec ad ſummum ventum erat, in quo regina auium Aquila conſidebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuraque veſtitæ, intus lignorum aridorum copia fartæ, vi ignis immiſſa validè deflagrabant: ex ſummo apice victrix aquila flammas inferiores deſpectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt ani-

animam Imperatoris in cœlum deferre videretur.

AP. Mundus instar est pyræ deflagraturæ, specie quidem nobilis & opulentus, sed intus ligna putida, sordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuersarum vitarum gradus & ordines significant, qui quantumcunque speciosi sint & eximij, tamen pereunt: sola in apice aquila deridet flammas & se librat in cœlum. Sic Mariæ contemptrix mundi anima, supra vitæ humanæ æstus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miserias, eminet, & ad Deum euolat.

Vide Xiphil. in Hug. & Herodia. in Seuero.

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus secundus pinxit in symbolo aquilam in nubibus volantem, humi verò coronam, gladium, hastam, mundum cum lemmate:

Nil humana moror, dum super astra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abstinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auatum animal captu viuit, & carnes appetit: Nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullum tamen animantem edit Ælian. l.9.c. 10. Simile de Miluis narrat Pausanias, qui Ioui olympio consecrata minimè attingunt.

l.5. seu in Eliac priore p.10.107.

AP. Sanctorum & religiosorum hominum abstinentia significatur, qui plenius Deo se manciparunt & cœlesti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radijs recreantur. Est autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abstinentia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων κατορθωμάτων ἐστίν.

Isid. Pel. epi. 32. ad Lam. Monach.

XXII.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat messor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatam à serpente aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce serpentem dissecat, & vinculis auem expedit non ingratam. Cum enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis qui aquilam seruatori malam reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse verò mirabili casu seruatus.

Æl. li. 17. de animal. cap. 37.

APODOSIS.

Gratia opportunè reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. AQVILA ALBA PYTHAGORAE.

Regis Galliæ fauor in musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, commemorabat se Aquilam albam aduolantem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factum, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψηχεν.

Ælian l. 4. cap. 17.

APODOSIS.

Aquila est alba animo simul & candore LVDOVICVS REX, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientię studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi
Cresce.

XXIV. AQVILA SESTI.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiã: aues primo, mox deinde venatus aggerentem. Defuncta postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. *Ælian. lib. 10. cap. 5.*

AP. Gratia referenda nullum officium magis necessarium: hoc vbiq; animantes, hoc muta mundi cõpages docet, at ingratus est brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένους, εἰς ὃν ἀπάσας
Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἀλεῖξας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.* *Lucian. Ant. lib. 1.*

XXV. AQVILA STELLARIS TAVRVM VENANS.

Dæmon peccatores capiens.

AQVILARVM genus quod alij Chrusaëton, alij stellarẽ appellant, non sæpè apparet, eius generis aquilã Aristoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarũ maxima hæc existimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modum narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidijs aquila in ceruicẽ inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & qua potest se in fugam confert. Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirũ quoad in planitiem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem

alis,

alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur, ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se abstinet. Posteaquam expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & terra reliquias imbutas relinquit, alijs iam ad vsum ineptas. Aliæ ab alijs longissimè nidificant, nè ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ.

Ælian. l.2. c.39. de animal.

AP. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb. Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΙ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæ precium est historiam integram explicare. amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturum Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. Nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ allideretur, volando subiens eum dorso ex-

ſo excepit, & in hortum quendam deportatum leniter depoſuit. Cum loci dominus inuentum, forma eius delectatus, amauit, educauitque. & Tilgamum appellauit. is poſtea in Babylonios regnum eſt adeptus. Hoc ſi cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Perſam quoque, à quo nobilis Perſarum proſapia deſcendit, Aquilæ alumnum fuiſſe. Simile refert Pauſa. de Ariſtomene, cum in Ceadem Laconum barathrum dimiſſus eſſet, ſubiſſe Aquilam labentem. *Æl. lib. 12. Animal. cap 21.* *In Meſſen.*

A P. Repentinum & inſperatum auxilium in rebus deſperatis hac Icone ſignificatur, & quod aiunt, θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit; iam tum mihi currere, viſus
Pius homine eſt,

XXVII. AQVILÆ VALERIÆ LVPERCAE.

Auxilium præter ſpem, ſeu *Deus è machina*.

VALERIA Luperca, ad auerruncandam peſtem ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum paſcenti infixit. *Ariſtid. l. 9. Italic.*

APODOSIS.

Repentinum à Deo, & inſperatum auxilium, turbidis ſæpe rebus inſlait, vt hanc non niſi diuino auxilio factam miremur ſerenitatem.

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reſeruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel *Pietas in parentes*,

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Aſtures venarentur in denſam arboribus ſyluam penetraſſe: illic eminus proſpiciunt Aſturem auem in *Hoc verbo Aſturis vſus Firmicus*

Mathes. v. melius opinor asterias nominatur,

ſtipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præſentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauique ſenio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem ſedēt in inſidijs, duo alij Aſtures iuniores onuſti præda & carnibus veniunt, quas minutatim conciſas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile eſt ſobolem fuiſſe, quæ inſigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

APODOSIS.

Diſcant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in ſe viuam erga parentes pietatis effigiem expreſſam gerere, & cùm illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipſe ſubibo humeris, nec me labor iſte grauabit,
Quo res cumque cadent, vnum & commune periclum,
Vna ſalus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana.

Ælian. lib. 4. cap. 42. huius meminit Petr. in Sat.

ATTAGEN qua poteſt voce nomen ſuum loquitur, & decantat: ὃ ἴδιον ὄνομα ἢ συνετῇ φωνῇ φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Et pictis Atagen decora pennis.

AP. Attagen ſui ipſius laudator, hominem vanum & ſuperbum ſignificat ſuarum laudum buccinatorem. D. Greg. *In hac itaque arrogantiæ quarta ſpecie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere ſe ſingulariter glorietur. In qua tamen ſimilitudine, diabolicæ vicinius appropinquat, quia quiſquis bonum ſe habere ſingulariter gaudet, quiſquis videri ſublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui deſpecto bono ſocietatis Angelorum, ſedem ſuam ad Aquilonem ponens, & altiſſimi ſimilitudinem ſuperbè appetens, per iniquum deſiderium, quaſi ad quoddam culmen conatus eſt*

Moral. 23. cap. 7.

tus est singularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

XXX. ATTAGENES ÆGYPTIORVM.

Concionatorum mina.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Ægyptum deportatas, & in syluam dimissas, primo Coturnicis vocem misisse: post cùm fluminis alluuione cœlum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quàm quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τρὶς ϐῖς κακοῖς τὰ κακὰ. Ter mala malis. *Ælian. lib. 25 de anim cap. 27*

APODOSIS

Bonorũ est concionatorum cum in exteram regionem venerint, non blanditijs, non minis officio deflectere Sed improbis explicatissimè cœlestes minas deunciare, nisi resipiscant.

Clama, ne cesses.

XXXI. AVES CASIÆ.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDÆ aues nunquam conspíciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

APODOSIS.

Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. *Pub. Syrus.*

tur, sed impudenter, atque id cum scandalo multorum.

XXIV. AVES DIOMEDEÆ.

Pietas.

INSIGNES omnino sunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec sine ratione: pergendi duces duæ sunt, quæ regant agmen, altera agmen anteit, altera insequitur. Ædem sacram omni die celebrant studio huiusmodi Aquis imbuunt plumas, alisque impendio madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant, tunc pennulis superplaudunt: inde discedunt quasi peracta religione. *Solin. Polyb. pag. 30. & 31. edit. Pict.*

APODOSIS.

Symbola sunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem, Ignei oculi, lumen & ardorem, Congregatio, societatem bonorum significat: frequentatio templi quotidiana, & irrigatio religiosarum ædium, cultum, qui in pijs elucet hominibus, non obscure designat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta est,

Ast vbi peccatum regnauerat, aurea templi *Prudent. in*
Atria constituens texit spectamine morum *Psychomac.*
Ornumenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum solio diues sapientia regnet

XXXV. AVES HERCYNIÆ.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obscurum emicant, & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, vt illis vtantur ad præsidium itineris dirigendi, præia-

Sol. Polyh. pag. 65. ed. Pict. ctisque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium.

Ap. Hæc icon concionatores, & pios scriptores designat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam salutis præmonstrant.

Mundo sua sidera præsunt.

XXXVI. AVES RVTA CONTRA FELIS INSIDIAS MVNITÆ.

Durum est sed salutare.

FELES pro sui ingenij rapacitate solent auibus insidiari, easque infelices in pabulum suæ crudelitatis vertere: at vero si aues rutæ syluestris folia sub alis habuerint appensa, raptoris (vt aiunt) insidias declinant, & ab eo lædi non possunt. Hoc testatur Sotion, qui citatur Geoponicon lib. 13. Αἴλουρος ὄρνιθος οὐκ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

Ap. Animæ, quæ rerum cœlestium contemplationi sunt addictæ, dæmonis fugiunt insidias, si se νικρώσει, quasi ruta acerba quidem illa, sed salutari munierint:

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. BERNECAE, SEV BARLIATHES.

Resurrectionis typus.

BARLIATHES sunt aues ex ligno crescentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis insidens, quando successu temporis putrescere cœperit, humorem ex se crassum emittit, ex quo densato formantur paruæ species auium, ad magnitudinem alaudarum primũ sunt nudæ, deinde maturantes plumescunt, ac rostris ad lignum pendentes per mare fluitant vsq; ad maturitatem

euritatem, donec se commouentes abrumpant, sicque crescant ac roborentur, vsque ad debitam formam. Vincent. Nat. hist. *l. 16 c. 14.* Gesnerus quoque meminit, & easdem aues *Brantas & Berniclas* nominari vulgo tradit.

APODOSIS.

Typus resurrectionis in hac tabula proponitur: ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili specie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura.
Aëria nudantur aues, cum penna vetusta
Et noua subuestit reparatas pluma volucres. *Drac. de opere Dei.*

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina seu pauperum oppressio.

CAPRIMVLGI appellantur grandioris merulæ aspectu, fures nocturni, interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumque vberibus aduolant, suctum propter lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsere, oboritur. *Pl. nat. hist. l. 10. ca. 40.*

APODOSIS.

Tales sunt violenti pauperum oppressores, qui miseros exsugunt tanta & tam inexhausta auiditatis crudelitate, vt spirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & spiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus est miserorum.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales est non modo profundæ, sed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabulatur statim digerit, tanta est in eo vis caloris, & inter

comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quasi recens, & ieiunus sufficiat. Plato χαραδρίου βίον: vbi comment. χαράδριος ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει. inter vorandum alui proluuiem excernit.

in Gorgia.

AF. Simile est quod de Gulone animali diximus alibi: torquetur in Vitellios helluones, qui stomachum cibis saburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox depicere cogantur. De his Theodoretus, ἐμπιπλῶσι, καὶ γαστριμαργοῦσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπιπονοῦσι χλιδῆς, ἐν συνώδη βίου ἀσπαζόμενοι.

libro de virtute actiua.

Non est necesse omne perscrutari profundum, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere. Dij istos Deæque perdant quorum luxuriæ iam inuidiosi imperij fines transcendit. vltra Phasin capi volunt quod ambitiosam popinam instruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetijmus, aues peteri. vndique conuehunt omnia vota fastidienti gulæ.

Seneca ad Heluiam.

XL. CICONIA TAPENTINA. Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TARENTINA mulier nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram castamque se marito conseruauit. quippe quæ vt viuentem eum studiosè ac diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessisset, se fidissimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commorationes, & domum in qua mortuum vidisset maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad sepulchri monimentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æstiuo anni tempore Ciconijs pullorum suorũ volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate

& alarum debilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordem pullo præbuit. nam & vulnus blandè cautèque obligauit, medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit. hic admirabili quadam naturæ intelligentia, non ignorans, se conseruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno post, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidem euomuit: deinde in tecto subsedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid isthoc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, eum fulgere, & radiatam domum ex eo splendere perspexit. vbi vero Ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse quam miseratione commota curauisset.

Ælian.lib.8. cap.22.

APODOSIS.

Grati alumni memoriam beneficij diutissime retinent, & qua possunt animi testificatione in beneficiorum auctores perfunguntur.

Χάριτος ὑπομνησθῆναι τὰ ζῶα καὶ κατὰ τῶν ἀγαθά, ibidem notat Ælianus. Sed & hoc muti agri inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt. Ex Byzacio Africæ campo Augusti procurator ex vno grano, vix credibile dictu, quadriginta paucis minus germina Romam misit. Itaque

Plin. lib.18.

Dicit amicus ager domino, fere plurima reddam:
Si bene mi facias, memini tibi soluere grates.

Septimius apud Terentianum.

XLI. CICONIAE.

Sancti.

CICONIAE vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fa-

stigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obsederat expugnaret, visæ siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtusque suos rostris sublatos foras asportare, erectus augurio Imperator, instat acrius & voti compos euadit. Vide *Pier. l. 17. c. 9.*

Ap. Tum demum vrbi calamitas impendet cum sancti & Religiosi homines, qui stant in Vigilia eandem deserunt. hos πολιέχες. Theodoretus appellat in oratione πθὶ μαρτύρων.

XLII. COLVMBA GEMMIS PICTVRATA, AD IDOLVM Veneris.

Curationis medicæ symbolum.

COLVMBAS aues esse venereas, & à Gentilibus Veneri consecratas nemo nescit. hoc & Ælianus in varia historia memorabili exemplo confirmauit. Aspasia (inquit) Hermotimi filia Phocensis viri pauperis, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuisset, nec haberet vnde sumptum in medicos faceret, in somnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam esse iussit, & rosea serta Veneris iam arida contrita tuberi imponere: quod cum fecisset tumor euanuit, ipsaque rursus inter formosissimas puellas numerata est. tandem cum in intimam se Cyri Darij filij amicitiam insinuasset, ingens Veneris simulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

Ap. Illustrat hæc historia Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui se ipse ex oraculo pristinæ sanitati restituerit, volentes innuere, palumbum pingunt, lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclarissimum monumentum.

XLIII.

XLIII. COLVMBÆ VNGVENTATÆ.

Boni exempli vis.

COLVMBAE vnguentorum suauissimis odoribus delectantur impensius. Quamobrem vt in suis columbarijs retinerentur, solebant antiqui parietes & fenestras, opobalsami oleo circumlinere Quin vt alias quoque columbas inescarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quã cæteræ omnes affectabantur. Hoc præter Diuum Basilium in epistolis testatur etiam Didy. Geop. l. 4. ἐὰν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς, καὶ ἔξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

APODOSIS.

Est pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emissarius.

MARRES Rex Ægyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam sedula & fideli tabellaria in perferendis epistolis vsus est, mortuam magnificè sepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: ἀνθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. *Æli de ani. mal. l. 6. c. 7.*

AP. Rectè cadet παροιμία in emissarios & otacoustas qui magna celeritate domini sui nuncios perferentes vltro citroque permeant, omnia audiunt & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam Simile est quod de columba sua narrat Anacreon in Odario, ἐρασμίη πέλεια.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Indocti cathedris indigni.

Æl.l.5. de Anim.c.8. CORNIX in arce Atheniensium nunquam sedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπιβαίνει.
AP. Cornix indoctum locutuleium significat, qui cum sit sapientiæ præsidijs destitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur Talis omnino a cathedris scholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per se graue est, imperitorum hominum verbositate puerili deteratur hoc secus tamen fieri videmus, cum adolescentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola, formidanda viris grauibus munia, & appetunt & plerumque non sine suo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu septum esse oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

His animum succinge bonis, sic flumine largo
Petron. Arbi *Plenus Pierio diffundes pectore verba.*

XLVI. CORNICVLA SOCRATIS.

Discipulus magistrorum depeculator.

Ath.l.11. p. 1500.B. SOCRATES narrabat sibi dormienti per insomnium Platonem mutatum in cornicem quæ suo capiti assultans glabram caluam rostro κατασκαριφᾶν scarificaret, & peruicacius circumcirca tunderet.

AP. Tales sunt callidi discipuli, qui magistrorum gloriam depeculantur: si modo is erga Socratem fuit Plato, quem semper obseruantissimè coluit, & in dialogis vbique honoris caussa appellauit. callidius longè Hermodorus, qui conscriptos à Platone
13. ad Att. libros quæstuosa scientia vendebat in Sicilia. Cicero: *Placetne tibi librum edere iniussu meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitus est diuulgare*, ex quo, λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII.

XLVII. CORVVS MARINVS.

Ingratus animus.

EST quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi ſunt præter pectus, & ventrem, quibus cinereum colorem natura præſcripſit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur piſces, tardi ſunt volatus, diuque ſub aquis manent quando ſe immergunt. habent roſtra dentata vt falces meſſorũ, quibus retinent lubricos piſces. Ingratiſſimæ ſunt aues natura, quia ſtercoribus egeſtis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt ſubito areſcant. *O laus mag. l. 19. c. 8.*

AP. Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij ſuis ſordibus inquinat. Ioa. Bodinus ſcribit Iulianum Apoſtatam habuiſſe in inſignibus Aquilam quæ ſagittis de ſuiſmet pennis concinnatis configeretur, vt ſignificaret commune eſſe omnibus imperijs vt ab ijs euerterentur, quos ad nimios honores euexiſſent *Aliud ſymbolum Iuliani.*

Αντ' εὐεργεσίης Αγαμέμνονα τίσαν Αχαιοί

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus Diues.

PRÆGRANDES ac domeſticos Sinarum Mandarini habent coruos, piſcationi aſſuetos. Horum colla nodo ita laxato conſtringunt, vt nequaquam intercluſa reſpiratione, cibos tamen tranſmittere, ac deglutire non valeant Ita è caueis dimiſſi ſeſe admirabili ſolertia in aquas immergunt: piſciculos minutos ore conceptos, maiores autem roſtro apprehenſos domum inde cum abiere identidem referunt. *Maff l. 6.*

APODOSIS

Typus eſt auari diuitis, & rapacis, qui dæmonis

inſtinctu

instinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipse minimè fruitur: ita cacodæmonis solertia præditus sine vllo bonorum vsu iacturam futuræ beatitudinis accerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδὼς, οὐδ' ὕπνον. Vide ep. 233. in qua nobilissima auaritiæ discripto.

XLIX. CORVI.

Filij parentum negligentiæ vltores.

CORVI vt meminerunt se, cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famique expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant paulò aliter Ælianus lib. 3. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν.

AP. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus male tractati impiè vlciscuntur. hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & iusiurandum Iouis.

L. CORVI ALBI ISLANDIÆ.

Adulatores.

LEGE constitutum est in Islandia, id est in terra glaciali, vt quicumque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaque Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum raptu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt. *Olaus Magn lib. 5. cap. 15.*

AP. Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem

doreſn beneuolentiæ ſimulent, ſimplices viros vt mites agnos depaſcuntur. felix qui

Coruum deluſit hiantem.

LI. CORVI DELPHICÆ MINERVAE.

Inuidi Doctis inimici.

ATHENIENSES, cum Mineruæ ſignum inauratum, cum palma aurea miſiſſent Delphos, impetu facto corui roſtris aurum morſicantes abraſerunt, eo tempore quo Athenienſes expeditionem Siculam pararent. *Pauſan. in Phocicis.*

AP. Inuidi blaterones ſignificantur, qui monumenta doctorum dehoneſtare, & aurei paſtoris fœtus morſicando corrodere ſtudent: ſed tandem egregiæ virtutis incrementis obruuntur.

Magnamina inuidia virtus caret, alta ſepulchri
Protinus extruitur, cœloque educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucharistia.

CORVVS iam ætate affecta, cum pullos alere non poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium eſſe natum ferunt, Mali corui malum ouum. *Ælian. lib. 3. cap. 63.*

AP. Coruus ſe pullis ſenio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noſter Chriſtus Dominus non ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

δ' αἰνυμένοις γλυκὺν ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. *Sybilla.*

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cum efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis objiciatur, & ante id laqueus,

queus, quod speculum repræsentat; accurrentes tendicula se implicant.

Ath. l. 9. Ap. Tales sunt omnes libidinosi, & voluptuarij, qui vt boni speciem, quam per somnium tantum viderunt, assequantur, in omnia capitis discrimina præcipiti, & effrænato cursu ruunt:

Hor. Sat. 2. l. 1.

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter sæpè pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS, ΗΡΑΣ ΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

Paus. in Cor. p. 59. IN Iunonis sceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum; sed degener & timidus.

APODOSIS.

Cuculus mulierum reginæ tributus significat in mulieribus consilij infirmitatem. Isid. Pelusiota: γυναικεῖα φύσις ἐχθίως τοῖς πάσι ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus; *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic sexus: sed si licentia sit, sæuus & ambitiosus.*

ep. 236.

l. 3. Annal.

LV. CYANVS AVIS.

Solitarius.

Ælianus. AVIS, cui Cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio persequitur, locorum etiam agrestium vbi homines versari soleant insolens est: eis verò locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis & præcipitijs delectatur. non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis & ab hominibus inops delectatur.

Ap. Solitarij imago qui insanas hominum substructio-

ſtructiones, aureas baſilicas & omnes humanæ gloriæ quiſquilias fugiens, in ſolitudine ſuum fixit domicilium:

Ἔα με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει.
Permitte petris me manere deſertis: Ignatius
Domus mihi omnis, viſus omnis humanus diaconus.
Malum reducit omne priſtinum menti
Seu te flammatæ Syrtes & inhoſpita teſqua,
Seu cœno viridante palus, ſeu nigra receſſu
Incultum mage ſaxa tenent, vbi Sole remoto Sidonius
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras. Euchariſti
Seu te præruptis porrecta in rupibus albis, & ad Fauſt:
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos,
———quæ quamquam frigora portet
Conceptum Chriſti numquam domat illa calorem.

LVI. CYGNVS.

Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem ferme eſt argumento. ſignificat enim ſolitarium vonæ gloriæ contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus præclara ſabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obijciebant, quod hominum conſuetudinem recuſarent, neque Muſicam publicè canerent; ſed prata, & fluuios, & ſolitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idq; inter ſe tantum, quaſi eos Muſicæ puderet. Noſtræ vero, aiebant, ciuitates ſunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas noſtras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionē, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, ſtuprum, linguæ exſectionem, literas, & poſtremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ ſimus. At Cygni loquacitate earum offenſi vix reſponſo dignati ſunt; Reſponderunt tamen:

in epiſt. ad Celeuſi. præſi.

men: Atqui nostri gratia in solitudinem exire qui velint non desunt, vt musicam nostram audiant. Vos vero etiam in contubernio hominum molestæ estis, ita vt merito illi vos auersentur quæ ne linguis quidem exsectis silere possitis. Ad hanc fabulam referri potest quod habet Phædrus de contentione formicæ, & Muscæ. Hæc enim iactat:

fabula.80. *Exta prægusto Deum,*
Moror inter aras, templa perlustro omnia,
In capite Regis sedeo cum visum est mihi,
Et Matronarum casta delibo oscula, & cæt.
Deinde, *Est gloriosus sanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur, non qui inuisus est.

LVII. GALLVS LEONIS ET BASILISCI TIMOR,

Gallorum Rex.

LEO à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus: cum enim eum videt, tremit animo: cumque eundem audit canentem, timore concussus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua serpentes isti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat. Ælian. *lib 3. cap. 31.* Gallus autem sacer erat Marti, & in templis dedicabatur, vt auctor est Eustathius, quod sit animal πρόχειρον εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pausanias.

APODOSIS.

Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio est. ascriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitasse*: cum impuri hominis iugum excussissent. Vide *Sueton. in Neron.*

LVIII. GALLVS METHONENSIS VITES SVO CRVORE EXPIANS.

Salus ex victima piaculari.

METHONE adarcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum laniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea discesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. *Pausan. in Corinth.*

AP. Gallus symbolum est diuinitatis vt qui solis supra cæteris aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesq; omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciam, mœstis lætitiam cum redeuntis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè congruunt, vt qui ferream illam quinque millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐν θνητοῖς πορθμεύτας ἥλιον φωτὸς παγαῖς, inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio, nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigans, omnem deinde fructuum abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. GLOTTIS.

Pigritia vel societas infida.

GLOTTIS, vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. reuerti incomitatam piget, & sequi: nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitia deserit. *Plin. lib. 10 cap. 23.*

AP. Tales ſunt ſegnes, & infidi ſocij, qui feruent in principijs, & ad omnia videntur paratiſſimi, ſed ad minimam rerum offenſiunculam, totus illico peregrinationis ſimul & amicitiæ ardor intepeſcit, & amicos, quos ſtudioſè antea complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti. non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate. nihil eſt quod non expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno damno ſapere.

SOLENT Gracculi agros infeſtare, quorum inſultus ruſtici hac ratione reprimunt. vnum ex inſidijs captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀπολάβοις ἐὰν ἕνα θηράσας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται, νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

Gregor. Naz. ſeu Apol. in Chriſto patiente.

AP. *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.*
Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δ' ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσαμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituque id ſcio.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

GRVES vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorãdum mariane ſuperuolent an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingenti cedat tempeſtati

Ælian. lib. 3. cap. 13.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia ſagaciſſimè explorantis, & inſtabilitatem vitæ grauitate

uitate consiliorum firmantis. Nam *si incerte errat animus; præter vitam viuitur*, vt est Ennij sententia. Polybius Romanorum tam perspicacem fuisse in rebus gerendis prudentiam asserit, vt eorum meditationes acies sine sanguine, acies autem & conflictus meditationes cum sanguine possint appellari, μελέται Ρωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μετ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillum pede sustinentes, qui laxatus somno, & decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam posito, alternis pedibus insistentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhistorem in descriptionib. *Pl.l.10.c.23.*

APODOSIS.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. *Iliad.β.*
Apollonius cum Vespasianum nondum Imperatorem diluculo ad tractanda negotia surgere compe- *Phil in Ap.* risset, dixisse fertur, ἀνὴρ ἄρξει.

LXIII. GRVVM PENNA.

Constantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem semper colore perseuerant. Vide Gesner. *in Grue.*

AP. Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Bene compositæ mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* *Seneca.*

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica, quæ mox nata euolat

LXVI. HIRVNDINVM MVRVS, SIVE CHELIDONIVS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere symbolorum spectabilis est murus Chelidonius: in Nilo siquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduersus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant ædificent, ad coercendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuastetur. Thrasyllus *in Ægyptiacis*, & Plutarch. iunior *in Nilo*. λίθοι κόλλωτες καλοῦμενοι, οὓς τοῖς κατὰ τὴν ἀσίβειαν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσι τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνων τεῖχος ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ἐνίζον. meminit quoque Plinius cap. 23. l. 10.

AP. Mirum est quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam pusillis animantibus tam vasto flumini frænum iniici: an vt nos doceat quod paruum quoque animal apud Auianum Leoni inculcat:

Disce tamen, breuibus quæ sit fiducia monstris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LXVII. IBIS.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægyptijs honori multas ob causas esse fama est; sed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit, cum collum & caput sub plumis abdiderit. Æl. l. 10. *cap.* 39. de *Animal.* aliam affert rationem de suo, vt solet Pierius *l.* 17. *c.* 19. Iidem Perseæ arboris fructum Isidi gratissimum putant, quod cordis speciem referat. Pl. *In Isid. & Osirid.* Meminit quoque Ibidis Orus *l.* 34. καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Iosephus Moysen refert in expeditione contra Æthiopas Ibides secum detulisse, quod non religione auis fecit; *Iudaicarũ antiq. l. 2. 10.* sed

ſed vt exercitum aduerſus ſerpentes muniret, quibus Ibis eſt infeſtiſſima. Verba auctoris ſunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε· πολεμιώτατον δ' ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

A P. Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum eſſe, quod ſibi tam ſæpe in diuinis literis depoſcit Deus. Significat præterea Ibis vt ex Ioſephi narratione patet, felicem viæ & conſiliorum auſpicem, qui infeſta inimicorum conſilia amoliatur, & per ardua ſecuri itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. IBIDIS NIDVS IN PALMIS.

Generoſarum mentium celſitudo & quies in virtute.

Ælian. lib. de animalibus. cap. 29. IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat.

A P. Generoſi verè ſunt, qui in virtute, in excelſis & diuinis cogitationibus, in egregijs operibus, vitijs & caſibus humanis ſuperiores conquieſcunt. *Senec. epiſt. 54.* *Quis generoſus? ad virtutem bene à natura compoſitus. hoc vnum intuendum eſt, alioqui ſi ad vera reuocas, nemo non inde eſt, ante quod nihil eſt. A primo mundi ortu vſque ad hoc tempus perduxit ex ſplendidis ſordidiſque alternata ſeries. Non facit nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus. Nemo in noſtram gloriam vixit. nec quod ante nos fuit, noſtrum eſt. Animus facit nobilem, cui ex quacumque conditione ſupra fortunam licet ſurgere.*

Opportunè vero apud Silium Italicum, virtus de ſe prædicat:

Caſta mihi domus, & celſo ſtant colle penates.
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,
Aſpera principio. Deinde,
Mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. LARVS.

Vanitas ostentatorum.

LARVS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtique, ac apprimè pennatos, sed exili carne, vt est in paroemijs de Ceppho & Laro,

AP. Hominem significat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales sunt omnes ostentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, re ipsa paleas obtrudunt.

Βομβύλιοι ἄνθρωποι.

Larus quoque notissimum voracitatis indicium, vnde Aristophanes Cleonem rapacem Magistratum Atheniensium appellat λάρον δώρων καὶ κλοπῆς. In eodem genere est Morfex auis de genere Mergorum, quæ se cibis ingestis ita saburrat, vt è nido egredi iterve suscipere non possit, antequam vomitorio hanc corporis sarcinam expulerit.

Larus, rapacitas. Cleon Larus donorũ. Morfex auis, Gulæ & rapacit. symbolum.

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVCIAT.

Conscientiæ stimulus ex innocentium oppressione.

LVSCINIA auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora voce solitarijs in locis cantillat, Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi vero qui cibo vescantur huiusmodi homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, vt Homero placet, nempe somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur.

Ælian. lib. 1. de animal. cap. 63.

APOD Luscinia symbolum est innocentiæ, quam qui vi & iniuria opprimit, facile quidem facit: At vero

si modo vllum sensum habet humanitatis, cruciabili postea conscientiæ flagello torquetur; nam oppressi innocentis species obiecta somno excutit, atque in furorem agit. Plut. ὁ συνειδὸς οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἀπολείπει.

de animi tranq.

LXXI. LVSCINIA STESICHORI.

Eloquentia.

Plin lib. 10. cap. 29.

LVSCINIA in ore Stesichori infantis cecinit.

AP. Eloquentiæ symbolum est Luscinia, aut Siren in ore.

Agath. schol. lib. 7. Anth.

---σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κεῖνο τὸ σειρήνων γλυκερώτερον.
Et tu mihi istam orationem offers
Sirenibus suauiorem Item,

Meneclides de Bacchide. οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς σειρῆνες ἐνίδρυντο; *Qualis erat oratio: qualis aspectus? quot in eius colloquiis inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit, Cor Lusciniæ si quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. *epigramm. lib.* 1. Anth 40. de Luscinia, quæ Boream fugiens cum per mare volaret, Delphini dorso suscepta, vectaque sit, & illum nantem carminibus suis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπιπτωτώμην ὑπὲρ ἅλμης,
πνεῖ γάρ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδ' ἄνεμος.
Ἀλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
δελφὶν, καὶ ταύτην πορθμὸς ἡνιόχει.
πιστοτάτῳ δ' ἐρέτῃ πορθμευομένη, ἐν ἄκωπον
Ναύτην τῆς στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. LVSCINIÆ ORPHEI.

Imitatio illustrium authorum.

FERVNT Thraces luscinias quæ iuxta Orphei sepul-

ſepulchrum nidificant, ſuauius & mollius canere.

AP. Monumenta doctiſſimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur, genium eloquentiæ inſpirant. Dionyſ. Longinus. περὶ ὕψους. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόρροιαί τινες φέρονται, ὑφ᾽ ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῶν ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει. *Pauſan. in Bœotic. 305. lib 25*

LXXIII. MELEAGRIS.

Liberorum neglectus.

CLYTVS Mileſius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc ſcribit. Circa delubrum virginis ſunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus paluſtris eſt in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt ſacerdotibus illos curare neceſſum ſit. *Athen. l. 14. p. 655.*

AP. Tales ſunt parentes, qui prolem negligunt, ac ſimul voluptatis ardor deferbuit, omnem in ſe chatitatis ſenſum intepeſcere atq; extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo:

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. MEROPS.

Abſurda ſeu ordo præpoſterus.

MEROPS auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quaſi ſurſum ad oculos verſus, illa vero retro ad caudam verſus volat, & profecto naturam volatus admiratione & inſolẽtia pleni quem facit hoc Animal, ſummopere miror. *Æl. de an. l. 1. cap. 47.*

AP. Talis eſt Homo præpoſterus, qui rerum ordinem peruertit: καλὸν τὸ ζακηκότ. Xenoph. In eodem argumento ſunt Mæander, qui ſolus fluuiorum eſt retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus iunior.) Araxa planta quæ ſola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui ſolus eſt aduerſo pilo. Paliurus arbor quæ ſola cuculo aue lætatur. *l. 2. exp. Cyri. Idem in fluminibus.*

LXXV.

LXXV. MILVI NVNCII VERIS ADORATI.

Nuncij bonorum.

MOs erat apud populos nonnullos miluos adorare, quod illi post rigentis hyemis inclementiam vernæ tempestatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προσκυλινδεῖται ἰκτίνῳ, prouoluitur ad miluum.

Ap. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuijs vlnis amplectimur. eximiè conueniet D. Ioanni Baptistæ, qui lucem, & cœlestis veris clementiam prænunciauit. vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Iuuenc. l. 1.

Vox late resonat desertis vallibus, amplas
Sternite iam stratas, omnis sit recta viarum
Semita, qua Domini digne vestigia gestet.

LXXVII. MILVVS IOVI SACRA NON TANGIT.

Sacrilegio abstinendum.

Æli. de an. l. 2. cap. 48.

MIlvi ad rapinas incitatissimi, vt nec macelli carnibus parcant, Ioui sacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διος ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο.

Ap. Fures quanquam audaces sacrorum religione mouentur,

Nec facile in furtis timefactæ religiones
Effugiunt animo pauidæ, mortisque timores.

LXXVII. MARSVPIVM A MILVO RAPTVM.

Auaritia punita.

LVgdvnensis incola vini mercator, vt lucra augeret, aquam miscebat, atque non parum hac arte lo-

te locupletatus est, cum aquam pro vino venderet. nauigio igitur ad emperia traijciens Ararim fluuium, marsupium penes se pecunia oppletum habebat, atque id è pelle confectum. Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum sibi prædam nihil sentiret prodesse, præcipitat in fluuium, ex quo nunquam emersit. *Greg. Turo. in gloria conf. ca. 119.*

Ap. Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemesis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & scelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Male parta, male dilabuntur.*

LXXVIII. MONOCODIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

MONOCODIATA in aere absque nido, absque arbore, absque saxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorso maris sui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco considet, semper in aere subsistens, quod pene excedit omnem fidem. Maximilianus auctor est, qui addit numquam visam fuisse nisi mortuam, quod tunc deficiente vitali spiritu labatur in terram. Vide Gesnerum, apud quem prolixa est Melchioris de eadem descriptio. nonnulli putant apud veteres esse Rhyntacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. *γίνεται δὲ μικρὸν ἐν πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἐστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ἣ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῶον.* Nascitur apud Persas exigua auis, quæ omni caret excremento, habetque omnia intestina adipe differta: Vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici potest

Sæua

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

AP. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt, & in Deo suauissime conquiescunt, de quibus Theodoret. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

Iuuat immenso spatiantem viuere cælo.

Subijciam hic pereruditi viri in eodem argumento poema præstantis ingenij fœtū: nihil arbitror me in hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS;
Ex Gesneri tabula.

VOS ô queis cœlum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere visu,
Heroes, pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit. hoc quoque nomen
Indus a alit, Phœbi indus amor, cui prima Deorum
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantum vnigena se Nilus, alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut b *rostro chelidon, aut mole* c *coturnix*
Par fuerit, tamen & pennatum syrmate longo
Crescit in immodicum quantus Iouis armiger ales
Titanum furias, sæuumque Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectat amores.
Principio e *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteola. & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est. inferne virentia currit
Cyaneum f *per menta decus, Thaumantida ceu cum*
Roscidus

a Nascitur in Moluccis insulis
b Rostrum magnitudine & forma simile hirundini
c Corporis magnitudine & pene forma coturnici similis.
d Pennæ extensæ æquāt fermè aquilam.
e Pennæ à prima ceruicis vertebra ad rostri initium coloris lutei splendentis auri purissimi modo. f Quæ mētum tegūt mirè virides.

Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt g *alæ in caudam, tenuique receptum*
Transmittunt sub nube diem, nam h *fuscus inerrat*
Splendor, clementique faces demitigat umbra.
Discolor i *interea primo sub tegmine pluma*
Vellus agit, magnoque minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamque, crocumque,
Camporumque oculos, vosque alba ligustra, tuasque
Obscurat Narcisse comas, iam vilior aura
Ceston habet, vincique dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k *ordo placet; natiuum circinat orbem*
Nescia curuari, tergoque immobilis hæret.
Iliaca talem clypeum de cæde reportat
Æacides, l *& adhuc iaculis pendentibus horret.*
Qualis cæruleos m *caudæ stellantis honores,*
Explicat aprico volucris Iunonia Soli.
Iamque superstitio n *scythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, spernent humanis inuia telis
Pectora, & hostili certos de strage triumphos;
Si cristis assurgit apus, galeamque coronat.
Nec minor est virtus: celeres præuertitur Euros
Aera per liquidum o *. prono ratis æquore currat,*
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet antevolat puppes, & remige pennà
Hospita venturo præsignat littora nautæ.
Tellurem p *pressisse pudet, frondosa sub auris*
Eligitur Dryas, hic tectum paruique penates:
Incumbit ramis, & cauda prensat obunca q
Obsequio fugiente pedum, cœloque propinquus.
Matutina bibit roranti ex æthere mella, r
Reliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamque vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit agris.
Hinc illa aerij mellis cœlestia dona,
Et non imparili distentæ nectare canna
Fortunatorum nemorum, quà primus in orbem
Circu

g Pene alarum pellucidæ
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascitur maior. minores aliæ multicolores.
k Alę naturaliter vnò & eodem modo cōsistunt in orbem digestæ.
l Tanquam cuti infixa spicula.
m Pauonū fœminarū pennis ex toto persimiles.
n Reguli Mahomet. pro cristis vtūtur, ijsq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quātumuis celerē circumvolat.
p Terrā viua nunquā tangit.
q Hoc vel ignoratū vel neglectū Gesnero.
r Rore vescitur.

Circulus it, mediæ dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ lumina pullos
Eniti fragilique dedit committere crusto
Casta venus non furtiuo de cespite nidus,
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compositi sed mas sinuamina ſ dorsi
Subdit amans, viuaque thorum de tergore pluma
Et pater, & natale solum, facit: hic pia coniunx
Spemque metumque locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt Indo Bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagijt, aut Graia quis Porphyrogennitus aula
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus,
Dilecta, que euertat opes, t mas licia caudam
In gemina extendit, multoque volumine circum
Implicat impositæ socialia membra ma[...]
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas, ô parce quietos
Sollicitare thoros! notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum,
Atque animam testâ triplicem pessundet in vnâ
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruere Apodes. Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor. vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnà omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos mea ridet Apus. vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoque arcanus honesto
Copulat alitum par nobile, nobilis ales.

ſ Dorsum masculo, venter fœminæ camus. sic pullos fouent & excludunt.

t E maris dorso filia gemina prodeunt, quibus incubantem fœminam sibi alligat firmius.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis.

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosum animal: hæc enim capta, suos inprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circungestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigijs & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, auibus illudit, ridiculè nimirum in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues pe. adolescentes in admirationem raptæ, manere apud eam perseuerant; maximo eorum in quæ se format timore perculsæ. *Ælian. lib. 1. de animal. cap. 29.*

A. P. Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno versatiores, in sola hæresi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIÆ INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationē omnem, ac si oua essent ὑπηνέμια, seu subventanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuriâ pietatis cuitrix ales se diligentissimè tuetur. *Ælian. li. 2. cap. 35.*

A. P. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia, quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἑώρακε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Describi-

tur a Prudentio in Hamartigenia huius vanæ ſapientiæ ſupellex:

Ira, ſuperſtitio, mœror, diſcordia, luxus,
Sanguinis atra ſitis, vini ſitis, & ſitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio vitioſa tumet. doctrina ſuperbit,
Perſonat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clauam
Oſtentatque ſuos vicatim gymnoſophiſtas.

LXXXI. NOCTVÆ OVVM.

Sapientia.

OVVM Noctuæ ſi forte puer coctum comederit antequam vini vſum habeat, futurus eſt tota vita abſtemius Philoſtr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam a vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata ſit.

AP. Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, iu ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

Baſil. in Hexam. homil. 8. EIECTVM à parente pullum Aquilæ oſſifraga excipit & alit.

AP. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent

Proſpet Epigramm. 2.

Naturæ quiſquis propriæ non ſpernis honorem,
In quocumque hominum quæ tua noſcis ama.
Namque quod artificis ſummi fecit manus vnum eſt
Quæque auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudiis addita non placeant.

LXXXIII.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTIS auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægrè sese attollit è terra. hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorrescit: μόνη δὲ ὠτὶς πέφρικε κύνας.

AP. Inertes animæ quæ terrena sapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non possunt: sed eorum verba quasi fulgura perhorrescunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. PASSERCVLVS AREOPAGITÆ.

Innocentum oppressio vindicata.

CVM sub dio iudicia exerceret Areopagus, passer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat sinum: ille, vir vt cætera austerus, necat supplicem. Ex quo Senatus grauissimo iudicio damnatus est, & ordine motus, non ob passerculi mortem, quæ leuis fortasse videbatur, sed διὰ ἰταμότητος τῶν τρόπων. *Hellad Besantinous in Chrestom.*

AP. Innocentes, & supplices à iudicibus benignè tractandi, in quo, si officio defuerint, vindicare iniustitiam, & iniquitati hominum intercedere superioris est potestatis.

Parce supplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAVO Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. *Ælian. lib. 11. c. 18.*

AP. Lini vsus omnium pene gentium ritu in sacris frequentiss. & Lino olim amicti pœnitentes. Qui

opulentia & fastu elati peccauerunt, Pauones imitati ad linum, pœnitentiæ vestem confugiunt. *Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula digna castigatione punienda.*

S. Ambr. ad virg. lapſ. c. 8.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PELECANVS non modo femur vellicat, vt excusso sanguine suos pascat, sed se quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam sobolem ingerit.

AP. Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides. vide *Ælianum lib. 3 cap. 23.* Idem φιλοστοργίας Symbolum esse poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum sequutus est Caietanus, refert, aliquando pullos suos non vnguibus, vt cæteræ solent aues, sed locatos in humeris protegit expansione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipsam potius, quàm pullos vulneret. idcirco Exod. *cap. 19. v. 4.* dicitur Deus suos portare *Super alas aquilarum.*

Aquila φιλοστοργία.

LXXXVII. PELECANVS.

Crescit de vulnere salus.

D. Aug. in Psa. 101.

DE Pelecano notum vt pullis suo sanguine vitam reddere dicitur.

A P. Typus est Christi, qui nos peccatis mortuos suo sanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit quid? quod in eo ipso loco crucifixus est Dominus in quo sepultus est Adamus? vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiscerent, nosque omnes qui in Adamo tanquam in mortuo stipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubescere. Hæc præter authores quos affert Baronius, testatur Nonnus Panopolitanus.

in metaph. Euang. D. Ioannis.

Εἰς τόκ

Εἰσόκε χῶραν ἵκηαι φαπιζομένοιο κρανίου,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον ἄντυγι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & studium.

PElecani fluuiatilibus Conchis se complent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt: atque testis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit, sublimes cochleas surripiunt, atque ex alto deijcicientes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt. Ælian. *de animal. cap.* 20. *lib.* 3. Simile de ardeis cap. 25 l. 5.

Ap. Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum esse vult, frangat nucem.*

LXXXIX. PELECANVS AD IGNEM.

Conatus irritatus.

PElecanes vbi pastorum insidijs circumseptus est ignibus, flammam alarum quassatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardescit, alitis pennas inuadens, quibus exutus insidiatoribus cedit in prædam. *Orus l. 1. 51.*

Ap. Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quęrunt remedia, quibus foueatur potius quam opprimatur malum. ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ situla opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt. qui flagrantes permotionum æstus, leuissima oratione putant compescere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque casu, vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis proprijs, insidiatur alienis, & nidi habitatore pulso partus inuadit extraneos: quos cum vsque ad spem fœtuum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater similis, syluas questibus replet: tunc adulta iam soboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam sedem læta peruolat, nutrimenta generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita. Quid ad hæc dicis ô homo, pretiosum vas sapientiæ, imago diuinitatis & possessor generosæ rationis? Quid te creatori tuo subtrahis? ecce etiam bruta cognoscunt quid proprio debeatur authori: & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum persuasorem captiua generatio derelinquit, remanet prçda, deceptus raptor, orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat! Quod non genuerat mentito patris nomine possidebat, sed vbi vocem per prophetas vel per semetipsum pius auctor emisit: vbi perditis salutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis:* (aduerte quod sub nomine oneris pōdus indicat seruitutis) ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen. Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsq; seculi possessurum esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit.

Euseb. Emiss hom 3 de Epiphan.

XCI.

XCI. PERDIX AD CASSES.

Superbia seu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præfidentes, quod a cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui ceperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt. nimirum cum ab omni alia esca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè allijs vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt, quicumque autem ipsos captos decoxerit, eorumque carnes insuaues expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdidisse. *Ælian. de Animal. l.4. cap. 13.*

AP. Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qu vela submittunt, & ab illa excitatæ forttnæ instabili fiducia, ad moderationem vitæ deflectunt, & si quam habent ingenij aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret,

Stridula mox blando respondit canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos (inquit) *ventos sæuasque procellas*

XCIV. PICA.

Imitatio Authorum.

PICA alioqui loquacissima auditis Romæ buccinatoribus siluit è vestigio, tantòque ita silentio dies aliquot meditata; repente quasi expergefacta, omnem eum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summâ admiratione reddidit. Vide Pier. *Hier. lib. 25. cap. 27.*

AP. Summorum auctorum imitatores primum quidem silent, cogitatè secum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis deprom ũt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamme reponam?

XCV. PICÆ VOX.

Mendax inconstantia.

PICA voces identidem alias atque alias conmutat, singulis enim ferme diebus diuersam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας· καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. *Arist. 9. de An. m. cap. 13.*

AP. Tales omnino sunt, vani, inconstantes, mendaces, qui non modo quotidie, sed per singulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in sola inconstantia constantes.

mille adde catenas,
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo saxum, & cum volet arbor. *Horat. Satyr. 3. l. 2.*

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam scriptum, esse auem quandam quæ Platalea nominetur: eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergerent: Quæ cum emersissent, piscemque cepissent, vsque eo pre- *Cic. 2. de nat. Deo.*

eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent id quod ipsa inuaderet.

APODOSIS.

Platalea typus est potentiorum hominum, qui alieno sudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miseræ aues, sed non pascuntur. Sic inopes grauissimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit insontes
Debita sceleri noxia pœna.
Boet. metr. 5. lib. 1. *At peruersi resident celso*
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes.

XCVII. PICVS MARTIVS.

Amor clausa recludit.

PICVS Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanquam in nidum Æl. l. 1. de an. cap 45. imponit: ad nidi instructionem non ferulis inter se connexis eget, neque domunculis & substructionibus. Si quis lapide immisso, ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura assequutus insidias sibi appositas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rursus foramen Pico aperitur.

AP. Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clausum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in sacris, quarum desiderio velificata virtus cœlestis, lapidem qui ad sacrosancti sepulchri vallum oppositus fuerat dispulit.

Quid non audet amor?

XCVIII. PLATALEA.

Meditatio vel delectus rerum & doctrinæ.

PLATALEA auis scribitur conchis se solere complere, easque cum stomachi calore concoxerit euomere, atque ita eligere ex ijs quæ sunt esculenta. *Cic. 2 de natura Deorũ n. 124.*

Ap. Doctrinam prius meditando concoquere oportet atq; dirigerere, antequam nobis & alijs in optimum esculentum cedat.

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. *Publ. Syrus.*

XCIX. PSITTACVS BASILII.

Oratio infantium efficax.

BASILIVS Macedo Imperator cum filium Leonem in carcerem coniecisset, oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audijsset, & identidem vociferantem, O Leo! ô Leo! ipse quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo! ô Leo! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit, & exorauit. *Zon. in Basil. Macedone.*

Ap. Oratio infantium, non os disertum sæpè apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.*

C. PSITTACVS SENEX.

Οψιμάθεια.

PSITTACVS auis Indica plumarum amictu superbiens docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiscit At si consenuerit, quasi intepescente vi ingenij, nec blanditijs, nec minis, nec verberibus adduci poteſt, vt aliquid addiscat, vnde adagium, *Senex Psittacus negligit ferulam.* *Aug. de Catech rud.*

Ap.

AP. Discendum est à puero, si modo discere auemus. quæ præcipiuntur, tunc addiscuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra senes vt iam languescente ingenio, ægrè, & cum tenui fructu addiscunt, si modo quid addiscunt.

Georg. 3.
Tu quos ad studium, atque vsum formabis agrestem
Iam vitulos hortare, viamque insiste domandi,
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia pastorum.

PSITTACORVM mira est solertia & prouidentia, communisque boni tuendi circumspectio. Quando etenim gregatim pascuntur, obseruatum est in Brasilia semper in summo arboris duos aut ad minus vnum considere spectatorem, reliquis in agro depascentibus, is ex summo arboris cacumine quasi speculator euigilans prospectat, si quid periculi superueniat signum edit, quo reliqui possint euolando saluti consulere: si nullum cognoscatur periculum imminere, saturatis cæteris, ipsi quoque spectatores descendunt ex arbore vt suas partes agant, *hist. Indic.*

APODOSIS:

Pastores & Reip. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi saluti prospicere debent.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus sub alta nixus arbore excubat,
Solersque vigili prospicit cura suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo consulens pastor Gregi,
Somnos tuetur omnium solus vigil.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Chorea fugienda.

SCOPES aues quarum Homerus in Odyſſea mentione facit, cum earum multas circa Calypſus antrum verſari ſcribit, viri ſaltandi benè periti tradunt, cum ſaltatione comprehendi, tum genus quoddam ſaltationis eſſe, quæ, ſi adhibenda ijs fides ſit, Scops appellatur: Nam quod ijs auibus iucundiſſimum ſit quoſdam ridicule imitari, ex eo profectum verbum eſt σκώπτειν, id eſt effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra aſſimilatione imitantur. Minor eſt hæc auis quam noctua: plumbei coloris ſaturati ſimilitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis diſtinguntur: a ſupercilijs ſecundum vtraque tempora duæ plumæ exiſtunt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiſcôpas, id eſt Semperaſiones: quorum alterum vocale ſit, alterum mutum. *Ælian. lib. 15 c.28. Animal.*

APODOSIS.

Rectè cadit in ſaltatores, qui ſaltando ſæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Chriſtiano nomine indigni Ethnicum hominem, qui ſaltationem poſtremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. Et D. Ambroſius. *Illæ* (inquit de mulieribus.) *in plateis inverecundos viris ſub conſpectu adoleſcentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, ſciſſa amictus, nuda lacertos, plaudentes manibus, ſaltantes pedibus, perſonantes vocibus, irritantes in ſe libidines iuuenum, motu hiſtrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio. ſpectat corona adoleſcentium, & fit miſerabile theatrum, inter ſaltantium lapſus, oculo impuro & contaminato aſpectu, terra turpi ſaltatione polluitur, quæ obſcœnis cantibus verberatur.*

CIII. SEMENDA.

Resurrectio vel mors bonorum.

NICOLAVS de Comitibus ſcribit in vlteriore Indià auem eſſe cui nomen Semenda, trifido roſtro, ſentireque ſe morituram, mortis igitur hora eam deferre tigna in nidum ſuum, cantillareque ſuauiter, atque alarum percuſſione incendere ligna, ipſam illo igne conſumi, indeque vermiculum gigni qui poſtea in auem creſcit:

Combuſtuſque ſenex tumulo procedit adultus.
Conſumens dat membra rogus. Dracontius

AP. Simile omnino eſt quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens reſurrectionis typus, qua corpora noſtra tot ſæculis abſumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem poſtliminio iucundiſſimam faciem excitantur:

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
λείψαν' ἀποιχομένων ὄπισθεν δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non eſt decorum harmoniam diſſoluere corporis,
Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſtea dij futuri ſunt.
Phocyllides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum diſcretio.

STRVTHIO etſi per multa oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

AP. Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandum: ne

Expectata ſeges vanis eludat auenis,

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & testudines, vt memorat Plinius, spectando fouent oua. *Plin. l. 9. cap. 10.*

AP. Animos sæpe vel soli fouent aspectus, oculi enim, vt ait Damascenus, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ, per quæ ipsa anima influit, ἵππον πιαίνει διαπόδων παρουσία. περὶ ἑρμηνείας. *In vita Isid. Demet. Ph.*

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS oua quidem parit, sed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis sicut Struthio in deserto.*

AP. Tales plerique parentes qui sobolem desertam esse patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorsus foueat, alioqui genus interiret: sed quod multa pariens non omnia ad frugem educat: & fœcunda ab infœcundis secernens, tantum frugiferis incubet, ὠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δὲ ἀποκύει. *Æl. l. 4. c. 37.*

CVII. TOCCA.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici similis, præterquam quod est albo pectore & aureo rostro, cuius longitudo totum corpus adæquat. *Ex hist. de nouo mundo.*

AP. Belle παροιμιακῶς dicitur in facundum & candidum moribus, sed nigrum & deformem oratorē. Rostrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus est, albedo pectoris candorem animi significat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis spectant.

Sæpe sub sordido palliolo latet sapientia.

Mores sibi fingere quisq; potest, faciem nemo.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLÆSUS.

Ferocia beneficijs mansueta.

Æl.l.3.c.11. CVM his quæ sibi adiumentum importare queũt, & acerrimè fera Animalia pacem gerũt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilibus censendus est, quem inter natandum hiantem hitudines in illius os innatantes referciunt & molestiam illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad littus progressus, & solis radios intuens aduersos, maxime hiat: tumque Trochilus in illius fauces rostrum inserens, hirudines extrahit: quod facillime patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat.

AP. Nulla tam immitis fera quæ beneficijs non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus.

Synes. hym. 9.
φρίξεν σε γέρων κότε Ἄϊδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Æl. de ani. 7. l 3. VVLTVRES cadaueribus pascuntur, ijsdem mortem affert vnguentorum odor.

AP. Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offenduntur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hier *Fornicatio & voluptas* In c.4. Osea. *peruertit sensum animamque debilitat: de rationabili homi-*

homine brutum efficit animal, vt balneas, & lapanaria, & libidinum castra sectetur.

CX. VVLTVRES VENTO FOETI.

S, Spiritus inspiratio.

VVLTVRES omnes sunt fœminæ, neque coitu gignuntur, sed vento insufflante. *Basil. in Hexa. hom. 8.*

AP. Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. *quæ autem* (inquit) *est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clausa, & nemo pertransibit per eam nisi solus Deus Israel? nonne est hæc porta Maria, per quam in hunc mundum intrauit redemptor, hæc porta Iustitiæ: sicut ipsa dixit, sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* *ep. 83. ad Syri. Papam.* *D. Cyp. in Symb. Apo.*

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

(****)

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEPTIMVS.

Quadrupedes.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Christo Soteri.

Pauf. in Bœot. p. 218.

TANAGRÆI eum qui cæteris puberibus forma præstare videtur, festo die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis lustret, hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum.

Ap. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentissimo, qui per atrocia supplicia circumductus, humanum genus suo cruore expiauit, & ciuitatem sanctam sempiternis præsidijs muniuit?

inexpugnabile mundi præsidium.

II. ALBAN ANIMAL

Asper admonita.

ALBAN animal, vt testatur Albertus, & post Albertum Holcotius *lect. supra librum Sapientiæ*, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

Ap.

Ap. Præclarus eſt typus eorum, qui delicati ſunt, &, vt ita dicam, iracundis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III. ALCES VNGVLA.

Humilitas vtilis.

ALce animal in vngula infima & abiectiſſima parte corporis vim habet ſalutiferam: qua morbo Epilepſiæ & hyſtericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice geſtari ſolet. Vide Geſnerum in Alce.

Ap In minimis rebus ſæpè res magnæ deprehenduntur.

Et infima proſunt.

Materiæ ne quære modum ſed perſpice vires.

Monet Manilius: *Aſtr. l. 4.*

IV. APER TEVTHRANTIS.

Parce ſupplici.

TEvthras Myſorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thraſyllum aſcendiſſet, & immanem aprum excitaſſet, cum ſtipatoribus eum acriter eſt inſecutus: ſed Venatores anteuertens aper ſupplex in Dianæ Orthoſiæ templum confugit, quo cum iſti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamaſſe fertur, φεῖσαι, ὦ βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce ò Rex Alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra ſe raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immiſit adeò acerbum, vt ab humano cœtu diſiunctus degeret in ſolitudinibus: Nec prius ſanæ menti reſtitutus eſt, quàm eius mater Lyſippe, Dianæ altari extructo Aprum aureum humana facie dedicaret. *Μετεώρι οθέις.* *Pl. Iun. in Caico.*

AP. *Parcere subiectis & debellare superbos.*

V. ASELLA OCNI.

Mulier prodiga vel labor irritus.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat : παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τοῦ σχοίνου.

Pausan. in Phocicis, pag. 45.

AP. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φίλεργον φασὶν ἄνθρωπον. γυναῖκα δὲ ἔχειν δαπανηράν: & de vito, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI, ASINVS AMBRACIOTARVM

Monumentum infame.

AMBRACIOTÆ, victis nocturna gugna Molossis, Asinum in Apollinis Delphici templo ad victoriæ memoriam dedicarunt.

Pausan. in Phocicis. pag. 34.

AP. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori sunt, quam honori : ita cæca hominum cupiditas, quid vnaquaque in re sit optimum, non videt.

Egregiam vero laudem & spolia ampla refertis,

VII. ASINVS AMMONII.

Studium indefessum.

ASINVS Ammonij sæpe pabulum licet esuriens, Poëticas audiendo disciplinas negligebat, ita hoc studio capiebatur, φασὶν ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν.

Damasc. in vita Isid. apud Phot.

AP. Studium pertinax, vel mansuefacta stoliditas. Asinus infelicissimum animal in typum vbique stoliditatis & dedecoris venit Hinc illa vexatio asini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides*. de quibus Plutarch. nunc autem

in Quæst. Græcis.

laboris

laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. ASINVS BALNEATORIS.

Doctor & concionator ſibi infructuoſus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonumque nigredine deformatus nunquam lauetur. *Plutarch.* περὶ τῆς φιλοπλουτίας παχῶν ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα καταχομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

APODOSIS.

Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, alijs ſudant, alijs laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles, & infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* *Vide Gregor Papa. ep.*101.

IX. ASINVS MAVRVSIVS.

Feruor in principiis.

HVIC initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres. ſed hic feruor illico intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. *Ælian. lib*14. *de. Anim. cap.*10.

AP. Principia ſæpe feruent, tepent media, vltima frigent. quo fit, vt qui ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur, in longo ſpatio tamen atque labaſcit. *Lucretius*
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentis *de rerum*
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa? *natur. lib.*4.

rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Ἀχαιὸς ἐκ πύργου μὴ κρίνε. Epictetus conditione seruus, membris mutilus, paupertate Irus. quantas habuit virtutis diuitias?

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. ASINVS TIBERII RADIOS EMITTENS.

Sanctitas humilis.

HIc scintillas emittens è corpore domino significauit futurum imperiū τὴν βασιλείαν διὰ τοῦ ἑαυτοῦ παθήματος προμηνύειν, hoc est, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφείς. *Damas. in vita Isid.*

APODOSIS

Contemptus antea Asinus luce circumfundi visus est: sic multi habentur pro stolidis & contemptis, qui intus clarissimarum virtutum fulgore collucent. quas licet magnopere abscondant, in opem mortalium tamen suaui luce diffunduntur. hoc est,

In tergo thesaurum gerere.

XIV. ASINI ALBI CAPITE PVRPVREO.

Diuites indocti.

ASINI albi capite purpureo visuntur in India, ὄνοι ἄγριοι ἴσοι ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δὲ εἰσὶ τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέους. *Ctes. apud Photium. Ael. l. 4. c. 37. de Anim.*

APODOSIS.

Tales quidem sunt diuites fortunis abundantes, & cultu splendidi, & omni fortunæ choragio instructi, ad summum omnis liberalis disciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. ASINI EPEI TRIBVTVM.

Discipulorum infrequentia castigata, vel Diues ex subditorum bonis

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei insulę oppido, agendi canendique choros rationem docuit schola procul a mari sita in vrbis superiore parte, iuxta templũ Apollinis: aquam vero tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente Asino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros similiter diceretur Atridis aquam ministrasse. cum igitur ita hæc se haberent, Simonides sanxit vt si quis discipulorum ad condictam horam abesset, Asino hordei semimodium daret: vnde illud epigramma,

φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
τῷ Πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.

Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentam cœnam det Epeio Panopeiadæ.

APODOSIS.

Significat ad asinos eos esse ablegandos qui Musarum suauitate frui recusant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in suam rem conuertunt; nam Epeio Asino exigebatur cœna, cuius lucrum & fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. ASTVRCO NERONIS.

Initia speciosa, finis contemptus.

Suet. in Nero. cap. 43.

NERO Asturconem quo maximè delectabatur posteriore corporis parte in speciem simiæ abijsse per quietem videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura.

AP. Asturco capite, posteriori parte simia, significat initia plerumque speciosa, ridiculum sortiri finẽ.

Sic

Sic pro Elephantis Calices, pro Leonibus Mures ostendi dicuntur. Synesius, ἐκηραγὼν γὰρ αὐτὸς δὶς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς δὲ ἀμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανατεινάμενος, ἅπερ ἂν εἰρηκὼς, καὶ παρ᾽ ἐμοῦ τοῦ παιδὸς ἀντεπιμησάμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος. *epist. 79. ad Anast.*

XVII. BOS SVSIS ΒΟΥΣ ΣΟΥΣΙΣ

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centum cados in hortos sicciores & minus riguos, hauriunt. Quem quidem laborem, siue quod sit eis certus & constitutus, siue etiam quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissimè obeunt: nullam enim earum ad opus remollescere videres. Ad alterũ verò supra quam diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditijs inducere posses. *Ælian. de anim. lib 7. cap. 1.*

APODOSIS.

Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra ordinarios labores nihil omnino volunt assumere, quotidiana tamen pensa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. BOVES NEVRICI.

Columniatores obliqui. *Ælian. l 4. de animal. cap. 27.*

BOVES Neurici cornua habent in humeris, vt Aristoteles ait, βοῦς δὲ ἐν Νεύροις βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα.

AP. Cornua habent in humeris, qui non rectâ fronte inuadunt, sed obliquè feriunt, obscuris dicterijs & ambagibus, alienam carpentes famam.

obliquus ferit ille, caueto.

XIX. CAMELVS.

Pueri leniter tractandi.

Mar. colloq 7. CAMELVS. musica ac modulatione plurimum capitur: itaque si fessus longo itinere subsistat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum stimulat, sed sonitu cantuque demulcet: alioqui ageret frustra

AP. Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, sed honestatis amore, quod potentissimum est illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indúlgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par est, magnarum rerum grauitati, & seriæ vitæ ponderibus sint impares:

Indulget nemori nimium dum stultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque soli.
Cedentes oneri ramos, siluamque fluentem
Vidit, concussas ipse sequutus opes.

XX CANIS ÆSCVLAPII.

Pastor fidus & diligens honore dignissimus.

SACRILEGVS primum obseruato tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Æsculapij templum ingressus est: deinde vt multa donaria ex æde surripuisset, cum rem iam putaret confectam, seque latere, discessum parabat, at excubitor Canis ad templi custodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad sacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quàm maximè poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo prædicans. fur primum & socij huius sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant, deinde vbi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes & ossa, canum illecebras obijciens. nam hæc quoque prouidè,

vt

vt ipse putabat secum attulerat. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum euasisset in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desinebat. Tandem intellectum est vnde canis esset, ac simul animaduersum quæ ornamenta deessent. itaque ex hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est: atque vt tormentis in eum quæsiuissent totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus custos habitus est: nempe qui æditimorum nulli inferior vigilantia fuisset. *Ælian. lib. 5. c. 13. de Animal.*

A P. Pastores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni sunt, qui Ecclesiam tuentur, & fures qui in vestimentis ouium veniunt, intus autem sunt lupi rapaces, à Christi grege arcent quamstudiosissimè.

Vigilesque suo pro Cæsare curæ:

XXI. CANIS AD NILVM.

Cautio vitæ humanæ.

ALII quidem canes, feras tum inuestigare, tum etiam capere probè norunt: at vero Ægyptij fugacissimi sunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodum fugitiui sunt, neq; quamuis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: sed vt primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in cursu lingua lambentes, rapiunt, ac certè vt ita dicam, potionem furantur. *Ælian l. 6. cap. 53. de Animal.*

A P. Symbolum rectè cadit in eos, qui sibi prudenter

denter in vitæ periculis proſpiciunt, & neceſſarijs etiam voluptatibus ſe non immergunt, ſed leuiter intingunt. Tales ſunt, inquit Theodoretus, Religioſi, qui τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτερπείας διακωλύοντες, σχολὴν δὲ τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod Crocodilus cani apud Phædrum:

Quamlibet lambe ocyus,
Accede.pota leniter, & noli dolos
(inquit) vereri: At ille facerem mehercule
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

XXI. CANIS VOMENS.

Venienti occurrere morbo.

Ælian. li.8. cap. 9. Vide multa huius generis l. 1,cap.35.

CANIS ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in macerijs arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & priſtinæ ſanitati reſtituitur.

AP. Tertul. in lib. de pœnitentia: Cur ceſſas aggredi quod ſcias mederi tibi? mutæ quidem animę & irrationales, medicinas ſibi diuinitus attributas in tempore agnoſcunt. ceruus ſagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, ſcit ſibi dictamno medendum. Hirundo ſi excœcauerit pullos, nouit illos rurſus oculare de ſua chelidonia. Peccator reſtituendo ſibi inſtitutam à domino exmologeſin ſciens, præteribit illam quæ Babylonium regem in regna reſtituit.

XXII. CAPRA GLADIVM.

Malum ſibi creare,

Zeno. Cent. 1. adag. 27.

IVNONI Acreæ Corinthij ſacra facturi erant, victimarum cultrum popæ nullum habebant, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni deſtinata victima) pedibus exſcalpens, in ſuam perniciem eruit.

AP.

AP. Fit sæpe, vt improbi cum minime cogitant diuina Nemesi vlciscente suæ mortis caussas procurēt. παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι καθ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autem Iunonem illam fuisse Acræam cognominatam, non Ascræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è nostra societate vir doctissimus. Nam præter Liuium, Pausaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acreæ, à Promontorio sic appellatæ. *Tertul. l. ad vxorem.*

XXIV. CAPRA INDICA AD CINAMOMVM.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentissimæ sunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & si abigantur, ingemiscunt. Philost. θρηνοῦσι καθάπερ λωτοῦ ἀποσπώμεναι. *l.3.cap.1.*

AP. Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab ijsdem auocantur. D. Cyprianus epist. 2. *Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit? & qui pretiosa veste conspicuus in auro atque in purpura fulsit ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit, tenacibus semper illecebris assuetum, necesse vt solebat violentia inuitet*, & cæt.

XXV. CAPRA OLIVAM.

Castitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctissimus scribit, quod si Capra oliuam primum germinantem tetigerit, sterilescit.

APODOSIS.

Quod præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur. Memine-

rint Adoleſcentes dicti illius quod affertur ab Ammiano *Vt egregius Pictor vultum ſpecioſum effingit, ita pudicitia celſius conſurgentem vitam exornat*. ſine eadem omnes marceſcunt Virtutes.

Lib. 25 c. 5.

XXVI. CATVS A PICA DEVORATA STRANGVLATVS,

Vltus poſt fata.

NON illepidum eſt emblema præſentis vltionis in Cato qui viuus a pica mortuo quam ipſe deuorauerat ſuffocatur, quod belliſſimis verſibus dixit Petronius.

Mordaces morſu ſolitus conſumere mures,
Inuiſum & domibus perdere dente genus,
Catus in obſcuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumque vorax ſorbuit ore caput.
Pœna tamen præſens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.
Faucibus obſeſſis vitalis ſemita ceſſit,
Et ſatur eſcali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perenne.
Hoſtem pica ſuum mortua diſcruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia*.

ILLVD verò mirum in Berigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ: in ijs catulos circumfert, & quidem adeò pertinaciter ſuo quemq; vberi affixos, vt à perpetuo ſuctu non auellantur, antequam ad paſtum ipſi per ſe progredi valeant.

Maff. hiſtor. Indic. lib. 2. pag. 46.

AP. Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta ſunt φιλοςοργία, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à ſuis complexibus diuelli.

Teneroque columbo,
Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lactare recusas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.

Columniator.

CYNOCEPHALVS hominis corpus, caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur.

AP. Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Apelle expressa, vbi pingitur eximiè compta, vultu tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescentem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus. acie oculorum minime hebete: cæterum planè ijs similis qui sontico morbo contabuerunt: hinc facilè conijcias liuorem esse, ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis, quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus, manum porrigit venienti calumniæ, ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam a tergo vero pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit.

Agatharcides

Calumniæ pictura.

XXIX. ELEPHANTIS.

Castitas.

QVEMADMODVM moderate Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt, nun-

nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt: sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur. neque id sanè plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cũ se iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: sed secedentes, aut sese in arbores densas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum, se abdunt

Ælian. lib. 7 c. 18. de Animal.

APODOSIS.

Tertul. l. de pudicitia.

Typus castitatis coniugalis! O quantum est pudicitiæ decus quod brutas ipsas allicit animantes. *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum, integritas sanguinis, fundamentum sanctitatis, præ iudicium omnis bonæ mentis.*

XX ELEPHAS AD ASPECTVM. VIRGINIS MITESCIT.

Incarnatio.

ELEPHAS mole corporis & furore terribilis, ad formosæ mulieris occursum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælian. Simili est quod de Monocerote narrat Albertus.

l. 1. de ani. c. 38.

AP. Typus est Incarnationis, in qua Deus vltionum in sinu virginis deferbuit:

prostrata mansuescere profuit ira
Imperiumque pati, & Domino parere minori.

XXXI. ELEPHANTIS ADEPS.

Fortitudo inuicta.

CONTRA omnium ferarum venena, præsidium est

est adeps Elephanti, θηρίων δ' ἀλεξιφάρμακον ἦν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerunt inuncti. Æl. l. 1. de etiamsi nudi contra atrocissimas belluas confligant, anim. c. 37. illæsi discedunt.

APODOSIS.

Non adeps Elephanti, sed virtutis bonus odor optimum est aduersus mala præsidium. Recte etiam significabitur Seruator noster Christus. est ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos sanguine, quasi adipe, aduersus cacodæmones tuetur Nam vt ait D. Chrysostomus, Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum, sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non sinit.

XXXII. ELEPHANTVS AIAX.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij, annis tre- l. 2. c. 6. centis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissime a Poro rege contra Alexandrum pugnata est, eundem victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & non modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitum & monili aureo conspicuum, asseruabant.

AP. Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissime pro sua quisque virili decertarunt.

Scire æui meritum non numerare decet, Ausonius.

XXXIII. ELEPHANTVS AIAX HONORE SPOLIATVS MORITVR.

Æmulationis vis.

ANTIOCHO regi Vadum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin dux agminis semper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui transijsset, ausumque Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maxime gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor est, victusque errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.

Pl.l.8.c.5.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPHANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconstantia.

HISTORIAM satis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere solent serra iam pænè sectam & semirutam, pertexit Agatharcides Polyhistor. è Strabo. l. 16. τρίτον δέ ἐστι γένος ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τραπέντες ζητῶσιν οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτούς. οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, οὐ τὴν ὄπισθεν τῶν δένδρων τόπων πρίουσιν ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς τὸ δὲ ζῶον ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸ συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον αἰφνίδιον πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc ille.

AP. Tales sunt qui fragili bonorum choragio confisi, repentina calamitate obruuntur.

Quis sapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

δραπ-

ἀρπαστὴς ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης Chryſoſt. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibuſque conſentanea crepundiis, quæ vires atq; opes humanæ vocantur; affluunt ſubito, repente dilabuntur: nullo in loco nulla in perſona ſtabilibus nixa radicibus conſiſtunt. *Val. lib. 6.*

XXXV. ELEPHANTVS DRACONEM MORTVVS OCCIDIT.

Vltio præſens.

ELEPHANTIS ferunt frigidiſſimum eſſe ſanguinē, ob id æſtu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes merſos inſidiari bibentibus: arctatiſque illigata manu in aurem morſum defigere, quoniam is tantum locus defendi non poſſit manu. dracones eſſe tantos vt totum ſanguinem capiant: itaque elephantos ab ijs ebibi, ſiccatoſque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. *Pl. l. 8. c. 12.*

☞ AP. Saturati odio & ſanguine inimici ſæpe in eorum funere quos oderunt, cœleſti caſu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipſius cineribus vltores resurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει. *Nemeſis ad pedes.*

XXXVI. ELEPHANTVS GEMINO CORDE.

Vir magnanimus, vel duplex.

DVPLICI tum corde, tum ſenſu animi Elephantus eſſe dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari, & leniri Maurorum peruagatum eſſe ſermonibus. *Ælia. l. 14. c. 6. de ani.*

APODOSIS.

Vel magnanimos viros ſignificat, quos oportet eſſe veluti duplicis ſupra alios cordis generoſitate præditos, & vt ait Homer⁹, ἐχέφρονας καὶ θυμολέοντας.

Vel ſimulatorem minime ſimplicem, & vanum, & inconſtantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor Mundi inſtar habens.

XXXVII. ELEPHANTI GEMITVS.

Pœnitentia.

Phil.c.5.l.2. FERTVR Elephantus noctu miſerabiliter immurmurans, deplorare ſeruitutem, ad quem ſi homo acceſſerit, ſiſtit querelas quaſi verecundus.

AP. Gemitus Elephanti ſuſpitia peccatoris ſignificant, cui incuſſus erratorum dolor miſerabiles gemitus & lacrymas exprimit: ſed lacrymas quas Deus miſeratus ſuauiſſimè detergit, mentem cœleſtibus lenimentis recreans, ſunt omnino illi fletus, vt ait Diuus Bernardus, vinum Angelorum, egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidem in pignus veræ amicitiæ ſanguinem de venis extractum ab amicis & aſſeruatum legimus. hoc imitantur qui amoris vi lachrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionatham in illa muta animorum complexione feciſſe refert Philo, additque lacrymas ipſas in tantæ amicitiæ pignus vaſculis exceptas eſſe, & ſimul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratiſſimam libat numini, vnde ipſe quoque ex fletu permagnas haurit ſuauitates.

XXXVIII. ELEPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti ſapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortaſſe præterijſſe putet? quamobrem dicetur. cùm is qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat,

hordei partem subſtraxiſſet, illiuſque in locum lapidibus ſuppoſitis, ipſi debitam tamen menſuram cumulate ſeruaſſet, vt dominum vtriuſque, ſi quando vidiſſet falleret: Elephantus videns hunc, qui ipſum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuſcide ſabulum collegit, deinde in ollam infudit, ſicque ſolerter iniurijs, iniurias ſibi illatas vltus eſt. *Ælian. de Anim. l. 6. cap. 52.*

AP. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Lingua moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentiſſima, linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἐντὸς ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. *Ariſt. c. 6. l. 2. de anim.*

AP. Generoſiſſimi quique & prudentiſſimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem ſequuti:

Le dire fait rire.
Le faire fait taire.
Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Aſtyanacte.*

XL. ELEPHANTI LITTERÆ.

Honoris cupiditas.

MVTIANVS author eſt Elephantum literarum ductus Græcorum didiciſſe, ſolitumque perſcribere eius linguæ verbis: *Ipſe ego hæc ſcripſi & ſpolia celtica dedicaui.* *Pl. lib. 8. c. 3.*

AP. Laudis guſtus omnes & brutas ipſas animantes capit. πᾶσιν ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Phil. Neque verò male dicetur de aliquo aſtydamaſſe, qui laudes ſuas prædicet & ſcriptis mandet.

Bella eſt nouimus, & puella, verum eſt, *Martial. l. 1.*
Et Diues: quis enim poteſt negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es.

XLI. ELEPHANTVS AD MVSICAM.

Literæ cicurant feritatem.

QVÆ Indus & Afer de suæ vterque regionis animalibus referunt hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem, & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis incitatur animo, neque vllam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire student, ille tamen nihil de sua acerbitate remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens, ijs præclarè contemptis, pergit ijsdem infestus esse. Quid igitur ij comminiscuntur & machinantur? instrumento quodam musico, (scindapsum vocant) vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad pristinos mores a mansuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur.

Ælian. l. 12. c. 41. de Anim.

Ap. Literarum suauitate ferociores mitigantur.

Nemo adeo ferus est qui non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Horat. epist. 1. lib. 1.

XLII. EEPHANTORVM OLEA.

ELEPHANTI si quando saucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt.

Ælian. l. 2. cap. 18.

Ap. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epistola primâ ad Symphorianum. Pigeat sanè peccare, sed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, sed non pudeas

deat liberari. quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis ſanandis vulneribus inuidebit?

Item, Paſtores contra reptilia ſelenes herbæ ſucco pedes iungunt, βοτάνη σελήνη καλουμένη ἣν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρον, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τας πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. *Plut. in Inacho.*

XLIII. ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum magnum.

ELEPHANTI per octodecim menſes vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Ariſtoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui ſæpe hoc dicier, ſolere Elephantum grauidam perpetuo decem annos eſſe.*

AP. In opus tardum quidem, ſed magnitudine tarditatem compenſans. Ad opera ſimiliter alluſit Plinius partus Elephantorum ſecũdum Plauti mentem definiens. *Nam de grammaticis* (inquit) *ſemper expectaui, parturiri aduerſus libellos meos, quos de grammatica edidi: & ſubinde arbortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici ſolet quod habet Hom.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται. *Iliad. β. 5. 325.*
Serum lenti, exitus, cuius gloria nunquam peribit.

XLIV. ELEPHANTI POTVS.

Voluptuarij ſordes.

POTVS aquæ pellucidæ Elephantis, inimiciſſimus eſt, turbulentam & ſordidam ſuauiſſimè bibunt. *Ælian. l. 17. c. 7. de Animal.*

AP. Voluptuarijs honeſta quæque ſordent, obſcœna placent & ad eorum ſtomachum faciunt, viuunt enim

Cœno, non cœlo.
Frænentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Sit excitato perspicax acumine
Libraque flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.

Prudent. in Cathem.

XLV. ELEPHANTI PTOLOMÆI.

Sera pœnitentia.

EXORIENTEM Solem Elephanti venerantur, promuscidem, tanquam manum aduersus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè post partam victoriam eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàmgratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos, bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit: deinde cum in somnijs minis Dei percussus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit dubitant: tum si sit, humanàsue! res curatione & administratione dignetur.

Ælian. l. 7. cap. 44.

APODOSIS.

Parabola designat eos, qui mortuis, quos ipsi interfecerunt inania statuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulcissimam eripuerint, quam nulla industria, nullis opibus restituere possunt.

ᾍδου μέλαινα νύκτερος τ' ἀνάγκη.

Euripides.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Casta placent superis.

AVTORES sunt in Mauritantiæ saltibus ad quendam amnem cui nomen est Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi eos se purificantes solenniter aqua conspergere atq; ita salutato sydere in siluas reuerti. magni sunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, sed etiam floribus à se collectis extruunt præsepia. *Plin. lib. 8. c. 1. Ælian. lib. 13. c. 8.*

A P. Puritas & cultus Dei hac icone pulchrè significatur.

Casta placent superis: pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam. *Tibul.*

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ· τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. *Philo de profugis.*

XLVII. ECHINVS.

Prouidentia.

NOVIT terrestris Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidijs canum tueatur, vt se globum sentibus vndique munitum colligat: *Plutarch. in libro. Vtra. Arestot. de Animal. & Ion. Poeta.*

στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλίξας δέμας
Κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

APODOSIS.

Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit & componit, & vt ait politissimus Heliodorus *Æthiopicon lib. 4.*

τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτηρεῖ.

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

Diog. Cent. 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorum, & Lucinæ angores pertimescens. Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis. ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat.

APODOSIS.

Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui suscepto semel exomologeseos consilio, inertia interim obrigescente differunt, & rem cæteroqui leuem sibi indies faciunt grauiorem.

Μελλησμὸς βίος ἐχίνου.

XLIX. EQVA PHIDOLÆ.

Honor per Vicarium.

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipsis carceribus excusso, cursum pristinum æque ac si sessorem habuisset, retinuit, conuertit se ad metam, excitauit ad tubam, stetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elei autem Phidola victore renunciato concesserunt, vt & equæ simulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis albatis in Claudij Imperatoris Circensibus.

APODOSIS.

Prouerbiali charactere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos administros magnas laureas consequuntur.

non vltima laus est.

Pro Domino pugnasse suo.

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLÆ.

Diues indoctus.

INCITATO equo, cuius caussa pridiè Circenses, ne inquietaretur viciniæ silentium, per milites indicere solebat, præter equile marmoreum & præsepe eburneum, præterque purpurea tegumẽta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam & supellectilem dedit quo lautius nomine eius inuitati acciperentur; Consulatumque traditur destinasse. *Suet. in Caligul. c 55.*

AP. Quid est aliud equum auro, argento, familia, supellectili, consulatu donare, quam in hominẽ fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num postquam exciderit illi, merito acclamandum est, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum.

ô Canis, merito iaces
Qui concupisti subito Regales opes,
Triuio conceptus, & educatus stercore.

LI. EQVVS LENÆI.
ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOc quoque animalibus contigit, inquit Ælianus, quod diis sint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, suo tamen intellectu & conueniente eis sapientia nõ destituuntur. Quomodò autem amentur, dicam: si non multa è multis, tantum tamen, quantũ satis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum possidebat, & forma speciosum, & cursu celerrimum, & animo intrepidum: quiq; in spectaculis cursum ad quem institutus erat egregiè decurrebat, & in bello forti-

fortitudinem, tolerantiamq; suam cum aliàs declarabat, tum persequendo, si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominum suum inter cæteros equites quàm celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læsus, eoq; captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vulcare videret, (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorumdam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonã pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Ælian. *lib.* 11. *cap.* 31. *de Animal.* in quo Serapidis dæmonis in θεραπείαις præstigias licet agnoscere.

A P. Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda, non occultanda. Seneca *lib.* 12. *de benefic.*

benefic. Quidam furtiuè agunt gratias & in angulo & ad aurem. Non est ista verecundia, sed infìciandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias.

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, *Ingenium locis accommodandum.*

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam veniunt, colorem mutant: ὑποφάρυς ὄντας μεταβάλλειν τὴν χρόαν, ἐοικέναι δὲ τοῖς παρθικοῖς, dixit Strabo lib. 3.

AP In versatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus affert in persona Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon. *in pros.*

Πουλύποδός μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων ὧν καὶ πρὸς δῆμον ἵκηαι.
Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibidiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animosiores reddi & perniciores. *Plu. in sym. l. 2 quæst. 8.*

APODOSIS.

Ex aduersiorum conflictu nascitur virtus, & sustentatur Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur, Tacitus. *Fortis miles de confragoso venit.* *histor. lib. 1.*

LIV.

LIV. FELIS AFRA.
ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

GYMNESIAS populos in Hiſpania Cuniculorum infeſtâ multitudine vexatos, de ſedibus relinquendis cogitaſſe ferunt, & habitandam terram miſſis legatis petijſſe: Tandem armata in feras induſtria Afras feles maximè feras conquiſierunt, quarum miniſterio ad venandos cuniculos vtuntur: ſed nō niſi ore obligato in foramina eas immittunt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent.

Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50.

AP. Hoc ſtratagemate dæmon vtitur in auaros, quos ille ad bona comparanda propè furioſo ſemper inſtigat affectu. nec partis libero animo frui ſinit. D. Cyprian. *Nec intelligit miſer auarus ſpecioſa eſſe ſibi ſupplicia, auro ſe alligatum teneri, poſſideri magis quàm poſſidere diuitias atque opes. O deteſtabilis cæcitas mentium, & cupiditatis inſana profunda caligo! cùm exonerare ſe poſſit, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

Epiſt. 2.

LV. FELIS IN CROCOTV.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis eſt in crocoto. Eſt autem Crocotus delicatiſsima veſtis ad vſum elegantiorum hominum: quâ felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

APODOSIS

Feles igitur ſunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indigniſſimi ſunt, nati dumtaxat

Et Veneri, & cœnis, & plumis Sardanapali.

LVI. GVLO.

Gula

GVLO animal canis magnitudine, illi aures & facies velut catti, pedes & vngulæ aſperrimæ, corpus villoſum. Voraciſsimum eſt, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus inſtar tympani extendatur: Mox inuentis anguſtiis inter arbores ſe ſtringens egerit, vt ſtatim redeat ad cadauer. *Olaus lib. 18 cap. 5.*

APODOSIS

Creditur à natura creatum ad ruborem hominũ, qui vorando, bibendoque vomunt, redeuntque ſtatim ad menſam Quod Vitellium factitaſſe memorat Tranquillus

Heu cœli terræq; pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in ſuos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis ſuis excipit, redit deinde acinis onuſtus (racemum ambulantem diceres) & catulis ſuis omnia quæcunque colligit tradit decerpenda. *Vide Plin.*

A P. Patris in liberos, aut præceptoris in diſcipulos charitas, quibus omnia ſuo labore parta illi impertiunt. Is amor, vt ait Oppianus, στάζει ἐπὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος, inſtillat in cor parentum melleum quemdam lętitiæ ſenſum, & vt ait tritus ſenarius, *Oppian. ἁλιευ. β.*

Ἅπασι δὲ ζώοις ἄρ' ἦν ψυχὴ τέκνα. Quo in argumento quoque ſpectabiles ſunt Phocæ: nam adeo prolem diligunt, vt vna Ægis capta à piſcatoribus fœtum quẽ in hac ſeruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abſtinuerit cibis animal alioqui voraciſſimum. *Anth. lib. 5.*

LVIII. HERINACEI VRINAM TABIFICAM REDDVNT IN EXTREMO DISCRIMINE.

Disputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in desperatione, vrinam ex se reddunt tabificam tergori suo spinisque noxiam, propter hoc se capi gnari. Plin. *lib.* 8 *cap.* 37. Simile quod habet de sepia *lib* 9. *c.* 19.

AP. Multi disputatores cum premuntur rationibus eructant maledicta, quod hæreticorum ingenio apprimè conuenit, nam vbi amentatis veritatis hastis obruuntur, cõtinuò se in dicteria aduersus summum pontificem & inclytos sacerdotum religiosorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc

Lib. 3. c. 19. sententiam. *Sed enim sepiæ isti, (quorum figura illud, quoque pisculentum de cibis lex recusauit) vt traductionem sui sentiunt tenebras, huic blasphemiæ interuomunt.*

LIX. HYÆNA.

Hæretica prauitas.

HYÆNA, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpeq; numero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita dicam, manũ eius naribus admouet, sicque eas opprimit, hic vt sine sensu esse videatur: ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: guttur verò & supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppessum suffocat, posteaq; in latibulum abstrahit. Iam cum Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram inijcit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio quo-

quodam eorum ſenſus perſtringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

Ap. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus ſerpit, deinde incautos ſumma crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipſis gregis cuſtodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate deſæuiat.

Dÿ talem terris auertite peſtem.

LX. HYÆNA. ΥΑΙΝΑ.

Inconſtantia improba.

HYÆNA quotannis ſexum mutat, mariſque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσί τε τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος καὶ πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Ælian. Ariſtoteles tamen negat. l. 1 de An. c. 14.

Ap. Symbolum inconſtantis hominis, qui nunc perſonā aſſumit grauitatis, nunc mollitie degenerat in fœminam. D. Ambroſ. *Aſſueſce vnus eſſe, vt vita tua picturam aliquam exprimat.* hanc tamen de Hyæna hiſtoricorum ſententiam confutat Clem. Alexan. οὔκουν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστευτέον ποτέ. οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω, ἄρρενος καὶ θήλεος, καθ' ὥς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφροδίτους τερατολογοῦντες. *Pædag. l. 2.*

LXI. HYSTRIX LVDOVICI.

Victoria.

LVDOVICVS XII. poſt bella Italica inter inſignia ſua Hyſtricem eſſe voluit, qui ora vrgentium canum figit, & miſſilibus aculeis inuadit, cum hac inſcriptione, *Vltus auos Troiæ*.

Ap. Hac icone victoria de infeſtis & importunis hoſtibus reportata, à ſapientiſſimo rege ſignificata eſt, Echinus haud diſſimili admodum ſymbolo, ſignificat virum ſua innocentia fretum, qui

maleuolorum obtrectationes facilè contemnat. est enim hoc inditum à Natura ad sui defensionem Animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib. 3.

> στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθον εἱλίξας δέμας
> Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vaspasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constantiamque significandam cum hoc lemmate,

Decus & tutamen in armis.

LXII. LEO.

Perspicacitas

LEo solus inter animalia apertis oculis nascitur, ἐκπεπταμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς. Animal est lucis amicum, cuius magna vis in oculis sita est. *Ælian. lib. 5. cap. 39.*

Ap. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces. vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis.

> Sic inter pullos Aqailæ,
> *Exgloratores oculis qui pertulit ignes*
> *Sustinuitq; acie nobiliore diem:*
> *Nutritur, volucrumq; potens & fulminis hæres,*
> *Gesturus summo tela trisulca Ioui.*

LXIII. LEO.

Vigilantia principum.

LEONVM olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola.

Ap. Vigilandum est maximè principibus, qui in Reip. sunt custodia. Rex Persarum matutinum excitatorem fertur habuisse, qui eum hac voce quotidie excitaret: ἀνάστα ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων. Plutarch. *ad præsidem indoctum*. Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV. LEO CAPTIVVS A LEPORE.

Iudex nummarius.

LEPVS, cæteroqui timidissimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt est in adagio, ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ. Lagophalmus erat quispiam, qui principē muneribus corruperat.

Ap. Iudices qui se terribiles improbis præbere debent, tum demum à reis leporibus alioqui timidissimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius fasque delent. Iudices mali non attendunt merita caussarum, sed pecuniarum merita: nō iura, sed munera: non iustitiam, sed pecuniam: non quod ratio dictat, sed quod voluntas affectat: non quod lex sentit, sed quod mens cupit: non inclinant ad iustitiam animum, sed iustitiam declinant ab animo: non vt quod licet hoc libeat, sed vt licaet quod libet. *Innocentius.*

LVX. LEONVM CATVLI.

Indoles generosa.

QVID verò de Leonum catulis? qui matrum vteros stimulant, & exarant vnguibus ad lucem festinantes. γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπαγόμενοι. *Ælian. de Animal.*

Ap. Dicitur de ingenijs generosis, & volucri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me hanc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Diana sollicitat manum,
Gestitq; in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete praeferox,
Primiq; matris latus adorea,
Praegestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis aemulus,
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijq; pondus.
Nec vis nec aetas sustinet impetum.
Sed prauo anti numinis alte
Curas parentis laureatas
De viridi meditatur auo.

LXVI. LEO AD CRVCEM STRATVS.

Passio Christi terror daemonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remedijs poterat, cum ecce tibi D. Chrysostomus iubet crucem humanae salutis vexillum in eodem campo erigi quē saepius furor terrorque indomiti animalis afflabat. mane ad trophaeū Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque praestantia extinctus. refertur *in vit. D. Chrysost.*

AP. Nihil aequè Cacodaemonis furorem & improbissimos conatus frangit ac iugis cruciatuum Domini memoria,

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansque truces aquilas
Per vaga nubila perque notos
Sydere lapsa columba fugat.

Pu-

Prudentius in libro καθημερινῶν. Et August. serm. 7. de tempore in illud Esaiæ, factus est principatus super humerum eius. *Meritò Crux Christi dicitur principatus: quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Institutio generosorum Adolescentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philost. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, altero enim μνησικάκους, altero ἀγερώχους leones fieri. *In vita Apollonij, c. 15. lib. 7.*

AP. Generosi animi seueritate obdurescunt, blanditijs efferuntur. Plutarchus, περὶ παιδ. ἀγωγ. καὶ τοῦτό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδὲ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen. Step, pag. 14. tom. 1. Addo oportere pueros ad præclara studiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus, videntur enim hæc seruos potius quam liberos decere. Ferula solis Asinis gratissimum est pabulum, cæteris animantibus præsentaneum venenum. *Plinius.*

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEO, ne quid ignauè faciat, flagellans semetipsum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων Elephanti pariter se vt ad certamen incendant proboscide verberant. *ἀλκαία Leonis cauda* *Ælian. lib. 6 de Animal. cap. 1.*

AP. Cruciatus corporis voluntariè suscepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt.

Cos Virtutis pati.

LXIX. LEO HERMIÆ.

Rex vigilans.

Plin. lib. 37. FERVNT in Cypria insula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique pisces terrore afflarentur.

AP. Leo typus est Regiæ maiestatis, cuius smaragdini oculi longè lateque radiantes in gurgitem, diffusam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodã maiestatis significant. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντα γράφουσι κεφαλὴν, inquit Orus.

LXX. LEONES MEGARENSIVM.

Malum retortum in caput auctoris.

MEGARENSES, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hostes immisere: rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos. sed miseri ab ijsdem tristi, & vel ipsis
Lib. 1. c. 8. hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier.

Attalus Stoicus. AP. Insidiæ sæpe reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.*

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vltio potentiorum.

LEO ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib. 3. cap. 1. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτοῦ τὰ κρέα ἴσχει τούτου. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes leonum morbis mederi.

AP.

Ap. Leo vir potens, ira morbus, simia tenuis homo. in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mutro, quibus idem est hominem occidere, ac πιστικὸν βάλλειν βόλον, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLVS.

Illustrium virorum nomen.

LEo non modo viuus obtinet, quod ait Phile in Iambicis, τῶν φύσεων μοναρχίαν: sed etiam cũ mortuo viuit terror: Atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo, cuius eam vim esse aiunt vt sub axilla gestatus cæteris animantibus non leue sit terriculamentum.

Ap. Fortium virorum nomen & memoria sola improbis est terrori, & vt ait parœmia δαφνίνη βακτηρία. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclarè Statius. *Mansere animi virtusque cadenti* *Syluar. 2. in Leone mansueto.*
A media iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ. sicut sibi conscius alti
Vulneris aduersum moriens it miles in hostem,
Attollitque manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu solitoque exutus honore
Firmat hians oculos, animamque, hostemque requirit.

LXXIII. LEPVS DONO DATVS.

Symbolum ignauiæ.

SVB Bolessco 3. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Russos ad Haliciam, sua fuga exercitui reliquo fugæ causa extiterat, cum domum redijsset, rex ei leporis pellem, colum & fusum dono misit, qua ille ignominia ad voluntarium suspendium adactus est. *Cromerus lib. 6.*

Ap. Notantur hoc stigmate, ἐν πολέμοισι λαγωοὶ

LXXIV. LVPVS AD SQVILLAM.

Vltio præsens.

SQVILLÆ cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet modo serrulæ vncinatæ: hoc, inquam, animosæ illæ bestiolæ cum incuruauerint, summa leuitate saliunt & tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore hianti squillam ex lassitudine viribus desertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. squilla primum in gutturis laxitate saltat, post, eculeos in miserum venatorem defigit. huic interiora exulcerantur, tumescentiaque sanguinis plurimum mittunt. Denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

AP. Simile quod habes alio in loco de Catto & Pica ex Petronio.

hostem mortua discruciat.

LXXV. LVPVS VENETVS.

Gratia relata præter spem.

FERVNT hominem, eo nomine, quod libenter sponderet, celebrem, & ideo dicterijs hominum obnoxium, incidisse in Venatores, qui in cassibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum missum facturos si ipse fide-iuberet se ea dãna pensaturum: hominem id in se recepisse, lupum ita dimissum armentum equarum à nulla nota inustatum, satis magnum abegisse, atque ad sponsoris istius stabulum abduxisse, sponsorem recepta beneficij mercede equas inusto lupi signo notasse, & lupiferas appellasse.

Strab. lib. 5.

ἀκολυσκριάτων.

AP. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè sperabatur. Est elegans Epigramma de pis-

de piſcatore, qui cum caluariam ſepeliret, theſaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τις ἀπ' ἠόνος εὔστιχι βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποστιχέα.
Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ὡς ἀσιδήρου
Χειρὸς ὑποσκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ἀνδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
Naufraga fortè hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
Quæ ſuper hinc fuerant condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoſſi terræ graue repperit auri.
Gratia ſic iuſtis nulla, boniſque perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi, quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſè verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partem fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur; ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Sic Muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui ijſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem.

Æl. de Anim. l. 6. cap. 35. lib. 11. cap. 8. de Animal. lib. 17. c. 16.

AP. Interdum improbis condonatur aliquid ad mitigandam importunitatem. & verſuti pectoris inſidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. LVPI AD PYRAM CAPTI.

Cupiditas mortifera.

> Βλέμμοι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἔνιοι προσαγορεύουσι λύκους.

DIPCHANES ſcribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, piſciculos marinos quos βλέμμυς & Lupos appellant, viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quā poſſunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus ſolet eſſe vehementior, hanc ſucco obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ lupi certatim aduolant, ſed mox vehementi odore quo delectantur impenſius capti, & in profundum ſoporem lapſi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. MARTICHORA.

Improbitas.

> *Phot. in bib. p. 67. ex Cteſia Ind. l. mem. item Æl l. 4. c. 21 Pl. l. 8. c. 21.*

HORRIBILE plane monſtrum Martichora, humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine, auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali aculeata, & aſperis vndiq; ſpinis rigente, quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri ſpatium emittit, euulſos quoque vngues infeſta rabie iaculans, obuios quoſque necat præter vnum Elephantum. Addit *Sol. Pol. pag.* 131, *edit. Pict.* Cauda veluti ſcorpionis aculeo ſpiculata, voce tam ſibila, vt imitetur fiſtularum modulos, tubarumque concentum. humanas carnes auidiſſimè affectat, pedibus ſic viget, ſaltu ſic poteſt, vt morari eam nec extentiſſima ſpatia poſſint, nec obſtacula latiſſima.

AP. Hæc dira Martichoræ ſpecies peccatum ſignificat

nificat: humanus vultus, blandam imprimis peccati speciem: leonis forma, robur & audaciam: color rubeus cruentas strages: triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia absumentis: Cauda cubitalis aculeata, eiusdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum castitatis typum non lædit: neque te Virgo deipara peccati labes, in mortale genus effusa vsquam tangere potuit.

Diuinæ tanta est reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHONA,

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & versuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumque spatium emittit, vngues quoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. *Ctesias in Indicis.*

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. *Ath. l. 1.*

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsam curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis: *Ou. 2. Met.*
Sed videt ingratos intabescitque videndo,
Successusque hominum carpitque, & carpitur vna,
Suppliciumque suum est.

LXXXI,

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS.

Deo infanti.

de Ani. l. 22. *Hac sola Numen domabile flamma.*

MONOCEROS violentum animal amat Virginem, & ea velut esca, atque illecebra capitur. *Albert.* descriptionem vide in hypotyposibus. Cæsar comment l 6. Monocerotis meminit· Bos, inquit, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum ijs quæ nobis nota sunt cornibus Ab eius summo, sicut palmæ rami latè diffunduntur. *Plin. l. 8. c. 21. Æl. l. 16. c. 20.* vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

APODOSIS.

AP. Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiscens mundum, in Virginis sinu, imò vtero cõquieuit, & amore captus est. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Basilius per vnicornem intelligit filium Dei. Vnicornis generatio, vt docet Ambrosius à nemine cognoscitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite. & filius in Patre. Caput Christi Deus: cuius fortitudo similis est Rhinoceroti, *Exod. 15.* Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit sicut vnicornis sanctificium suum in terra, quam fundauit in secula, hoc est in vtero B. V. Vide Didacum *in serm. de natiuitate Christi.*

l. de bened. Patriar. c. 2. — *Psal. 77.*

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

In Christi Baptismum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoque constat, Monocerotis cornu præsentissimum esse aduersus omnem vim venenorum alexi-

phar-

pharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam serpentum multitudinem, sæpe contingit pellucidos amnium liquores veneni tabe infuscari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur vestigia cætera animalia consectari solent, & ad fontem quidem anhela sistere, donec ille intincto cornu labem aquarum eluerit, id vbi senserunt, deposito statim omni metu salutaribus lymphis sitim restinguunt.

APODOSIS.

Rectè Christo baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum nostrorum sordes scelerum, *omnium fluenta sanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas. melior iam suppetit vnda.

LXXXIII. MVLVS ATHENIENSIS.

Senex emeritus.

ATHENIENSIS mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus esset, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, studio exolutus esse voluit. Nam cum Mineruę templum Athenienses ædificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte cum adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum socius, & hortator ibat Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimissus, veruntamen experientia, & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuans: sic is vltro citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidem ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne a frumento, aut hordeo prohiberetur sed & expleri, & satiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo sportula illi decreta, sicut athletæ iam ætate confecto.

Ælian. de Anim. l. 6. cap. 49.

A P. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.
ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV. MVS ALBVS ARMENIVS.

Castitas.

MVs est pili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernæ illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

A P. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam contaminetur. sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se conijcere, & cruciabili dolore extingui quam nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum. *in Deme.*

Iuuenal. Satyr. 8.

Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere caussas.

Hoc symbolum vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragoniæ & Neapolis. Cum muris Armenij icone rectè congruit Taxus, cuius absentis vulpecula, foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem non ferens, domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide *Camerarij Smybola.* *Taxus.*

LXXXV. MVRES HERACLEÆ.

Calumniatores authoritate repressi.

QVANTVM est cunque murum in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit. Itaque cum vitis (quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures dece-

decedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id anni tempus præterierit, ad domesticam sedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. *Æl l. 6. c. 40 de Animal.*

APODOSIS.

Calumniatores quamuis in omnibus audaces, gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas sibi irrogari sentiant.

Caue Caue thoracem.

LXXXVII. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀπίστησε μεγαρέας. Phaselitas vespæ fugarunt Scolopendræ exegerunt Rhetienses. Ælia *l.* 10. *cap.* 28. Gymnesiæ missis legatis à Populo Rom opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expelli dicerent. *Srab. l 3 in Hisp Pl. l. 8. c. 29.*

AP. *Leo quoque aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido.* *Quint. Curt. lib: 7. in Oratione Scyth. ad Alexand.*

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austeritas salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cum serpente pugnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis recta procedit. Causa est rutæ odor, serpentibus infestus. *Æl. lib. 4. de Animal. cap. 14.*

AP. *Hac mihi sana fames.*

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

Vide Ælian. c.9. l. 17. CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore simile, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque humanam figuram habere, dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, Asino persimiles esse, & quemadmodum Asinus, sic cinereo colore est.

APODOSIS

Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam Asiniam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit. & spolijs induit ora nouis.
Aptauitq; suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraque præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusque domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX. OVES ERYCINÆ VENERIS.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ tum peregrini ſacrificant. Ara maxima ſub dio eſt, quæ cum multa ſubinde ſacrificia recipiat, non die tantum toto, ſed etiam nocte ardet. Et mirum eſt illam ita ſplendere igne, quum nulla ſubſit pruna, non cinis, non vlli titiones, ſed rore ſit plena, & recentibus herbis, quæ ſubinde ſingulis noctibus in ea renaſcuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus ſua ſponte accedunt, & aræ aſtant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas ſacrificantis. Nam ſi ouem ſacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram aſtat, & gutturnium ad ſacrificandi vſum: ſi capram, ſi hœdum, ſimiliter. *Æl l. 10. de Animal. c. 1.*

APODOSIS.

Figura obedientiæ Gregorius. *Sola virtus eſt obedientia quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit. obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.* *lib. 35. Moral. in Iob. cap. 12.*

Aſpice lucentes vt eat ſacer agnus ad aras.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandam & nobis occultam odoris ſuauitatem olet Pardalis, quam bene olendi præſtantiam diuino munere donatam, cùm ſibi propriam planè tenet, tum verò cætera animalia hanc eius vim præclarè ſentiunt. hæc autem hoc modo venationem capit: cum horum quæ ad victum opus ſunt, eget, ſeſe vel in loca fruticibus denſis conſita, vel folijs veſtita, ita occultat, vt inuentu difficilis *Ælian. de Animal. lib. 5. c. 40.*

tantum respiret: tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres atque alia eiusmodi animalia quadam suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt. illa tum quammox è latebra exiliens, ad prædam erumpit, atque eam comprehendit.

Ælian. de Animal. l. 4. cap. 40.

AP. Panthera voluptas, odores deliciæ, crudelitas sub specie suauitatis par est vtrique. Plut. lib. contra voluptatem, apud Stob. ser. 6. θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' οὐκ ἄγριον. εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω· νῦν δὲ καὶ ταύτῃ μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera est sibi mancipans homines voluptas sed mitis: nam si apertè pugnaret, citò caperetur. nunc autem etiam ideo inuisa magis, quod celat inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACÆ.

Voluptatis tenax memoria.

PANTHERÆ odoribus maximè delectantur, iisdemque a venatoribus capiuntur. captam vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione, βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos Veneris sensit, relicta regia fugit in montem.

Phil. c. 1. l. 2. in vita Apoll.

AP. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimum lenocinantis dominæ auras hauserunt euolant.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. PANTHERÆ AMOR.

Amici improbi, vel *Amor cæcus vitiorum.*

PANTHERA diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus verò amat, & auide comedit.

Solinus.

APO

Ap. Amicorum est improborum odisse virtutes, vitia in amicis diligere, ijsdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου· τὰς μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι, τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιτίθενται. *Vita quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullo modo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. PANTHERÆ ET HYÆNÆ ODIVM.

Odium immortale.

HYÆNAE præcipue Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidem resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirumque dictu si pelles contrariæ vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. *Pl. l. 28, c. 4.*

Ap. Odij immortalitas in morte: tale fuit Cadmeorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. PECORA INDIÆ MELLEO SVCCO SAGINATA.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus, eò vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. *Ælia. l. 15. c. 7.*

Ap. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Calpurn. Eclog. 4.

Aspicis vt teneros subtus vigor excitet agnos,
Vtque superfuso magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam, memini, semel hac in valle notaui,
Et venisse Palem pecoris dixisse Magistros.

XCV. PECORA PONTICA AD ABSYNTHIVM.

Consuetudinis vis.

vid. Pli. l. 24. c. 9.

PONTICA pecora ferunt absyntihio pasci, vt pulchriora, pinguioraq; reddantur.

APODOSIS.

l. de Ioseph. edit. Col. Allob. pag 420.

Tanta est vis consuetudinis, vt noxia ipsa in bonũ conuertat Philo. Iudæus. δεινὸν γὰρ ἦθος καὶ ἐξομοιῶσαι καὶ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facile consuetudo abit naturæ similitudinem. Eudemus consuetudine venenorum adeo sibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet non purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die sumpsisse se retulit, cum in foro apud merces sederet, nec surrexisse prius quàm esset meridies: tunc vero domo petita balneum ingressum, cœnatumque more solito, nec quicquam euomuisse.

XCVI. PIGRITIA ANIMAL.

Pigritia.

VALDE etiam inusitata, & effigie, & natura, est animal, quod ab re ipsa Lusitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, sed rostro fœdiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus. huic ex occipitio existens coma ceruicem velat, lentoq; ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit. Denique tàm tardè mouetur, vt quindecim ipsis diebus ad

lapidis

lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. victitat arborum folijs, & in earum cacuminibus degit plerumque: quarum in ascensu, biduum circiter, tantumdem in descensu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm, aut minis, sed ne plagis quidem, fustibùsve, vel tantillum de insita ignauia, ac tarditate dimoueas. *Maff. histor. l. 16. II. p. 46.*

AP. Typus pigritiæ.

οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. *Erupides,*

XCVII. SCORI ANIMALIS CONSECRATIO.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Aristogitonis & Harmonij consilia de tyrannicidio celarat, vsque ad mortem excruciatum, Athenienses statua consecrarunt. sed ei honorem habere volentes, nec tamen scortum celebrasse, animal nominis eius fecere, atq; vt intelligeretur causa honoris, in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. *Plin. natur. histor. l. 34. cap. 8.*

AP. Animal Scortum dedicare Athenienses quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera est.* *Seneca in Hercule Oetæo.*

XCVIII. SIMIA.

Calliditas alieno periculo sibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia, quæ castaneas trunis cineribus obtrectas arrepto felis quę tum forte aderat pede extraxit, & potita est. *Maiol. colloq. 7.*

AP. Parabola est omnium sermone celebrata in callidos, qui dum suis commodis student impensius, alienos quibuscunque periculis obijciunt & bona ægre per miserorum labores parta deprædantur, nullo eorum commodo qui cum multo sudore quæsierunt, hoc est quod dicunt, ἀκονιτὶ στεφανοῦσθαι.

XCIX. SIMIA CAPTA PER VINVM.

Ebrietas damnosa.

Athen. l. 10. INDI Simias venantur, & coruos; illas vino ebrias; hos, œnanthis herbæ esu.

AP. Scurriles, & voluptuarij homines ebrietate capiuntur, sæpèque vita, & fortunis cum dedecore spoliantur: πολλάκις ἐν οἴνου κύμασιν τις ναυαγεῖ, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius est, naufragium faciunt.

C. SIMIA NVTRIX.

Imitatio periculosa

CVM cæteris in rebus omnium bestiarum Simia peruersissima est, tum peruersior in ijs, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelui lauare, & fascias primum soluere, deinde è balneo ijsdem denuò inuoluere: atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinē, fenestella, quæ tum pateret in domum, intrauit ad puerum: quem similiter vt factitari à nutrice viderat, ex lectulo sublatum integumentis nudauit, & aquam, succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit, atq; interfecit.

Æl. l. 7. cap. 21. de Animal.

APODOSIS.

Cadit in eos qui praua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum discrimen adducunt, vel qui summam pestem important ijs, quos se suis efficere putant beneficijs.

Maleficium est hoc beneficium.

CI.

CI. SIMIÆ INDICÆ DENS ADORATVS.

Veneratio ridicula. vel *Scurrarum amor*.

IN insula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam nostro sæculo coluerunt. qui cum ad Lusitanorum manus ex præda peruenisset, Rex Peguensis redemptionis nomine obtulit centies mille aureos. *Histor. Sin.*

A p. Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui scurrarum quisquilias tantopere amplectuntur? Sunt enim illi veteris Simiæ; hoc est, dæmonis dentes qui fortium virorum famam vt alijs se commendent de meliore nota mordicus appetũt & pessimè lacerant, sed tamen quod ait Plutarch. principes viri his aliquando scurris vt Hercules Simijs delectantur: vnde Ηρακλῆς κέρκωπας, *de discernend. adulat. ab amic.*

CII. SIMIAE PARDALIS INSVLTANTES.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præstet, non tamen ijs Simias aggreditur: causa est, quoniam Simiæ non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic consident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia dolosior, insidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram se sub arbore abijcit, & iacet tanquam ventre inflatã, tibijs resolutis, oculos claudit, & spiritu compresso sese ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illæ vero hostem ex alto despicientes, mortuam suspicantur, & facillimè credunt id quod vehementer exoptant, nondum tamen descen-

dere audent at experimenti cauſa vnam ex ipſis, quã audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affe-ctum præmittunt. hæc quidem nõ omnino ſibi præfidens deſcendit: ſed timidè & pedetentim primo decurrit, poſt metu repreſſa reuertitur. tum verò iterum deſcendit, & cum proxime ad Pardalim acceſſit, regreditur rurſus, tum tertio deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiritum ducat necne periclitatur. illa autem immotam ſe fortiſſime præſtans paulatim huic animos addit, & iam cum hanc conſtanter permanere circa illam ſine damno, ſublimiores ex ſuperiori loco Simiæ ſpeculantur, fiduciã & ſpiritũ colligentes, ex arboribus frequentiſſime deſcendunt, & circum eam concurſantes, ſaltant: ſimul & ſupra ipſam gradientes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem Simijs conuenientem ſaltantes multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. illa autem omnia ſuſtinens ſimul ac illas inſultando & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exiliens, earum partem vnguibus lacerat, partem diſtrahit, atque opimum atque adipale ex hoſtibus prandium ſibi abunde comparat.

Æl. de ani. l. 4. c. 54.

AP. Fortes etſi diſſimulant aliquo tempore, indigna patientes, maturè tamen de improbis pœnas ſumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ ϛινικῶς, ſecundum illud Vlyſſis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νῦν ἔχειν καὶ ϐλμᾶν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor ſui.

SIMIÆ obiectis ſpeculis capiuntur à venatoribus, quæ ſuæ formæ aſpectu delinitæ tandiu aſpiciunt, donec hebeſcant oculi, & cæcutientes faciliorem ſui capturam faciant.

Æl. l. 17. de anim. c. 25.

AP. Amor ſui pernicioſus per Simiam quæ ſe & ſuos

ſuos admiratur innoteſcit. de ead Syneſ. epiſtola 1. τὰς πιθήκους γὰρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἀνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tanquam ſtatuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIÆ AD VISCVM CÆCVTIENTES.

Fidei amiſſio periculoſa.

SIMIAS in India venatores ſic capiunt. cum eas in arbore conſediſſe viderint, peluim aqua plenam in conſpectu ponunt, oculos ſibi ex ea abluentes: poſtea viſco pro aqua poſito abeunt, atque eminus inſidiantur: vbi animal ex arbore deſcenderit, & ſeſe viſco illeuerit, & conniuenti palpebræ coheſerint, accedẽtes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores, & abeunt, alijs relictis, villoſis & viſco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. *Strab. l. 15.*

AP. Hæc eſt ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. ὅπερ γὰρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ᾽ ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ *Ora de fide.*

Quod eſt oculus in corpore, hoc eſt fides in mente.

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta ſine labore.

APVD Indos piperis ſunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendum eſt piper, accedunt ad arbores Indi, & areas ſub arboribus deſignant, in quas piper, ceu rem neglectam, & ab hominibus contemptam conijciant. Simiæ interim quaſi è ſpecula omnia proſpiciunt, & noctu gratiſſi-

tiſſimum hominibus lupum incunt, auulſos enim ramuſculos arborum in areas deſignatas congerunt, mane viri aſportant bona quæ dormiendo compararunt.

Phil. l. 3. in vita Apoll.

AP. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumque pertinent, virgula, quod aiunt, diuina ſuppeditari videntur. *Cic. li.* 1. *offic.* vel eos qui ſudant multum & nullum ex ſuis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

Sueton. in Augusto.

AVGVSTVS ille Cæſar omnium Imperatorum prudentiſſimus literas ſphingis effigie primum ſignabat, donec cauillantibus nonnullis, quod ænigmata ſcribere non epiſtolas diceretur, Alexandri imagine ſuos poſtmodum codicillos inſigniuit.

AP. Tecta eſſe oportet Principium conſilia. Nam Ægyptij, opinor, ei ex legum conſtitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. 1.

Ἀκόλαστον ἔχει γλῶσσαν αἴσχιστην νόσον.

CVII. SPHINGES ÆGYPTIÆ.

Literarum ſacrarum difficultas.

Plut. in Iſid. & Oſirid p. 93. ed. Henr. Step. Strab. l. 17.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus Spinghes collocant.

AP. Literarum diuinarum magna & multa ſunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta eſt enim ſcripturæ profunditas, vt non ſolum ſimplices & illiterati, ſed etiam prudentes & docti non plenè ſufficiant ad illius intelligentiam indagandam.* Syneſius aliam affert rationē, cur Spinghes in templorū liminibus collocētur.

l. de Prou. p. 101.

διὰ τὸ ἔννουν καὶ ἄλκιμον, vt diſcāt principes prudentiā eſſe cum robore coniungendam etenim Sphinx τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος.

Cùm

Combinationis bonorum Sphinx ſacrum eſt ſymbolum, robore fera, homo prudentia.

CVIII. TAMENDOÆ.

Sophiſtæ, vel *Hæretici*.

MIRANDVM eſt animantium genus, quas Tamendoas vocant Braſilienſes, vernecis altitudine, colore fuſco, prælongo ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, ſed modicè ad imum inciſo. Vnguibus inſtructa eſt quadrupes mirè longis, latiſque, nimirum ad victum facilius comparandum. Namq; formicis alitur, quarũ latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac foſſione detexerit, ilicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittit exilem, opertamque formicis repentè contrahit, glutitque deceptas. huic vti ſciuro valdè promiſſa eſt, & ſetoſa cauda, ſub ea quippè ita ſe cõdit, vt nihil ex reliquo corpore prorſus appareat. *Maff. hiſtor. Indic. lib. 2. pag. 46.*

AP. Sophiſtæ, & falſi oratores perbenè hac tabellâ deſignantur, qui ſubdolę naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus inſtructi, lingua exili, & fallaci prædití, eadem plebeculam, quaſi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac ſcabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM.

Calumniatores puniti.

IN Salamine ſi ſus herbeſcentem ſegetem fuerit depaſtus, eius dentes lata Salaminẽſium lege exſcindũtur: χλωροῦ σίτου καὶ λήιου κομῶντος ἐὰν σῦς πιόντα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκκόπτειν αὐτῆς. *Ælian. de Anim. lib. 5. cap. 45.*

AP. Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortiterque repreſſo dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX. TARANDVS.

Inconstantia.

TARANDVS fera eſt apud Gelonos bouis magnitudine. capite ceruino, admirandæ admodum & ſingularis naturæ, ſiquidem ad omnes locorum & fruticum apparentias ſetarum colores, quibus corpus hirtum conueſtitumq; habet, permutat. Ariſtoteles, περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τὸν μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ᾽ ὃν καὶ τόπον ᾖ hæc eadem Philo.

l. de temul. ed. Col. Allob p. 206.

AP. Inconſtantis & verſatilis ingenij typus. ad omnes rerum, locorum, temporum rationes ſe mira dexteritate fingentis.

Ἀνὴρ πολίτης πουλύπους ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIÆ.

Gula ignauia genitrix,

IN Braſilia, magna vis Tigrium eſt, quæ famelicæ, horribili velocitate ſunt, viribuſque tremendis: eædem paſtæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur eſſe, vt a gregarijs etiam canibus confeſtim in fugam agantur.

Maff. hiſt. Indic. l. 2.

AP. Cibi, potuſque ſatietas, etiam nauos antea homines hebetat.

——— Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί
ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐν τῷ οἴνῳ ἀναθυμιάσεσι, καὶ νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη Nihil poterat dici efficacius. Animam per ſaginam in corporis naturam degenerare.

Clemens Alexand. Pædag.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi ſuauitate orationis efferati.

TIGRIDEM ferunt ad tympanorum ſonum efferari & ſeipſam dilaniare.

Plut. de ſuperſt. 289.

AP.

AP. Improbi, tantum abest, vt sapientis oratione quasi musica actione deliniti mulceantur, quin magis efferentur. tales erant Pharisæi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem flectere non poterat.

Intempesta cano: citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbatiue velint audire Leones. Stat. in Glauc.
Proh furor, vsque adeò tela exsaturauimus! artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones? Idem Thebaid. l. b. 9.

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio.

TIGRIS cum primum nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant. Philost lib. 2. c. 12. p. 80.

APODOSIS.

Simili prorsus ratione sancti viri, vixdum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus,
Ante fidem solis iudiciumque poli.

Magna pars virtutis bene nasci. Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos*. Ita quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. Indoles bona. epist 96.

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius refert, Tigres orbas à venatoribus insigni artificio deludi: quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus objiciunt, quas illæ Lib 6. Hexam. cap. 6.

illæ intuentes, imagine, quam ipſæ reddunt, ita decipiuntur. Nam catulos ſubeſſe putant, quod & ipſa ſphęra moueatur, ceu viuum animal in ſe continens, ſed cum tandem pedibus ſphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, deluſa, pergit inſequi. Illi alias ſubinde ſphæras obijciunt, eluduntque feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. *Extat pictura apud Camerarium.*

AP. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos ſæpiſſime hiantes eludunt, dum ſe cum ſint re ipſa inanes vmbræ, pro rebus obijciunt. Ex quo multũ menti, multum virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictum refert Paulus Meliſſa, *vt oculus perturbatus, ſic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, deluſa, veritatis lucem intueri non poteſt.* Quã ſæpe egregia ſpe iuuenis ad virtutis apicem contenderet, niſi opinione & amore ſui quaſi peſtilenti quodam ſidere afflatus impediretur?

Vitrea tardatur imagine forma.

CXV. VRSÆ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet: ſi inſequentibus vrgetur, eatenus ſuos quoad poteſt catulos propellit. Cum autẽ eos iam intelligit laſſitudine deficere, & vt comprehendantur, vicino eſſe, tum alterum dorſo, alterum ore geſtans, in arborem aſcendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorſum vrſæ adhæreſcit, alter dentibus eiuſdem retinetur. Vbi verò ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore, nec rectà & aperto Marte pugnam committit: ſed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppreſſus mugit, & deniq; ſuccumbit: illa verò deuorando expletur.

Ælian. lib. 6. cap. 9.

AP. Amor & cura parentum in ſobolem. ὁ φιλότεκνος ἀξιέπαινον πάθος ἐστι.

Themiſt. lib. de moderat. affectuum.

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS.

Voluptas damno empta.

APES plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant. vrsis autem ad rapinam mellis assuetis eo modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilissimum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat. *Olaus lib. 18. cap. 14.*

AP. *Nocet empta dolore voluptas.*

CXVII. VRSVS LATENS.

Humilitas.

VRSVS hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menses catulos in lucem educit Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλεὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλεία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, venatoribus vt vestigia sua obliteret: εἰσέρχεται δὲ βαδίζουσα, ἀλλ' ὑπτία, καὶ ἑαυτὴν ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. ibi postquam est ingressa, se quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem 14. (Aristotele teste) immobilis manet, reliquis alijs mouetur: cibo interea per totos quadraginta dies abstinẽs, tantum solo lingendo dextero pede se sustentat: eiq; intestinum eatenus adducitur, vt propemodum cohæreat. *Ælian. lib. 6. cap. 3.*

AP.

AP. Humilis latet & vestigia suæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. VVLPES CANIS VOCEM FINGENS.

Dissimulatio malitia.

Olaus lib 18 *cap.* 13.

VVLPES si quando inciderit in canes, & nullum sibi videat effugij locum, simulato latratu canem effingit, vt imminens mentita voce declinet periculum.

AP. Non dissimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus mentiuntur, mox euitato periculo ad suum reuoluuntur ingenium. *Improbus quoad metuet, omnia est promissurus, simulatque timere desierit, similis est futurus sui*

Cic 2 *Philipp de Antonio.*

CXIX. VVLPES AD ERINACEOS.

Calliditas Veteratorum.

*Ælian. de Animal. lib.*6 *c* 24.

VVLPES fraudulentum animal insidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cū eos tectos, quòd à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & cautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, exedat, conficiatque. in ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abijciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat. eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat, nam caudam in aquum deijcit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aquâ remouet, & repentè

se in

ſe in aridum ſubducens; eam excutit, piſciculi excidunt, atque ab ea deuorantur.

Ap. Tam frequens eſt imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis eſt quod ἀλωπεκίζειν fraudis in ſe totam officinam recipiat.

Aſtutam vapido ſeruat ſub pectore Vulpem.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. PISCIS, IMPERII MARIS *Symbolum.*

AVGVSTVS, cùm prope Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnaſſet, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animũ, quàm piſcis, vltrò è mari ſaliens ad pedes eius accidit, atq; à vatibus ob eam cauſam reſponſum eſt, Siciliam in eius poteſtate fore. Xiphilinus in Auguſto. Senius quoque lib. 6. Deliadis ſcribit, Athenienſibus in Delo ſacrificantibus, lauandis manibus aquã haurientem puerum vrnam demerſiſſe, ac è phiala ſimul cum aqua piſces effudiſſe: Oraculumque ipſis à Deliacis vatibus redditum, maris fore Dominos.

Vince mari, iam terra tua eſt,

II. PISCES ANDOCIDIS.

Oratio index animi.

Athen. l. 8. p. 341. ANDOCIDES Cyrzicenus pictor, quia piscium erat amantissimus, circa scyllam, quam depinxerat, multos pisces addidit.

Scriptores sui ingenij morumque vestigia scriptis plerumque admiscent, vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictũ vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. & mentis etiã imitatur celeritatem, vt ait Philo: ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῳ διανοίᾳ· ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεται φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo assequitur.

Lib. de sacrificiis Abelis & Caini.

III. PISCES GLACIALES.

Peccatorum stupor.

Athen. l. 8. p. 331. 100. GLACIE concretos pisces quosdam, nec sentire, nec moueri, ait Theophrastus, priusquam in patinas coniecti elixentur,

AP. Tantus est stupor improborum, tantus veternosæ mentis rigor, vt nihil sentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit.* Poterit quoque ad stuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquã indicium est profundi soporis, etiam illud habet proprium, vt loco fructuum lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

Prou. 18.

Aliud, Pauer lapides ferens.

IV. PISCIS LVSIÆ.

Improbi alumni in improbo cœtu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus,

bus, pisces nigerrimos procreat. Ælian. ἰχθύων, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ἔτι διειδέστατον, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς. *Lib 10. c 38.*

APODOSIS.

Cadit in malos discipulos qui ex optima schola processerunt sua malitia deprauati.

ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monostichon est Stob. sermone 3.

V. PISCIS LVNA.

Gratiæ diuinæ auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piscatoriȩ peritissimus, piscem quendā esse affirmat specie perpulchrū, & appellari Lunam: exigua magnitudine, latâ figurâ, colore cyaneo, pinnis lenibus, quas inter natandum explicat, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficit: Accedit quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit appensus, impleat, eadem decrescente exsiccetur atque intereat, ac si ad plantas admoueris, easdē marcescere faciat, & si hunc eundem in fontem scaturientem, aut in puteum conieceris, is ad rationem Lunæ, vel euanescet, vel implebitur. *Ælian. lib. 15. cap. 4.*

APODOSIS.

Vt quisque donum habet diuinæ gratiæ, ita crescit, & floret. hac decrescente turpis, miserabilisque diffluit: hac præsente non modò se, sed externa quoque fœcundat. hac absente. & ipse mortuus est, & alijs perniciem affert. hoc idem symbolo Aspalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, sed non vbique odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, ex cœlesti arcu desuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio. *Lib. 1. symbolorum.*

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI.

ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ.

Humilitas.

IN mare Indico naſcitur piſciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & ſummis aquis innatat. Ælian. ζῇ ἀθέατον, inquit, ἀποθανὸν δὲ ἀνάπλει.

Lib. 8. c. 7. de animal.

AP. Humiles latent in vita, poſt mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleſq; glorioſi.

Benè qui latuit benè vixit.

Aliud ſymbolum Baaras.

In eodem Symboli genere eſſe poterit radix Baaras magnæ virtutis aduerſus dæmonũ inſidias, lucet autem circa veſperam vibrante luce fulgurans, & prenſantium manus, quaſi agnitam ſe indignaretur, ſubterfugit. Ioſephus de bello Iudaic. lib. 7. cap. 23, qui permulta alia de hac radice tradit, ſed nihil ad hoc argumentum, eius verba ſunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα, τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος. ἀλλ' ὑποφεύγει. quem locum dum hæc ſcriberem indicauit mihi vir ſocietatis noſtræ pereruditus.

Naſcitur in Baara valle Macharũtis caſtelli Iudaæ.

VII. PISCIS NORVEGIÆ GVLO.

Helluo diues.

OLAVS Comment. lib. 21. cap. 25. in Noruegiæ pelago piſcem inueniri ait, cui nulla forma, nulliuſque membri diſtinctio internoſcatur: *caput ventri coniunctum eſt*, nihil interiacet, omnium piſcium auidiſſimus eſt vorator: at quicquid glutierit, mox digeſtum in pinguedinem vertitur, neque vnquam ſatur videtur, nulli prorſus piſcium amicus, exoſus omnibus.

Apo-

APODOSIS

Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib. 3

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem, & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS, ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, posteaquam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tenendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur. *Ælian. lib. 1, cap. 13.*

AP. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respondebunt impuri in genialium lectulorum iniurijs & adulterijs tam sæpè, tam flagitiosè volutati? exclamãdum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι, id est, *ô nobiles verò leges & respubl. graues, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur.*

IX. ADONIS PISCIS.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectus flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim

Adonim nominant: alij Exocœton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, is tum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem alijs animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quępiam comparuerit, sese versat, & tamdiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiusmodi nomen ei imposuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, vitam inspexerunt. eum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri fabulantur.

Ælian. lib. 9. cap. 36.

APODOSIS.

Imago est hominis mansueti, & lenissimis moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum suauitatem diligunt, nisi fortè quibusdam improbis, litigiosis, rapacibus, sit inuisus. Lubet hic admirabile mansuetudinis exemplum in Henrico Imperatore subijcere, quem meritò quis propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiusdam monasterij, honestæ possessionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam sublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter suscipiens, suimet vectioni iumentum mancipauit. Cumque eidem equo insidens, iter ageret, occurrit miles, à quo subreptus fuerat. Hic imprudenter aggrediens Imperatorem, Tu Rex (inquit) qui censuræ debes tenere totius iustitiam, equum modo fraudulenter abreptum cerneris possidere. Cui Rex, si tuus est equus, vt ais, accipe

accipe illum cum sessore, & educ tecum quousque tibi fiat satis. Hic miles hærere, putans se illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in suum dominium. *Glaber apud Baron.*

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTAE. ΑΛΦΗΣΤΑΙ

Societas duorum.

ALPHESTÆ pisces sunt coloris magna ex parte lutei, quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper, sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. *Athen. l.7. pag.281.*

AP. εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνὴρ, *Vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis, μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarum rotur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ οὖν κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. *Athen. ibid.*

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua consumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm anteà breuissimæ esset vitæ. *Albert. Mag. de Animal. l. 24. in Alphora.*

AP Quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modo corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla erit deformitas, quā facit incongruentia partium: vbi &*

quæ praua sunt, corrigentur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est quam decet, materia integritate seruata detrahetur. Coloris vero suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui!

XII. ANGVILLA PADI.

Vana gloria capti.

Ælian. c. 8. lib. 14. de Animal.

IN Eridano anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiunturq; hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deijcit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur. idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus insertum est. Neque verò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæque fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in idipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator Anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admouet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in Anguillam illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere. quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus.

AP. Vt Anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & rumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideò circa vergilias maxime capiuntur fluminibus tùm præcipuè turbidis. *Pl.l.9 c.21.*

AP Mali ciues turbidis rebus delectantur, in quibus prædantur facilius. *Arist in Equitib.*

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῆ, λαμβάνουσιν οὐδὲν,
Ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἱροῦσι, καὶ συλλαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττης.
Namq́ accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta stat palus, nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiunijque simulatores.

AFFIRMANT qui Anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. *Ath. l. 7. p. 298. 100.*

Cadit in simulatores sobrietatis, qui furtim tamen helluantur; vel in popinones nocturnos qui interdiu dormiunt hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS SACER PISCIS.

Christi præsentia.

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinato-

 ribus

Æl. l. 8. c. 28 ribus tutus. itaque eiusdem fiducia confirmati pisces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipsi præsentiâ exhilarati, tripudiant.

Ap. Christus sacer est piscis, cuius præsentia nos ab omni dæmonum vitiorumque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit. vbi ille diluxit, agitatæ mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuijs idem sonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. ANTHIÆ ET SCARI SOCIETAS.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent. sunt autem pelagij: ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eũ adhærescit, incursu impulsuq; pro virib⁹ prohibens captiuũ abduci. Scari etiã gregales suos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & sæpe funem concidentes, eum liberauerunt, neque ob id petunt redemptionis præmia: sæpe verò non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat, promptissimè præstiterunt. Iam verò in nassam cùm inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eijcere, reliquos verò, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit, ipsorum quispiam qui foris est caudam ei porrigit, ille comprehensa cauda sequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitiæ. (Ælian. l. 1. cap. 4.)

Ap.

AP. Indigni hominum societate, qui homines non iuuant.

Ἀνὴρ μὲν ἄνδρα, καὶ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abstinendum.

AROTANVS piscis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, astu sese capi permittit, verum capiens mox ipse febri arripitur, nec desinit morbus, donec piscis dimittatur. *Nic. Cor. in fin.*

APODOSIS.

Fures vbi primam rem alienam attrectarunt & verterunt in suam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non possunt, nisi prius aliena, quæ vsurparunt, legitimis possessoribus restituant. D. Augustinus in sermone de decem plagis: *Nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno. verbi gratia, qui furatur, acquirit vestem, sed perdit fidem. Ibi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conscientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Ælian. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν. *l. 5. de Ani cap. 22.*

AP. Helluones omnes egregiè designat, qui asinina sunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quod omnis eorum cogitatio sit de ventre aut gula.

Esca ventri est. venter escis,
Deus autem & hunc, & hanc destruet.

Hæc est interpretatio Clementis Alexandrini vbi de Helluone ait, τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῷ ἰχθύϊ τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοικώς, ὅν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν. *Pæd. l. 2.*

XIX. ASILVS THYNNORVM VEXATOR IN TRANQUILLO MARI.

Felicitatis spina.

ASILVS piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium vexator, maximè Thynni & Xiphiæ, Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστροῦσι περὶ κυνὸς ἐπιβολήν· ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον· ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δὲ ἴσον ἀράχνῃ· ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον, ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος· διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesijs.

A P. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Accius in Bacchis. *Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret.*

XX. ASTOIZ.

Religio & solitudinis amor.

Albert. lib. 24. ASTOIZ piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cum senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestreque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus nomenque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal nuncupatur Astoiz.

A P. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille Similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit: *Similis hic iacet. cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. ATTILVS A CLVPEA

Paruus hostis non contemnendus.

ATTILVS in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras, catenato captus hamo, nec nisi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupedine appetens, morsu exanimat. *Plin. lib. 9. & 15.*

AP. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram suam.* Pub Syrus. & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo, *Ouidius.*
Quaque venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.

XXII. AVRATA PISCIS.

Diues meticulosus.

AVRATA omnium piscium timidissimus est. ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquuntur. Tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus con uestitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, discedunt: post autem rursus accedens mare, secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. qui, vbi æstus reciprocauit, & recessit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & vero ramorum metu quiescunt. Adeo nimirum ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant Quamobrem primo cuique magnum numerum meticulosorum piscium capere & ferire licet: Neque modo ab vsu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere possunt. *Ælian. l. 12. cap. vlt.*

AP.

AP. An ideo metuit, quod aurum ſecum portet? aureo colore ſubrutila?

Sic timet inſidias qui ſe ſcit ferre viator,

Quod timeat: tutum carpit inanis iter. contra paupertas ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALÆNA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALAENA, non modo eſt immani corporis vaſtitate, ſed obrutis etiam plerumque graui ſuperciliorum pondere oculis caligat, neſciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia muſculum piſcem, qui Balænæ oculus dicitur, ſibi adhibet viæ comitem is prænotat, iter dirigit, & infeſtantia magnitudinem vada demonſtrat. *Plin.l.4. cap.vlt.*

APODOSIS.

Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ ſalebras dirigenda. φύσει μὲν γὰρ δυσχαλινωτὸν ὄρεξις, vt ait Plutarch. Ratio autem & prudentia eſt inſtar illius muſculi, quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς dicitur ab Ariſtotele. *apud. Stob. ſerm.16. l.8.*

XXIV. CALLIONYMVS.

Iracundus.

CALLIONYMO piſci, ait Ariſtoteles, in dextra iecoris fibra fel ſitum eſt, proportione corporis maximè omnium copioſum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo ſymbolum eſt iracundiæ. Menander in Meſſenia, πέπωκ' ἔχειν χολὴν τι καλλιωνύμου πλέω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, Ἐάν με κινῇς καὶ ποιήσεις τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

AP. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV.

XXV. CANCER.

Prudentias.

IN vtraque Nili ripa aſpides latibulis ſe tegunt, & tanquam ædes ſuas homines, ſic hoc flumen omni alio tempore iucundè & ſuauiter accolunt. Cùm autem in agros per æſtatem Nilus redundaturus eſt, tũ triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Eteſiis ventis impulſæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vnà cum fœtibus ſuis demigrãt: quod quidem munus a natura aceperunt, tanti vt fluminis, tamque operoſi quotannis acceſſionem non modo non ignorent, ſed ab eius etiam damno cauere ſciant. Teſtudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inacceſſa id temporis oua tranſferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum ſit futurum, facilè colligunt. *Æl l.5.c. 52*

Ap. Cancri & Crocodili prudentes ſignificant, qui futura multo antequam veniant animo præſagiunt, & ſe ab omni periculo remotos tuentur.

Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt. *Martial. Epigr.62.*

XXVI. CAPITO PISCIS.

Ο ΙΘΧΥΣ ΚΕΦΑΛΟΣ

Innocentia.

CAPITO de piſcium genere eſt, qui in paludibus degunt, continentiſſimus ac in victu temperantiſſimus eſſe creditur. Etenim nullam animantem inuadit, ſed cum omnibus pacem ſeruare ſolet. Si verò in quempiam iacentem inciderit, hunc in ſuum prandium conuertit, non prius tamen attingit, quam cauda mouerit. Si immobilis ſit, hunc prædam ſibi facit, ſi verò moueatur, eo intacto diſcedit. *Æl.l.1. de Anim.c.3.*

Ap.

AP. Vel capito symbolum est innocentiæ, cum se potius ieiunum malit, quam alieno periculo viuere: vel timidos hostes, & inimicos significat, qui thrasones agunt, in mortuos ad prædam expediti; at si quis vim vi tantisper repellat, illicò diffugiunt, tàm timidi in periculis, quam in victoria insolentes, vt de ijs dici possit, quod habet Ælian. Ἀδικοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS. ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddam animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idem mare procreari, & Cepum, hoc est, hortum; apposite idcircò nominari, quod tanquam hortus varijs coloribus distinguatur. Cùm est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput, & dorsum, & spina ad caudam vsque valde igneo colore sunt: tùm aurei quidam pili disseminati spectantur. facies alba ad genas vsque; inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omnino allbi. Mammæ duæ manum implentes cœruleo colore visuntur: venter candidus, pedes posteriores nigri sunt. Ælian. τὰ μὲν δὴ (inquit)
·17.6.8· περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι· διάσειο δ' ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον ἐστι, μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην. ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ, γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανες εἰσι.

AP. Cepus typus est elegantis vario gemmarum vesti-

vestiùmque cultu collucentis, cetera muti. sic apud Auianum:

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras.
Et quod nulla graues variarent terga leones; Fabula 40.
Protinùs his miserum credidit esse genus.
Catera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hoc arguta noua gaudentem Vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & picta nimium confide iuuenta,
Dum mihi consiliam pulchrius esse queat.
Miremùrque magis quos munera mentis adornant;
Quàm qui corporeis enituere bonis.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.

Ο ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ΙΧΘΥΣ.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ità figuratùm est, vt similitùdinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cùm subaureo est colore, tùm lineis à summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, vt eas citharæ fidiculas contentas esse dicas, vnde is citharœdus appellatur. os ei pessum it & subsidet, idèmque nigerrimum est, cingulòque croceo circumligatur. vertex varietate distinguitur, fulgore aureo, & nigris quibusdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda est nigra, præter extrema: ea enim candidissimo colore asperguntur. Alij item Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos, ad branchias pertinente: altero se-

meditentur, quomodo se salutaribus remedijs aduersus pericula muniant: ita fiet quod ait Poeta,

Maior post otia virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis scriptis coercitus.

COMPERTVM est Crocodilum improbissimum animal, si penna ibidis defricetur adeò obtorpescere & debilitari, vt immobili reddatur, omnemque pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur. *Horus Niliacus l.2.*

Ap. Cadit omnino in furiosum hæreticum aut virulentum calumniatorem, quem eruditi, & grauis hominis calamus restrinxerit. Talis Pelagium Augustinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis pestiferum Arium πένταθλος Athanasius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cœlestibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis victoria.

AVGVSTVS ille Cæsar Ægypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatum in nummis cudi voluit. Videtur & hodiè nummus cum inscriptione: *Nemo antea religauit.*

Ap. Christus Dominus Ægyptum, hoc est, mundum vicit, & exitialem generis nostri Alastorem depressit crucis arbore constrictum. Augustinus sermo.137. de tempore: tunc etenim Dominus noster Iesus Christus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iustos qui ori-

ginali peccato adſtricti tenebantur, abſoluit, in libertatem priſtinam reuocauit, & peccatorum tenebris occœcatos ſplendida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Iſidorus. Enydros, inquit, ſerpens ſiue Ichneumon in Crocodili viſcera illapſus eoque perempto ſaluus exiliens, typus eſt Reſurrectionis Christi.

Aliud ſymbolum.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

CRocodili cum ex ſeſe pepererunt, hoc experimento legitimum à ſpurio internoſcunt, vt ſi quid catulus ſimulatque excluſus eſt, rapuerit; in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: ſin ignauia eum ipſum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muſcam, aut lumbricum, aliàmve beſtiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam à ſe degenerantem, nihilque ad ſe pertinentem lacerat. atque videntur, vt ad Solis radios Aquilæ ſuorum ingenuitatem experiuntur, ſic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique ſcilicet non temerario ſuos affectu, ſed ratione amantes.

Ælian. l. 9. c. 3.

APODOSIS.

Crocodilus ſuos agnoſcit ex rapina, haud diſſimiliter parentes improbi germanam ſobolem ex vitiorum ſuorum imagine. Oedipus apud Senecam tales eſſe filios gloriatur

Ego ſum? meorum exempla facinorum, appetunt.
Me nunc ſequuntur. laudo & agnoſco libens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara generoſam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV.

XXXIV. CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CRocodilvs capitur obiecto suis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primum ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. *Hero.l.2.*

Apodosis

Typus est voluptatis, de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus.
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excæcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. CYTHARVS.

Charitas.

CYtharvs piscis habere dicitur καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album.

Ap. Syncerus Dei amor nullis sordidi animi angustijs restrictus, sed latè in hominum vtilitates diffusus, de quo si amplitudinem respicias merito illud Poëtæ dici possit, *Ath.l.7.p. 305.*

Cor Mundi instar habens.

XXXVI. DELPHINVS.

Princeps mansuetus.

DElphinvs solus inter pisces caret felle.

Ap. Mansuetudo principum est propria. Seneca lib. 1. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & Principem decet. Salust. præ- *Ath. Dipn. l.8.ex Arist.*

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia seu Vigilantia.

DELPHINVM perpetuo motu præditum esse ferunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à motione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens in profundum tamdiu pepellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquã funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quiescit. *Æl.l.11. c. 22.*

APODOSIS.

Præclarum vigilantiæ exemplum, maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori.*
Vita ip. a Vigilia est. Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad somnos, vix totam cursibus actæ *Sil. Ital. l. 12*
Indulsit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credensque abscedere vitæ
Quod sopor eripiat tempus.

XL. DELPHINI.

Amor parentum in sobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua causa consternatos rursus excipiunt, & ventre complectuntur. *Basil. in Hexa. ho. 8.*

A P. Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui, est noster ἱερὸς ἰχθὺς, in pisciculos, quos fouet in visceribus suæ charitatis. Accedit quod teneræ soboli veteres Delphini tanta

XLIII. ECHINVS LACONIS.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

DEMETRIVS Scepsius lib. 26. Troiani apparatus, scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum, Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse ignarum quisnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dùm frangere cùm stridore conaretur, esu offensum, nec intelligentem quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abijciam, neque posteà sumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρὸν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλακισθεὶς, οὔτ' αὖθις ἐπιλάβοιμι. *Ath l. 3.*

APODOSIS.

Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quod maiori fortasse incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non danunt. *Cæcilius.*

XLIV. ECHINVS MARINVS.

Fide & prudentia.

ECHINI marini futuræ tempestatis præscij lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. *D. Ambr. in Hexamero.*

AP. Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei, quæ nos toborat & confirmat, ne quid in opinionum salo fluctuemus. Simile quod dictum alibi de sepijs ad saxum adhærescentibus.

Traiecto syrtes, anchora iacta mihi est.

bitates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in posterum nobis omnia faciliora leuioraque viderentur. Memini ita accommodatam parabolam à viro nostræ societatis pereruditо.

XLVII. GLAVCVS PISCIS, ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

GLAVCVS piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissimè cauet, ne insidijs petantur, néve pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac sine timore natant, tamdiu ille custodire non intermittit: nunc a tergo cum eis natans, nunc vero non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat. ille rursus natat. Ælian. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterum matris ingrediuntur & regrediuntur. *Lib. de Animal. cap. 16. Ælian. lib. 1. cap. 15.*

APODOSIS.

Hac Icone significatur amor & sollicitudo parentum in teneram prolem; vel certè Dei in homines plusquam materna φιλοστοργία, quos in aduersis regit, in prosperis gloriosos ostentat.

Sic glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij bland- animæ volant
Reponit aucta pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII. LVCERNA PISCIS.

Apostoli.

Plin. lib. 9. cap 27.

SVBIT in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet.

AP. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis præditi offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemque nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati male creditur.

Ælian. de Animal. lib. 1. c. 41.

MELANVRI cum placidum, & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegmentoq; proteguntur, quocumque corpus occultari potest. contra cum aduersa tempestas est & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descendunt, hi tum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant. nescio enim quomodo pernoscunt quo die noctéve cum feritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare.

Horat. Od. 10. lib. 2. carm.

AP. *Sperat infestis, metuit secundis*
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus.

L. MVLLVS GREGALIS,

ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges consumere natus.

Athen. lib. 7 pag. 324.

MVLLVS gregalis dentibus est serratis, totus punctis maculosus, carniuorus, post tertium partũ steri-

ſterileſcit, vermiculis quibuſdam in vtero genitis, qui conceptum fœtum abſumunt.

Ap. Monachi aut optimi ſunt, qui proficiunt, at peſſimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: ſterilitas, virtutis poſt aliquot actus remiſſio: vermes, peccata occulta. D. Auguſtinus: *Ex quo Deo ſeruire cœpi, quemodo difficiles ſum expertus meliores, quàm qui in monaſteriis profecerunt: ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſteriis ceciderunt. ad ſummum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi noſtri offenduntur, torcularia deteſtari, vnde apotheca dominica fructu olei luminoſiori implentur.* *Epiſt.137.*

LI. MVRÆNA.

Ira laceſſita.

MVRÆNA plaga vna per ferulam accepta torpeſcens perſtat: ſin plureş, ira incenditur. καὶ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

A p *Furor fit læſa ſæpius patientia.*

LII. MVRÆNÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACETI guſtu Murenas in rabiem agi ferunt. *Plin. lib. 9. cap. 23.*

A p. Multi ſeueritatis acrimonia efferantur, qui lenioribus clementiæ remedijs ad animi æquitatem, & moderationem poſſent reuocari, Claud. *peragit tranquilla poteſtas, Quod violenta nequit.* Procul ille Peſcennij Nigri truculentus rigor qui Palæſtinis rogantibus vt ipſorum cenſus leuaretur eo quod regio eſſet grauata, ſatis inclementer reſpondit: *Vos terras veſtras leuare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem* Quo reſponſo abſque dubio miſerorum mortalium animos in ſui odium efferauit.

LIII. MV-

glexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiusdem nominis conuertit: comitem verò, & ministrū illius loco Cupidinem ipsum quoque iuuenem, & formosum sibi delegit, & alis quas Nerites habuerat eundem induit.

APODOSIS

Digni sunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumq; terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum desiderio inescati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

LV. ORCYNVS,

Salus damno leuiori empta.

ORCYNVS cetaceus piscis prouidens est, & natura non arte quæ sibi maximè conducant intelligit. Itaque cùm hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens, ad solum allidit: & hamum oris pulsatione expellere cupit. quod si id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod sibi molestiam exhibet, expuit abijcitq;. εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν.

AP. Orcynus symbolum est eorum qui vitam & salutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur.* &. *ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, *Aliquid amittere, vt maiora lucreris, Periculo euasisse per se præmium est.* *Ignatius Diaconus.*

LVI. OSTREA AD VNGVENTVM.

Voluptas capiens homines.

INDI piscatores alabastrum vnguenti effundunt, cuius suauitate capta Ostrea, inebriata ferreo stylo configuntur. Philost. παριζήσας ὁ Ἰνδὸς τῶν ὀστρέων τὸ δέλεαρ *Lib. 3 c. vlt.*

LIV. PASTINACÆ ACVLEVS.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus existit, etenim primum vt pupugit statim interficit, quod quidem ipsius telum vel rei maritimæ peritissimi exhorrent. Neq; enim alius quisquam, neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam à dijs hastæ Pelei concesso. *AElian. li. 1. de Ani. ca. 56.*

AP. Virulentæ linguæ maledicus Pastinacâ rectè significatur.

φιλολοιδόροιο γλώσσης
ἔλεμνα κοῦφα. *Anacreō.*

LV. PASTINACÆ FATVM.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piscationis studiosi sunt, & desiderio non frustrantur, in hunc modum, saltant & canunt quam possunt suauissimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tum spectanda saltatione se oblectant, & adnatant propius. At piscatores sensim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miseras structus apparet, quæ saltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extensis inclusæ capiuntur. Ælian. idem de paguris ait & Thrissis *lib. 6. cap. 31. & 32.* *Li. 1. de anim. c. 39*

AP. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus.

Non vnquam reputant quanti sibi gaudia constent. *Iuuenal. Satyr. 6.*

LXI. PAVONIS FLVVIATILIS CAVDA.

Finis Bonus.

APVD Indos Pauones sunt pisces cauda aurea insignes χρυσᾶ δὲ τὰ οὐραῖα. *Philost li. 1. cap. 1.*

APODOSIS.

Bonus finis cauda aurea. Eustathius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιτιθέναι κορώνην aurеam imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem suis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Parasiti.

Ælian. li. 9. cap. 7. PEDVNCVLVS piscis ignauus omnique arte & industria destitutus, delphinum sectatur, & eius præda tanquam locuplete mensa pinguescit.

AP. Typus parasitorum, qui solent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR;

ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

Ælian li. 11. cap. 13. PHYSA Ægyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum Luna pariter decrescere pariterque recrescere: corporis habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui.

AP. Affectus hominum pro rerum quas ipsi amant, habitu, vel crescunt, vel minuuntur, & omnino se ad rei dilectæ modulum componunt. Mater enim amoris est similitudo. Plato in conuiuio. ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis est ille Lycidas apud Calpurnium:

Ecloga 3. in [illegible]tione.

Non sic districta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas:
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro.
Te sine, væ misero mihi! lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.

Attu

At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina libentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscem Leonides Byzantius gigni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullumque os habentem more piscium: branchias tamen his innatas esse, capitis figuram etsi minus expressam coniectari posse: infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris esse idem ait. *Ælian. li. 3. cap. 18.*

AP. Os habent cum oculis commixtum, atque confusum helluones. Quicquid vident ad explendam gulam concupiscunt, imo toti pænè ventres sunt,

Notaq; per oppida bucca.

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PINNÆ animal marinum, è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparandi cibi societatem facit: eamque ob rem cancer cùm piscem quendam adnatare videt, illam leniter morsu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piscis adnatantis caput recipit, comprimitque: & piscem ita captum in cibo consumit. *Ælian. l. 3. cap. 29.*

AP. Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui simplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quasi in velabro olearij.

LXVI. PINNOTERÆ.

Nobilitas inanis.

Plinius. MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cum creuerint migrant in capaciores.

AP. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cum suis diffidant virtutibus.

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. PNEVMON.

Voluptuarius.

Plato in Phil. PNEVMON piscis est ζωόφυτος, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita, sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus.

AP. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, ciboque mancipant, vt humanum sensum exuere, & quasi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id est, *arborescere* videantur:

LXVIII. POLYPVS:

Luxuria.

AElian. lib. ?. cap. 28. de Anim. EX piscibus libidinosissimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cũ enim parui pisciculi, tùm cancelli & cancri ipsum exedunt, & conficiunt, quamobrem cum non amplius anno viuere dicunt, fœminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

Ap. Imago libidinosi, qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Persius, redditur, omnisque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno languescit. *Sanus criminum stimulus libido est, quæ nunquam maneri quietum patitur affectum. nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat.* *Ambros. lib. 1. de Cain & Abel. c. 1.*

LXIX. POLYPVS.

Inuidi.

POLYPVS cum alijs cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias calidissimus) tùm verò sua ipse membra conficit. Nam si venatio deficiat, brachia sua deuorat, εἶτ᾽ ἐς κύδος γίνηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέξαγε: ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi natura. *AElian. lib. 1 de Anim. cap. 17.*

APODOSIS.

Similiter inuidus aliorum inuidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui interfector. Prosper. *Inuidi odia inter se abscondunt, & in suos cruciatur enutriunt.* *Lib 3. de vita Cõtemplati. cap. 5.*

LXX. POLYPODIS CAPVT.

Bona malis permixta.

POLYPODIS caput cùm esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homerica, quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά

Ap. Bonum rarò synçerum est, & nullius mali contagione illitum: sed in rebus humanis omnia malis bonisve, tristibus & lætis permixta. Synesius Hymno 4. *Plutarch. de audiendis poetis.*

Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis,*
Διχόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκράσιον,	*Purum autem*
Ἀμιγὲς τ' ἀγαθόν,	*Impermixtumq́ bonum,*
Θεός, ἢ τὰ θεοῦ.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

Plin. li. 9. cap. 30. AVIDISSIMOS esse concharum Polypos ferunt, sed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltroque escam ex prædante capere.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe repellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda.

Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἔργ. pessimum vitium calliditas, πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀῤῥώστημα· χαλεπὴν δὲ καὶ πάντως ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποδοχήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

Athen. lib. 7. EST autem Pompilus amator piscis, ζῶον ἐρωτικόν, vtpote Venere genitus, & cæli sanguine, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ.

APODOSIS.

In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo: Oui. Fast. lib. 2.
Inde Palæstinæ margine sedit aquæ.
Dum latet insonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ
Et Dis auxilium ferte duobus ait.
Nec mora, prosiliit, pisces subiere gemelli,
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent.

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque potest, & attrahit Æl l. 7. c. quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus 34 eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt. intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eo pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta sugit escam, quoad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat.

APODOSIS.

HELLVONES improbi liguriendo persæpe capiuntur.

Plurimus hinc ager moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus & hærens
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRVM CLAMANS.

Clamor inutilis.

Ælian. li. 12. cap. 15. RANA validido clamore Hydrum terrere conatur, sed ille clamores negligens prædam arripit.

AP. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

Ælian. de Anim. li. 9. c. 29. INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam, quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis comprehendit ac helluatur.

APODOSIS.

Ignatius Diaconus *Imago prædæ in damna sæpe pellicit.*

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

Plin. l. 9. cap. 63. EAndem ob causam factum putant, vt Mæcenas ille Augusto charissimus Rana Seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium, vt perpetuo silentio torpescat. Cyrenis mutæ fere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ sunt etiam nunc in Seripho insula.

Seneca. AP. Significat eximiam silentij fidem, qua sibi commissa Principis arcana seruaret. *Vt quisque contemptissimus, & maximè ludibrio est, ita solutissima lingua est.*

LXXVI. LAMPAS AD RANAS.

Calumniatorum repressio.

OBSTREPVNT vt solent insanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipsi molestæ sunt, quæ apud Homerum queritur, sibi infesta ranarum coaxatione caput obtusum, & soporem, quem vel maximè desiderabat, negatum. At si lampadam lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percussæ conticescunt.

AP. Ranæ calumniatores sunt, qui ne Mineruæ quidem, hoc est, literatis hominibus parcunt, & vsquequaque tumultuantur, at si virtutis fulgor paulatim discussis tenebris clarior emicuerit, aut illustris alicuius viri præstantia compresserit, obmutescunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta:
Contemnere miser, vitanda est improba siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti. *Horat. Satyr. 3. lib. 2.*

LXXVII. SARGI CAPTVRA.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non satis luminibus illuminantur, sed tanquam fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen Solis complere possit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tum verò Solis maximè radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, vicinam proximam & continêntem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant. Namque cum caprarum proximè & secundum littus pascentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adna-

tant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras attingere frustra affectant. Sensum caprini odoris percipiunt, etsi sub fluctibus natant, itaque voluptate gestientes, ad eas accedere student. Quoniam verò circa amorem adeo infelices sunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat, Sole a tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spergit, ac abijcit, vbi habitare solent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati accedunt, farina vescuntur, pelle assimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piscator multos hamo robusto capit: cuius linea alba non ex arundine appensa est, sed virga de corno arbore: simulac enim ad hamum adhęserit piscis, subtrahere expeditissimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, a capite ad partem inferiorem reuocando & flectendo declinet, premendôque ex lapidibus in quos ad latendum se compellunt, extrahat. Sic plumatis tuniculis amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati Taurum, albati Elephantum fugiunt.

Ælian. l. 1 de Anim. cap. 23. Plut in Fortit. Alex p. 588.

APODOSIS.

Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim est ars Dæmonis, vt si cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vanissimam ingerat imaginem. & se in ea quæ amamus ipse componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quasi sagena cæcos venatur:

Τόσσος ἔρως καὶ ὅπῃσιν ἐς ἄγρην ἡγεμονεύει
Εσθος ἔχειν κευθμῶνας ἀγροσύνοιο λόχοιο.

Oppian. l. 4. ἁλιευτ.

LXXIX. SCARI CAPTVRA.

Mors ex luxuria.

SCARVS cum alijs herbis marinis, tum alga vescitur, omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summnm os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, vt nassa in Scarum captum conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium præuertere, eique appropinquare & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentium, insidijs collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens, fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis. *Æl. l. 1. c. 2. Me-min. & Opp. li. 3. ἁλιευ*

AP. Obscœni homines libidine in maxima capitis discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant se, *Oppian. ἁλιευτ.*

Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος.

LXXX.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitiosæ.

CALLISTHENES Sybarita 13. rerum Gallicarum, Nascitur (inquit) in Arari Piscis ab indigenis σκολόπις nominatus, qui secundum aucta Lunæ albus est, secundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à proprijs spinis confoditur, ὑπερauξηθεὶς δὲ ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

APODOSIS.

AP. Diues auarus, & in constans opportunè hac parabola significatur, cui sæpè nimiæ spinæ, hoc est diuitiæ, sunt exitio.

Hoc habuisse fuit quod periisse fuit.

LXXXI. SEPIA.

Hæreticus conuiciator.

Æl. l. 1. de Anim. cap. 3. CVM se à peritis piscatoribus captari cognoscit Sepia, suum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, que circumfusa, ab oculis piscantium remouetur, eorumque pestringit oculos: piscatores verò, cùm sit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus.

AP. Hæretici postquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile est quod Plin. habet de Bonaso. *Tradunt* lib. 8. c. 15. *in Pæonia feram quæ* Bonasus *vocetur, equina iuba, cætera tauro similem, cornibus ita in se flexis, vt non sint vtilia pugnæ: quapropter fuga sibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus sequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXII.

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuso Sepiæ atramento accendatur, astantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. Pl. l. 32. c. 10.

Ap. Sepiæ atramentum est calumnia, quæ lucem qua quid purius est? inficit, & præclaros alioqui homines tetra specie induit: vnde grauem malorum sarcinam in suum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miserere tui, rabido nec perditus ore Martia. lib. 6.
Fumantem nasum viui tentaueris vrsi:
Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusque,
Si dolor, & bilis, si iusta coegerit ira,
Vrsus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quaras quam possis rodere carnem.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

SEPIAM aiunt sæuiente tempestate minora saxa prehendere, & in ijsdem vtraque promuscide velut anchora stabilitam quiescere. Ath. l. 8. p. 323.

Apodosis.

Fides est saxum firmissimum, quo fluctuante opinionum salo, excipi & teneri oportet: ὑποϐάθρα μένει καὶ κρηπὶς ἡ πίστις. Theod. λογ. α. περὶ πίστεως.

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIRENES aiunt sæuiente tempestate, quam suiuissimè canere, contra sereno cœlo & tranquillo mari tristes obmutescere.

APOD. Inuidos aliorum res aduersæ vehementer oblectant, prosperæ contristant & deijciunt. *Presb.* de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitijs gratuitis ardent, deprehendi pectoris sui malitiam timent, semper amari: nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam sui, omnibus odiosi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique dispersi.

De vita Contemplatiua lib. 3.

LXXXV. STELLA.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STELLA piscis qui ab Aristotele ἀστὴρ quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio sit efformatus: Brachijs enim quasi radijs quinque diffusus expanditur: in radiorum medio os est sine gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiscretæ sunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè disrumpuntur. Aspectu pulcherrimus est, ob exquisitam partium compagem. Habet autem tam igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat. Arist. li. 5. οὕτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν ὥστε ὅ,τι οὖν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρόμενον διεφθὸν εἶναι.

AP. *Æternus est nullisque domabilis vndis.*

LXXXVI. THYMALLVS PISCIS CAPTVS A CVLICE.

Cenedoxus.

PISCEM Thymallum Ticinus Italiæ fluuius procreat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri pisces, pisculentum quendam mittit odorem, imò verò existimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lecta manibus tenere, tanta sanè

Ælian. lib. 14. cap. 22.

ſanè odoris ſuauitate fragrat, vt qui eum ipſum non videt, Thyrmum ſe geſtare putet. atque is cum talis ſit, à culice vili beſtiola, cuius eſca imprimis delectatur, capi ſolet.

Ap. Tales quidem ſunt præſtanti ſingularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum, vanæ gloriolæ aura & rumuſculis capiuntur. Num Thymallus tam vili beſtia captus iure inclamaret,

Te natura dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. TESTVDO MARINA.

Proſperitas periculoſa.

TESTVDINES tantæ magnitudinis Indicum mare emittit; vt ſingularum ſuperficies habitabiles caſas integant. capiuntur quidem multis modis, ſed maximè euectæ in ſumma pelagi, antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorſo per tranquilla fluitantes. Quę voluptas liberè ſpirandi in tantum fallit oblitas ſui, vt ſolis vapore ſiccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. *Pl. 9. c. 10*

APODOSIS.

Proſperæ fortunæ flatu ſæpe deliniti homines ſui obliuiſcuntur, & in acerbiſſima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet, ſtultos facit. Syrus.

O funeſtus multis populi *Senec. in Octauia.*
Diruſq; fauor, qui cum flatu
Vela ſecundo ratis impleuit,
Vexitque procul, languidus idem
Deſerit alto, ſæuoque mari.

LXXXVIII. THEVDITES.

Milites ignaui.

Plut. in Apoph. reg.

TOὺς Ἐρετριεῖς ἐκεῖ σκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ τευθίδας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienſes ſubſannans Themiſtocles, dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere.

Ap. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præſidia habent quibus ſe aduerſus hoſtes tueantur, ſed animi imbecillitate, iiſdem vti non poſſunt.

Sine animus nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis,

Sine animo eſt debilis.

LXXXIX. TROCTA ΤΡΩΚΤΗΣ.

Calliditas.

AEli. lib. 1. cap. 5.

PIscis Trocta, cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere poteſt, hamo captus ſolus ex piſcibus non ſe ab hamo retrahit, ſed impellit ſeſe in ferrum, chordam conſumere cupiens. Piſcatores contra machinantur magnas anſas: ille verò quoniam quodammodo valet ſaltu, anſas ſæpè tranſilit, ac linea qua agitur conciſa, ad domicilia reuertitur.

Apodosis.

Callidus callidum captans, ſæpè hamum perdit: ſolent enim quod ait prouerbium,

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Contra vulpem vulpinari.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRANOSCOPVS piſcis præter omnium animantium naturam; vnum oculum in ſummo capitis vertice habet, quo intendens, ſemper inſidias vitat reliquorum piſcium. *Iſi.c.6.l.12.*

APODOSIS

Prudentis typus eſt Vranoſcopus, qui ſemper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, & occurſantes in hoc vitæ pelago caſus vigili circumſpectione declinat. Opus; ſi quando alias; hoc lumine,

πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Heſiod. ἐργ. Porro Vranoſcopus, idem eſt, qui ab Athenæo Ἁγνὸς & καλλιώνυμος appellatur, lib. 8. piſcis pedali magnitudine, ſine ſquamis, capite magno, oſſeo, aſpero, Ranæ piſcatricis capiti haud abſimili.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. SERPENS.

Amor ſobolis.

MVLTIS quidem in animalibus cernitur inſignis erga ſuos fœtus φιλοστοργία : ſed nihil admirabilius eſt ſerpente, per ferrũ & flammas ad teneram ſobolem liberandam traijciente. Narrat quippe Funccius ſe Loſtorfij vidiſſe, cum non fœtus quidem, ſed ouum tantũ vnius ſerpentis in fornacem proiectum eſſet, matrem ipſam cum feſtinatione acceſſiſſe ſibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingreſſam eſſe, licet aſtantibus quibuſdam viris à quibus partim baculis occiſa eſt, partim igne læſa.

AP. Ingens eſt vis φιλοστοργίας:

Sta. Theb. 9 *Sic lea quam ſæuo fœtam preſſere cubili*
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat,
Mente ſub incerta, toruum ac miſerabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morſu
Tela queat, ſed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumſpicit ira.

II. SER-

II. SERPENTES MESOPOTAMIÆ.

Exterorum odium.

IN Meſopotamia Syriæ regione, & in Iſtronte exigui quidam ſerpentes naſcuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere ſæuiant. *Ariſt. de admirand. c.145.*

AP. Veteratores plerique quod populares ſuos, vt ſatis callidos decipere non poſſint, in externos omnia tela emittunt, & ſi quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iuriſperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam diſertè deſcribit. Cauenda lex eſt ἰυξινίας, quæ violatur; cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio deſtituti, à callidis & nefarijs opprimuntur. Atlas propter morum erga hoſpites inconditam aſperitatem diſertè fingitur à Poetis verſus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæq; *Ou. 4. Met.*
In ſyluas abeunt, iuga ſunt humerique manuſq;,
Quod caput ante fuit ſummo eſt in monte cacumen,
Oſſa lapis fiunt.

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibuſdam in locis ſerpentes ſunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt veſpertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut ſudoris ſtillas demittunt, quæ non cauentium corpora ſoluunt in putredinem. *Strab. l.15.*

APODOSIS.

Dæmones hominibus inſidiantes hac pictura non male adumbrantur; qui miſeris inſultant, atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdiſſimum voluptatum cœnum, quo ſi animi fuerint implicitì,

 hunc

humi repunt cæleſtium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, feliciſſimum vitæ curſum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè deſcribit Prudentius.

Haud ſecus ac ſi olim per ſudum lactea fortè
Lapſa columbarum nubes deſcendat in aruum
In Hamart. aduerſus. Marcion. 870. *Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus auceps*
Prætendit, lentoque inleuit vimina viſco,
Sparſit & inſidias ſiliquis, vel farre doloſo,
Iniciunt altas fallentia grana, gulamque
Innectunt auidam tortæ retinacula ſetæ,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Aſt aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Greſſibus innocuis ſterili ſpatiantur in herba,
Suſpectamque cauent oculos conuertere ad eſcam.
Mox vbi iam cælo reuolandum, Pars petit æthram
Libera ſideream, plaudens ſuper æra pennis.
Pars captiua iacet, laceris & ſaucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam ſuſpicit auras
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura ſolo: ſed ſuauibus iſtis
Deuinctæ inlecebris retinentur & æthera paucæ
Conſcendunt reduces, multas viſcoſus ineſcat
Paſtus. & ad ſuperas procurrere non ſinit auras.

IV. SERPENS VETVSTATEM EXVENS IN RIMA.

Humilitas vitæ.

SICVT impoſſibile eſt vt ſerpens vetuſtatem exuat niſi anguſtam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetuſtatem animæ, veteriſque hominis, niſi per anguſtam & arctam ignominiæ tranſeamus viam Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſue-

assueuit? & qui preciosa veste conspicuus in auro, atque purpura fulsit, ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit? fascibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officiosi agminis honestatus pœnam putat cum solus est. Tenacibus semper illecebris assuetum necesse est vt vinolentia inuitet, inflet superbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas stimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod igitur remedium, nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? *Cyprian. ad Donat.*

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam, vt ait Phœdon, Animalia cũ mordent non sentiuntur. adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum, & in ipso tumore. nullum vulnus apparet.

AP. *Ex ipso Senec. ep. 94.*

Idem tibi in conuersatioue virorum sapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quãdo tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odêre fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniurijs infestæ. *Plin. lib. 15. cap 18.*

AP. Apes studiosos castimoniæ significant, qui

 non

D. Gregor. Naz. qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, odere.

Οὐδὲ μύρων μαλακὴ με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul a solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδριώδεις vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Plin. l. 11. cap 15. Virgil. Ænе. 12.

Vana gloria spoliat virtutes.

CVM exiguntur mel'a, fumo abiguntur apes.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoq; impleuit amaro;
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras.

AP. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari, qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripit φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius. (in ascetiсis.) Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίστανται τῇ ἄνω λαμπρότητι Isidorus Pelus. (Ep. 197.) *Pompa & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.*

VIII.

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETAE siue septempagani melle- gunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. *Strab l.11.p. 357.*

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum, *Phædrus l. 5. 85.*
Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret.

Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Quin. Curt. lib.6.*

AP. Nos in hac vita humanarum quærimus solatia miseriarum, bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis insana tenemur cupiditate. Sed vix cœlestis gratiæ radius illuxit, cum ista orbentur, & in fumos euanescunt, quæ magnam in

se speciem, magnam continere videbantur suauitatem.

X. ARANEÆ.

Prudentia.

Plin. l. 11. cap. 29.

ARANEÆ incremento amnium futuro telas suas altius tollunt.

AP. Hac tabula significatur prouidentia contra aduersa, quæ si instar fluuiorum aduersus nos crescant, opera nostra supra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum serenum est, collocanda.

In solo mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philosophia vitiis medetur.

Pet. Hisp. Alex. in die genialibus.

ARANEÆ Apulæ morsus pestifer sanatur musica, læsus enim cum iam audit Musicę sonitum, se dat in choream, qua tamdiu exercendus est vt delassetur, & veneni vis dissipetur.

AP. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia non verbosa illa quidem, sed πρακτική· qua quisunt præditi, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia nobile illud Nepenthes, obliuionem malorum afferens.

Nepenthes.

Ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere est lapis πανσίλυπος, qui repe-

Lapis πανσίλυπος.

repertus mœrorem diſcutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τὶς πινθῶν, παύεται τοῦ χρήματος τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. *Iaſ. Byzan. in Tragicis, & Plut. in Strymone.*

XII. ACANEÆ THEBANORVM.

Vates & ſcriptores infauſti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Ceteris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerãt adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. *Pauſan. in Bœo. p. 287.*

AP. Symbolum infelicitatis eſt nigra tela: vnde nigra vitæ & fati ſtamina dicuntur à Poëtis in re infauſta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ γένους δαίμονος. Contra aurea vel Purpurea Parcarum fila dicuntur, ad ſignificationem immenſæ felicitatis. Alluſit Martial. *l. 6. de filio Domitiani.*

Ipſa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum ſectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum ſeruis, vt eos iuberet millena pondo ſibi aranearum deferre propoſito præmio, collegiſſeque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna eſſet Roma. *Æl. Lamp. in Heliogab.*

AP. Quid aliud quam araneas conſectantur qui res opeſque humanas aranearum telis ſubnixas tam auidè colligunt, vt ſe ad vnum natos putent? At is quo gloriantur, *Paulinus.*

Murus aranea fiet.

Num ſtolida res eſt in nauigatione, vbi in portum eſt ventum, ſi exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus ſis, gubernatorem, & nauim, & curſum inſtitutum relinquas? At tales ſunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt

ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati ſunt obliuiſcuntur.]

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpeciē diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſime alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. *Ælianus.*

APODOSIS.

Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. *Epicharm. apud Stob. Serm. 2.*
De Aranche autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. *l.6.Metam.*

D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ, ſupra *Pſalm.* 89. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cũ ipſa arundine deglutire non poteſt, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincũnt Hydrorum robur. Ælian. *Var. Hiſtor. lib.* 1. *cap.* 3.

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus Dæmonis: ranæ Ægyptie, prudens Chriſtianus: Arundinis crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquã in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fonte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit. *Paulinus ad Cytherium.*

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quę cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit. *Plutarch.*

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem ξένιον præſidere voluerunt. Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoque apud Athenienſes poſita lex ὠξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites *Tullius.*

Græ.

Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi, quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum ſanctitas.

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt: ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes. inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquã ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur.

Ælian. lib. 6. cap. 38.

AP. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert. Diodorus Siculus hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experietur. D. Ignatius qui Chriſti contemporaneus fuiſſe creditur: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γάρ τις κρείττων ἢ θεοῦ μᾶλλον παραπλήσιος ἐν πᾶσί τις ὄντι. Oportet honorare regem, nullus enim præſtantior, aut Deo propior in hac rerum vniuerſitate.

Lib. 3.

In epiſt. ad Smyrnaos.

XVIII. BASILISCVS ÆGYPTIVS.

Clementia Dei & ira.

BASILISCVS apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis ex artificio confectis vt claudi & aperiri poſſent: hunc ſimul atque oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur, iocis conuiuijſque ſoluta: quod ſi clauſis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auerſos & iratos

ſuos Deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebras, miſerabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Euſebio mutuatur Pierius. qui ſuo more locos non citat. adde quod Epies Baſiliſci non meminit, ſed in genere ſerpentis. *Lib. 1. de præparatione Euangelica cap. 7.*

A P. Miſericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auerſi, tenebris & luctu funeſtant.

Viget quodcumque videt.

XIX. BASILISCVS AD SPECVLVM MORIENS.

Inuidus ſeu calumniator ſuis telis oppreſſus.

BASILISCVS, vt eſt apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, ſerpens prorſus exitialis, ſolo aſpectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, ſaxa ipſa diſſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, proprijs telis enecatur.

A P. Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animã eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur. ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta:

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliacæ ſerpens peſtis acerba plagæ,
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus.
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum) ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuicia linguæ
In puros. proprio te iugulas gladio.

XX BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS Rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros

ros consederat: quo in soporem soluto eius qui propè astabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem bestiolam, quæ sensim ad riuum progrediens traijcere sese vehementer cupere ostendebat. Armiger illi nudum ensem instar pontis ferrei quo traijceret substernit. Mox cum ad vlteriorem ripam peruenisset, se in specus foramen abdidit, è quo statim rediens iterum in os regis vnde digressa erat visa est remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi in somnis contigerunt, existimabat quippe se per pontem ferreum ad radices montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit.

Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensabat bestiola.

Χάρις βαιοῖσιν ἐπῆδε.

XXI. BVPRESTIS. ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est, quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. magnum Etymologicum, in voce Βούπρησις, λάχανον esse dicit, Βούπρησις λαχάνου ἀγρίου γένος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

Lib. 6. de Animal. cap. 35.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus. Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem. Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo inſidens ruptæ ſonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. ſumpſit ex Conone. *In epiſt. ad Ioannem Patricium.* Meminit quoque Clemens Alexandrinus admodum ornatè ἐῤῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ. τῷ ὀργάνῳ. *In protreptico ad gentes.*

AP. Parabola non abſurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à ſummis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus aſſonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit Poteſt & dici de eo, qui in aliquo opere ſuſcepto languet, & hæret, ſed ſi blanda alicuius voce incitetur, animos reſumit, & vincit. Meminit Strab. vbi ſtatuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Ariſtonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur: *Lib. 6. p. 149*

Si non erraſſet, fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter ſe habent, atque vtriſque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum eſt. Cicadæ tamen cum ijs non ſentiunt: nam Locrenſes i Rhegino agro ſilent: Rheginæ viciſſim Locris mutæ ſunt. huius ſilentij nec ipſe cauſam, nec quiſquam alius, niſi ad diſſerendum ſit temerè audax, intelligit: ſolâ natura

D. Gregor. Naz. qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, oderc.

Οὐδὲ μύρων μαλακὴ με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul a solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδριώδεις vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vana gloria spoliat virtutes.

Plin. l. 11. cap 15. CVM exiguntur mella, fumo abiguntur apes.

Virgil. Æne. 12.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoq́; impleuit amaro;
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras.

AP. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari, qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripit φύσῶν τὴν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλεύων πνευματικοῦ πλοῦτον. Basilius. (in asceticis.) Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίστανται τῇ ἄνω λαμπρότητι Isidorus Pelus. (Ep. 197.) *Pompa & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.*

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETAE siue septempagani melle- gunt e summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. *Strab l. 11. p. 357.*

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum, *Phædrus l. 5. 85.*
Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret.

Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Quin. Curt. lib. 6.*

AP. Nos in hac vita humanarum quærimus solatia miseriarum, bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis insana tenemur cupiditate. Sed vix cœlestis gratiæ radius illuxit, cum ista orbentur, & in fumos euanescunt, quæ magnam in

ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem.

X. ARANEÆ.

Prudentia.

ARANEÆ incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt.

Plin. l. 11. cap. 29.

AP. Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa. quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philoſophia vitiis medetur.

Pet. Hiſp. Alex. in die genialibus.

ARANEÆ Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicę ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur.

AP. Araneæ morſus peſtiferi ſunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda ſapientis viri oratione quaſi harmonia cœleſti deferueſcunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præſtat Philoſophia non verboſa illa quidem, ſed πρακτική· qua quiſunt præditi, *Veri ſunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Eſt autem Philoſophia nobile illud Nepenthes, obliuionem malorum afferens.

Nepenthes.

Ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere eſt lapis πανσίλυπος, qui repe-

Lapis πανσίλυπος.

repertus mœrorem discutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τὶς πινθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. *Ias. Byzan. in Tragicis, & Plut. in Strymone.*

XII. ACANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Ceteris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerãt adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. *Pausan. in Bœo. p. 287.*

AP. Symbolum infelicitatis est nigra tela: vnde nigra vitæ & fati stamina dicuntur à Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ γένους τοῦ δαίμονος. Contra aurea vel Purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. *l. 6. de filio Domitiani.*

Ipsa tibi niueo ttahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR

Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis, vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearnm, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. *Æl. Lamp. in Heliogab.*

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad vnum natos putent? At is quo gloriantur, *Paulinus.*

Murus aranea fiet.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas? At tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt

ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati ſunt obliuiſcuntur.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus vero ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpeciē diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſime alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. *Ælianus.*

APODOSIS.

Epicharm. apud Stob. Serm. 2. Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. De Aranche autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. *l. 5. Metam.*

D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ, ſupra *Pſalm. 89.* Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cũ ipſa arundine deglutire non poteſt, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. *Var. Hiſtor. lib. 1. cap. 3.*

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus Dæmonis: ranæ Ægyptie, prudens Chriſtianus: Arundinis crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquã in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fonte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit. *Paulinus ad Cytherium.*

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quę cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit. *Plutarch.*

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem ξένιον præſidere voluerunt. Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoque apud Athenienſes poſita lex ξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites *Tullius.*

ios Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat. adde quod Epies Basilisci non meminit, sed in genere serpentis. *Lib. 1. de præparatione Euangelica cap. 7.*

A P. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi, tenebris & luctu funestant.

Viget quodcumque videt.

XIX. BASILISCVS AD SPECVLVM MORIENS.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

BASILISCVS, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, saxa ipsa dissoluit. Quod si se intueatur in speculo, repercusso in se halitu, proprijs telis enecatur.

A P. Symbolum est inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animā eiaculatur, suis ipse sagittis conficitur. sic in eam materiam lusit aliquis egregiæ indolis Poëta:

Acer in aduerso dum figit lumina vitro
Niliacæ serpens pestis acerba plagæ,
Obscurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris sed redit omne scelus.
Namque repercusso in corpus spiramine, vitam
Quam dederat (mirum) spiritus ipse rapit.
Sic cum pestiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS Rex Burgundiæ inter venandum defessus ad placidi cuiusdam riuuli molles susur-

ros

ros consederat: quo in soporem soluto eius qui propè astabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem bestiolam, quæ sensim ad riuum progrediens traijcere sese vehementer cupere ostendebat. Armiger illi nudum ensem instar pontis ferrei quo traijceret substernit. Mox cum ad vlteriorem ripam peruenisset, se in specus foramen abdidit, è quo statim rediens iterum in os regis vnde digressa erat visa est remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi in somnis contigerunt, existimabat quippe se per pontem ferreum ad radices montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit.

Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensabat bestiola.

Χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS. ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est, quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis ardens excrescit & rumpitur, πίμπρασθαι καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυσθαι. Ælian. magnum Etymologicum, in voce Βούπρησις, λάχανον esse dicit, Βούπρησις λαχάνου ἀγρίου γένος λέγεται, διὰ τοὺς βοῦς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

Lib. 6. de Animal. cap. 35.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus. Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem. Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo inſidens ruptæ ſonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιξ ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. ſumpſit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus admodum ornatè ἐῤῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ λοκρῷ· ἐφιπτάσαι ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ. τῷ ὀργάνῳ. *In epiſt. ad Ioannem Patricium. In protreptico ad gentes.*

AP. Parabola non abſurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à ſummis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus aſſonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Poteſt & dici de eo, qui in aliquo opere ſuſcepto languet, & hæret, ſed ſi blanda alicuius voce incitetur, animos reſumit, & vincit. Meminit Strab. vbi ſtatuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Ariſtonem memorat. *Lib. 6. p. 140* Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non erraſſet, fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter ſe habent, atque vtriſque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum eſt. Cicadæ tamen cum ijs non ſentiunt: nam Locrenſes in Rhegino agro ſilent: Rheginæ viciſſim Locris mutæ ſunt. huius ſilentij nec ipſe cauſam, nec quiſquam alius, niſi ad diſſerendum ſit temerè audax, intelligit: ſolâ natura

tura nouit. fluuij igitur, etsi inter Rheginos, & Locros medij ripæ nō iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. *lib. 5. de Animal. cap. 9* hoc idem Pausanias *in Eliacis. lib. posteriore*, & Strab. *lib. 6.* Causam affert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris plenæ non distendunt membranas: alteræ, quia apricantur, membranas habent siccas, & corneas, quæ facilè resonent.

AP. Imago pulchrè designat literatores, qui inter priuatos parietes sunt garruli, sed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quasi siderati conticescunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula thrasonum minas eructant, ijdem cum in aciem venerint, muliercula quaque sunt languidiores.

Nonn. Dionys. lib. 14. Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί.

XXIV. CVLEX.

Dialecticus.

Origenes super Exodum Homil. 4. DIALECTICOS per culices significari putat Adamantius. hic in aëre volitans sensum penè fugit oculorum. At corpus cum insederit, tenui quidē sed acuto stimulo terebrat.

AP. Illi minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrant, & tāta calliditate circumueniunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella, vbi *Lib. 4.* ingenioso artificio Dialecticam describit his verbis. QVÆ igitur introgressa est Delio conuocante pallidior paululum fœmina, sed acri admodum visu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuosi, decentique inflexione crispati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quosdam consequentes gradus, ita formam totius capitis circula-

culabāt, vt nihil deesse cerneres, nihil superfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque vestitus, sed gestamen in manibus fuerat inopinum ac prorsus gymnasijs omnibus inexpertum. In læua quippe serpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus discolora venustate cæteris solerter effigiatæ, latentis hami nexu interitus tenebatur. sed quoniam eius læua sub pallio occulebat insidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis si quis aliquam percepisset, mox apprehensus hamo ad latentis anguis virosos circulos trahebatur.

XXV. CVLICES LEONEM.

Periculum ab infimis.

CVLICES in India sub ortum caniculæ tam infesto agmine oriuntur, vt Leones partim stridore partim aculeis finibus exterminent. *Agatharcid. apud Phot. lib. 16. hac fute Amm: lib. 18. c, 10;*

AP. Nihil tam magnum, cui non periculum sit ab infimo: infima quoque sensim ad magnas vires excrescunt.

Sic ille magni paruus armenti comes, *Seneca in Troade.*
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæso virga de trunco stetit,
Par ipsa natri tempore exiguo subit,
Vmbrasque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic male relictus igne de magno cinis
Vires resumit.

XXVI. DIPSAS, ΔΙΨΑΣ.

Auaritia,

DIPSAS serpens perniciosissimus, cuius venenum

Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 51. ſitim excitat ardentiſſimam, quæ nulla potione reſtinguitur, ſed in horas exardeſcit. Lucianus ſerpentem eſſe ait non admodum magnum, viperæ ſimilem, violento ictu, veneno craſſo, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non ſecus atque illi qui in ignem coniecti ſunt. Quod autem illos vehementiſſimè omnium affligit, & torquet illud eſt, cruciatus ſerpenti reſpondens cognomine. Eius enim morſum mox ſequitur bibendi inexplebilis auiditas, & quod maximè admirandum eſt, quantò plus biberint tantò magis potum expetunt: ac ſubinde magis atque magis potando creſcit bibendi deſiderium. Neque illorum ſitim extinxeris, & ſi totum Nilum, aut Danubium epotandum præſtiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum ſi quis oleo ignem conetur extinguere. *Lucianus de Dipſadibus. & Lucian. lib. 9.*

AP. Dipſas eſt auaritia, quæ inexplebili pecuniarum ſiti miſeros mortales incendit. *Nunquam ſatiari nouit cupiditas, ſemper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.* *Iſid. lib. 2. de ſummo bono.*

XXVII. DIPSAS.

Hæreticus ſeductor.

QVI rerum hiſtorias ſcripſerunt, Dipſadem tradunt quendam ſerpentem, talem veneni perniciem inducere. Etenim in locis quibuſdam, vbi fontes ſunt in petris, aut venæ, ſiue riuuli parui aquarũ, quæ à petris funduntur in receptaculũ aliquod, ipſa Dipſas aquam reperiens ac bibens, poſtquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum ſtationes, vt omne animal quod acceſſit & potu ſe ſatiauit videatur ſibi quidem vtilitatem peperiſſe ex participatione aquæ: ſtatim vero circa aquarum receptacula *Epiphanius hæreſ. 34. contra Marcoſios.*

lum ex veneno Dipsadis susceptó cadat, ac moriatur; quin & si aliquem percusserit eadem Dipsas, affectio doloris ex veneno ipsius vehementiori vi victoria prædito, ad sitim & appetentiam potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis occipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vnà cum potu animam emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis.

XXVIII. DRACO AVES ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Musæ ad belli motum conticescunt.

LEPIDVS in triumuiratu quodam loco deductus a magistratibus in nemorosum hospitium, mina- *Plin. lib. 35. c. 11.* citer cum ijs postero die expostulauit somnū ademptum sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci.

APODOSIS.

Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latens in præsidio ac tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt; Cicero pro Muræna. Cadit etiam in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos; eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus *Arist. lib. 3. de animal. cap. 30.* ibi doctorum numerus. etenim Cicadæ eo sunt ingenio vt ijs locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissime conquiescunt.

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in ſolitudine demum à latronibus interceptum audita voce liberat occiſis prędonibus *Phot. Bibl.* Ælian. Illuſtrem de hac materia hiſtoriam vide apud Ælian. *lib.* 10. *cap.* 48.

6. de Anim. cap. 63.

AP. Multa ſimilia in hiſtorijs ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipſis brutis animantibus elucet non obſcurus. Nullum eſt omnino officium in vita referenda gratia magis neceſſarium, ex quo nihil ingrato indignius, qui tam ſancta humanæ ſocietatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cum hominem ingratum dixeris. Ingrato homine terra peius nihil creat.*

Publius Syrus. Auſon.

XXX. DRACO NECANS ELEPHANTUM, ET VICISSIM A MORTUO PEREMPTUS.

Vltus poſt fata.

APUD Indos, ſicut audio, graues inter ſe gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inſcij imperitiq; ex arboribus Elephantos ramos decerpere in paſtus ſuos ſolere: in has ipſas arbores primo ſerpunt, poſtea eam ſui corporis partem dimidiam quę ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi inſtar appenſam dimittunt. Eò cum acceſſit Elephantus ad arboris ſurculos arpendos, Draco in huius ipſius oculos deſiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius conſtringens, poſteriore flagellans, inuſitato & nouo quodam laqueo ſtrangulat. Ælian. meminit quoque Apul. *Florid. lib.* . . Apud Indos immenſi Dracones cum immanibus Elephantis pa-

lib. 6. cap. 21. de Animal.

tis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire gressum nequientibus vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse fit vltionem a ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

Ap. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

XXX. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppressus.

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cùm consumptum à formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autẽ mortuis anguibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et ostentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designani τὸ λαῶδες πλῆθος. *In Iliadis 22.*

XXXII. DRACONIS COR COMEDENS.

Linguarum variarum interpres.

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum voces, sensusque intelligere. & hoc Indicis fabulis detur. *Philost. lib. 3. cap. 3.*

AP. Cor Draconis est vigilantia, & pertinax literarum studium: voces peregrinæ & barbaræ, linguę, quas literati homines magnis sibi laboribus, & vigilijs comparant. Porro simile huic symbolo quod habet Kiranides in vanis superstitiosisquę commentationibus de luscinia. Cor, inquit, lusciniæ si quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem lusciniæ eloquentiam propter cantus suauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon sub Draconis specie varijs apud varias gentes linguis dicitur loquutus. Et primum quidem apud Euam,

Alcimus lib. 2.

Hic male blanditam finxerunt sibila vocem,
Quis stupor, ô mulier, mentem caligine mersit
Cum serpente loqui? verbum committere bruto
Non pudet, vt vestram præsumat bellua linguam?

XXXII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promissio arrogans.

Philost. in vita Apoll. 3. cap. 2.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollunt. οἱ δὲ δὴ πυρσοί τε καὶ πριονώδεις γίνονται, οὗτοι δὲ καὶ γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσιν, δίκην ἀργύρου: Qui verò coloris ignei sunt, & in dorso squamas eminentes tanquam serras habent, ijs etiam Barba adnascitur, & altius ceruicem attollunt, & eorum sqamæ instar argenti fulgent.

Pædag. lib. 3.

AP. Barbæ neglectæ promissio in pijs & sanctis viris, incultam corporis formam, animi verò candorem & decus significat, quibus, vt ait Clemens Alexandrinus, πόχρη τὸ εὐγένειον. Contra in Cynicis veteribus procreatrix fuit arrogantiæ, qui in boni ponderis barba (quod ait Arnobius) sapientiam collocabant, vulgus hominum Brachmanico supercilio despicientes.

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri perniciosi.

DRACONES vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι. *Ael. c. 4. l. 6. de Animal.*

AP. Mala gramina, perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armántur· φεῦγε δὴ νῦν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiota: *Perniciosam istam inauidum dulcedinem literarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophagos: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium captus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse Lotophagos & Sirenas.* *epist 63. ad Thaleleum Monach. Paul. Iouio fratri.*

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri.

VENATORES Indi serpentibus insidiantes quorum in capitibus lapilli sunt pretiosi, & aspectu iucūdi, vestem purpuream aureis litteris, sed magicis intertextam ante cubilia extendunt, suisque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egressa & coccineo pallio insidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ soluat in soporem: tum Indi securim capiti inijciunt, mactant, & diripiunt. *Phil. l. 3. in Apol. vita c. 2. vide Isid. c. 13. l. 16. & Sol. de Dracontiade.*

AP. Serpens Catholici imago, quem prudentem serpentis instar Christus voluit: hæretici, venatores: pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres sed magici, hæreses specie aureæ sed incantationibus magicis plenæ: captura Draconis, deceptio Catholici: direptio lapillorum, fidei spoliatio: securis impacta, mors æterna. Origenes. *Quodcumque professi fuerint de scripturis & de mysterijs quæ sunt in eis ad* *Tra. 29. in Matth.*

ad demonstrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim similis est fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vsque ad Occidentem, qualis est veritas Ecclesiæ Dei: ab ea enim sola sonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit sola vere veritas Dei.

XXXVI. DRYNAS CVM HÆRETICO.

DRYNAS profecto serpens quidam est ita appellatus qui sanè similis est huic hæresi. Sicut enim Drynas dicitur esse serpens, verum iuxta herbas & quercus frequentissimè latibula sua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapsorum viriditati ac pallidirati ipse in medio ipsorũ situs seipsum assimilat. Non autem vsque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum si ipse perseueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæresis ipsius se omnibus numeris assimilat, vt qui nomen quidem Christi induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius. *hæresi. 67. contra. Paulum Samosatensem.*

Latet anguis in Herba.

XXXVII. FORMICA CRESCENS IN ELEPHANTVM,

Concordia.

AD significandam concordiæ vim, ingeniosa admodùm figura à nonnullis est excogitata, in qua formica ex vna parte in Elephantum crescit apposito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam desinit, aqua & igni pro rebus contrarijs maximè adiectis. *Vide Pier. Hierogl. l. 1.*

AP. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, Nullum aduersus insultantes hostium vires telum melius, quã mutua animorum con-

consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum, indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονας νεμομένους τρεῖς ὁμοῦ βόας,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρᾳ δὲ μίσει καὶ μάχῃ διασχίσας,
Ἕκαστον ἐκβιβρώσκει γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dissidentibus,
Facile seorsum quemque eorum deuorat.

XXXVIII. FORMICÆ INDORVM AVRIFERAE.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna genes est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea auri fodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumentis interimũt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. *Strab. l. 15* *Vide Plin. lib. 11. c. 31*

AP. In auaros, qui pecunias reconditas sine vllo vsu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia alijs denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximę dementiæ *Horat. Satyr. 3. lib. 2.*

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò. quid discrepat istis,
Qui numos, aurumque recondit, nescius vti
Compositis?

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est, aspidis & Ichnemonis: hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit, neque illa trepidantius timidiùsque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinati luti operimento obducitur: sicq; postea se iustis armis tectum arbitratus in certamen venit, si lutum desit, aqua se abluens, seq; in altum, madidùmque sabulum abijciens, ex improuisis rebus, ac foruitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat, continuòque cum capitali aduersario depugnat. summas autem nares suas teneras, ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si eas aspis assequi possit, hostem debellauit: sin minus, frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: si ex inopinato fauces comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuertit.

Æl. l. 3. c. 22

Hoc idem Stra. refert l. 18 p. 558. n 80.

S. Prosper.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vilitatis suæ lutum sibi ob oculos ponat, idemque ad prœliandum quasi armaturam assumat: πλάσμα πηλοῦ ἄνθρωπος. *Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi per humilitatem: & cui propinquat subditus, ab eo recedit elatus.*

XLI. MVSCA SEPTENNIS.

Vitæ breuitas.

Lib. 8.

ARISTOTELES apud Athenæum scribit, visam muscam, quæ ad annos sex aut septem vixerit.

APODOSIS.

Hæc quidem diutissimè vixisse putabatur, ex quo

quo apparet vitam hominum etiamsi ad millesimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuissimā fore. Seneca: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum est ad breuissimum tempus editi, cito cessuri loco, venienti in pactum prospicimus hospitium de nostris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui constat. Computa vrbium sæcula, videbis quam non diu steterint, etiam quæ vetustate gloriantur. Omnia humana caduca sunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.* *In consol. ad Marciam*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentiæ salutaris.

MVSCAE humore exanimatæ si cinere condantur, reuiuiscunt. *Plin. lib. 11. cap. 36.*

APODOSIS

Tum demum pestifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiscunt cum se cineri & pœnitentiæ totos addixerunt, illud recordati, ὅτι

Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα *Anacreon.*
κόνις ὀστέων λυθέντων.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Christianorum maioris ordinis antistitibus non crux modo sed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertum præferri solet, vt suæ admoneantur mortalitatis, quam subinde cogitantes, ad salutarem immortalitatem contendant. *Sabel. ll. 4. cap. 4.*

XLII. MVSCÆ IN OLYMPIIS NVLLAE.

Improbi à sacris eliminandi.

MVSCA etiam silentio nobis prætereunda, & contemnenda non est, ipsa quoque naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum celebratur veluti indicias cum incolis simul

& pere-

& peregrinis pacisci videntur. Mirum inter tot sacrificia, & sanguinis passim fluentis copiam, & carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte vltra Alpheum flumen discedere. Discedunt, & mulieres, sed lege, & imperio. Muscæ vltro, in eo mulieribus temperantiâ superiores, & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuocatæ Itaque cum mulieribus in Elidem & Muscæ redeunt.

APODOSIS

Significat omnem importunitatem, immodestiam, garrulitatem, quæ mulieribus supellex, vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminandam.

Ἑκὰς ἑκὰς ἔστις ἀλιτρός.

Callim. Accipe præclaram de ea re Isid. Peleusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

παρέργως ποιῇ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡνίκα γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀποπτύντες ἐσθήματα, στολὰς ἐκ λίνου περιβάλλοντο, καὶ ἐχούσας τὸ ἀπόρρητον, καὶ τῶν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονεῖν σημαινούσας. *Obiter ac defunctorie leges diuinas legis, aut etiam lectionem ipsam ignoras. Cũ enim Aaron eiusq; successores in templum sacrificij causa ingrediebantur, laneis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

Dion. Cass. TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obsidet, tanta subito Muscarum vis edulijs & poculis insi-

insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit, vt discedere coactus sit.

APODOSIS.

Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam; quod ait Publius Syrus. Porro earum Muscarum meminit etiam Xiphilinus his verbis, καὶ ὁπότε δειπνοίη, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἅπαντα ἐνεπίμπλων. familiare est Deo; cui est παίγνιον hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas. viribus elatos homiues vilissimis animalculis coercere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repressi.

PECVLIARIS hæc etiam in cane natura est quod nō allatrat illum qui caudam Mustelæ secum habuerit. oportet autem Mustelam, cuius captæ absciderit caudam, dimitti viuam, asinum autem negant rudere, lapide ab eius cauda appenso. *Æl. l. 9. c. 60*

AP. Opportunè cadet in eos qui supra calumniatorum maledicas voculas sunt positi, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis splendorem habent aduersus calumniæ virus præsens remedium.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. MYOXVS.

Hæreticus.

TRADVNT naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus suos simul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & si inuenerit totum latibulum ipsa vipera, cum non possit omnes deuorare, pro vice ad satietatem edit vnum aut duos, reliquorum vero oculos expungit &

cibos affert, excœcatosque enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si vero contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui à viperæ veneno sunt enutriti Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum ijs qui tibi crediderunt euomuisti, & factus es ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris.

Epiph. hær. 64. contra Origenem.

XLVI. MYRMICOLEON.

Simulatio improbæ simplicitatis.

Vinc. li. 20. c. 125.

MYRMICOLEON vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis.

AP. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honestea quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ, suæ fraudis euoluti integumentis repudians.

Cicero. 2. Philipp.

Tolle periculum.

Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.

Malus officij magister timor.

XLVII. MYRMICOLEON.

Thraso ignauus.

MYRMICOLEONIS parœmia torqueri potest in Thrasonem ignauum, qui leonem simulat cum sit formica. Diuus Gregorius in Moralibus dæmoni accommodat: sicut enim formicis est leo,

aiubus

auibus formica: sic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

A P. In eodem genere symboli est lapis Thrasydulus, qui vt tradit fabulosus Nicanor, & post eum Plutarchus iunior, nascitur in Eurota, galeæ similis, audax simul & timidus, nam statim, inquit atq; tubam audit, prosili in ripam: Atheniensiũ vero pronunciato nomine, mergitur in profundum ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει φωνὴν τὴν ὄχθον προχωρεῖ, τῶν δὲ Ἀθηναίων ὀνομασθέντων, καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται. *Thrasydulus lapis. lib. 2. de fluminibus.*

XLVIII. LOCVSTÆ CYRENICÆ.

Iustitia vindex improborum.

IN FESTANT Cyrenæos locustæ, vnde lex est etiam ter in anno debellandi eas, primò oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas, desertoris pœna in eum qui cessauerit Est in Lemno insula certa mensura præfinita, quam singuli enecatarum ad magistratus referunt. *Plin. lib. XI. cap. 29.*

APODOSIS

Iustitia fæcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantem, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat supplicis, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: *Iustitia est intercedere iniquitatibus.* Apposite Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolum seuerissimæ iustitiæ. *Plin. in Traiani Panegyr.*

XLIX. LOCVSTARVM VOX.

Mendaces & simulatores.

LOCVSTARVM vox occipitio proficisci videtur. *Plin. lib. 11. cap. 29.*

A P. Mendacium oratio obscura, semper à tergo

go latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant. vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν
ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ φράζει.
Qui aliud occultum habet in mente. aliud loquitur;
Exosus mihi ille est æque ac inferorum portæ.

L. OPHIOGENES SEV HEXAGON INTER SERPENTES ILLAESVS.

Puritas intacta.

Pl. l. 28. c. 3. OPHIOGENES in insula Cypro non læduntur à serpentibus, ex qua familia legatus Hexagon nomine, a Coss. Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit.

APODOSIS.

Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpenrem domuisset.

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,
Arboris amplexus stipem, quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus, quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quantæ conscindunt hominem Cuppedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidue superbia, spurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?

Hæc

Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuûm dignarier esse?

LI. PAPILIONVM VENATIO.

Honorum prehensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

PAPILIONES cum volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur, hos autem sequentes cum pueri capere volunt; citò post eos currere satagunt, & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, seque immaniter lædunt: Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt. honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, sed incertis diuerticulis de vno ad alium transuolant.

LII. EX PHALANGIIS RISVS.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum risu necant. *Strab: lib. 2* φέρει δὲ ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια. τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας· πόθω τῶν οἰκείων.

A P. Miseri mortales dæmonis cassibus irretiti; sæpe rident in animorum interitu: Mox autem risus in tragœdias & gemitus totus soluitur. In quo Lapponum choreas ducere videntur, Hæc enim gens Septemtrionalis licet sub rigidissimo cœlo posita, & tenebris immersa, nonnunquam animi molestias lætitia exhilarare conatur. instruit igitur alacria conuiuia, citharœdis accitis vt conuiuæ hilariores, licet vsu durissimatum dapium effecti, excitentur ad sal- *Choreæ Lapponum.*

 tan-

tandum: nec mora in saltus & choræas vehementi
Vide Olaũ quodam impetu effunduntur. Hinc in gemitus &
lib. 4. c. 8. alta suspiria reuoluti in terram ruunt.
Hæc mala mentis gaudia.

LIII. PONTI EPHEMERIA.

Vitæ breuitas.

Plut. in consolat. ad Apoll. 113. IVXTA Pontum nasci animalia quædam memoriæ proditum est, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vigent, vesperi consenescunt & moriuntur.

AP. Nulla est vita non breuis, sed illorum breuissima, at sotutissima ætas est, qui præteritorum obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futuro nõ timent. Senec cum hoc symbolo congruit. Hemerocallis flos, cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. PRÆSTER.

Æl. l. 17. de Animal. cap. 15.

Hæresis.

PRÆSTER serpens est, qui vt primum attigit sensus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, pòst menti obliuionem & tenebras offundit, simul & percussum iam pilis nudatum suffocat.

AP. Præsteris morbus est hæresis, & quælibet praua & violenta affectio, qua hebetatur iudicium, ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti a præstere morbum describit his verbis.

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
lib. 9. *Percussit præster. illi rubor igneus ora*
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior:
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri sunt, non honori. *Leonius de rebus Africis.*

MEMPHIDI compertùs est aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit.

AP. Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè ostentantur; non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam seruiunt. *Diuitiæ apud sapientem virum in seruitute sunt, apud stultum in imperio.* *Seneca de vita beata, 26.*

LVI. PYRALIS.

Charitas.

IN Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muscæ magnitudinis volat pennatum quadrupes, appellatur Pyralis, à quibusdam pyrausta. Quandiu est in igne viuit, cum euasit, languidiore paulò volatu moritur *Plin. lib. 11. cap. 36.*

AP. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ si intepescat, perit ipsa, nec iam est charitas. Eius vero faces tam acres sunt & incensæ, vt solem ipsum possint aduere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα κὴν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.

LXII. PYRAVSTAE INTERITVS. ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ

Ambitio.

PYRAVSTA ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur. *Ælian. l. 12. cap 8.*

AP. Ambitiosi ad honorum fulgorem propius accedentes, decussis temeritatis alis plerumque grauissimo lapsu corruunt.

Δίδοιη ἀμώρος κάρτα πυράυσον μόρον, Est sanè ambitio, vt disertè dicitur à S. Bernardo, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard. serm. 6. sup. Cantic. 33. At illi miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sunt experti, sero discunt quod abieti proceram illam suam staturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus,

Ambitiosus cum abiete.

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris imperiosa malis.
Sed cum pulchra minax succidet membra securis:
Quam velles spinas tunc habuisse meas?

Auian. fab. 19.

LVIII. PYRIGONI.

Charitas.

Ælian. l. 2. cap. 2.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum causa est. Ex igne verò generatas bestias volucres existere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & ali, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, & frigidum cœlum attingunt, statim exeunt è vita. Quæ autem causa sit, igne vt nascantur, contràque aëre, temperato elemento extinguantur, alijs dicendum relinquo.

APODOSIS.

August. l. 10 de spiritu & littera, c. 17.

Deus, ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ mentes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est fidei, & spiritus viuificans dilectorem.*

Seneca.

Non perit flammis amor.

LIX.

LIX. RVBETÆ RANÆ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertæ medicaminibus, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, venena tamen sibi semper seruantes. *Plin. lib. 8 cap. 31.*

AP. Improbi bona repudiant, atque sibi mala quæque & arripiunt studiosius, & retinent pertinacius.

Ῥιγίστοιο δόλου καὶ ἀρῆς στόμα τοῖο βέβυσται. *Apollinaris Psalm.*

Γλῶσσαν ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει περὶ φόρτον ἀίης.

LX. SALAMANDRA.

Constantia.

SALAMANDRA non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, sed eum ipsum extinguere. θαρρεῖ καὶ αὐτοῦ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. *D. Gregor. Naz.*

AP. Salamandra symbolum est constantiæ, quæ inter miseriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Francisci Regis cum disticho, *Paradinus.*

Vrsus atrox, aquilæ ve truces, & tortilis anguis
Cesserunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Eiusdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius. βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας, πυρὸς αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *Hyacinthi* (inquit) *in prunas ardentes. ab igne non læduntur, ignem autem ipsum extinguunt.* *lib. 12. de gemmis:*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis.

SALAMANDRA feralis Bellua, Ioue (vt aiunt) tonante, sæuientibus nimborum procellis, & fœda

imbrium eluuie longè latèque omnia inundante; prodit in lucem.

AP. Improbi, & ſcelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti, tanquam funeſtiſſima animalia tum demum naſcuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabeſcit.

Hoc ſemine creſcunt,

Vel ſi Salmandram patientiæ imaginem eſſe velis, quod ſuperiore Icone dictum eſt; Rectè dicetur Virtus inſtar Salamandræ per medias tempeſtates in lucem erumpere.

Horat. Od. 4 lib. 4.

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuſcis æquoribus, ſacra
Gnatoſque, maturoſque Patres
Pertulit Auſonias ad vrbes.

LXII. SCARABEI.

Voluptuarius obſcœnus.

Ælian. de Animal l. 4. cap. 8.

SCARABEI viuunt in ſtercore, moriuntur in roſis.

AP. Turpes in obſcœnis triumphant, in honeſtis languent Bellè hic cadit quod Theoſterictus in Niceta habet de Conſtantino Copronymo: Tantopere ſordium & impuriſſimæ cuiuſque rei odore malo fertur delectatus, vt animalium brutorum ſtercoribus ſe illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus male olentibus ſemper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficijs & luxurijs cruentiſque ſacrificijs, & caballinis ſtercoribus, atque lotio delectatus, μαλακίαις, & dæmonum inuocationibus. Eandem ſcarabæi parabolam Epiphanius accommodat hæreticis.

hæreſi. 40.

LXIII. SCORPIVS ET CROCODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter se odio flagrant, simulatque alter alterum inspexerit, in mutua funera sponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian *l. 2. c. 33.* Scorpium ex Crocodilo nasci secundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

APODOSIS.

Hac Icone significantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipsa Boet. l. 4. metr. 4.
Sponte sua, volucres nec remoratur equos. Monomachiæ exagitātur.
Quos serpens, Leo, Tigris, vrsus, Aper
Dente petunt, ijdem se tamen ense petunt.
An distant quia dissidentque mores
Iniustas acies, & fera bella mouent?
Alternisque volunt perire telis?
Non est iusta satis sæuitiæ ratio.

LXIV. SCORPIONIS ASSVLTVS.

Dæmonis insidiæ.

SCORPIONES nulli nocent cui non sit sanguis. Pl. l. 11. c. 25.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non insidiatur, sed bonis quibus succus est & sanguis. Sic prædones onustas preciosis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marsupia.

Tutum carpit inanis iter. Ouid.

Accommodari quoque potest calumniatoribus, qui solent ijs insultare, quorum famā adulta veluti stir-

pe ſurgentem ſperant ſe poſſe deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum ſpecioſum habeant, & plus in pugna ſit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Mart. in Xenijs.

Naſutus ſis vſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et poſſis ipſum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipſe ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus eſt ſi ſatur eſſe velis.

LXV. SCORPIONIS CAVDA.

Lingua maledica.

Pl. l. 11. c. 25.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu eſt, nulloque momento meditari ceſſat, ne quando deſit occaſioni.

AP. Lingua calumniatoris ſemper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης, Demoſt. in nobili oratione, περὶ στεφάνου, Huius vero peſtiferi veneni vim & damna declarat.

Mart. l. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odiſſet Oreſtes,
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen, Atridas
Et Ledæ poteras diſſociare genus.

Nicet. in Manuele Comnen.

ὡς ἄρα οὐδὲν τι διαβόλου γλώττης χείριστον ἔφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν.

LXVI. SCORPIONES IN HVMIDO VIRIBVS DEFECTI.

Baptiſmo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano:

SICVT Scorpij & ſerpentes, qui in ſicco præualent, in aquam præcipitati præualere non poſſunt, aut

aut sua venena retinere: sic & spiritus nequam qui Scorpij & serpentes appellantur, & tamen per vos data a domino potestate calcati, permanere vltra in corpore hominum non possunt, in quo baptizato & sanctificato incipit Spiritus san[illegible]us habitare: hoc denique à rebus ipsis experimur, vt necessitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam consequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Ecclesia viuant.

LXVII. SCORPIIS ONVSTVS ASELLVS.

Improbus & illiteratus.

ΠΑροιμιακὸν istud dictum non illepide de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs est multis intercepta tumulis, qui speciem asini clitellis onusti referant, abundat quoque Scorpijs, vnde facetum hominis dictum. *Strab. l.* 14.

APODOSIS.

Non dissimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Asinus stupiditatem, Scorpius malitiam significat, vt patet ex Nicandri scholiaste, qui affert hunc senarium vulgo iactatum in magna improborum & captiosorum hominum multitudine: ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ.

In omni etenim Scorpius lapide excubat.

LXVIII. SCYTALE SERPENS.

Voluptas.

SCYTALE serpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos assequi nequit miraculo sui capiat stupentes. (Dæmonem huius serpentis forma indutum, Euæ imposuisse nonnulli volunt.) *Vide Sol. Polyhist.*

APODOSIS.

Plut. contra volupt apud Stob. ser. 6. Variegata est bellua voluptas, quæ sui amore perditos, & stupentes captat, quos postea deuoret.
Θηρίον ἐστὶ δουλάγωγον ἡδονή, ἀλλ᾽ οὐκ ἄγριον

LXIX. SEPA ANGVIS.

Heracleon hæreticus.

SEPA profecto hic Heracleon merito dici poterit, qui est reptile quadrupes stellioni similis. cuius morsus detrimentum pro nihilo reputatur, sputum autem in cibum aut potum euibratum, statim mortem assumentibus inducit. Talis est sanè etiam huius doctrina. *Epiphanius hæresi contra Heracleonitas.*

LXX. STELLIO ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

TRISTE esse nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nōnullis animalibus ratione expertibus habitat penitusque inhæret. Stellio enim, vt Theophrastus ait, simulatque senectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam plane scit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inscius dextrum suum cornu magno vsui hominibus esse, hoc ipsum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vnà cum pullo amoris veneficia parere: idcirco simul atque editus pullus est, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret. Similiter lynx vrinam occultat. *Æl. l. 8. c. 27*

AP. Inuidi commoda aliis inuident quibus ipsi non vtuntur.

φθόν☉ κάκισ☉, καὶ δικαιότατ☉ θεός. Porro hæc Ælianus omnia decerſit ex Theophraſto in tractatu *de Animalibus quæ diſcuntur inuidere*. Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum ſe videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terreſtrem, qui vrina corrumpit corium. Verum (inquit) ού διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῶα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς προσῆψαν τὴν αἰτίαν. *Hippotochoon apud Stobæum.*

LXXI. SYRTIS ANGVIPES.

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME deſcribitur à Dione Chryſoſt. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formoſum, laſciue tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis niditiſſimo, mira ab eius oculis proſiliebat hilaritas, quę intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & ſqāmarum ſcabritie aſperum & intractabile, inferne demum in longum anguem deſinebat, cuius caput in extrema parte poſitum acre admodum eſſet, & mordaciſſimum, alis minimè præditum, ſed Sphingis inſtar factum, neque tamen eloqui vt illæ faciunt, ſed draconum in morem ſibilum tantum edere acutiſſimum. *Orat. 5.*

APODOSIS.

Typus eſt voluptatis, quæ quantumuis pulchra & ſpecioſa, ἐν ἐσχάτοις μελαίνεται

mediaq; tenus deſcenderat aluo,
Cum ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit, ac primo non credens corporis illas
Eſſe ſui pa tes, refugitque, abigitq;, timetq;
Ora proterua canum; ſed quos fugit attrahit vna.

Ouid. Metam. lib. 14.

LXXII.

LXXII. THAMVR.

Salus de sanguine vermis.

THAMVR dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ædificationem templi è remotis partibus conuehi præcepisset, conscius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quæsiuit experimentum in vermibus, quod ars humana nesciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vase reclusit, quē cum videret struthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, solitudinem lustrat, rediensque vermiculum tulit, cuius sanguine vitrum leuit & diffregit, sicque fœtum eripuit. quod videns Salomon, hoc experimento eodem genere vermis in incisione durissimi marmoris vsus est.

Vincent. Natur hist. lib. 20. cap. 170.

AP. Christi sanguine, qui se vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati sumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic omnia dęmonum terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias *in Bœoticis*, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primū Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicumque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Aliud symbolum.

Lophis.

LXXIII. THERMVTIS. ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Iustitia.

ASPIDIS genus vnum Thermutin Ægyptij nominant

minant. hanc ſacram eſſe aiunt, & ſumma religione colunt. Itaque ea Iſidis ſimulachra tanquam regio quodam diademate coronant: Eandem in perniciem hominum natam eſſe negant. Enimuero comminiſcuntur eam ſe à probis abſtinere: contra verò impiis necem afferre. Quod ſi ita eſt, Iuſtitiam vniuerſi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum à malo diſcernat, & tanquam illius miniſtra ac vindex in malos animaduertat. Addunt alij, Iſidem ſceleratiſſimis hominum eam immittere. hanc quoque ſolam in hoc genere immortalem eſſe Ægyptij referunt, qui aſpidum genus in ſedecim ſpecies diuidunt. in ſacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum ſubterranea ſacella ædificant, vbi ſanè Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibuſdam obijciunt, Æl. l. 10. c. 31.

APODOSIS.

Typus Iuſtitiæ Iamblichus in epiſtola ad Anatolium de Iuſtitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματά ἐστιν, ὅσα κόσμια καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τῶν δὲ ἐναντίων τὴν ὅλην κατάσχεσιν παρασκευάζοντα, Opera igitur & ſtudia Iuſtitiæ accepta fuerunt, quæcumque ordinata & tranquilla ſunt, compoſita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atque nos ad contrarias omnino promouent.

LXXIV. VESPA IN ACETO.

Seueritas vtilis.

SI oleo infundatur Veſpa, moritur: aceto autem poſtea reuiuiſcit. *Vincent. Natur hiſt. l. 4. c 74.*

APODOSIS.

Acria plerumque ingenia nimia manſuetudine deprauantur, quæ ſi paulo ſeuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius. *Lenta enim remedia,* *Baſil. in Hexamer. hom. 8.*

media, & ſegnes medicos eorum morbus, quod ait Curtius, *non expetit*. Simili modo Sal Agrigentinum aqua induratur, igne liqueſcit.

LXXV. VESPÆ VENENATVS ACVLEVS.

Maledicus.

Ælianus. ACVLEATÆ Veſpæ hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perſpexerint inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines diſciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi ſagittas hauſiſſe videntur: cuius in odyſſea Homerus meminit. Ac ſanè Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, ſic Veſpæ viperina acerbitate aculeos inficiunt.

APODOSIS

Pleriqu natutæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magiſtros legunt, & in ijs linguam improbam ſuæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiens calumniator:

Appollon. Argon. 4.

σκολιὸν εἱλιγμένος ἔρχεται οἶμον,
Εὖτε μιν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο,
Ῥοίζῳ δ', ἔνθα, καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει.

LXXVI. LOPYRON.

Appelleianorum hæreſis.

TRADVNT dolcroſam veſpam, quam quidam Zopyron appellaut, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, ſed qui ſecundum ipſius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perſcrutans ipſius latebras,

bras, aut nidum destruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & instar faui sibi ipsi capsas quasdam construit, in quibus capsis sobolem suam deponit, & sibi ipsi fœtus facit: Si vero quis perscrutans virgâ aut ligno pungat fauum & destruat, exit indignata ipsa horrenda quidem, verum debilis vespa, & si inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum stridore instat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neque lignum, imò neque hominem, etiamsi momorderit, nisi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & sic perit, petra vero nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc vespacea secta instar Zopyri, paruam inducens vexationem subuertetur, vbi in petram illapsa impegerit, hoc est in veritatem, & vbi aculeum amiserit.

Epiphan. hæresi 44. contra Apellcianos.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER DECIMVS.

PLANTAE.

I. AGNVS, HERBA.

Simplicitas simulata.

NOn longè à Cazanensibus Tartaris in quadam insulâ a grauissimis viris narratur semẽ quoddam inueniri non absimile peponum semini, paulò tamẽ maius, & rotundius, ex eoque in terram condito quiddam agno simillimum enasci; quinq; palmarum altitudine. Nam & caput, oculos, aures, cæteraque omnia in formam agni recèns editi, pellem etiam subtilissimam habere, qua permulti his in locis ad subducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, si tamen sic dicenda sit, carnem quidem nullam, attamen sanguinem habere: sed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni persimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, sed pilis quibusdam ad cornu similitudinem vestitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu vestis medium esse: viuere autem tantisper donec depastis circum se herbis, radix ipsa pabuli inopia arescit. *Odericus lib. 1.*

APOD. Multi specie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

O vita fallax abditos sensus geris, Seneca in Hippolyt.
Animisq; pulchram turpibus faciem induis!
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis vestita sunt amygdala: Prima quidem amara est; secunda, dura & aspera, quæ fructus in se iucundam complectitur suauitatem.

AP. Hoc virtutis est symbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio seductis rigida videtur, & austera; mox labore quæsita mitescit, & suorum fructuum copiam facit.

ῥηΐδιη δὲ ἔπειτα πέλει.

III. ARBOR, ἀγνός.

Castitas.

PER MVLTAM Serpentinum fugam Nepeta irriguis gaudent locis, & Agnos faciunt, & longè lateque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernunt, quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur ab appetitione Veneris prohibere, vnde nomē traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata serpentibus formidabilis est. Ælian. lib. 9 cap. 26. de Animal.

APODOSIS.

Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus inducit: beata ipsa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. Lib. de disciplina & bono pudicit.

IV. ARBOR ANTISTROPHOS.

Contraria ex eodem: vel Crucis lignum.

De rebus in hist. Sinar. part.4.c.17.

NON procul à Malacâ arbor eſt, cuius radices cũ multæ ſint, in varias diſperſæ ſunt partes. quæ enim ad orientem ſpectant, antidotum præbent aduerſus venenum quodlibet, febreſque pellunt, aliaſque ægritudines: at quæ vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum.

AP. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcuntur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus. D. Gregor. Naz. *orat. 25.* πρὸς δὲ ξύλον τῆς ζωῆς ἐπαναχθέντες διὰ ξύλου τῆς ἀτιμίας.

Origen. de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus; quum dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum, & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens, mordens, & enecans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt* Macar. hom. 47.

Caroli Ducis ſymbolum.

In eodem argumento vnum ſubiungam. Carolus Rex Neapolitarũ dux Calabriæ habuit in inſignibus rupem ſerrâ ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, in ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. AR-

V. ARBOR ἄτυφος.

Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborũ genus, quod cùm aduritur nullos fumos emittit, quin potiùs suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio gustulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricesque prorsus obducere. *Maiol. Dialog. 21.*

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Martyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον δακνόντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίτρεπτοι διὰ πάντων δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente, ac scintillis in vlcera præsilientibus, & quauis fera crudeliùs vulnera vellicantibus, perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè ac cum ea quæ illos decebat fortitudine in confessionis verbis constantissimè perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robur inuictum, & Dei gratiam egregiè præ se ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum sole.

ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκωδῶν τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος πανταχόθεν αὐτοὺς περιῤῥεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui sanguinis vndique illis diffluerent, eorumq; corpus multo quàm cælũ Sol ipse splendidiùs illustrarent.

VI ARBOR HISPANIOLÆ.

Voluptas.

Hist. noui mundi. IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt, cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoque gratiſſimus, verum peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno.

APOD. Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſunt effectus.

Euripides apud Stob. ſerm. 3. Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτειν λύπην.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtris μυθολογεῖ diſertiſſimè philoſophatus.

VII. ARBOR IMMORTALIS.

Verus Philoſophus,

D. GregorinsNazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia, arborem quamdam eſſe ait in fabulis, quæ reſecta pullulat, & cum ferro certat. Et ſi Poetarum, inquit, verba vſurpanda ſunt, tantum abeſt vt moriatur, quin morte ipſa viuit, ſectione germinat, ac decerpta ſuccreſcit. ἔστι τι παρὰ τοῖς μύθοις φυτὸν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται. καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μεμνῆσθαι λόγου, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

AP. Idem ſic parabolam reddit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σαφῶς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρὰ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi verò videtur ſimile quidpiam eſſe vir Philoſophus, qui infortuniis illuſtratur, & moleſta quæque in virtutis materiam transfundit, ipſiſque aduerſis venuſtatur.* Hoc voluit Horatius cum ſcripſit:

Od. 4. l. 4.
Duris vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,

Per

Per damna, per cedes ab ipso
Ducit opes animumq; ferro.

VIII. ARBOR INDICA.

Sat citò si sat bene.

THEOPHRASTVS refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὑψίκαρπα. τὰ δ' αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. *Theoph. de caussis Plant. 21.*

AP. Periculosa est præpropera prudentia.

φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. *Sophocl. in Oedipo.*

IX. ARBOR MEDVLLÆ FERREÆ.

Crudelitas.

FERRI vim, atque aciem habet arbor in Iaua insula maiore. Interior enim medulla ferrea est, virgæ modo ab imo in summum verticem ductæ. *Nicol. de comit. & Marc. Pol. lib. 3. c. 16.*

APODOSIS

Pleraque ingenia adeò dura sunt, & stolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυὸς, ἠδ' ἀπὸ πέτρας.

ARBOR MVSA.

Litera sacra.

EX palmarum genere esse putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cyproque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant Musam appellant. Iudæi arborem esse aiunt, cuius fructus Adamus comedit; quod ego ridiculum esse arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per

 matu-

maturitatem quodammodo flauescentes ficuum instar cortice contecti: eodem quoque modo, quo ficus, spoliantur. Substantia pulpa melopeponibus similis, nullo intus osse, neq; semine. Ij principiò gustantibus, insipidi esse quodammodo iudicãtur, nec ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, magis ac magis indies oblectantur, occulta quadam saporis suauitate ita allecti, vt numquam ijs saturari
Lib.2.c. 84. posse videantur. Huius meminit Auicenna.

Ap. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipidæ videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medulla, nihil habent ossis, nihil duri, & morosi, quinimo amatores suos sine satietate oblectant, & solidè nutriunt.

Ferrum mitescit ab auro.

Variar. l,2. epist.4. Idcirco Cassiodorus ait, ab Orpheo & Musæo Elysios campos carminum suauitate oblectari: quòd postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis sit collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphei filium & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens apud inferos in summa beatitudine constitutum, quod per Elysios campos felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat; significans summo pretio perfrui, cui disciplinæ huius contigerit suauitatibus epulari.*

XI. ARBOR THERÆ.

Intacta per æstus.

Vide Herod. l,4.p.119. THERA Insula per annos septem pluuiam non est experta Ex quo in torridi cœli inclementia omnibus plantis arescentibus, vna incolumis remansit, & virides ramos explicans inter cæterarum incendia, gratissima iuuentute pubescere visa est.

APODOSIS.

Arboris instar fuit semper virentis Virgo Dei parens, inter æstus peccati illæsa. Nullam omnino

omnino labem admisit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Inamminata vestis illius qui luce non secus ac pallio amictus est.*

Quòd autem hîc Thæræ arbori contigit, hoc in agro Elephantino vites, ficusque narrant experiri, quibus scilicet folia numquam decidunt. Theophrastus: περὶ γὰρ ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta insula in agro Cortynensi platanum apud fontem quemdam esse asseuerant, quæ numquam folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino est, Sybari perspicua, quæ numquam folia dimittit.

Elephantinus ager. *l. 1. de plantis.* *Platanus Creta & Quercus Thurina.* *Idem l. 1, 115*

XII. ARBOR VPSALÆ.

Æternum virens.

VPSALÆ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentissimum, & auro egregie inductum: quod vt erat in ampla planitie situm, admirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Adstabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hyeme iuxta virens, etiam in plaga frigidissima. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat.

Olaus Magnus l 3. 100.

APODOSIS.

Virgo inter peccati hyemes intacta: quomodo enim labem tulisset quæ (vt ait D. Augustiuus) *quantum creaturæ conditio patitur luci inaccessibili videtur vnita?*

Ad Cather. l. 4.

XIII. ARBORES INDIÆ.

Per pronum creſce.

Humilitas.

OMNES ICRITVS refert in Muſicana terra Indiæ arbores quaſdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quouſque terram contingant, deinde terram ſubeant, ac radices agant veluti traduces, mox rurſus in truncum exeant, à quo poſtquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rurſùſque aliam, & ſic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti ſimile.

AP. Illa demum excelſa magnitudo eſt, quæ ſe per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad Neronem, *Summa magnitudinis ſeruitus eſt, non poſſe fieri minorem.*

XIV. ARBORES LANIGERÆ.

Inoleſcunt mollia duris.

SVNT ad Leuidam ciuitatem prope Hiericho arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, teſtas in circuitu habentia præduras, intrinſecus autem plena ſunt lanæ. Et de his ferunt ipſi Ieſu Naue ſolere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ creſcunt, in quibus Ioſue lauare ſolebat. Huius generis lanas candore, & ſubtilitate admirabiles ſe vidiſſe narrat Gregorius Turonenſis. δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophraſtus.

lib. 1. mirac. cap. 18.

lib. 4. de hiſt. plantarum, cap. 9.

AP. Teſtæ præduræ quæ candidam & ſubtilem

lanam tuentur, è quâ tantus Herôs vestes petebat, significant illud toties inculcatum, per ardua virtutem niti ad solidæ quietis, & iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis.

XV. ARBORES MELLIFERÆ.

Primis stat maior gratia pomis.

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius, faciem quercus habet: eius folia multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Curt. l. 6.*

APODOSIS

Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiantur, statim autē emortua venustate defloreſcant. Talis (inquam) esse solet in pueris nonnumquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ facibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturæ iucunditas extinguitur:

Fructùmque expirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ,

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licet speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitus tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem. *Solin. c. 36.*

APODOSIS.

Res opèsque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil solidæ voluptatis

tatis habeant, de diuitiarum pompa, epist. 110. *vidistine quàm intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositusque transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod totum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque ipsi mihi dico, quoties occurrit domus splendida, cohors culta seruorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris? quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, & dum placent transeunt.*

XVII. ARBORES SOLIS ET LVNÆ

Sacerdotium & regnum.

EST in epistola Alexandri fabulosi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo sideris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipsi Solis & Lunæ vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autem in medio luci collocatæ, cupressis frondium generè simillimę, pedum ferme centenorum. Eas cùm Alexander adijsset, perstricta radijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumina in voces & oracula resolui, magno circumstantium amicorum stupore animaduertit.

APODOSIS.

Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Ecclesiastici ciuilesque magistratus, qui suorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum administratur. Gelasius Papa Afer: *Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas sacra Pontificum & regalis potestas.* Et Iustinian. μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

In Epist. ad Anast. Imp. in auth p. 1. titu. 6. nu. 6.

XVIII.

XVIII. ASPHODELVS SOLVS GIGONIAM PETRAM mouet.

Regum potentia.

EST Asphodelus planta, quæ aliter appellari solet Hasta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id est sceptrum regale; nam hastę olim pro sceptris erant. vnde Euripides in Hecuba dixit λαὸν εὐθύνειν δορὶ, quod est, sceptro moderari In eodem genere est lapis regni, cuius meminit Ctesiphon 3. de plantis: λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος ἀνθρωπόμιμος ἐστιγμένος, & regni conciliator. Asphodelus autem solus Gigoniam petram mouet. *Hephæstio.*

Ar. Significat igitur emblema, Regum potentia & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent: nihil enim ad mouendum in rebus humanis est hasta illa regia potentius. *Ille est spiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura nisi onus, si mens illa imperij subtrahatur*: Seneca. *De Clem.* Animaduerte porro in caule hastæ regiæ, quæ regum est symbolum, innasci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque asphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exaruerit, tum demum vermis eo eroso euolat. *Vermis asphodeli.* ἐν δὲ τῷ ἀνθερίκῳ συνίστασθαι σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον πτηνὸν, ἀνθινοειδὲς, καὶ ὅταν ἀνθερικὸς αὐανθῇ, διεσθίων ἐκπετᾶσθαι. *Theophrast.* Talis est plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos significantur, habent in sinu & suis alunt visceribus, postquam eos leuiculis assentationibus ceperunt: interim illi alas assumunt, florent diuitijs, & honoribus, & postquam amplissimorum virorum fortunas eroserunt, tum demum exiliunt.

BAA-

BAARAS. vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMVM.

Circumcisio.

BALSAMI radix horrida, deformis, atque omnino inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint turgentes eius rami, mox suauissimum ac preciosissimum balsami stillat vnguentum.

Vide Theop. l. 9. de hist. Plant. c. 6.

AP. Hoc filijs Israel euenisse cognoscimus: cùm primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abstuli opprobrium Ægypti à nobis.*

Vide Villap. part. 2. c. 17. pag. 393.

Lib. 4. super c. 50.

Animaduersione hic dignum est quod habet Cyrillus, moriente Iosue atque sepulto, in eius sepulchro positos esse cultros lapideos quibus circumcidit filios Israel: vt significaretur quòd legalis circũcisio sepulta & tanquam mortua per circumcisionem & mortem Christi: Et vt discamus circumcisionis spiritalis gratiam Saluatoris morti esse affixam, quæ circumcisio mortis atque interitus deiectio est, & nostræ sanctitatis initium.

XX. BALSAMA ARABIÆ.

Voluptas humana.

IN Arabia sunt balsami arbores, ea, qua myrti stirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balsami liquor, sed ipsa fruticis vmbra delectat. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum complosione bestias fugant, occidere enim nefas putant: & si quem fortè momorderint, lethalis

thalis non est plaga: præstantissimi enim laticis odore veneni acerbitas mitescit. Pausanias in Bœoticis, p.303. Meminit quoque Theophrastus ἐν δέ τισι τόποις φασὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ' ᾗ συνεσπειραμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα. *lib Hist.*

APODOSIS.

Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca: *Quid quod gaudia quoque eorum trepida sunt? non enim solidis causis innituntur, sed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora esse, etiam ipsorum confessione misera, cùm hæc quoq; quibus se attollunt, & supra hominem efferunt, parum syncera sint? Maxima quoque bona sollicita sunt: nec vlli fortunæ minus benè quàm optimæ creditur.* *de breuitate vitæ c.17.* Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona institutione non mitigetur.

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in subditis.

IVSTINIANVS Genuensis historiographus, præclarum habet lenitatis in subditos tale symbolum, Franciscus Marcio (inquit) iurisconsultus egregius, missus à Republ. Genuensi orator ad Ducem Mediolanensem, cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, captata occasione obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi: qui admirabundus quid sibi hoc demum vellet, quæsiuit quid rei esset. Cui ille respondit, talem esse huiusmodi plantæ naturã, vt leniter, ac suauiter contrectata gratum odorem spiraret; nimis autem duriter compressa, & attrita, non solum omnem suauitatem deperderet, sed etiam ineunte tempore scorpios generaret: habere autem se ingenia Genuensium eodem planè modo. Dux hoc ingenioso admodum responso delectatus & sententiam *lib.6.*

pri-

priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. Retulit Camerarius inter symbola.

AP. *Qui vult amari, languida regnet manu:*
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.

Temperantiæ.

CAPRIFICO ea vis est, vt lasciuientium taurorum & quantumvis ferocientium naturam vsque adeò compescat eorum collo circundata, vt immobile propemodum eos reddat.

Vide Plutarch. Sympos. lib. 2.

AP. Incontinentiæ frenum est temperantia. Senec. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipsas venit. Scit optimum esse modum cupitorum, non quantum velis, sed quantum debeas sumere.*

Epist 88.

XXIII. CAPRIFICVS.

Inutilis sibi, alis vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam maturescit, sed tamen gignit culices. qui deuolantes ad veram ficum, perfosso ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cùm arborem stimulant, ψηνίζειν.

AP. Tales sunt, inquit Plutarchus, qui cum nihil ipsi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum stimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophrastus his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γενόμενοι διοίγωσι τὰ ἄκρα τῆς συκῆς. *Quapropter ficos caprificant: quod ea caussa faciunt, vt culices*

l. 2. de plantis, cap. 12.

culices parui, qui ex capricis appensis nascuntur, poma fici aperiant.

XXIV. CEREVS SPINOSVS.

Virtutum gaudia vulnus habent.

CEREI spinosi portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenûm cibitorum, virgatis, & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis totus collucet stellulis, corneis stylis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus: obductus est callosa carne & succo aloes: flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. *Vide hist. Ruell. plant. lib. 18. c. 48.*

APODOSIS.

Quî sit vt tam excellentis pulchritudinis planta cœlum & stellas referens hastas surrigat, corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat; flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos, nisi vt ostendat χαλκόδετον πρὸς θεὸν ὁδόν, ferro & ære stratam ad cœlum viam? μεγάλου ἄθλου τὸ ἐστι δέρεσθαι καὶ νικᾶν. *Maximus Tyrius.*

XXV. CHRYSOPOLE.

Doctrinæ sinceræ cultor.

IN Pactolo crescit herba, Chrysopole vulgò nominatur, cuius examine viciniarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino discernunt. Nam ipso tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere solent: cuius folia, si adulteratum non sit aurum, inaurantur; quòd si corruptum sit, intingi se non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀνόθευτον χρυσίον ᾖ, τὰ

φύλλα

φύλλα χρυσοῦν ζει· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τὴν ἠλλοιωμένην ὑγρασίαν ἀποπτύει.

Ap. Recte cadet emblema in sinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauserit

Puróque illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA.

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum refert nasci in Pangæo herbam hac de causa. Illæ quæ Orpheum discerpserunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem cessit in draconem; * lyra autem inter astra relata est. At ex cruore stillante orta est herba Cithara, quæ dum Bacchi sacrificia peraguntur, citharæ sonum emittit.

* ἡ δὲ λύρα κατεστηρίχθη. alij, statum non mutauit. *Legendum existimo.* κατηστερίσθη.

Ap. Fabulosa hæc historia inuenitur in Plutarchi iunioris libello de fluminibus, qui istis portentis scatet. Rectè significabis in emblemate doctorum virorum gloriam & monumenta nunquam intermori.

Non omnis moriar, multaque pars mei
Vitabit Libitinam.

Horat. od. 28. l. 3. carm.

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRADVNT Coriandri naturam penitus semini respondere; adeò vt si succidatur, etiam Coriandri semen vim suam amittat; vt sementi idoneum amplius non existat. Huiusmodi verbum est Dei, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta est, si mandetur commodæ & bonæ terræ, id est animæ. Est porrò album etiam; Lumen enim verbum est, idque splendidum, ac proinde quoque album ipsum intel-

quoque album ipsum intelligenti ab còque nutrito. Est item saxi simile: contortum etenim est, & neutiquam flaccidum, neque fluxum, verum saxeum: cœleste quippe verbū est, ac nobis cœlestia promittit. Non dixit verò, *verum etiam in omni verbo*: verùm, *siue etiam*: tanquam si dixisset, non in hoc quo putatis solo, verùm in hoc. Manifestum est autem, quòd manna ex ore proficiscens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna, quo docemur, non solo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. *Pr copius in Deuteron.*

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria salutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum sepulchris destinata, blattas & tineas non sustinet atque ideo apud veteres simulachra ex hac potissimum materia fiebant ad perpetuitatem. *Plin.*

AP. Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. *Opus est ergo, vt sibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret consummationem. Opus est vt tota vita nostra talis sit in conuersatione, vt liberi mereamur esse in fine: incessabiliter diem transitus nostri, & tempus iudicij cogitantes.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

Suet. in Vesp. cap. 5.

ARBOR cupressus altitudine conspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis euulsa radicitus repentè procidit, ac insequenti die viridior, atque firmior eodem vestigio resurrexit.

Ap. Symbolum est afflictæ paulisper fortunæ, quæ statim in altam, & excitatam transit. Sublime struitur quicquid ab infimo surgit.

Martial. epigr. lib. 6.

Nunc & damna iuuant, sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

XXX. CYNOSBATVS.

Humilitas.

Ælian. de Animal. 14. cap. 27.

CYNOSBATVS per diem inter cæteras herbas, à quibus ne minimum quidem differt, dilitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit.

Ap. Humilis, Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Silius Italic. l. 3.

Cunctis stat terminus æui,
Extremùmque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cælestum destinat oris.

XXXI. DODECATHEOS.

Sacramentorum vis.

Plin. lib. 25. cap. 4.

MAXIMA auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorũ maiestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem lactucis simillima exeunt è lutea radice:

Ap. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam. D. Cyprianus. *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

l. 4. epist. ad Magnum.

XXXII. FICVS.

Promissis leuibus abstinendum.

FICVS non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fructus parit. Vide.Plin. lib.16.c.35.

Ap. πρᾶττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα.
Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus de vite, quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio, miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὧν καρπὸν ἤνεγκεν· ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, ὅν δὲ καὶ καρπὸν ἐξήνεγκεν. lib.2.de plantis, c.4.

XXXIII. FOENVM GRÆCVM.

Aduersa augent virtutem.

FOENVM Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantòque peius tractatur, tanto prouenit melius. Pl.l.18.c.16.

APODOSIS. Viri sancti dum aduersis conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς διηνεκοῦς φόβου φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D, Gregor. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præstolantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.* 26. Moral.

XXXIV. GRANADILLA.

NOBILIS est inter plantas Granadilla, flos Christi patientis insignibus impressus cuius meminit Rouillius. In hunc memini me ita lusisse:

In hist. plãt. peregr.

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altius vna suos tollit Granadilla dolores,
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortilis hic nodis, & adunco milite surgit,
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hîc crux, hic claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hîc rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.
Quis tanta in paruo lusit miracula flore?
Nempe sua hîc pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. HELENIVM.

Amor impurus, rixarum semen.

HELENIVM herba est, ab Helena sic dicta, quæ rixas prouocat: παρὰ τὴν δρῦν ὠφθῆναι φυτὸν, ἀφ' ἧς ἑαυτὴν ἀπῆγξεν Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίστασθαι. Ea è quercu ad quam se Helena suspendit, dicitur emersisse:

Ptol. Heph. li. 4.

APODOSIS.

Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impurus quo ipsa deflagrauit, quam querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

ἐμπίπλων δ' ἀσύχητος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
μίσγεται, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὁμίχλην.
παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκριβίοισι μανίαις.
δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐσακοῦσαι
βύσσοθεν οἰμωγὴν, σπλάγχνοις δ' ὑπὸ θερμὸν ἔριν σοι
φρενί-

φοινίξαι, χρωτὸς δὲ παρ' ὅπον ἄνθος ἀμέρσαι,
ὄσσε τε κοιλῆναι, πρός τε φρένα πᾶσαν ἀγεῖραι
μαινομένῃ· πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
λύσσαν ἄγων, τοίαις δὲ ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Illabens improuisus, sub pectus instar procellæ misceris spiraſque ignis acutam vim, æstuans doloribus & miscellaneis furoribus Lachrymas verò tibi emittere profusum gaudium est, exaudire ex imo eiulatum. sub visceribus calidum ruborem purpurare, & cutis mutatum florem abolere, oculoſque cauare, mentemque totam euertere furentem. Quin multos in mortem prouoluisti, quibuſcumque procelloſus & ferus occurristi rabiem afferens. talibus lætaris epulis. Oppian.

XXXVI. HECATONCEPHALOS.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM est, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius ſexus ſimilitudinem referre. raram inuentu, ſed ſi viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum a Sappho. *Pl. nat. hist. 22. c. 8.*

APODOSIS.

Non longè quærenda Hecatoncephalos. vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate cōdita. Vel certè ſi vis amari, ama.

Magnes amoris amor.

XXXVII. HERBA SABINA.

Eucharistiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur ſine ferro, dextra manu, per tunicam qua ſiniſtra exuitur velut à fu-

rante, candida veste vestito, puris, lotis, nudisque pedibus, sacro facto priusquam legatur pane vinoque. Fertur in mappa noua. hanc contra omnem perniciem habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse.

APODOSIS

Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis animi præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amoris suauitate, piè, pur , & castè suscipienda in illo Angelorum epulo & cœlestis mensæ delitiis, quas nobis Christus comparauit. Origenes: ἄρτους ἐσθίομεν γενομένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μετ' ὑγιοῦς προθέσεως αὐτῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corpus sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui admotione eo vtuntur.* *Aduersus Cels. l. 8.*

XXXVIII. HERBA VIVA.

Virtus.

IPSA semper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla humectatione superatur; semper eadem, eodem semper vigore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa minuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices humectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco radices figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue in aprico, verè congrueque hoc digna nomine Semperuiua. *Maiol. colloq. 20.*

AP. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas solis obscurat: sic dolores, molestias, iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet extinguitur. nec magis vllam portionem habent incommoda cùm in virtutem inciderint quàm in mare nimbus.* *Sene ep. 66.*

XXXVIII. HERBA VIVA.

Castitas intacta.

ADEO mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cùm maximè viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico fila contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si vero apprehendat subitò, adeò marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. *Vide hist. pl. Ruell. l, 18, c. 143.*

APOD. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. *Alb. Magn. & Ruell. l. 8 de Gemmis.*

XXXIX. HORTI TANTALI.

Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Τάνταλου κήπους τρυγᾷν. *Phil. in Sop. l. 1. in Isæo & in Athe. Noti sunt horti Tantali ex Sen. in Thyeste. Choro 1.*

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat
Incuruata suis fœtibus, ac tremens,
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquatque oculos, oraque comprimit,
Inclusisque famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaque desuper

Insultant folijs mitia languidis,
Accenduntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, syluaque mobilis.
Instat deinde sitis non leuior fame.
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit facibus, stat miser obuios
Fluctus ore petens, quos profugus latex
Auertit, sterili deficiens vado,
Conantemque sequi deserit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APODOSIS.

Tantali hortos vindemiare idem est ac corporis voluptates consectari. Isæus Sophista interrogatus quis optimus piscium alituumue inter obsonia foret; πεπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων. ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν· ἐνδεικνύμενος δήπου τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij, inquit, ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd vmbra essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates* Aliter Greg. dixit Ταντάλειον ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ ὑπερτέλλουσαν πέραν.

Epist. 11. ad Basilium,

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

Æl. l. 1. c. 35.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent.

AP. Iris est pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remedijs. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem sero pœnitet: ergo

Pra-

Præsentis spacium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Præbet præterita plangamus crimina vitæ. *Alcimus Auitus, l. 5.*

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat Sotio laureas decisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ ἀντιπάθειαν fugere. *Sotio auctor rei rustic. in Geop.*

AP. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus. φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis,
Et finem statuit cupedinis atque timoris *Lucretius lib. 6.*

XLIII. LAVRVS CYZICI.

Dulcis gloria.

FICVS in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. *Plin. lib. 17. cap. 25.*

AP. Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur. *Mamurius apud Ouid. 3. Fast.*

τὸ μὲν ἀργύριον ἐστὶ κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· τὸ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῖον καὶ τῶν ἔλισα ὂ ἴδοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo glo-

riæ non capiat. *Nam pecunia communis eſt omnium hominum poſſeſſio: quod autem honeſtum eſt, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proxime ad Deos accedentium virorum, eſt bonum.* Idcirco Phryne famæ appetentiſſima meretrix, Thebanorum muros ſe excitaturam promiſit, ſi ea apponeretur ædificio inſcriptio:

Αλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit:

XLIIII. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCYLLVS tertio de Montibus fingit Myenum caſtiſſimum adoleſcentem, Hippolyti fato, à nouercà de ſtupro interpellatum, cumq; renuiſſet, apud patrem nefariè accuſatum, voluntaria morte eius furorem anteuertiſſe, deorùmque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo creſcit Alba Viola, quæ impudicæ nouercæ pronunciato nomine ſtatim marceſcit, quaſi ipſius Myeni honoribus velificaretur. γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκόϊον ἄνθος, ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται.

APODOSIS

In Caſtitatis laudem naſcuntur flores: virginibus ipſis in cœlo ſingulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per Paradiſiacas epulas ſua vota canentes,
Iſta legit violas, carpit & illa roſas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum eſt flore comante metunt.

Tanti eſt manſiſſe pudicum.

XLV. LEVCOPHYLLVS.

Castitatis typus & luxuriæ.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrantur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀνόθευτον τηροῦσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurus amoris violentia insolentiùs accesserit, alienatur a mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & insutum culeo in στομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

AP. Est enim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitryone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur.
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deûm metum, parentum amorem, & cognatûm concordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regijs duntaxat hortis reperitur, neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum, argen-

argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Ctesias *apud Phot. p* 59 eius verba sunt: καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, ὃ μέγεθος ὅσον ἐλαία, ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις· οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπὸν· πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

Orat. 3.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia grassantis ostenditur: folijs quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua tamen vi in hominum sensus irrepit, influit, perlabitur: ad se non modò vulgus quod per iumenta & lapides significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos aurum & aues, & equi designant, illectat. Contra electrum, quod est diuinitatis symbolum, nihil potest. nam cœlesti sapientia mortalis eloquentiæ præstigia deluduntur, & hebescunt. Theodoretus: οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι συλλογισμούς· Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos deuicêre.

XLVII. LILIA INTER CARDVOS.

Virtus floret aduersis.

Ex libell. de ordinib. militaribus.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra Barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem instituit, cuius torquis erat aureus ex lilijs contextus, interstinctus ęqualibus interuallis Cardui foliis, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES.

APODOSIS.

Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduersæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emergere.

Crescit de vulnere virtus.

Plin. in Paneg Traian.

Maris cœliq; temperiem turbines, tempestatesq; commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduersa ex secundis, ex aduersis secunda nascantur. Occultat

vtro-

vtrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorumq; caussæ sub diuersa specie latent.

XLVIII. LVPINVM.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circumagitur quotidie, horasque agricolis etiam nubilo demonstrat: ter floret, terram amat, terraque operiri non vult. *Plin. natur. hist. l. 18. c. 13*

APOD. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas, inde floret egregijs virtutibus, & sic in terra est, vt terræ contagione non obruatur, pedibus duntaxat terram tangentibus, ἡ ψυχὴ ὥσπερ ἄνω ἐνδιατρίβει διατριβαῖς. *D. Chrysost. homil. 3. de incomprehens. Dei natura.*

XLIX. MALVM PERSICVM.

Loci mutatio vtilis.

PERSICVM malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eaque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret. mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est.

Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est patriis armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi. *Columella.*

APOD. Cadit in hominem vitiosum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam sæpius

Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Theophrastus, hanc loci differentiam plurimũ momenti afferre in plantis ostendit his verbis: Μεγάλη ἡ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Persica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque florem duntaxat deuenit. Palma apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat. *Lib. 3. de plantis, c. 5.*

L. MA-

L. MALVS PVNICA ET VITIS FRVGIFERA RADICE.

Vanæ gloriæ fuga.

Plin. lib. 16. c. 25.

INVENIMVS vitem & malum Punicam ſtirpè fructum tuliſſe, non palmite, aut ramis.

AP. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentque maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior ſit virtus, & minùs inſidijs dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantumque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. OLIVA BYZANTINA.

Intacta per ignes.

Lib. 2.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium, refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις. πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ. καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento eſt quod habet Pauſanias in Atticis; Oliuam Mineruæ, incenſa a Perſis vrbe conflagraſſe, eodemque die in duûm cubitum proceritatem germinaſſe.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina ſignificabit: Attica autem quæ ex ipſo damno compendia quæſiuit, fortitudinem inuictam, quæ ex ipſis aduerſis ſuæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio eſt aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Aduer-

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis.
Astrorum flammæ renouant occasibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. PALMA.

Virtus.

PALMA (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. *Annot. ex Theoph.*

AP: Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari. *Ruell. de natura stirpium l. 1. c. 118.*

Intaminatus fulget honoribus.

Quod autem hic de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπατοῦσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumque concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt. *Cap 9. l. 2. de hist. plantarum.*

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PALMAE caudex interior tenuis est, & corticis scabritie, perplexitateque visu minimè iucundus; superior verò pars visenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnaque pulchritudine viriditatis expanditur.

AP. Ita sanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exsurgit.

Noli ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus pauperes, & contemptos spe futuræ gloriæ consolatur his verbis: *De Celso puero.*

Iamq; expediti, sarcinis egentibus,
Laxate vinculis pedes:
Vt copiosa luce vestiamini,
Estote nudi sæculo.

LIV.

LIV. PALMA AVGVSTI.

Victoria ſine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtque coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpe factum narrat Plinius Romę in Capitolio in capite bis bello Perſei enata, ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris. *Lib. 17. c. 25*

AP. Salmacida ſpolia ſignificantur ſine ſudore & ſanguine. Tale eſt illud quod Timoleonti accidiſſe narrat Plutarchus, cui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti ſpōte in caput defluxerūt.

LV. PALMA PERSEI.

Victoris illuſtris & facilis.

Plin. lib. 17. cap. 25. ROMÆ in Capitolio, in capite bis bello Perſei enata palma victoriam, triumphoſque portendit. Similí modo palma Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris, circa bella ciuilia eius.

AP. Palma ſponte domi nata gloriam inſignem eandemque facilem ſignificat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi naſci dicantur. *Aurum tibi domi naſcitur.* Quòd autem palma perpetuum ſit victoriæ inſigne, teſtantur & illi verſus Claudiani: *4 ad Herennium.*

De laudibus Stiliconis.

Cùm totis exurgens ardua pennis,
Ipſa Duci ſacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

LVI. PALMA RANIS OBSESSA.

Inuidia Virtuti comes.

PLVTARCHVS in libello de Oraculorum ſilentio, perhibet inter templi cuiuſdam à Cypſelo conſecrati donaria extitiſſe palmam æneam, ad cu-

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranę, & natrices, quos hydros nominant.

APOD. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita; eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorũ propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. PALMA SYAGROS AVT MARGARIS.

Amicitia inuiolabilis.

IN Meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximamque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirumque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quę putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. *Plin. lib. 13. cap. 4.*

AP. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur; cum eodem resurgente reuiuiscũnt. Sic literæ sine pietate, iustitia, sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

TE STANTE VIREBO.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia subuersâ.

PALMA in Persei capite enata tempestatibus prostrata est, & eodem loco ficus enata; M. Messalæ, C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis auctor prodit. *Plin. lib. 17. cap. 25.*

AP. Tum demum laborat pudor & pudicitia;

cùm attrito virtutis robore deliciarum mollities pectus inuasit. Luxu & insana voluptatis dulcedine victa Roma est, quæ nullis viribus frangi poterat.

Iuuenal.

——— Sæuior armis
Luxuria incubuit. Et Petronius in Sat.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent superis, detritaq; commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEIA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

In Eliac. lib. p. 161.

In Isid. & Osir. p 674

Lib. 4. c. 2.

ARBOR Persea sola Nili aqua gaudet. Pausan. Eius fructus cordis speciem refert, linguæ foliū. Idcirco dicata est Isidi, & monentur huius oraculum adituri, vt sanctè sentiant, & modestè loquantur. Plutarch. Describitur autem Persea pleniùs à Theophrasto.

APODOSIS.

Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus est, & egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus viri egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatione quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Boet. l. 4. m. 1.

Aeris immensi superat globum,
Nube'q; post tergum videt:
Quiq; agili motu calet ætheris
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbiq; contingat vias.

LX. PHRIXA.

Improborum osor.

PHRIXA herba μισοπόνηρος, rutæ similis, in antro Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas edat: συλλεγομένη δὲ ἐστὶ ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δὲ τινι ἐκ μηχανῆς ἐπιβουλὴ γένηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. *Agathon Samius & Plut. in Tanai.*

AP. Homines leni alioqui & placido ingenio, in scelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementius commoueri solent.

LXI. PLATANVS XERXIS.

Amor stultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

RIDICVLVS profectò Xerxes ille est, quòd quum mari terrisque Iouis operibus posthabitis, noua itinera, & insolitam nauigationem sibi parasset, seruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidisset proceram platanum, diem solidum ad eamdem exegit nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum; sed & multiplicem, ac preciosum ornatum ex ea suspendit, torquibus, armillisque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quasi custodem, & propugnatorem amasiæ. *Ælian. lib. 2 cap. 14.*

AP. Icon humanæ stultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, vilissimarum rerum amore cogitationes inquinant suas; ea enim amant, quæ redamare non possunt, & singularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena sunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas significat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiusmodi Persicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëton, pro munere poscis.

LXII. PLATANI THEMISTOCLIS.

Ingratitudo erga amplissimos viros.

TAῖς πλατάνοις ἀπείκαζεν αὑτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δὲ εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ κολούουσι. Comparabat se cum platanis, ad quos ingruente pluuiâ confugiunt, mox serenitate redditâ, viatores vellicant, & insectantur.

AP. Platanus, vir amplissimus; tempestas, calamitas; serenitas, prosperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti sumus.

Θρέψαι λύκου σκύμνον, θρέψαι κύνας ὥς τε φάγοντι. [sic: ϑρέψαι ζυς λυκιδεῖς, ϑρέψαι κύνας ὥς τι φάγοντι]

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præstans.

Nicol. de Comitib.

EST in prouincia Malabar arbor, cui incolæ nomen indidere, Cachi, siue Cicara: vnicum quotannis fert pomum: illud non a ramis, vt poma reliqua, sed a stipite; estque adeò immensum, vt vnicũ oneret quamuis robustum hominem. Continet autem pini more intra se fructus 300. distinctis pelliculis; sunt singuli nostrorum pomorum magnitudine. Rursumque intra illos continentur & alij, quales in echino castaneæ.

APDOD. Non multitudine res, sed præstantiâ æstimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Side Baron. ad annum Iustini iunioris II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & spiritu planè ingentem debellauit, æstuariæ fortunæ iactatus inconstantia, postquam Iustinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura spoliatus, etiam probris a Sophia Iustini vxore ita concisus est, vt pensis lanæ trahendis

hendis affigi iuberetur. Ille dicto exasperatus, se Iustino & Sophiæ eam telam orsurum dixit quam minimè possent dissoluere. Continuò Longobardos à regionis suæ squallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmissis qui lectissima ex eodem solo poma ferrent; quorum specie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

AP. Hæc figura accommodari potest in eos, qui ad futuræ beatitudinis spes, & bona æstimanda, per rerum creatarum species alliciuntur à Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vsum Olympicorum sacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. *Pausan. in Eliacis. l. 1. p. 161.*

AP. Candida oportet esse pectora, & ab omni labe defæcata, quę diuini amoris faces exceptura sunt, & Deo viuo arsura in holocaustum suauissimi odoris. Deo enim placemus τρόπῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα νενευκότι. *Isid. Pelusiota ep. 214.*

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVLEGIVM hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & masculorũ iecuscula brumâ dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere, ipso brumali die.* Theophrastus multas enumerat arbores semper virescentes, quas ipse ἀειφύλλους nominat. *Lib. 3. de historia plantarum, c. 4.*

APOD. *Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpiali prælio*

D. Ambros. lib. 1. offic. cap. 39. *aduersus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduersus voluptates, dura aduersus illecebras.*

LXVII. PYRAGNVS EX METHODIO.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis sponte sua in montis cacumine ex imo terræ enascens, iuxta quem stirps, Pyragnus nomine, existit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potiùs nata videatur. Methodius *apud Photium*: πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον που· ὁ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερὸν, οὕτω δὲ εὔσκιον, ὡς ὑπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

APOD. Virgo extra peccati originalis labem, quæ in cæteros homines grassata est, sola intacta permansit.

Inexpugnabile mundi Præsidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura sacra.

Plin. lib. 15. cap. 20. HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, sempiterna fronde, rosæ similitudine, caulibus fruticosa, iumentis caprisque, & ouibus venenum est; eadem homini contra serpentum venena remedio.

APOD. Sacrarum literarum prudentibus viris lectio perutilis; contrà imprudentibus qui abundant in suo sensu, valde periculosa. D. August: *Modus ipse discendi quo sacra scriptura contexitur, quamuis omnibus accessibilis, paucissimis tamen penetrabilis. Nã quæ aperta continet, ea quasi amicus familiaris sine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in mysteriis occultat, nec eloquio ipso superbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuscula & inerudita quasi pauper ad diuitem.* Epist. ad Volusianum.

LXIX. RORARIA.

Virtus.

RORARIA quæ vulgo appellatur, planta est: quantumuis æstate ardentissimis Solis radijs sit exposita, nunquam tamen folia ipsius, caua instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui ferunt, eorumque languinem admodum tenellam guttulis quibusdam pellucidis semper madere: vnde etiam nomen sorrtita est, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. *Vide hist. Plan. Rouil.*

AP. Virtus instar Roraiæ inter æstus, & incendia miseriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabescit.

Æternùm virens,

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo se ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & consilio præstare videbatur, prima sententiam dixit: Sæuire vt plurimum homines in ligna securibus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re esse arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipsis in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citroque in eandem sententiam iactatis, surgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excrescere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores

AP. Humilitas sola est, quæ tutos homines à dæmonum insidijs, omniumque malorum incursibus præstare solet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium perſonarum prouectio ad honores.

Anim.l.28. REPENTINO olim prodigio ſcopæ florere ſunt viſæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idq́ portendebat extollendos quoſdam deſpicatiſſimæ ſortis ad gradus poteſtatum excelſos.

APODOSIS.

De his Iuuenal. agitans Græculos ſui temporis:

Satyr.3.
Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq́ per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuerſi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm ſint
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERTA COROLLARIUM:

στεφανηπλόκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana,

Plut.de audit.72. ILLAE florida & odorata ſectantes folia opus pertexunt, iucundum illud quidem, ſed diarium & infrugiferum: contrà apes prata peruolitantes, violarum, roſarum, hyacinthorùmque copia conſita, thymo aſperrimo inſident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt.

APODOSIS.

In dulces, ſed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipiendum conducens, ſi rebus applicetur, ſuauis & copioſa, & cum faſtu aliquo atque apparatu, ſed omnis fructus, atque vtilitatis eſt expers: quare ſyncerus

rus orator omittere debet florida, & luxurioſa verba, rèſque ad actiones ſcenicas aut ſpectacula pertinentes, eàſque habere pro pabulo ſophiſtarum, animo autem in ipſos orationis ſenſus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta eſt hederæ ſimilis, perpetuò ſurſum tendens, ſubtilibus ramis, quæ proximè adſtant, plantas comprehendens, maximè vero paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipſa etiam ſuo tempore pereat. Huiuſmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ ſuæ retia extendens, vt deprimerentur ab ipſa comprehenſi: comeditur tandem ipſa a Perſis & Medis. At qui circumeuntes mare & aridam, vt vnum proſelytum faciant, ac poſtea ipſum filium gehennæ conſtituant, Similax fuerunt expanſa, ſuffocans ſub ſe comprehenſos, ac velut ardua ſtipula, neque ſuſceperunt deſcendentem pluuiam, neque aquam ſalientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur qui charitatem ſimulantes & complectentes per blanditias proximum, at quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Abſumetur tandem talis ſimilax ipſa à ſe ſe: alter enim impoſtor ab altero fraudulentiore capitur. *Theophil. in Naum cap. 10.*

LXXIIII. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, ſeu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam naſci Siſtrum nomine, Erebintho non abſimilem, grana in ſe concluſa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam ſi quis geſtarit, nullis neque dæmonibus

neque ſpectris terreri, Ariſtot. in veteri codice περὶ θαυμ. α. meminit quoque Plutarch. iunior. *de fluminib*

APODOSIS

Diuinum præſidium ſignificat, quo fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facilè contemnunt. Idcirco *ad omnem progreſſum atque promotum, atque omnem aditum & exitum, ad veſtitum & calceatum, ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuerſatio exercet, frontem crucis ſignaculo terimus.* *Tertull.*

LXXV. TELYPHONOS.

Virtus inuidiæ victrix.

TELYPHONVM herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueris, ſtatim perire: ὃ δὴ παραχρῆμα αὖός ἐστιν. *Ælian. de Animal. lib. 9 c. 21.*

APODOSIS.

Inuidi qui per ſcorpiones ſignificantur, ſi ſe ad florentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfuturi, continuò ipſi contabeſcunt. *Ouid. Metam. lib. 2.*

Sed videt ingratos, intabeſcitq; videndo
Succeſſus hominum, carpitque, & carpitur vnà,
Suppliciumque ſuum eſt.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depoſitum.

THEOMBROTION herba, quæ & Semnion à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt, odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda inſtabilitatemque mentis. *Plin. lib. 24. cap. 17.*

AP. Eucharistia & maiestate ampla est, & specie eximia, vt quæ Deum continet, in quo thesauri omnes sapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent inclusi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chrysostomus πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat ποτήριον φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque possessione pretiosius.* *in Catech.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLAtu maris.

B M. Virginis fauor.

ATTICVM thymum ex quo apes mel laudatissimum conficiunt, non durat nisi in afflatu maris. *Plin. lib. 21. cap. 10.*

AP. Nulla diu planta stabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id est, maris gratiarum accipiat.

via sola salutis.

Nec immeritò D. Damascenus eam φυσίζωον & ζωοδότειραν κόρην *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. TILIA.

Philosophia verbosa.

TILIA cùm habeat calycem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. φιλύρας γὰρ μὲν τὰ φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει. ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. *Theoph. l. 1. cap. 20.*

AP. Tilia verbis abundantes, rebus infructuosos significat.

Odi homines ignauâ operâ, Philosophâ sententiâ. *Pacuuius.*

Sic.

Sic agitur censura & sic exempla parantur,
Ou. Fast. 5. *Cum iudex alios quod monet, ipse facit.*

TVLIPA AD SOLEM.

Fauor cœlestis.

Solemque suum, sua sydera norunt.

TVLIPA flos est, & visu iucundus, & insigni colorum pulchritudine admirandus, qui ad radios solares se se pandit: illis verò aut pluuiâ, aut tempestate occupatis, clauditur, & languescit. Eum principis syderis absentiam gemere diceres.

APODOSIS.

Dicitur de fauore superioris potestatis in inferiora: sic anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus sancti radios explicat, iisdem absentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porrò Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capitis quod gestare solent, quod ei inuersi flores, isti aperti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flos sursum spectans, sex foliolis sæpius constans, interdum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo sese in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quot sunt folia, stamina erumpunt, modo lutea, modò pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ stamina sustinent mirum in modum colorem variantibus. *Vide Ruel. l. 15.*

LXXIX. VISCVM GALLORVM.

Eucharistiæ symbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum magna relligione petitur, & ante omnia sexta luna, quæ principia mensium, annorumque his facit, &

sæculi

fæculi, poſt triceſimum annum, quia iam abundè virium habeat, nec ſit ſui dimidia. *Omnia ſanantem* appellantes ſuo vocabulo, ſacrificijs epuliſque rite ſub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primum vinciantur. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit, falce aurea demetit: candido id excipitur ſago: tunc demum victimam immolant, precantes vt ſuum donum Deus proſperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali ſterili arbitrantur; contraque venena omnia eſſe remedio. *pl l.16.c.44*

APODOSIS.

Hac tabula Euchariſtia rectè ſignificari poteſt. Panacæa ſanat morbos corporis, Euchariſtia animi: Illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus; illa creſcit in quercu; hæc in vitæ arbore, imò ipſa eſt arbor vitæ, illa candido excipitur ſago, hæc munda conſcientia; illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur: illa denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

In eodem argumento eſt *Panis fœderis*.

Dæmon quippe ſacrorum & religionum ſimia, venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe commentus deprehenditur: nam menſe Septembri & Decembri virgines Soli ſacras placentas quaſdam ex farina & ſanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniunt, quaſi magni fœderis cum *Inga*, hoc eſt, cum rege Sacramentum diſtribuunt; illi verò magna veneratione ſuſcipiunt, iurati ſe nihil contra Solem & Ingam molituros, atq; in ſuæ fidei & ſtudij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & viſceribus teſtabantur. Mittuntur deinde fauſta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de ſtat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus causæ contrarius.

Ouet. hist. l. 8. XAQVA arbor Hiſpaniolę, cuius fructus papaueris ſpecie: manat ex ea pęllucida aqua albicans, qua quicquid aſpergitur, aut oblinitur, nigreſcit, adeo vt nulla vnquam lotione emendetur.

APODOSIS

Cauſæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Qui fit vt diſcipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albeſcant, ſed inde plerùmque deteriores *fiant*: niſi quòd ipſi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cum ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Natura contraria legibus ibit.

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMmis conflata.

ἓν καὶ πάντα.

IVSTINIANVM in magnifico Sophiæ templo, cuius descriptio apud Euagrium, sacram mensam fecisse refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Constabat verò auro, argento, omnisque generis lapidibus, lignis, metallis, omnibùsque rebus quas terra fert, mare, & vniuersus mundus. Ex omni materia speciosa plura, meliora, potiora collegerat: liquatisque his, quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque in formam mensæ absoluerat. Ita varium illud opus contuentibus stuporem inijciebat. In orbem hanc habuit inscriptionem. *Baron ann. Iustin.31. lib.4.c.30.*

Tua de tuis offerimus serui tui, Christe, Iustin. & Theodora; ea tu propitius accipe, fili Dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti:

nos

virorum robora in auri fodinis occupantur. Hac voce philochrysi cupiditas paulisper extincta.

APODOSIS.

Pythes ieiunus in mensa aurea, typus est auari inter immanem opulentiam, & reconditos thesauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna; cuius meminit Martialis.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit: Lib. 4.
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. MONS AVREVS POMPEII.

Vanitas rerum humanarum.

POMPEIVS in triumpho ostentauit montem aureum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & pomis omnis generis circundata vite aurea: Musæum quoque ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. Pl. l. 37. c. 2.

AP. *O quantum est in rebus inane*

Verè Εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebã terræ in alieno littore interfectus desiderauit, qui montes, vel potiùs mundos aureos ostentauit in triumphis. ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος. ὡς γὰρ τοῖς καθ᾽ ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν., καὶ γευόμενοι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. Phil. l. de Iosep. p. 425.

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recèns creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex more, eique huiusmodi Imperij insigne obtulit, Pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornati oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papā, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum; Nullis, inquit, meliùs hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quam illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditiùs sequūtur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum; cui & alia dona plurimorum contulerat ornamentorum.

Glabri verba.

Glaber apud Baron. 11. *anno D.* 1013.

APODOSIS.

Emitur virtute potestas.

VII. TVRDITANORVM ARGENTEA PRAESEPIA.

Vitia & Voluptates speciosis titulis ornantur.

Strab. l. 3. p. 104. in Hispania.

CARTHAGINIENSES qui Barca duce expeditionem fecerunt, Turditanos argenteis præsepibus & dolijs vsos deprehenderunt.

Ap. Præsepi quid fœdius? & tamen argento vestitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.*

Sen. ep. 45.

LAPIS ANNVLI IN QVO CASVS PHAETHONTIS expressus.

In tenui labor est.

CASVM Phaethontis in gemmâ annuli expressum admirabili vel stupendo potiùs artificio memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filius, comanti radijs capite, vel potiùs flagranti cæsarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant. tanta dexteritate sculptæ vt sedecim pedes equorum minutissimis lineolis distincti eminerent. Hinc rubentis ardoribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis desperatio, & attoniti casus nouitate cœlestes hærebant. Illinc decrescebat mare, ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè latèque sparsa incendia, agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum superiora sæcula viderũt. Galenus, Feliciùs tamen Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo descripsit.

l. 17. de vsu partium.

Menilius.

APODOSIS.

Nec comtemne tuas quasi paruo in corpore vires. *Manil. l. 4. Astron.*
Quod valet immensum est: sic auri pondera parui
Exuperant pretio num:rosos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretiosior auro est,
Paruula sic totum peruisit pupula cœlum:
Quòque vident oculi minimum est, cùm maxima cernant.
Sic animi sedes tenui sub corde locata.
Per totum angusto regnat de limite corpus.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE impressus.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, sua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem lapis maximus, teretior ab imo, sensimque fastigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapsum iactabant. Visebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio fabrefacta. Vide Herodianum. Hoc autem simulachrum dicebatur *Alagabalus*, quasi Ala Gabal, Deus montis, quòd in monte coleretur. *Heliogab.*

APODOSIS.

Imaginem Solis, non arte factam, & vt aiunt, ἀνέργαστον, in solidissimo lapide impressam venerati Phœnices, significabant Reges & Principes, qui Solis symbolo, familiari regiæ majestatis sidere designantur, debere maximè perpetuam in dictis factisque consectari constantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuisse fertur in Emblemate, *εἰκόνα τε ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι λέγουσι.*

VOLO SOLIDVM PERENNE.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientia leuius fit malum,

Dion. Prus. orat. 13.

MVLIERES diuinæ, hoc eſt fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem ſuſtollentes, conſiderant in eo rei ſuper qua quis percontatur euentum, & quibuſdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibuſdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè poſſint.

APODOSIS. Ex ipſo Dione.

Anne ita quoque exilium & paupertas, ſenectus morbique, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia faciliaque appareant? Illic fortaſſis iuxta rei differentiam, leue eſſe pondus Deus efficit; hic autem opinor tale fit quodque, qualis eſt vtentis virtus & ſententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

LAPIS PIETATIS.

Vide, *Ætnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. LAPIS SICYONIVS.

Cadis ſymbolum.

LAPIS Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactando moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: tuncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. *de lapidibus*, & Plut. iunior *in Araxe*: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκχυσις γίνεται δαψιλής

APOD. Occurrunt ſæpe in prodigijs ad ſignificati-

cationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei. Lucanus l.1 inter cætera cladis Pharſalicæ indicia, mare Siculum repente colore ſanguineo rubuiſſe commemorat his verbis: *Atra Charybdis*

Sanguineum fundo torſit mare.

Virgilius in cæde Polydori plantas cruore ſtillantes facit:

Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur ſanguine guttæ.

XII. LAPIS SOLIS.

Conuerſationis vis.

LAPIS apud Megarenſes (ad quem Apollo lyram ſuſpendit cum Alcathoo operam ſuam eſſet nauaturus) ſi calculo feriatur, eundem quem pulſæ fides ſonum reddit. *Pauſ. in Att.*

Ap. Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit ſonorus. Eum lapide duriorem eſſe oportet qui cum bonis doctiſque verſetur, & nihil ex iſta conſuetudine adiumenti ad litteras, moreſquè inſtituendos decerpat:

Vſque adeo magni refert ſtudium, atque voluntas, *Lucr, l. 4.*
Et quibus in rebus conſuerint eſſe operati,
Non homines ſolùm, ſed verò animalia cuncta.

LAPIS σωφρονιστήρ.

Conſcientiæ remora.

LAPIS σωφρονιστὴρ, quaſi author reſipiſcentiæ appellatur ea de cauſa, quòd Hercules furens in patrem ferebatur infeſtus, eundem occiſurus, niſi iniecto à Minerua lapide repreſſus eſſet. Hic lapis magna ſuperſtitione aſſeruabatur Thebis conſecratus. Alius eſt lapis σώφρων, qui in fluuio Mæandro naſcitur; per antiphraſin ſic nominatus: in ſinum enim iniectus ſtultitiam parit: λίθος κατ' ἀντίφρασιν *Plut in Mæandro.*

 σώφρων

σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται.

APODOSIS.

Senec. ad luc. Ep. 97. Lapis resipiscentiæ conscientia est, quæ improbos amentia & furore in scelus quasi torrentes effusos plerumque de medio cursu, reuocat. *Alioqui scias subesse animis etiam in pessima abductis boni sensum, nec ignorari turpe, sed negligi.*

XIV. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore pontifex insutas gestat, in bello victoriam pronunciare Deus solebat. Nam priusquam exercitus se moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innotesceret adesse Deum, opemque & auxilium suum, inuocantibus esse allaturum. Vide Iosep, Τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης. ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν. l. 3. anti. c. 9.

AP. Tum demum militia Christiana felicibus auspicijs dimicare cernitur, cum pastores, & Prælati cœlestium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum fulgore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile est quod ait S. Epiphanius, vbi scribit Adamantem à summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cùm in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pentecoste, & tabernaculorum festo. Quòd si populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & si quidem mortes, & funera portenderet, nigrescebat; si bella, sanguineum colorem induebat; si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additque Zachariæ temporibus, ipso sacris operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ὤν τῷ πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος. l. de 12. gem.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus.

δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ. *Achate.*
Ανθιμόεντα κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.

Arbores enim multas inspicies quemadmodum in horto
Florente ramis aceruatis ornatas.

AP. Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hic varios sese in vultus facundia diues *Ang. Polit.*
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coercet.
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet,
Floribus.

XVI. ACHATES PYRRHI.

Sapiens.

ANNVLVS Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis. *Solin. Polyhist. p. 38. edit. pictau.*

In eodē genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. *in Sagari*, matris Deorum effigie sculptus. εὑρίσκεται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

APOD Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est, & vno pectore vir sapiens multiplices scientias. Talis fuit Basilius ille Magnus, de quo D. Gregor. Naz. ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως, μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μεθ' ὑπερβολῆς, ὡς μόνον οὕτω μὲν ἅπαντα διελθὼν, ὡς οὐδεὶς ἕν. οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδὲν

XVII. AETITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

Pl.l.37.c.9. AETITES lapis semper prægnans nunquam parit, sed & Gasidanes lapis, qui in Media reperitur, & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsis concipere dicitur, & intra se partum fateri concessum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria.

AP. Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plautarchus περὶ τοῦ ἀκούειν ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπονεμίοις λοχείαις, ventosis ouis comparat.

Numquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

Pl.l.37.c.9. Isidor.c.13. l.16. ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus inuictum fuisse videri volunt.

AP. Alectoria est in omni certamine præsens animus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ᾔδει δὲ, ἀλλ' ἐκένωσε τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην. αὐτὸς δὲ οὐ κατέπεσεν, οὐδὲ

ὑπερ-

ὑπερικυλίσθη. Chrysost. *Beatus ille vndique petitus firmiùs stetit, & sexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhausit Dæmonis pharetram, nec concidit. imò ne de gradu quidem tantisper motus est.* *Apud Nicetam.*

XIX. AMIANTVS.

Ieiunium.

Ex D. Basilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hîc Amianton Græci vocant, vt inquinari non possit. Hic ab igni non vincitur, sed impositus igni videtur ignescere, & in prunam verti: rursum exemptus igni, perinde quasi fuisset aqua, candidatus apparet purior. Huiusmodi erant trium illorū puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio consecuta vt nullâ vi possent inquinari Siquidē in vehementi fornacis flammâ, quasi naturâ fuissent aurei, ita apparuerunt illæsi, vtique superiores, qui & auro potentiores declarati sunt: Neque enim illos liquefecit ignis, sed integros, illibatosque seruauit. *Basilius homil. 1. de ieiunio.*

Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Vt turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio.

Prudentius in Cathem.

XX. AMIANTVS.

Castitas.

AMIANTVS alumni similis nihil igni deperdit, veneficijs resistit omnibus, priuatim Magorum. *Plin. lib. 36. cap. 19.*

APOD. Castitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc est voluptatis veneficijs quam fortissimè resistit: vnde à D. Chrysostomo propter innumerabiles pugnas quibus assiduò diuexantur, μέγα τι πρὸ μάρτυρίȣ μαρτύριον dicitur in laudatione sanctæ Theclæ, corpora inter flam- *Castitas ante martyriū ingens martyrium. D. Chrysost.*

Basil. hom. 1 de ieiunio trium puerorum.

flammas illæsa cum Amianto comparat; quod in superiori symbolo liquidiùs explico.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

Isid. orig. lib. 14. c. 14.

AMNOCHRYSVS arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas.

AP. Significat Amnochrysus nullum bonum ex omni parte integrum.

Claudian.

Nulli syncera bonorum Pars concessa viro.

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incensum, sed maculis terreni amoris interlitum.

Ouidius.

Terra salutiferas herbas, eademq; nocentes
Nutrit, & vrticæ proxima sæpe rosa est.

XXII. ANDRODAMAS.

Sapientia permotionum domitrix.

ANDRODAMAS argenti nitorem habet, & penè adamas, quadratus semper tesseris. Magi putant nomen impositum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, si credimus Isidoro.

Orig. lib. 16. cap. 14.

AP. Nullus est alius Androdamas quàm sapientia moderatrix animi, expultrixque vitiorum. Hæc incitatas permotiones, & instar torrentis fluminis effusas reprimit, & dissipata tot affectuum caligine,

Inconcussa locat puræ sacraria menti.

σιλῶσα πικραῖς ἄβατον βίον μερίμναις, inquit Synesius.

XXIII. ANTHRACITES.

Virtus & persequutio.

Isidor. orig. lib. 16. c. 13.

ANTHRACITES lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur; at contrà aquis perfusus exardescit.

AP. Vir-

AP. Virtus sine aduersario languescit, aduersis rebus exercita magis splendescit.

Contraria semper Virtuti fecere viam.

Eduardus secundus Angliæ Rex pingebat in symbolo araneam in tela sua laborantem, quam vehemens ventus perflat cum lemmate, *Ardentior ibo.* Sic Alexander: ὠνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ σωμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπράκτῳ δυφῶν ἐξουσία.

Octauius de Strada.

Apud Plutarchum de fortuna Alexandri.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix custodia recti.

ARVROPHYLAX lapis argento simillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus *de fluminibus*) hæc est vis: Elidis qui potentiores sunt, ipsum coëmunt, & ante thesaurorum suorum limina ponunt; sicque securè illic repositum aurum custodiunt: cumque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à satellitibus abacti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος.

ἀρουροφύλαξ. ἀργύρῳ παρόμοιος.

AP. Abeant cum suis portentis. Non est alius Arurophylax quàm vox diserta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eosque à vi & præda deterret.

Vigili stant bella Magistro!

Patroni diserti vox pro iustitia & innocentia tuba est argentea.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui supra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus esse creditur, quòd ad maximi sideris imitationē flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quòd reliquis quidem gemmis suam figuram & speciem possit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo vicissim suam imagi-

imaginem possit inurere. Ruellius lib. de gemmis post Aristotelem.

APOD. Reges & Prælati facillimè subditis suam speciem & imaginem inurunt, vt qui sint omnibus in oculatissimum exemplum propositi. Aliorum autem, nisi superiores sint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt. φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν.

Herodi. in Commodo.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in sermone.

Isid. orig. lib. 16. c. 14.

OCVLVS Indicæ testudinis varius & purpureus: per hunc Magi impositum linguæ futura prædicere fingunt.

APOD. Non Chelonites, sed lux prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua positus, vt alibi monui, symbolum est prudentiæ in loquendo, exprimens illud Pittaci, τοῦ νοῦ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res est in lubrice faucium constitutam veritatis rigida tenere mensuram; cui si incautè frena laxentur, frequenter contra se loquitur.*

Cassiodorus in Psal. Dixi custodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

Plin. lib. 36. cap. 16.

CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Contrariæ virtutis est Asius lapis, cuius meminit Theophrastus libro de igne, qui omnia consumit & in cinerem redigit: ἀθανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ.

APOD. Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum seruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium sæculorum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctorum corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vlla corru-*

Aug. in Enchiridio.

corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.

Vultus, vigor, & color idem. *Prudent. in Apotheosi.*
Qui modò viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri.

XXVIII. CHRYSACONIOS.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditurque putum & immixtum, incorruptumque numisma. Hunc indicem ego fidelissimorum hominum cor dixerim; Nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduersariorum accipiunt, & in gnomone cordis quasi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum synceram, & puram, putam, prauamque aliud sentientium opinionem & fidem esse adulterinam. Chrysostomus ser. aduersus hæreticos.

XXIX. CHRYSELECTRVS.

Pulchritudo.

CHRYSELECTRVS similis auro, sed in colorem electri vergens, matutino tantùm aspectu iucundus. *Isid. Orig. lib. 16. c. 14.*

AP. Pulchritudo breuissimo tempore delectans statim deflorescit

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non sic prata nouo flore decentia
Æstatis calidæ dispoliat vapor,
Sæuit solstitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:

Lan-

Languescunt folio vt lilia pallido,
Er gratæ capiti deficiunt rosæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur. nullaq; non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax. quis sapiens bono
Confidat fragili?

XXX. CHRYSOPRASIVS.

Humilitas.

CHRYSOPRASIVS Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obscuritas.

Isid. lib. 16. Orig. cap. 15.

AP. Humiles in nocte clari sunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes splendorem amittunt. λάθε βιώσας.

Boëtius Metr. 4. lib. 2.

Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
To conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus æuum
Ridens ætheris iras.

XXXI. DAR.

Libertas virtutis.

cap. 1. 6.

CELEBRATVR apud Hebræos דר lapis, cuius mentio est Estheris Hunc Iudæi Doctores lapidem asserunt esse pretiosum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id est libertas. Reges enim eximij lapidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, sed amplissimas quoque diuitias possessoribus largiebantur, vt eum sibi compararent.

AP.

Ap. Non Dat lapis, sed sapientia, & virtus, in veram libertatem homines asserit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. DIONYSIAS IN AQVA.

Virtus id aduersis.

DIonysias lapis fuscus est, rubentibus notis sparsus. Idem si aquæ mixtus conseratur; vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum est, ebrietati resistit. *Solin. Polyhist. edit. Pictau. p. 113*

Ap. Virtus inter aduersa exerit vires suas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα solent esse μαθήματα.

Materiamque tuis tristem virtutibus imple,
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset si felix Troia fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est. *Ouid. Trist. lib. 4. el. 3.*

XXXIII. ELECTRVM.

Eloquentia.

ELECTRVM & Ligurius seu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. De Electro magna inter veteres disceptatio: hoc experientia docet, intra marinos scopulos generari. In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pausanias: ἐν τοῖς Ἠριδανοῦ ταῖς ψάμμοις εὑρίσκεσθαι, σπανίζεται τὰ μάλιστα. Inde Phaetontiadum fabula, iam irrisa. Aliud electrum, ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσὸς, vt habet Pausanias ibidem, vel vt Suid. ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ *Isid. lib. 16. cap. 6.*

Ap. Symbolum est diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiusque rei potentissimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum folijs mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

XXXIV. GAGATES IN AQVA.

Aduersa virtutem excitant.

Plin. lib. 36. cap 19.

GAGATES accenditur aqua, oleo restinguitur. AP. In aduersis vera virtus feruet, tepet in prosperis, & affuso voluptatis oleo paulatim languescit, ac tandem obruitur σῶμα ἀργίη τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τῆς αὐτῆς ἀειρούσης πρὸς τὸ θεουδέστατον. Eusebius: *Otium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo simillimam speciem euehit.*

Silus Italic. lib. 9.

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima sint, pulchramq; petat per vulnera laudem.

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

Plin. lin. 37. cap. 9.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in terra non nascitur, sed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos eà comprimi narrant.

APOD. Non est humani ingenij fœtus cœlestis eloquentia, qualis Apostolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accensa. Hæc cœli germen est, hæc magnæ mentis soboles, quæ non aduersus ventos, sed spiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitiorumque cateruam exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D Chrysostomus de consubstantiali, Homil 22 ὢ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὢ γλώσσης νιφάδας ὑετῶν ἀφιείσης! ὢ φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O sanctum os, cui fontes imbrium inerant! ó linguam pluuios nimbos effundentem! ó vocem bonis innumeris scaturientem!* Nec mirum: sanctus siquidem Epiphanius in vita Eliæ eundem flam-

flamma' enutritum narrat; Parenti quippe ipsius Prophetæ, dum nasceretur, visos homines niueæ vestis candore illustres, qui matris vberibus ignem allinerent, & pusioni flammam pro cibo ministrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obscurum præsagium. Longè aliter quam quod Ægypti fabulatores de Homero tradunt, vt auctor est Eustathius: eum Ægyptijs parentibus ortum, cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset, ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, sturni, lusciniæ & merulæ.

Eliâs flamma enutritus.

Homerus melle alitur: nouem voces auium edit.

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM ET IGNEM FVNDENS.

Spiritus sanctus fons & ignis.

IN Carthaginensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt.

Aristot. de Admir. cap. 109.

APOD. Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum sordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens
Caucasus, aurito famuli cùm fortia sensu

Ennodius Panegyr. in Epiphan.

AP. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur provt ſpiritus intus agit: ad eius radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordijs ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiuſque impreſsiones ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYÆNIA ex oculis hyænæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. *Plinius lib. 37. cap. 9.*

APOD Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt, prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem: ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ. *quod eſt oculus in corpore, hoc prudentia in mente.*

Sæpe illi dixerat Almo.
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

XL. IASPIS.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacenſis in ſpeculo naturali refert Iaſpidem inueniri amœnæ pulchritudinis, in quâ ſpecies viri emineat, clypeum è collo ſuſpenſum geſtantis, & ſubiectum pedibus ſerpentem calcantis. Meminit quoque poſt Vincentium F. Rueius lib. 2 de gemmis, vbi alius quoque Iaſpidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito geſtaſſe. Cernebatur in ea homo faſciculum herbæ col-

lo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos discernebat, ſanguinemque reſtringebat.

APOD. Nun verò præclara Iaſpis Deipara quæ Chriſtum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum ſerpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit?

Syneſ. in hym.

χθόνιον τῶν μεγάλων ὄφιν
πάτος κλάσας ὀρχάτων.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre credebatur ijs qui illi inſiderent. Ptolemæus Hephæſtio. Conſentit cum hoc argumento Romana antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi Amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur hoc emblemate, ἀντέρως.

Ouid. 2. Remed.

Eſt prope Collinam templum venerabile portam,
Impoſuit templo nomina celſus Eryx.
Eſt illic Lethæus amor qui pectora ſanat,
Inq; ſuas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poſcunt,
Et ſi qua eſt duro capta puella viro.

APODOSIS.

Leucas, ſeu alba petra, Chriſtus eſt, totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus ſuo cruore reſtinguit.

Syneſ. Hymn. 6.

Εὐρίπε προχοὰν ἱστὰς ἀλῆτιν,
πραΰνων ὀλοὰς κλύδωνας ὕλης.
Euripi æſtum ſiſtens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII, LIBARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid Orig. lib. 16 cap. 14.

AP. Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membràque Circæis effeminat acriùs herbis. *Claud l. 2. de laud. Stilic.*
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interiùs fucata genas, & amicta dolosis.
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

XLIII. LYCHNIS.

Sapientia.

LYCHNIS ex genere ardentium lapillorum est appellata, a lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. *Isid. l. 16. Orig c. 13*

AP. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia, hoc est genus humanum, allicit; sed non antequam magni illius Iustitiæ solis flammas conceperit: tunc enim

Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus. it. de
Sic Deus interius sentitur, & induitur medullis: S. Cypriano.

XLIV. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem spectat, non trahit. Leander.

Ap. Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui syncera mente Deum spectant: qui aliam in partem abripiuntur, nec Orientem illum Iustitiæ solem habent in pectore, multum aliquando sudant, nihil verò proficiunt.

Pittacus. πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον.

Aurel. Prudent. περὶ στεφάνων.

Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,
Fontibus eloquij te cœlitus actus irrigabit.
O niue candidius linguæ genus, ô nouum saporem,
Vt liquor Ambrosius cor mitigat, imbuit palatum.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

D. Augu. de Ciu. Dei l. 21 cap. 4.

MAGNES lapis non solum ferreos annulos trahit, sed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipsis infundit, qua hoc efficere possunt.

APODOSIS.

Magistri pij & eloquentes vim suam deriuant in discipulos, vt ipsi vicissim alios ad amorem virtutum rapiant, omnesque Christo concatenati feliciter adhærescant. D. Ambrosius: *Est insitum bonis vt castum pudicus, prudentem sapiens, misericos liberalem, affectu pio diligat, & virtutes suas in alijs amet.* Re-

ćte

cte etiam dicetur de Deo qui pios ad se quasi amoris syderite tactos illicit sibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

LAPIS Myndan niueo candore circumfusus, hanc vim habere dicitur, vt à se feras longe arceat, & ab earum morsibus securum hominem præstet. Leont. Byzant. Μύνδαν καλούμενος πάνυ λευκὸς, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. *l. 3. de fluuijs.* Hoc ipsum virginitati ttibuetur contra dæmones. In eodem genere symboli est fons Canathus de quo dixi superius. Nam Iuno quotannis in Canatho fonte tota virginitatis gloria reuirescit, vt Argiuorum ferunt fabulæ. *Pausa. in Cor. p. 80.*

ANTAPODOSIS.

Non ita est in mortalibus feminis in quibus lapsa, numquam redit virginitas, vnde πίνταθλος ille Athanasius eius laudes persequens, ad seriam, & diligentem custodiam tanti thesauri hortatur: *De Virg.* ὦ παρθενία, στέφανος ἀμαράντινος! ὦ παρθενία, ναὸς θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρῖτα τιμία, παρὰ πολλοῖς ἀφανὴς, ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκομένη! ὦ ἐγκράτεια φίλη θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἀξίοις σου γνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποσόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων σέφανος! μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida sunt vt interpretatione non egeant.

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum ſculptum ſe vidiſſe refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes ſignificarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, FAB.

AP. In eo numo adumbratæ ſunt boni Imperatoris virtutes Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato: prouidentiam & cunctationem, atque etiam ſpeculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinaceî cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virgini.

OPALVS diſtinctus eſt diuerſarum gemmarum colore: eſt enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethyſti fulgens purpura, ſmaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter ſub quadam varietate lucentia

Iſid. Orig. l. 16. cap. 12.

AP. In B. Maria Virgine omnium virtutum ſpecies admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethyſtus temperantia, læto ſmaragdi virore ſpes radiat: omnia denique cœleſtium ornamenta in eam plena Dei manu congeſta gratiſſimam lucis temperiem impertiunt.

Venant. Honorius Fortun. l. 1. de partu Virgin.

Pulchra ſuper gemmas, ſplendorem ſolis obumbrans,
Alta ſuper cœlos, & ſuper aſtra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.

Cara,

Cara, benigna, micans, pia, sancta, verenda, venusta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.

XLIX, PANTARBA.

Eloquentia.

LApis Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides instar examinis apum ad se pertrahens. Philostr. Apollon. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ, ἔστι δὲ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης. εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις. τὸ δὲ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμ' ἐστὶν ἀῤῥήτου ἰσχύος. πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς ἐσποιεῖ αὐτῇ. τί λέγω τὸ ἐγγύς; ἔστι σοι λίθους ὁπόσας βούλει καταποντῶσαί που, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν. ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεσθαι πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος. *Noctu diē velut ignis ostendit, quoniam igneus est, ac radiosus: sin vero post diem aspiciatur, innumeris coruscationibus oculos ferit Id autem quod in ipso lumen fulget, spiritus est potentiæ admirabilis. Quicquid enim prope est sibi conciliat: quid autem dico prope iacentes lapides ipsum congregare? cùm liceat petras quotcumque velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non prope adinuicem, sed sparsim, vtcumque contigerit. Postmodum verò hic lapis ad eas demissus sui spiritus distributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi subiaceant.* Addit summam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni verò in concauis terræ, profunditate passuum quatuor. Tantùm vero ipsi spiritus inesse, vt intumescat, & plerumque scindatur terra, vbi eiusmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipsum nemini licet, aufugit enim nisi summa cum ratione trahatur. *Lib. 3 ca. 14.*

APOD. Eloquentiæ verus typus est Pantarba, qua

ſtabant auream: huic intextum erat ferrum; quòd è venis lapidis flammæ ſemina elicere, atque excutere videbatur, In ſumma parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit. *Antè ferit quàm flamma micet* Velleri autem: *Pretium non vile laboris.*

AP. Significat egregios animos Deo incitante cœleſtes amoris flammas ad defenſionem religionis concipere; quibus cùm toti exardeſcant, præclara obeunt facinora, & ſibi ad vellus aureum, an potiùs ad beatam immortalitatem viam muniunt?

Ardens euexit ad æthera virtus.

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONA INCISA.

Tergere corde Deum.

ADMIRATIONEM omnē ſuperat illa Sapphirus; in quâ viſio Moyſis, & lex Decalogi naturaliter impreſſa fuiſſe dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Epiſcopus Cyp. τὴν τοῦ Μωσῆ ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρῳ πεφυκέναι. Simile eſt quod de Pyrrhi Achate cōmemoratum eſt à nobis ſuperiùs, grauium hiſtoricorum literis celebratum. Verùm tanto præſtat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum ſimulachris diuinarum rerum effigies antecellunt *lib. de 12. Gemmis,*

AP. Hæc Sapphirus à ſummo ſacerdote geſtabatur in pectore. Quo certè ſymbolo deſignabat cor eorum qui præſunt Eccleſiæ, debere eſſe quaſi ſanctarum legum, diuinorùmque myſteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altiſſimarum ſcientiam præclaro concentu moribus accommodant; *Aure. Prud. in Cathem.*

Templum conſtituunt perenne Chriſto
In cordis medij ſinu ac receſſu.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVEMADMODVM Sapphiri viſceribus naſcitur lapis ſanè pretioſus, & ipſo qui genuit pretioſior, lucidus & ſplendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Mariâ natus eſt ille lapis angularis exciſus de monte ſine manibus, matre nobilior, & matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioſcorides, *l.* 5.114 Epiphanius *in. l. de* 12. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo inſignis, mater pia, nobile ſemen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu ſancta pio renouaſti fœdera rerum,
Lucidiorque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen ſtatione coruſcâ,
Floruit interius per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi,
Orbem alit, aſtra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleone.

LIV. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro ſecundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait inſulano cuidam hanc gemmam fuiſſe, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cùmque is fati legibus conceſſiſſet, gemma quaſi domini morti illachrymaſſet, infuſcata nitoris gloria longè obſcurior apparere cœpit.

APOD. Poterit eſſe fideliſſimi amoris ſymbolum in amico, qui demortui ſocij memoriam perpetuis lachry-

lachrimis, & mœrore prosequatur. Lemma erit,

Tecum perierunt gaudia nostra.

LV. VERITAS SAPPHIRINA AEGYPTIORUM.

Iudiciorum æquitas.

IUDICES apud Ægyptios ijdem fuere qui sacerdotes: inter quos princeps erat Iustitiæ omnium natu maximus, idem iustissimus, & æquitatis tenacissimus putabatur, qui imaginem ex sapphiro gemma confectam gestabat, quæ vocabatur veritas, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. *Æl. variæ histor. l. 14. cap. 34.*

AP. Veritas non in Sapphiro, sed in intimis visceribus & medullis a iudicibus gestanda est, sine qua, nulla virtus est. Socrates idem dicebat esse veritatem & virtutem. Plato non ipsum quidem summum bonum, sed ei adhærere sicut Soli lucem: esse, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipsum ἀγαθόν. de rep. 6. &, οὐδὲν οἰκειότερον σοφίας τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariusq; sapientiæ quàm veritatem esse.*

LVI. SARDONIX AD CERAM.

Puritas.

SARDONYX constat tribus coloribus, subteriùs nigro, medio candido, superiùs minio. Hæc sola in signando nihil ceræ euellit. Isid. *Orig. lib. 16.*

AP. Rari sunt & illustres animi, qui cùm adhæreſcant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant

Æthereum sensum, atque aurai simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati, hoc

ti, hoc est. primis futuræ gloriæ radijs iam afflati, igneo charitatis rubore purpurascunt.

Hor. ep. 3. l. 1. *Frigida curarum fomenta relinquere posses,*
Quo te cœlestis sapientia duceret ires.
Hoc opus, hoc studium.

LVII. SCYRVS.

Concordia.

Pl. l 36. c. 17. SCYRVS lapis qui in insula Scyro nascitur, mirũ id habet; vt integer enatet, comminutus mergatur.

AP. Coniuncta stat & eminet societas; quæ dissipata mergatur. Nam

Iuuen. Sat. 2. vers. 46. *Defendit numerus iunctaque vmbone phalanges.*
Commune periculum concordia propulsandum. Cornel. Tacit.

Æterno complectitur omnia nexu.
Luc. l. 4. *Tot rerum mistique salus concordia mundi,*
Et sacer orbis amor.

LVIII. SELENITES.

Regum exempla.

SELENITES lapis continet in se Lunæ imaginem, quam iuxta cursum astri ipsius perhibent in dies singulos minui atque augeri. Solin. Meminit quoq; Psellus de lapidibus; his verbis : ὁ σεληνίτης, καλεῖται δὲ οὕτως ὅτι ὀφθαλαμον οἷόν τινα συναυξόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι λέγεται & Anonymus quispiam Græcus ait esse in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ σοβὴ σηνηύξανειν ἀυυτῇ, καὶ σην. μειοῦται. Simile affertur de puteo ad Nylum qui crescit & decrescit ad amnis rationem.

p. 190. Isid. l. 16 c. 10. Psellus de Selenite. Taurus in Ægypto, cuius cauda cum Luna videtur crescere & minui.

APOD. Vt superiores virtutes influunt, ita se habent

bent inferiora. Quales ſunt principes, tales eſſe ſolent populares.

In commune iubes ſi quid cenſeſq; tenendum, *Claud. ad Honorium.*
Primus iuſſa ſubi. Tunc obſeruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Authorem parere ſibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent; quàm vita regentis.

LIX. SYNODITES.

Tantus amor cœli.

LApis Synodites puſillus Solem habet impreſſum, & lunam ad Solis varios aſpectus creſcentem & decreſcentem. *Damaſcius in vita Iſidori.*

Nonnus Panopolitanus eius lapidis diſertè meminit, aitque hæc incrementa, & damna ſecundum varias lunæ facies contingere, Sic autem ille: *in Dionyſiacis*

τῆ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεράοιο θεαίνης
λειπομένης μινύθει, καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Αρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποστίλβουσα κεραίης
Ηελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

Illa luna
Candidum habebat lapillum. qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur. quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris ſugit primigenium ignem.

Ap. Symbolum eſſe poteſt hic lapillus animæ Deo penitus adhæreſcentis, de qua dici illud poteſt.

Tantùm ſpectabat euntis
Ora Dei, vultùſque ſuos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

Alb. Mag. & Ruæus l. 2. de Gem.

SMARAGDVM Virginitatis ſymbolum eſſe alibi oſtendimus: qui adeò impatiens Venereæ conſuetudinis eſſe perhibetur, vt inſignis Smaragdus Reginæ Hungariæ, cum ipſa marito conſuc cret, memoretur in tres particulas concîſus atque confractus.

Theop. de lapidibus.

De hoc lapide Theophraſtus ait: ἔστι δὲ σπανία καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit: niſi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum eſt Regi illorum à Rege Babylonio miſſum Smaragdum muneri quatuor cubitorum longitudine, & trium latitudine: Item in Iouis obeliſco fuiſſe poſitos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona ſunt Dei

Plin. l. 37. c. 5. & Theop. de lapidibus

BACTRIANI Eteſijs flantibus colligunt Smaragdos ex commiſſuris ſaxorum. συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

A P. Aſpirante Dei fauore qui per Eteſias ſignificatur, omnis non modò terrena, ſed & cœleſtis in nos influit opulentia, atque ex ipſis rerum aſperitatibus ſumma gloriæ ſuauitas decerpitur.

Lucan. l. 1.

O faciles dare ſumma Deos!

Et Claudius Marius Victor

in præfatione ἀληθείας.

Omnia poſſe tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm eſt,
Quòd præſtanda facis bonus auctor, ſed quod & ipſum
Vt poſſis præſtare facis, cauſâſque ſecundas
Inuoluis primis: quod qui tua munera ſeruit,
Munus & ipſe tuum eſt.

LXII.

LXII. TRIOPHTHALMOS.

Trinitas.

TRIOPHTHALMOS Ionace nascitur tres hominis simul oculos exprimens.

AP. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianzeno appellatur φῶς ἓν τρισσαῖς λαμπάσι, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroque ignis coruscat, duo licet cerei sint: ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo: Ita dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.*

Plin. lib. 17. cap.

in odis.

Emissenus Euseb. hom. 4. de sym. & Cæsa. Arelat. homil. 4. de Pasch.

Nicolaus Cussanus Cardinalis in summis montibus stagnum vidit, in cuius medio scaturigo aquæ limpidissimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, sed solo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit hoc ipso symbolo ad sacrosanctæ Triadis veritatem demonstrandam vti: Stagnum (inquit) à scaturigine, scaturigo à fonte differt: tria sunt & vnum sunt: aqua nec influit aliunde nec effluit: eius tamē humore vicina omnia prata vegetātur. *Hæc ille.*

Ad idem argumentū refer tres soles, quos Iulius Obsequens, & post eum Suares de Mysterijs in Hispania visos fuisse, & repente in vnum coaluisse memorat.

lib. 2. Cribrat. Alcorani.

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Isidor. lib. 16. cap. 18

HYDRARGYROS siue argentum viuum, vasa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæte-

teras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poëmatio prosequutum.

Conspicuos inter naturæ splendet honores
Fusilis argenti species, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidam se numine fundit.
Nempe Deus gestit viuis animare metallum
Flatibus, & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infusa micat, lenique fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terrenive hebetant ortus, miniataque massa.
Quod si constrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vsque tamen; lucisque cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulciberi cum vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantemque ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnoque potens domat omnia nisu
Ast vbi viuaces motus constringere vitro
Fert animus, sentit quassas hoc obice vires.
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cum flamina rauco
Proludit; tentatque viam, si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus auræ
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Vnde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quamquam fragilis, contagia forma,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo, labes hydrargyros aui.

LXIII I

LXIIII. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concrescit in vnionem, sed & ipse vnio celerius Ioue tonante paritur. ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνιωγμέναις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, si fulgu ret, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui disertè hæc tractat. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni stimulauerit hora, pandentes sese quadam oscitatione, impleri roscido conceptu tradunt, grauidásque postea eniti, partumque concharum esse margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhistor: *Conchæ sunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, sitiunt rorem, veluti maritum cuius desiderio hiant. Et cùm lunares maximè liquuntur aspergines, oscitatione hauriunt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæque fiunt, & de saginæ qualitate reddunt habitus vnionum.* lib. 14. c. 13. lib. 9. l. 35.

Ap. D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus sancti accipit; rorem, purissimum sanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Christi.

vterûmque puellæ Sedul. l. 2.
Sidereum mox implet onus, rerumque Creator
Nascendi sub lege fuit. Stupet innuba tensos
Virgo sinus, gaudetque suum paritura parentem.

LXV. ANNVLVS HELENÆ, SEV ASTERITES.

Terrena cum diuinis copulata.

ASTERITE lapide, cuius ea vis est, vt Soli obiectus accendatur, Helena suas obsignabat literas, impressa in eodem piscis Panis figura. Ptolomæus Hephestione, cuius hęc sunt verba: πάνα ἰχθῦν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ πανὶ κατὰ τὴν ὄψιν· ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τεθέντα ἔχειν Ἑλένην γλυφὴν ἔχοντα αὐτὸν τὸν ἰχθῦν τὸν πάνα, καὶ ταύτῃ ἐπικεχρῆσθαι τῇ σφραγῖδι.

APODOSIS.

Poterit in eos torqueri, qui cœlum miscent terrę, & profana diuinis: in eodem enim annulo, cœlesti lapidi iuncta erat figura Panis: nam & hic Piscis Pani similis est, à quo nomen accepit: est autem Pan impurus & salax Deus.

Quid facit stella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Li. 2. rerum Phryg. *Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur.*

Lapis porrò asterites is est, opinor, cuius meminit Hermesianax Cyprius. λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præsidia.

ANNVLOS septem Iarcha dedit Apollonio, stellarũ septem nominibus insignitos. Phil. græce dixit, τοὺς ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων οὓς φορεῖν τὸν Ἀπολλώνιον κατ' ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apollonius singulos, diebus singulis gestabat. Credibile est, fuisse annulos magicos, quos δακτυλίους γεγοητευμένους appellat Clemens Alexand. quales Execesto Phocensium tyranno fuisse narrat: ex quibus inter se collisis, sonumque excitantibus rerum gerendarum

Strom. l. 5. Ex Vesti annuli.

portunitates Rex intelligebat: Malè tamen perijt malus cum suis annulis. Aristophanis Scholiastes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium ascribit Eudemo Philosopho. φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονας, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philosophus is erat Eudemus, Physicos annulos faciens aduersus Damona, serpentes, & cætera id genus.*

AP. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis insignes, totidem sunt ornamenta virtutum, quarum splendor est maximus, & in regum vita conspicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iustitia, Eloquentia. Nobilitatis hieroglyphicum est luna, quando & in calceis patriciorum posita, generis illustris fidem fecit. Pulchritudini respondet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit symbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit: Mars, fortitudinem suapte natura designat Jupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδῃσιν vocat, *Iud. centa cœlestium*, Iustitiæ virtutum reginæ erit Indicium. Hermes eloquentiæ præses, ipsam nobis eloquentiam significabit. Hanc ornamentorum coronam, septem veluti gemmis collucentem qui fuerit sortitus, magna contra vim omnem aduersam præsidia habiturus est.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabulosa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quæ mihi semper visa est ab historiæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuisse, cui vis illa mirabilis sapientiæ tenebatur implicata, Quam-

obrem cùm ad Iordanis ripas lauandi caussa venisset, Mulierum quæ Regi sanam mentem inuidebant blanditijs inescatus, annulum deposuit; quem cùm Sirenes illæ in profluentem abiecissent; repente totum illud sapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur sapientissimus. Verum cùm in exenterati piscis visceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus esset, omnis in eo sapientiæ vigor visus est repubescere. Meminit huius narration. Vineda.

ş. de rebus Salomonis.

A P. Fabula rectè ostendit mentis, consilij, & sapientiæ conciliatriculas esse prædatrices impudicas fœminas, sapientibus remis velisque fugiendas,

Martial. l. 3.

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandásque mortes gaudiumque crudele.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVNTI IN ANNVLO.

Audacis tanta est industria dextra.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobilissimorum artificum triumphat industria, nemo nescit, Sed illud omnem admirationem superat, quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere?

A P. Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu.

Felix cui cœlum, terraque patebant
In digitis.

LXIX.

LXIX. SICLI SANCTVARII.

Sacerdotum & religiosorum exempla.

SICLI legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoque deprauasset, ad typum illum reformaretur. *Accipies siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.* *Leuit. 5.*

APODOSIS.

Similes omnino sunt Siclis Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario cōstituti, eam debent præferre in moribus integritatem quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cęteterorum sit *perpetua quædam censura & disciplina:* quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM.

LIBER DVODECIMVS.

TECHNICVS SIVE DE manufactis.

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.

IN Academia Promethei Musarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensæ conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio: quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur.

Pauſ. in Att. memi. Oppi. l 2. de vena. verſ. 30. Herod. in Vran. Schol. Ariſtoph. & Lucretius.

AP. Ex optimis Gymnasijs tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μουσαγέτου sacrario lux sapientiæ petitur, cuius ductu si quis vitæ cursum instituat, næ sibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam sternit viam: At qui semel acceptam lucem sua nequitia patitur extabescere, ignominiæ & calamitatis futurum est mancipium. Felix igitur quem hæc sapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα σχολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπταιστος.

Orat 6 de vita contemplatiua.

II.

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS.
ΑΜΦΩΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium sensus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphotidas siue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum est, pareant. *Plutarch. de Audit. initio.*

AP. Amphotides munimen sanctæ doctrinæ aduersus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epist. 31. *Ad summum sapiens eris si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere, firmiori spissamento opus est, quã vsum in sociis Vlyssem ferunt.* Atheniensibus oraculum de optimo Reip. statu consulentibus responsum est, fore beatam vrbem si puerorum auribus quod optimum esset, & pretiosissimum appenderent. Hoc de salubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata errori ansa. *Dixi alibi fusius ex Dione Prusæo.* *Oraculum de inaurib.*

III. AMPHIARAI TELVM.

Ἐκ πόνου κλέος.

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch. in parall. τῶν ἅμα πολυνείκει ἐυωχουμένων λοχαγῶν ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἴασε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

APODOSIS.

Labor nobis instar teli est, gloriæ autem velut lauro vestitur à Deo.

Euripid. in Andromed. & Æschylus apud Stob. IV. serm. 29.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄνευ πολλῶν πόνων.
φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus.
Solet laborantem Deus pariter adiuuare.

IV. ARA PVRA.

Sanctitas.

VNAM duntaxat in Delo aram fuisse puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris stilla aspersam, ad quam solam in orbe terrarum Pythagoras solebat accedere. Clemens Alexandrin. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τε θρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ πυθαγόραν προσελθεῖν φᾶσι, φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur suffimenta.

Strom. lib. 7 pag. 515.

Interpretatur idem Clemens Alexandrinus, & sanctam animam esse dicit ac orationis Thymiama. τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B Virginis *à sanguinibus*, hoc est peccatis intacta.

V. ARÆ CISSORIVM.

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt.

Philost. in Apollonio.

AP. Homines parciùs colunt eos à quibus nihil commodi sperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant. οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, καινὰ γὰρ ἅμα κρέσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει. *Non cano vetera, noua si quæ sunt eadem quoque meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile est quoque exemplum Attici, qui Herodis opulentissimi Sophistæ Pater fuit. Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuisset, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempsit, vt corũ Hermas, hoc est statuas quas in suarum ędium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author est Philostratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. 9. acute dixit in hanc sententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

VI. ARBOR XERXIS AVREA.

Diuitiæ infrugiferæ.

AVREA fuit Regis Persarum sella, χρυσοῦς δίφρος, vt habet Tzetzes, & aureus lectus, in quo dormiebat: Iosephus, ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδειν ad hæc offusa platanus aurea smaragdinis racemis distincta, imminebat capiti, cuius meminit Athenæus lib. 7. & Aristides apud Phot. imago quædam huius rei in Conopæo Holophernis, de quo sacræ literæ. videns autem Iudith Holophernem sedentem in Conopæo quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidibus pretiosis intextum, adorauit eum, ex eo vsus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad nostros reges manauit. fuit omnino non modo Persis, sed & alijs regibus familiare, vt rarò in conspectum prodirent, & si quando darent se in publicum, id quam magnificentissimè facerent. Cypriorum reges, quod testatur Athenæus, Thronum habuere spectabilem, quem columbæ quattuor suauissimis vnguentis delibutæ circumuolitantes, ventulum faciebant. *Iliad. 4 t. 32* *Antiquitatum Iudaicarũ lib. 11.* *P. 16.*

APODOSIS.

Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem. homines similiter, dum in vmbra diuitiarum quiescunt, ex his nihil præter vmbram, hoc est exilis voluptatis simulachrum, si modo voluptas est, capiunt.

Stant sola nominis vmbra.

Ex quo vanissima res est, istis rebus neglecto summo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falsa graui mole parauerint,
Tum vera cognoscant bona.

Boet. Metro. 9. l. 3.

(***)

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidiæ.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machinatus. Arcam elegantem fabricauit, quam inter pocula ei proposuit minimis, qui eandem corpore impleret suo. Osiris nihil mali suspicatur arcam accipit, & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinatam Osiride infuso proijci iussit in Nilum.

Plutarch. in Osiride.

AP. Rectè παροιμιακῷ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipsi qui capiunt capiuntur: nec tam dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ, specie obductis quibus homines velut pisces illigantur.

Mart. Epigr. l 4. 5.

Munera quod senibus, viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras.

VIII. ARCHYTÆ COLVMBA.

Conatus irriti.

Gell. lib. 10. cap. 12.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spiritus inclusâ atque occultâ concitum, vt ipsum euolaret.

AP. Archytę columbæ similes sunt, qui non Spiritu sancto afflati, sed vanissimæ gloriolæ & fauoris humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggredi videntur, Verum vt hic motus debilis est, statim deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt, & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur. Quamobrem rectè monet Arrianus Epicteti eos qui nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere per

soli-

foligum, vt in hominum congreſſu, atque conſuetudine ſint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo ſolis ictæ radio repente liqueſcunt. πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν. εἰ δὲ μή, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴ τινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγράφετε. At ſine perſeuerantia nulla Virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίην victoriam à perſeuerando nominarunt. Ἀνδρείας μὲν ὑπὸ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ περὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. *Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.*

IX. ASBESTOS LVCERNA.

Fortitudo inconcuſſa.

TÆGÆ in Arcadia templum Veneris, atque in eo lampas ſub dio, quæ quod mirum eſt, patenti aëri ſemper expoſita, nullis ventorum flatibus, aut pluuijs extingui potuit, ſed ingem flammam aluit, vnde Lychnus Albeſtus, ſeu lucerna inextinguibilis eſt appellata. *Authores. Athenæus l.b. 16. Deipnoſ. Strabo. lib. 9. D. Auguſt. de Ciuitate Dei. lib. 21. c. 6. Iſid. lib. 17. cap 15.*

Facundo ſtat ſacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ prima vidit naſcentia cornua Lunæ.
Hic domus vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidaliis vnxiſſe madentia ſuccis:
Hanc decor, & florens Hebe, multuſque Cupido
Peruolat, & faciles ſpirat clementior auras,
Dum roſeo temone vehit per ſydera matrem,
Et liquido ſudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuoq; ſub aere pendet
Lychnus ſidereæ retinens commercia lucis;
Quo ſacer aſſiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla Æoliis tempeſtas obruit alis.
Non ſi prorumpant effracto carcere venti,

Et di-

Et diras acuant longis stridoribus iras,
Non si tristis hiems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum:
Vna inter nigras acies, cœlique furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit,
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes,
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amorum
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quo nocturnis incendunt æthera pompis,
Certatim inuitant stellæ, quæruntque vicissim
Quas cœli velit illa plagas, quem postulet axem,
O digna æthereis consurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Lactant: lib. 5. *Ælia. lib. 10. cap. 60.*

Talis est fortitudo inter aduersa. Virtus non potest cerni, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi exerceatur aduersis. In eodem genere est ara Erycinæ Veneris sub dio semper ardens.

X. BABYLONII MVRI.

Castitas.

Philost. Apollo. lib. 1. cap. 18.

BABYLONII muri à Semiramide structi quadringentorum & octoginta stadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria semiiugera tollebantur, cum essent paulò minus iugeris crassitudine.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τεῖχον σεμιράμιδ☉ appellat, quæ pectus humanum aduersus cupidinis tela, & libidinis assultus præmunijt, effecitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes suppliciorum immanitates corpore exceperint, priusquam pudicitiam proderent. D. Chrysost. lib. de

lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ ξίφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὐτοῖς παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITAE.

Fraus peruersa.

HIc excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repentè scipionem, in quo erat aurum collocatũ, tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. *Conon apud Photium.*

AP. παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudulentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis offundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. CALCEVS RHODOPES EX QVO FORMAM REX AEGYPTIORVM VIRginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis cõijcitur.

RHODOPE puella, dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptũ Memphim (vrbs est regia) deportat Aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarum, inuentamq; Rex vxorem ducit. *Strab. l. 17. Ælian. l. 13 cap. 33. Var. hist.*

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & a-

mœnitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Quantus est, & quàm magnificus in cælo, qui hæc largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quam pulchra sunt cæli interiora, si exteriora tantum habent dignitatis? D. August. *Visuri sumus quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem quandam, visionem præcellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atque cāporum, pulchritudinem maris & aëris, pulchritudinē Solis & Lunæ pulchritudinem stellarū pulchritudinē Angelorum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt omnia* Cadit prætereà in nobilem scriptorem, cuius vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

Tract. 4. in Epist. Ioan.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

Cælius li. 9. cap. 13.

SCIPIO Africanus iunior notâ censoria adolescentem dignum iudicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset cœnam, simul ex melle apposuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iusseratq; per ludum, vt facto impetu perinde ac in prœlijs fieri assueuit, Carthaginem μιλίτικῶν diriperēt. Quærente autem eo, quodnam ob suum peccatum equus adimeretur, Quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hostium diripuisti.

AP. Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amant πρωτοβολίαν, vel in ignauos milites, qui in vino duntaxat, & super mensam vrbes capiunt.

In lucem prælia differ.

XIV. CA-

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, Amantium prælia.

PETRO Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludricum commenti sunt, vt castellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuę Virgines, quibus locũ tuendum destinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus ęquales arcem oppugnarent, missilia poma essent, muscatæ nuces, rosæ, lilia, aliјque flores in pilarum speciem conglobati, subitæ ad hæc rosaceæ aquæ sparsiones, variaque alia odoramentorum exquisita genera. *Sabel. lib. 8. dec. 1.*

AP. Rectè hac pugna possunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non torosa (quod ait ille) argumentorum robora, sed picturata veluti ad lasciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Discordia fit carior concordia. *Publius Syrus.*

XV. CLAVA LEONI INSIDENS.

Fortitudo & indomita.

IN Numismate Traiani cernebatur Claua Leonino insidens capiti.

AP. Vir fortis & sapiens πανδαμάτωρ. Non potest ergo quisquam aut nocere sapienti, aut prodesse, quemadmodum diuina nec iuuari desiderant, nec lædi possunt. *Seneca li. de Constantia sapientis, c. 8.*

Sapiens autem vicinus, proximusq; Dijs
Consistit, excepta mortalitate similis Deo.

XVI. CLYPEVS HERCVLIS AVREVS IN TEMPLO SAPIENTVM.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCVLES cùm Hyphasidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti causa in templo suspenderunt. In eo scuto Hercules sculptus erat, terræ terminos iuxta Gades collocans, & montibus quasi columnis Oceanum excludens. *Philost. l.*11. hoc vetus dedicandorum clypeorum institutum cõsequuta posteritas, nam inter honores Caligulæ decretus est clypeus aureus; quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu prosequente, nobilibusque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus. *Suet. in Caio* 16. Athenienses quoque Alcei clypeum dedicarunt Cæsiæ Mineruæ. *Strab. lib.*13. Similiter Cambysis acinacem, pulcherrimũ Athenarum monumentum memorat Pausanias *in Atticis*, Antoninus quoque pius clypeum Hadriano magnificentissimum posuit. *Iul in Anton. Pio.*

AP. Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum sapientia fortitudo.* Contra vis *Consilij expers mole ruit sua.*

Horat. Od. 6. lib. 3. Carm.

XVII. CLYPEVS LACONIS MVSCIFER.

Vanæ gloriæ fuga.

CVM Thrasones clypeos horrifica leonum draconumque effigie signarent; Lacon quispiam Muscam & eam valdè exiguã in scuto effingi curauit, hosti verò obijcienti, quòd latitandi causa id fecisset, acutè, vt fert hominum ingenium, respondit; signum est me tam propè ad hostes accedere

dere vt musca ab eis internosci possit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muscam quidem pinxit in symbolo sed tabulã rasam, cùm lemmate. *Melior fortuna notabit.* *Octauius de Strada.*

AP. Strenui milites non in dictis Megabysijs, aut armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. CORONA DAVIDIS EX AVRO MOLOCH.

Sacrum est, quod fuit sacrilegium.

DAVID sibi ex auro, quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit: vbi enim Regum 2. 12. 30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de cap. eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid.* Regem illum apparet fuisse Moloch, qui Dominum & principem sonat, & sæpè septuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch*, *Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disijciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cùm neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

AP. Nihil vetat ex spolijs profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit S. August. *Quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilareus, vt de viuis taceam, quantò innumerabiles Græci, quod prior ipse famulus Dei Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapiẽntia AEgyptiorum.* Item Paulinus Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur. *Tibi satis* *Li. de doctr. Christ.*

sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quædam de hostilibus armis spolia capisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquijs, fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis placitura auribus, sed & mentibus hominum profutura mediteris.

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum ansæ variæ.

Ælian. l. 14 variæ Hist. meminit quoque Lucianus.

PAVSONEM pictorem aiunt, cum quidam iussisset sibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspersa; Cumque is, qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum fecisset picturam, respondisse, verte tabulam & volutabitur equus, qui non currit.

AP. Parabola varias esse rerum ansas, & modos ostendit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingenio.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

Ælian. l. 2. de var. hist.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui excursionem ex vrbe repetè faceret, & furore quodam correptus in hostes repentè irrueret, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocasset, quem iussit carmen Orthium canere quàm acutissimum, simul igitur atque classicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ longè plus habuit admirationis.

Horat. in arte.

AP. Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem aptam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris,
Aut dormitabo, aut ridebo.

XXI. FA-

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS. ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Menſis, quod Pharnacis dicitur, nempè pagum oppido, ſimilem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum ſacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vſque adeò autem id fanum ſunt reges venerati, vt iuſiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & Menſem pharnacis. *Strab. li. 12.*

AP. Magna ſemper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν πυθίῳ κρεῖττον χέσαι. Piſiſtratus Pytheum Apollinis templum conſtruxit, ad quod tripodas afferre ſolebant, qui vicerant Thargelia: in eo inſcripſerat, *Sacer eſt locus Extra meiite.* Ex quo deprehenſum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexiſſet. Meminit huius tẽpli Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ πεισιστράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ θαργήλια. At τοῦ χέσαι de qua Eraſmus, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Plenius omnia explicat Suidas voce, ἐν πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι. in Pythio ſatius fuiſſet deambulare. Καταφρονούντων γὰρ τινῶν Ἀπόλλωνος καὶ ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα τοῦτο τούτῳ θνήσκειν. Deſpicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipſius templo deambulantibus, Piſiſtratus Legem ſanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Chriſtiani (ſi modo ſunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel ſpeluncam latronum. *In Prou.*

XXII. FISTVLA GRACCHI RHETORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

Lib. de Cohibēdā ira.

PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explicat, Γαΐῳ μὲν οὖν Γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ περιπαθέστερον λέγοντι, διηρμοσμένον ἦν συρίγγιον, ᾧ φωνὴν οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ' ἀμφότερα διὰ τῶν τόνων ἄγουσι· καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidē Graccho, qui & moribus esset austerioribus, & in dicendo vehementior, fistula fuit concinnata, quali musici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astabat, tonumque lenem suggerebat. Hoc ipsum præstare debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

Pausan. in Atticis.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, argentei prætereà lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accusatores sedebant, & hunc quidem contumeliæ, illū impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας. proxima ædes Eumenidum τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile; denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum est clementiæ: Sedilia argentea, quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites: Sella contumeliæ est accusatoris, rei verò impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accusando

ſando, hic impudens in negando: templum Eumenidum, conſcientiæ ſtimuli, qui conſceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ ſimulachra quibus ſacra faciunt abſoluti, ſignificant reum à morte ad vitam reuocatum ſalutem debere eloquentiæ.

Hanc quoque ſeruati contingit gloria Ciuis,
Altaque victrices intexunt munera palmæ. *Lucan ad Calpurniū Piſonem.*

XXIV. GLADIVS CAROLI MAGNI.

Rex iuſtus & bellicoſus.

CAROLVS Magnus gladij capulo præclaris inſignibus decore cælato edicta ſignabat, eiuſdem enim eſſe dicebat, & confirmare & defendere leges. *Corroz. de dictis mirabilibus.*

AP. Hoc Symbolo præclarè ſignificabitur princeps, qui *Marti* ſimul vacet & *Themidi*: Βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ', αἰχμητής. Non diſſimile eſt quod Fridericus III. habuit in ſymbolo. Erat in menſa explicitus liber, cui manus armata ſuperponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. HASTA CONSTANTINI ERECTA IN CRVCEM.

Clementia.

MEMORIAE proditum eſt haſtam illam Conſtantini Magni bellorum fulmen, cum ipſe animum ad Chriſtianam manſuetudinem traduxiſſet, in crucem fuiſſe erectam, vt quæ antea telum extitiſſet plenum terroris, eadem eſſet aſylum benignitatis. *Baronius.*

AP. Talis eſt præſtantiſſimorum Imperatorum gladius, qui ſi neceſſitate in hoſtes ſtringatur; Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Magni custos clementia mundi
Claud de laud. Stilic. li. 2. *Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram*
Frigoris, & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cœlicolum, Nam prima chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem, vultuque sereno
Discussis tenebris, in lucem sæcula fudit.

XXVI. IMAGO ANTIGONI.

Adulatores tegunt vitia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitata ratione vitia condendi: obliquam namq; fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur.

AP. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Iuuen. sat. 3 *Si bene ructauit, si rectum minxit amicus,*
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.

Non immeritò Themistius, vt est apud Nicephorũ Callistum lib. 10. c. 42. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβειν. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. IMAGO DEMI ZEVXIDIS.

Populi inconstantia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namq; varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter ostendere.

AP. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis:

cratis: qui ἀψίχορον, ὠμὸν, βάσκανον, ἀπαίδευτον dixit, fastidiosum, crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENÆ.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVM in pingenda Helena artifex præstantissimorum pictorum desudaret industria, fertur quidam è Tyronum grege adolescentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamētis expressisse, sed totam auro tabulam oblenisse. Apelli deinde quasi grande aliquod opus confecisset, ostentauit, & quid cēseret exquisiuit, at ille molliter subridens, ὦ μειράκιον, εἶπεν, μὴ δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. O adolescens, inquit, pulchram facere non potuisti, diuitem fecisti. *Pædagogi li. 2.*

AP. Τοιαῦται δέ νυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δὲ πλουσίως. Tales sunt Helenæ, quæ nunc sunt mulieres, non verè pulchræ, sed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio sapientiæ inimica.

PROTOGENES pinxit Satyrum ad columnam stantem, & in columnæ fastigio perdicem, cuius cum tabula esset proposita, ita inhiabāt perdici, vt illius admiratione Satyrus quanquam elaboratissimus negligeretur. Et auxerunt admirationē qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quę cum Protogenes animaduerteret, additamento ipsum operis caput posthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. *Strab. l. 14. num. 10.*

AP. Ho-

Sen. ep. 115. vide Plut. de Audit.

AP. Homines sæpe contempta sacrarum literarum, aut philosophiæ grauitate, nescio quibus verborum flosculis animum illigant. *Quære quid scribas, non quemadmodum: & hoc ipsum, non vt scribas, sed vt sentias, vt illa quæ senseris magis applices tibi, & veluti signes: cuius orationem videris sollicitam & politam, scito animum quoque non minus pusillis occupatum.*

XXX. IMAGO TERPSITHEÆ.

Hypocrisis.

Theoph. in ep. Græcis.

TERPSITHEA cum esset toto corpore deformis, imaginem sibi venustissimam fieri curauit, oris sui turpitudinem falsis tabulæ pigmentis honestare cupiens.

Lucian in imaginib.

AP. Quam multi licet omni ex parte improbi, species affectant virtutis; & Poëtarum, historicorumve vanissimorum hominum penicillis, alij prorsus quam sint depinguntur, οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι, ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι contra Amphiarai mentem. Nõ dissimilis huic Terpsitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quæ cum esset deformis & calua, lubenter à Poëtis, quibus certamen de suis laudibus talenti mercede indixerat, suas comas hyacinthinas prædicari audiuit: ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Castitas dilecta Deo.

Ex libello de ordinibus militaribus.

ORDO equitum liliatorum institutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vasculum gestabat in pallio, è quo amœnissimi liliorum flores erumpebant. In medio deiparæ Virginis radiabat effigies.

AP. Virgo inter lilia, significat gratissimam sibi puritatem, cœli florem, mundi decus; germẽ paradisi,

disi. In eodem genere symboli est columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens:

Emicat inde columba repens, *Prud. περὶ στεφ.*
Martyris os niue candidior
Visa relinquere, & astra sequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri sed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denarijs, sperans futurum scilicet vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur venerando seni. *Lucian aduersus indoctum.*

- Ap. Torquetur in eos, qui se pulchros & beatos putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes:

Plena omnia gypso *Iuuen. sat. 2*
Chrysippi inuenias: Nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem, similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleãthas.

Porrò in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus indoctum, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia æditúo sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus, vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent. *Orphei Lyra à Neantho empta.*

XXXIII. LYRA TIMOTHEI.

Nouandum nihil.

LACEDAEMONII Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multãtes, *Pausan. in Lacon.*

quod

quod septem Lyræ fidibus quatuor addidisset: καταγνόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς.

Ap. Significat parabola nihil in rep. nouãdum, vel ex ipsius Plat. interpretatione in Dialogo de Iusto. Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam ne musicæ formam introducamus, omninò cauẽdum: in quo periculum summum est. Nunquam enim musici numeri immutantur, sine legibus Ciuitatis, ijsque maximis.

XXXIV. MENSÆ IARCHÆ.

Bona sine labore.

Philost. Apoll. l. 3. cap. 8.

IARCHAS Brachmanum antistes mensas habuit αὐτομάτους, quæ sua sponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitasset, subitò processerunt mensæ dapibus instructæ in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati stabant, qui vinum & aquam conuiuijs miscerent.

Ap. Multi sunt quibus adeo bona sine labore contingunt, vt videantur ipsæ dapsiles mensę cibis refertæ, & omni apparatu instructæ, in eorum triclinia influere. hi sunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia consequi. Verùm hoc minime est expectandum: *Vt sementem feceris, ita metes.*

Hor. Sat. 9. lib. 1.

Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.

XXXV. MODIVS INDORVM.

Deus humani ingenij modulo non restringendus.

INDI aureum modium illi similem quo frumentũ metiuntur, demergunt in mare, hoc se aquis modum

modum ponere existimant, ne terras inuadant. stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. *Philost.*

Ap. Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subijcere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cœlo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? Longior terra, mensura eius, & latior mari.* *Iob 11.*

XXXVI. NIHIL AD ALEXANDRVM PARIDIS LYRA.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. *Plutar. in fortit. Alexandri.*

Ap. Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit *Seneca ep. 51*

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de Fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλέων ἀτρώπων καὶ ἀναιμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ, καὶ σωμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. NAVIS SALAMINIA.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. *Plutarch. in Pericle.*

Ap. Cadit in res, & viros magnos, qui non, nisi in serijs rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos seruatur in vsus.

XXXVIII. OS-

XXXVIII. OSSA MORTVORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

Seneca.

ABRAHAMVS Ortelius refert, nonnullis populis in more positum fuisse, vt mortuorum ossibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, ære ve impressis, sed re ipsa mortuorum reliquijs. Non dissimile est, quod affert Herodotus lib. 2. legem fuisse aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui sibi mutuo dari pecunias postularent, cadauer patris depositum fidei creditoris tradere.

AP. Mortis memoria crebrò vsurpanda. *Quid hoc est, inquam, tam sæpe mors experitur me? faciat. At ego illam diu expertus sum. Quando inquis: antequam nascerer. Mors est non esse, id quod ante fuit. sed quale sit iam scio, hoc erit post me, quod ante me fuit.*

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ PAVSICAPE.

In copia inopia.

Iulius Pollux Onomast. lib. 7. Cap. 4. Meminit quoque Eustat. ιλ. K.

PAVSICAPE παυσικάπη instrumentum est, quo collo inserto, serui impediebātur, ne molentes polentam comederent.

παυσικάπη, κατ' Αἴλιον Διονύσιον, μηχάνημά τι τροχῷ ἐμφερὲς, διὰ τὸν τράχηλον δεῖρον τῶν ὑποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

AP. Seruus inter polentas esuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præsepi, famelicum propter impositam collo *Pausicapen*, Symbolum est diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quasi cœlesti remora iniecta, bonis suis frui minimè potest.

Non

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. PICTVRA EQVI.

Spes præter spem.

FERTVR quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat; lineis & coloribus recte expressisse, spumam tantum quæ fræno concusso cum anhelitu efflabatur, non æque pinxisse: quam cum sæpius reformare conatus esset: ad summum spongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non sine admiratione, operi, quod desiderabat, addidit. *Plut. in lib. de fortun.*

APODOSIS.

Facit aliquando casus repentinus, quod ars & sapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidisse: παρ᾽ ἐλπίδα, ἐπ᾽ ἐλπίδι, Rectè in illum casum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis:
Si non errasset fecerat illa minus.

XLI. PICTVRAE ZEVXIDIS.

Opus immortalitate dignum.

ZEVXIS pictor fuit elegantissimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipsas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ insumeret, se æternitati pingere dicebat. Contra Agatharchus celeriter conficiebat, sed quæ breui tempus aboleret, & nulla memoraret posteritas. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Ea diutius opera sunt limanda, quæ ad æternam posteritatis memoriam scribuntur,
ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ᾽ ὀλεῖται. *Homerus in Iliad. β.*
Scribit iura senex (χρόνος) numero qui diuidit astris,
Et cursus, stabilesque; moras quibus omnia viuunt,

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod si quis non expectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, sæpissime deflectit à vero. Nam vt ait Boëtius:

L.1.met.6.

Quod præcipiti via.
Certum deserit ordinem,
Lætos non habet exitus.

XLII. PIXIDES ATHENIENSIVM VNGVENTARIORVM.

Parte sui meliore latet.

FERVNT vnguentarios Athenienses, Pixides habuisse in quibus parte exteriori Sileni & Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissimæ effigies. Synesius: τῇ φιλοσόφῳ· ὥσπερ ἐποίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σειληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

In Epistola.

APODOSIS.

Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: si sensus & mysteria, nihil magnificentius. *Mira eloquiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas, Deus meus, mira profunditas, horror est intendere in eam horror honoris & tremor amoris.*

August. l.12 Confess. c.14

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantissimum.

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis, quibus qui potauerint eo die neque ferro, neque igni, neque venenis sunt obnoxij. Disertè hæc scribit Phile, vbi apostrophen facit ad Indorum regem huiusmodi cratere vtentem.

Philost. lib. 3. cap. Vid Ælian de Animal. cap. 41. l.3.

In Onagro.

Τί δὴ ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ἐξ οὗ πίνεις;
Καὶ καρδιωγμὸς καὶ πλομήνης εὑρίθη,

Καὶ

Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόν τε, μελανά τε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet; & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀναιρεῖ τὴν κακὴν, ἦδ' ὅς, μέθην,
Τοῦτε παντὸς ἀντιφάρμακον μένον,
Ἣν ἱερὰν καλοῦσι καθαιρεῖ νόσον.

Quid sibi vult crater tuus, dic obsecro,
Ex quo bibis, prealtus & pellucidus,
Ceu venulis distinctis orbe triplici,
Albo nigroq; atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hoc temeti iniuriæ,
Obstat venenorumq; pestilentiæ,
Morbiq; depellit sacri tentamina.

APODOSIS.

Cadit in amuletum quodlibet præstantissimum. Rectè Eucharistia poculum significabitur, quo aduersus improbi Alastoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem consequimur sanctitudinem. Clemens Alexandrinus: Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλὴ, ἧς οἱ κατ' πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν τὸ θεῖον κρᾶμα· τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλύματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνάντος μυστικῶς. Eucharistia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide suscipiunt sanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas mysticè commiscet. *Pædad. lib. 2. cap. 2.*

XLIV. POCVLA EX TAXO.

Doctrina malis moribus coniuncta pestilens.

TAXVS arbor est non modò funesta, sed & venenata, ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis suaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & insalubre. *Plin. lib. 15. cap. 2.*

AP. Eloquentia si paruum hominem nacta fuerit, & animam flagitijs inquinatam, fit noxia, quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantum mali permittant, vt cadat eloquentia quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.*

Seneca Controuers. li.1.

XLV. PORTICVS HEPTAPHONOS.

Garrulitas.

Plin. lib. 36. cap. 15. OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant.

APODOSIS.

Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sexcenta regerunt. Talis est natura mulieris, cuius supellectilem Comicus dicit esse garrulitatem:

Sola laboranti poterit succurrere Luna.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. PYRAMIS XII. REGVM.

Beatitudo, seu Quies post laborem.

DVODECIM maiores Aegyptij, qui regnum à Sabaco Aegyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contiguationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm essent.

Vide Herod. in Euterpe. & Diodor. Sicul. lib. 1.

APODOSIS.

Post diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice residet amœnissima fœlicitatis quies.

Supre-

Suprema est meta laboris.
Huc omnes pariter venite capti, *Boetius lib. 3. met. 11.*
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miseris patens Asylum.

In eodem porro genere symboli præclarus est fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, sanguineum, viridem, & limpidum, ternis mensibus in anno tenet ex ijs colorem vnum. Isidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur post spolia sudore & sanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidissimam bonorum synceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir bonus.

CVBICAE figuræ species quoquo versum iacta, versataque fuerit, rectà semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

APODOSIS.

Vir bonus ad omnia fortunæ tela semper idem.
Ad summum Sapiens vno minor est Ioue. Diues, *Horat. Sat. 1. lib. 1.*
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

Nota in eandem sententiam perinsignem Iuliani locum, apud quem Marcus Antonius in Cæsaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in symbolo sceptrum figurâ obelisci, ab annulo exiens, summo deinde sceptro insidentem coronam cum lemmate:

Volo solidum perenne. *Octauius de Strada.*

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANVS à Rege Franciæ Ludouico II Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere visus est, itaque rex ei qui effusum risum Soldano excitasset, aureum munus promisit. Cum autem quidam Regi narraret vidisse se Soldanum ridentem, testemque rei produxisset, Rex captiuum accersiri iubet, causamque mutationis inquirit. Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiusque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in summum obuerterentur; atque hanc ego incertæ, inconstantisque hominum fœlicitatis imaginem sentiens risi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm instabili nos de re superbiremus, tū simul hoc fieri posse iudicans, vt quo modo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium. his auditis, rex de suo quoque statu cogitans, Soldanum virum iudicans sapientem, liberè secum versari permisit, *Cedrenus*. Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα, sic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur, Suidas ῥὴξ φράγκων ἀρχηγός.

XLIX. SAGITTA ABARIDIS.

Mens Deum contemplans, vel fama.

ABARIS Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula composuit, cuius fabulosum iaculum à Græcia ad Hyperboreos vsque Scythas fertur transuolasse. Suidas in voce Ἄβαρις, μυθολογούμενον οἰσὸν nominat. Præter ea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis descriptionem inuenies in Photio.

APODOSIS.

Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis subnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis sagitta

gitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τὶ γὰρ Αβάριδος ὀϊςὸν, τὶ ἂν λέγοιμι τὸ ὑπερβορείου ἢ τὸν ἀρχαῖον πήγασον οἷς τοσοῦτον ἦν τὸ δι᾽ ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς Θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere? Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapiatur.

L. SCELETVS HIPPOCRATIS.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

HIPPOCRATES Sceletum æneum Apollini Delphico dedicauit, medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. *Pauſan. in Phocaicis.*

APODOSIS.

Diſcipuli commendatur gratus animus erga Præceptorem. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcuſſit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupiat ſi poſſet, vniuerſa transfundere. Ingratus ſum niſi illum inter gratiſſimas neceſſitudines diligo.* *Senecæ l.6. de benef.* Adde etiam quod habet idem auctor de Æſchine paupere quidem illo Socratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit. *l. de benef. cap. 8.*

LI. SIMVLACHRVM DIANAE BVPALI ET ANTHERMI.

Virtus initio dura ad summum facilis.

Plin. l. 36. cap. 4. OSTENDVNT & Iasij Dianam manibus eorum factam, & in ipsa Chio narrata est, operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratam putant.

APODOSIS.

Ad virtutem aut philosophiæ studium qui accedunt, morosam imprimis arbitrantur: discedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur:

Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμερ. v. 289. ——— ἐπεὶ δὲ εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηϊδίη δὴ ἔπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Tunc virtutis vultus & habitus talis videbitur, qualis à Maximo Tyrio oratione 4. describitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη ἄνετος. Decora aspectu, incessu quieta, sermone Musica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLACHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

Pausan. in Laconicis. IN Pellena (parua est insula in Laconica regione) simulachra Castorum pedalia, sub dio sunt, posita in saxo, quæ mare nusquam loco dimouere potest, licet in petram exundet.

Ibidem Ithomatæ Iouis signum immane, in flagrante sylua. Item Mineruæ signa nullum ictum valent sustinere, nec ardente templo conflagrarunt.

Pausan. in Attic. AP. Hæc & multa & varijs locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis sanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia significant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas igne & strepitus semper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctistus, καθορμίζουσαν.

Portus Apathia.

LIII.

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI.

Vulgus argumentum pessimi.

POLYCLETVS eodem tempore duo simulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisq; normam. Gratificatus vero plebi hoc modo est: Ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati, & dictationi: Itaque proposuit vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus, At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos fecistis: quod suspicitis, ego. *Ælian. l. 14. Variæ hist. cap. 8.*

APODOSIS.

Quæramus quid optime factum sit, non quod vulgò veritatis pessimo interpreti probatum sit, ξύμπαν τὸ λαῶδες πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. *Nicetas Choniates.*

LIV. SIMVLACHRA SILENORVM.

Scriptura sacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIVINAE scripturæ similes sunt Silenis Alcibiadeis, quæ sub tectorio sordido ac penè ridiculo merum numen claudunt; Alioqui si sine Allegorijs legeris Adæ historiam, si nihil vltra superficiem quæsieris, non video, quid ita multò magis operæpretium sis facturus, quàm si cantaueris luteum simulachrum Promethei, ignem dolo subductum, & simulachrum inditum lutum animasse: imò plusculò fructu legitur fabula Poëtica cum Allegoria, quam narratio sacrorum librorum. *Chrysost. de fat. serm. 21. Vide Dadraum in sacris similitudinibus, qui offert ex S. Chrysostomo.*

LV. SYPHONES NILIACI.

Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGYPTVM fœcundat aquis Nili inundatione canis sydus. Ægyptijs ergo propter eam aqua-

rum redundantiam, quam se quotannis leonis beneficio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & siphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solita, aquam admittat, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur.

APODOSIS.

Vide Sid. ep. 2. l. 2. & Orum supra lib. 1.

Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Aegyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. SPECVLVM ACHAIAE.

Cognitio sui.

Pausan. in Achaicis lib. 7.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum. Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & ritè Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus periturus, an victurus æger esset, diuinabant.

Periph. in Plau. Epid.

AP. Speculum cuiq; conscientia est, quam si quis ad diuinum exmologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam insuauissimi odoris sacrificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν.

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum. vbi os contemplarent:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ.

Igi-

Igitur perspicere possent ut cordis copiam,
Vbi id inspexissent cogitarent postea,
Vitam ut vixissent olim in adolescentia.

LVII. SPECVLVM INSVLARVM FORTVNATARVM.

INTER fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ historiæ lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum fertur maximum supra puteum positum. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum defixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac si ipsis interesset.

AP. Quis non videt hîc expressam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus est æternarum salientium, à quo qui hauserint cuncta cognoscunt. Num speculum est lucidissimum quod intuentes beati omnia simul quæ ad suæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNAE.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo speculum fuit, quod egregias quasque species admodum deformes, & aspectu horribiles reddebat hæc specula ἐπιςρόχημα παράχροα à Græcis appellantur.

AP. Calumnia optimos & sanctissimos mores turpissimos & teterrimos fingit, πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Historicos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorsus depingunt coloribus. Plutar. ὁ δὲ ἱςορίαν γρα- *in lib. de*
φων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δικαιός ἐστι, τῶν δὲ ἀδή- *Malign.*
λων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χεί- *Herodot.*
ρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubijs

omnia

omnia in meliorem partem interpretari potius, quã in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilium diuinum in re perplexa.

Curopal. in Basil & Constant.

MALACENVS apud Imperatorem Basilium falso accusatus, quod Bulgarorum partibus fauisset, deinde precibus sancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam excesserat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, isti Niconis vultus, habitum, cultũ, verbis designat ad summum depingi iubet. Pictor domum reuersus, frustra laborat hominem inuisum ex narrantis sermone depingere: in hac ei cura versanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta veste amictus, coma squallens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem desinebat, qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque caussam sciscitatus est: ille verò & caussam statim aperuit & operis difficultatem demonstrauit. Tum leni ad eum voce monachus, me, inquit, aspice frater, mihi per omnia similis est quem depinguis; acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus designarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressã sponte videt, nec mora ex oculis Sanctus abscessit, pictor eũ horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante. mox ad delineatam diuinitus formam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem qualis hodie quæ in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit.

APODOSIS.

Casusne, Deusne.
Attulerit?

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodosij, & aliorum qui eo sæculo fuerunt Imperatorum insignibus, Tabula est Libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præscriptum habent supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie Genij duo latum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius hæc inscriptio est, *Diuina prouidentia.* In angulis verò tabulæ, quę descriptos libros continet, singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextra inscriptionem circumductam ostendit, *Virtus.* Alterum à læua, *Scientia* Inferius à dextrâ, *Authoritas.* Quartum à læua, *Felicitas.*

Vide notitiã Iuris Rom. Pier. notat. l.31. c. 10.

AP. Leges & magistratus Dei primum auxilio, deinde virtute, scientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuersa, indigent.

LXI. TABVLAE TIMANTIS.

Scriptura sacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormientem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus semper quam pingitur.

Pl.l.25. c.1.

APODOSIS.

Tales sunt sacræ literæ, verbis parcæ, egregijs sensibus plenæ. Tale opus omne non diffusum verbis, sed rebus & sententijs efficax: contra verbosæ redundantiæ opera quid aliud sunt, quam vt ait Comicus, ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα. vel vt Claudianus Mamertensis, *puerilium spuma verborum.*

LXII.

LXII. TEMPLVM APOLLINIS EX PLVMIS INCHOATVM.

Parua principia magnarum rerum

APOLLINIS Templum ex plumis & cera cœpit initium: Ἀπόλλωνος νεὼς κηροῦ καὶ πτερῶν ξυντεθείς. Apollonius lib. 6. c. 7. Apollo, inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congessisse dicuntur, qui postmodum μέγαλα καὶ ἑκατόμπεδα fana habuit, templa pulcherrima, & amplissima, donarijsque referta. Pausanias in Phocaicis. Aedem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vndè fabulæ locus. Meminit obiter. *Strab. lib. 9.*

APODOSIS.

Parua late manant incrementis, & temporis longinquitate excrescunt in elephantos muscæ, eadem elephanti desinunt in muscas.

Hunc numina rebus
Crescendi posuere modum

LXIII. TESSERAE IVXTA MAENADEM.

Tesserarum ludus dementiæ proximus.

Pausan in Corinth. TESSERAS primùm à se inuentas Palamedes in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænagis monumentum.

APODOSIS.

Tesseræ fortunæ imperio subiacent, & ad furorem cui sunt proximæ, sæpè lymphatum hominem rapiunt Diuus Cyprianus libro singulari ostendit, aleatores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *In hoc ludo sæpe, vt ait Doctor suauissimus, est mentis furia, venale periurium, serpentinum colloquium, rabiosa amicitia.* *De aleatoribus.*

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus

POMPEIVS Magnus ſolo theatro ſuo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxiſſet, veritus quandoque memoriæ ſuæ cenſoriam animaduerſionem, Veneris ædem ſuperpoſuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum ſed Veneris templum nuncupauit, cui ſubiecimus, inquit, gradus ſpectaculorum. Ita damnatum ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & diſciplinam ſuperſtitione illuſit. [*Tertul. l. de ſpectaculis.*]

APODOSIS.

Duplex occurrit. Primùm oſtenditur qualis res ſit hiſtrionia, in qua Venus ſcenæ ſuperpoſita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines, quæ religionis prætextu ſe velent. Seneca: *Vitia nobis ſub nomine virtutis obrepunt. Temeritas ſub titulo fortitudinis latet, Moderatio vocatur ignauia. pro cauto timidus accipitur.* [*Epiſt. 45.*]

LXV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maieſtas liberalitate opportuna ſuſtinetur.

HVNC horæ duæ & totidem gratiæ ſuſtinebant, à ſiniſtra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis alijs emblematis. [*Pauſan. in Laconicis.*]

AP. Hac Icone regia maieſtas ſignificatur, cuius Thronum horæ & gratiæ ſuſtinent, hoc eſt beneficia opportunè data. horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus qui per Typhonem & viperam ſignificantur) fruſtra regno fœlicitatem inuidentibus Rex talis eſſe debet, qualis à Niceta depingitur: λημμάτων αἰσχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέυς ἄβυσσος. τὸ δὲ προσηνὲς τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ ſordibus [*In Manuele Commeno.*]

bus solutus, mare liberalitatis, misericordiæ abyssus, comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI. TZANGIAE IMPERATORVM.

Ad imum demissa potestas.

GEORGIVS Codinus *in officijs*, vbi de Imperatore dißerit, ait eum calceatum Tzangijs, in quibus Aquilæ sunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

APODOSIS.

Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Christus, qui ad eius commercium descendit. Erat in Tzangijs regalis maiestas Aquilæ demissa ad calcei vilitatem, & in hoc mysterio Dei natura ad nostram humanitatem. Verba autem Codini talia sunt: Ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον γένος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται Τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅ τινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεὺς εἴς τε τοῖς πεζοπάτους, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVII. TVBA PHINEES.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samaritanorum refert rem planè fabulosam, ad symbolicos tamen emblematum vsus non ineptam, Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copijs aduersus Israëlitas aciem direxisse: Iosue, qui tum summæ rei præerat, cùm florentissimo exercitu prodijt illi obuiam, vt incitatissimum furorem reprimeret. Mater verò Armeni Naga veneficijs famosissima, filio velificata, suis carminibus Hebræos iuxta septem turrium ferrearum septa dicitur conclusisse. Quo spectaculo Iosue territus, consilium à necessitate petijt, & alligata ad columbæ alas epistola, eandem ad ducem Ianiah & sacerdotem Phinees auxilij implorandi caussa demisit. Illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à

Iosuæ fuerat monitus, reflexa tuba clarissimè perso- *Vide Serrar.*
nat: Hoc sonitu, mirum! ad singulos clangores sin- *in Iosua ca.*
guli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro la- *24.*
byrinthus; quo Israëlitæ tenebantur vndique circumuallati, dissoluitur.

AP. Rectè accommodaretur concionatoribus, & sacerdotibus, qui columbæ, hoc est, Spiritus sancti ductu, tuba verbi Dei, septem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles asserunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDANAPALI.

Vanitas rerum humanarum.

SARDANAPALVS monumentum habuit in quo *Strab. l. 14.*
statua consertis digitis sonum editura videbatur. *Ath. l. 14.*

APO. Significat humana omnia esse quod ait D. Gregorius Nazianz. ψόφον χειρὸς κροτούσης *Strepitum*
manus plaudentis. πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα *in Odis*
ἄπιστα.

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Ecclesia.

SAPIENTES Indiæ ad hyphasidem amnem tur- *Philost. in*
rim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut *Apoll. l. 2.*
ter mille Aiaces expugnassent, ita & cœlestibus præ- *c. 16.*
sidijs erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem Panes fulminauit, cum infesto agmine in eam assilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit.

AP. Hyphasidarum præsidio longè præstantior turris Ecclesia, quæ sapientes incolas & moderatores habet Episcopos. Hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementissimos impetus frangunt.

Crebras Ecclesia vera procellas

Alcimus Auitus.

Sustinet, & sæuis nunc diuexatur ab undis:
Hinc gentilis agit duros sine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoq; hanc impetit oro.
Hæreseon vesana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graium sapientia stulta sophorum,
Sed clausam vacuo pulsant impune latratu.

LXX. VAS ECHINVS.

Fori molestia.

Iul. Pollux in Onomastico.

ERANT apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis speciem illis spinis armatam referrent. Eorum in iudicijs vsus, ἐχῖνος ϰ, οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod testimonia immissa signabantur.

APODOSIS.

Iudiciorum seueritas & forensis operæ morosæ difficultates significantur. Synesius in Epistola ad Ioannem deterret eũ à forensi opera, & multa habet de hoc argumento: ad summum vocat, ἀγορὰν παρεχομένην ἀνθρωπάρια ἀναιδῆ ϰ, παμπόνηρα, ϰ, οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ λοίδορα ϰ, κακορραφεῖν εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

Pausan. in Arcadicis

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrim, Styx appellatur, homini, pecudibusque mortifera, cuius tanta est vis, vt vasa vitrea, Crystallina, myrrhina, testacea, cornea, ossea, ferrum item, æs, plumbum, stannum, argentum, electrum, aurum soluat, vt acetum vniones, & admantem lapidum omnium peruicassimum hircinus sanguis. Sed tamen cum omnia styx dissoluat, sola equi vngula continetur, vt vasculum nec superare, nec vllo modo findere possit.

APO. Peccati originalis labes in terras quasi Styx

effusa

effusa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omninò ferreum, quod eius retardaret impetus. Inuentum est Mariæ vasculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, sed à Spiritu sancto communitum, quod solum intemeratum permaneret, & nihil pestiferi liquoris ad suam labem instillari sibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia nuptiarum effectrix

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vnguentum stillat, quo nisi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ veneri existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. *Philost. in vit. Apoll. l. 3. c. 1.*

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον, *Homerus Odyss. 2. vers. 82.*
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή.

Non enim eo quicquam præstantius, quam cum concordes consilijs rem familiarem administrant, vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera dicatur Machimus, id est, pugnax altera εὐσεβής, id est, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis opibus fructū ex terra capere, sine aratris, & bob': agricultura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à morbis immunes vitam peragere in suauissimo risu &

Ælian. li. 3. Var. hist. ca. 18. voluptate, Adeò verò sine controuersia iustitiam colere, vt persæpè dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio.

AP. Icon est religiosæ vitæ, in quam ob morum singularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

Cornelius Gallus.

O niueas luces! ô tempora dulcia! verè
Aurea Saturni sæcla fuere senis
Nunc ferrum erupit, rabiesq; asperrima ferri.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli studium vel militia Religiosa.

Ælian. li. 3. Var. hist. SILENVS eodem loco meminit ciuitatis, quæ μάχιμος, hoc est, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipsi bellicosissimi sunt, & arma induti bella semper gerunt; finitimosq; in suam potestatem redigunt. Atq; hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet.

Arrian. Epicteti li. 3. cap. 24. APO. Typus est bellicosæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Eusebes, & Machimus in ipsa religione sunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandũ, cum quibus bellum intestinum est, & perpetuum, at iisdem domitis, lux suauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὐτὴ μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia est cuiusq; vita, & diuturna quidem, ac varia.*

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

Athenæ. Deipnosoph. lib. 8. MARONEAE cum quibusdam sodalibus potans Stratonicus, si per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis esset, cogniturum se dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam esset: in caupona, respondit, tanquam caupona foret tota ciuitas.

APO. Maronea typus est temulentæ ciuitatis, & cau-

cauponis addictæ, quod per se genus est nequissimæ leuitatis, & grauibus viris indignissimum. In caupona bibere, & comesse, ne frugi quidem seruum sustinere refert Isocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pransus esset. *Athen. l. 13.*

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effosso vetusti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque summis labris ferè palmæ spatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua scriptum continebatur, eum qui sepulchrum aperuisset, neque repleuisset vrnam, pessimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iussit infundi, nunquam tamen, licet summa vi niteretur, explere potuit. *Ælian. l. 13. cap. 3.*

APODOSIS.

Auaritiæ insatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem sibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo signanter oleum sitit, nec vlla ratione expleri potest, quod inexplebilem cupiditatis sitim significat. *Multo concitatior est auaritia in magnarum opum congestu collocata: vt flamma infinito acrior vis est, quo ex maiore incendio emicuit.* *Seneca de Benefic. l. 2. cap. 27.*

FINIS.

INDEX HISTORICVS
IN POLYHISTOREM
SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

Ale-

Aues

Fœ.

Heli-

Monoco-

Q.

R.

S.

Sicli

V.

FINIS.

INDEX MORALIS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum, secundus Symbolum significat.

Amo-

Calli-

D.

per

Natalis

R.

Sophi-

Vita

FINIS.